כט אב תשמ"ב 18.8.1982 מיספר 2346 76 עמודים שנה 46 המחיר: 35 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

איך מנסה אריאל שרון לחבל עד הרגע האחרון ביציאת אש"ף מביירות

הפינוי

וימר יעקבסון טמיר

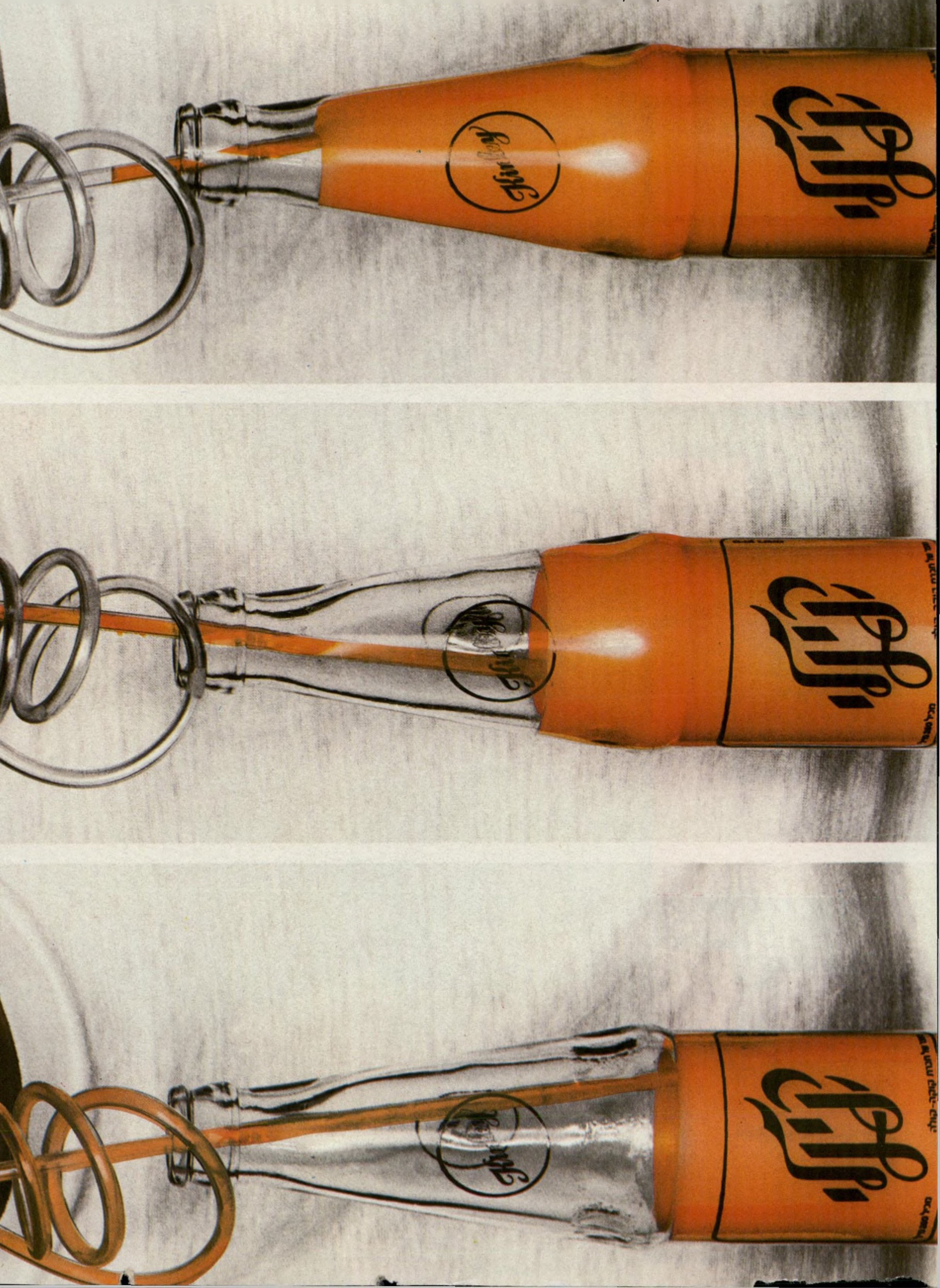

הנה בא הכיף!

אורי אבנרי
• בלי משוא פנים •

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תכנית: יוסי שנון • רכזי מערכת: שרית ישי ושלמה פרנקל • עורכי כיתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה „גד" בע"מ

קורא יקר •

ביום השישי בצהריים צילצל הטלפון במערכת. קול חלש מאוד ביקש בעברית לדבר עם שרית ישי. הוא נשמע כאילו בא ממרחק רב.

תחילה התקשתה שרית להבין מי המדבר. הקול היה חלש מדי. ואז הוכתה בתדהמה.

המדבר בצד השני של הקו היה עמאד שקור, עוזרו הראשי של יאסר ערפאת. הוא דיבר מביירות המערבית.

איש־אש"ף שקור ובתו
שיחה מביירות המערבית

יתכן שהיתה זאת הפעם הראשונה שבה נוצר קשר טלפוני בין ביירות המערבית ותל־אביב. מרכזיית הטלפונים של ביירות נמצאת (בניגוד למרכזי החשמל והמים) בעיר המערבית. וראשי אש"ף מקיימים כל העת קשר ישיר עם ערי אירופה. אך הקשר עם ישראל נוצר בפעם הראשונה.

היה זה, על כן, מאורע היסטורי: בפעם הראשונה החליט מישהו מראשי אש"ף להתקשר במישרין עם תל־אביב.

הזמנה לביירות

שקור ביקש להודות לשרית ישי עבור הביקור שערכה, בלוויית ענת סרגוסטי, אצל מישפחתו בכפר סח'נין בגליל. באותה הזדמנות ערכה שרית ראיון עם שני אחיו (העולם הזה 2344), שהביעו דיעות קיצוניות הרבה יותר מדיעותיו של עמאד עצמו. האח בביירות לא הספיק לקרוא את הראיון, כי הגליון לא הגיע אליו בביירות הנצורה.

שרית העבירה לי את השפופרת, וגם אני החלפתי כמה מילים עם האיש, המדבר עברית צחה. עמאד, תלמיד מצטיין של האוניברסיטה העברית, מסר דרישת־שלום מ„אבו־עמאר" (יאסר ערפאת) והודיע לי שאני מוזמן בכל עת לבוא לביירות המערבית ולקבל ראיון נוסף.

נאלצתי למסור לו כי איני יכול לפי שעה להיענות להזמנה זו, מאחר שתלוייה ועומדת נגדי חקירה מישטרתית על הראיון הראשון. שילטונות צה"ל מונעים ממני ביקור נוסף בעיר המערבית.

עמאד, שהפך ידידו־בנפש של השבוי אהרון אחיעז, ביקש שנודיע למישפחתו כי הוא ובני־ביתו בריאים ושלמים, אחרי ההפצצות הנוראיות של השבוע האחרון. הוא גם ביקש שנשלח לו גליונות ותצלומים של הראיון עם ערפאת.

השיחה כולה התנהלה בקשיים רבים, ביגלל האיכות הירודה של הקו (ואולי גם ביגלל ריבוי המאזינים לאורך הדרך). כשהנחתי את השפופרת, היה ברור לי כי היה זה אקט קטן וסמלי נוסף שבא להדגים את רצונו של מנהיג אש"ף לחזק את הקשר עם מחנה־השלום הישראלי — רצון שמצא ביטויו גם בהסכמתו להעניק ראיון דווקא לכתב ישראלי של העיתון הצרפתי לה מונד — שיש לו בביירות כתב קבוע ומנוסה, ידידי לוסיין ז'ורז', המקובל על ערפאת.

אף שניתן כביכול לעיתון צרפתי, נועד ראיון זה בראש וראשונה לציבור הישראלי. אולם אף לא עיתון ישראלי אחד לא מצא לנכון לפרסם אותו!

הראיון מתפרסם כאן לראשונה ובמלואו (ראה עמוד 8). עובדה מדהימה זו מגלה אף היא איזה תפקיד חיוני ממלא העולם הזה בציבור הישראלי, שבו השתלבו כל כלי־התיקשורת, הממלכתיים והפרטיים כאחד, מרצון חופשי, במכונה האדירה של שטיפת־המוח.

בשיא מילחמת ויאט־נאם, האם היה עולה על הדעת כי אף לא עיתון אמריקאי אחד לא יפרסם ראיון שהעניק הו צ'י־מין לעיתונאי אמריקאי, ובו התייחסות ישירה למילחמה ולאפשרות לסיימה?

כאשר ייכתבו תולדות המילחמה הזאת, ידובר הרבה על תנועות־השלום, על גילויי המחאה וההתנגדות. יוזכרו גם עיתונאים וסופרים שביטאו בכנות ובאומץ את הזעם והרתיעה. אך במרכז התמונה יבלוט העולם הזה ככלי־התיקשורת ההמוני היחידי במדינה שעמד כולו מחוץ למבול שטיפת־המוח, כצוק בודד בים הסוער, למן הרגע הראשון של המילחמה ועד סופה — עיתון יחידי שחשף את השקרים, שהפריך את הכיזוב (ושהמציא את המילה הזאת), שדאג להנחיל לך תמונה אמיתית ומאוזנת של המאורעות.

אורי אבנרי

כתבת השער הקדמי:

פשע מילחמה!

מדוע ניתנה הפקודה להרוס את ביירות כאשר כבר הושג הסכם לפינוי אש"ף? על מניעיו הנסתרים של שר־הביטחון והמאבק בממשלת־ישראל.

6

כתבת השער האחורי:

הצרות של המזכ"ל

מזכ"ל המפד"ל דני ורמוס מתגרש, ומטיח האשמות חמורות באשתו. הוא טוען: היא זינתה. היא אומרת: העסקן הדתי אינו כל־כך דתי בבית!

68

„דיין היה ישר!"

מי שהיה קצין־חינוך ראשי של צה"ל מרדכי („מורל'ה") בר־און, מספר בראיון להעולם הזה על יחסיו עם משה דיין, מגלה מדוע הצטרף לשלום עכשיו וטוען שהוא בעד מדינה פלסטינית.

64

מתנה מהסוכנות

המאזן התפרסם, ולפתע התברר שחברת רסקו היא ריווחית מאוד. העולם הזה מגלה: השר יעקב מרידור ושותפיו קיבלו מתנות של מיליארדים מהסוכנות ומהממשלה!

33

שוחד למושל?

נגד המושל הצבאי שלום מוצאפי הועלו חשדות כבדים על פגיעה באזרחים, אך שילטונות צה"ל החליטו לפעול נגדו רק כאשר נחשד בקבלת שוחד.

52

הסוד של קפליוק

עד השבוע אפף ענן סודיות את הראיון שהעניק יאסר ערפאת לעיתונאי הישראלי אמנון קפליוק. הראיון מתפרסם במלואו בהעולם הזה.

8

מוות בעיניים

אסתר מרקוביץ כיוונה לעומתו אקדח ולחצה על ההדק. הוא ראה את המוות בעיניו. זהו דודו אלהרר.

70

שיקרי שרון

העולם הזה העביר את הקלטת קולו של שר־הביטחון בתוכנית מוקד למומחה, בעל מכון לגלאי־שקר, והמומחה קבע: שרון משקר כאשר הוא אומר שאינו מבקש להתמודד על ראשות הממשלה.

73

סירחון בקיבוץ

בכפר־מסריק מחפשים מקום חדש לעבור אליו. רבים מהקיבוצניקים אינם יכולים עוד לעמוד בצחנה וברעש המגיעים אליהם מי מיפעלי־התעשיה שבסביבה. סיפורו של קיבוץ חנוק.

62

הרוצח יצא לחופש?

אסיר־עולם שהורשע ברצח אכזרי זוכה בעירעור מחמת הספק. האם מסתובב רוצח ברחובות? יצחק עקיבוב שהורשע וזוכה מספר את סיפורו.

44

500 ליום

נערות הבארים של תל־אביב מרוויחות כ־500 דולר ליום. נעמי אדווה מביאה את סיפורן.

48

תהילה במרחקים

שרונה מארש, אורנה שחר ודבי אביקזאר חיפשו את התהילה מעבר לים, ובעולם הדוגמנות האיר להן פנים.

54

מדורים קבועים:

תשקיף	4
במדינה	5
אתה והשקל	10
אנשים	11
בלונים	14
יומן אישי — להיות סוס בביירות, מאסר מולדת לח"כים וראש יהודי	16
הנדון — שלום עכשיו עם אש"ף	17
קמעים	18
פורום	19
מיכתבים	20
תשבץ	22
הורוסקופ	26
מה הם אומרים — רבקה בורג, לו קידר, זוהר לביא, משה איבגי, גידי לוי ופיטר שטראוס	28
עולם קטן	31
חשבון עובר ושב	43
רחל מרחלת	46
לי לה לו	50
זה היה העולם הזה שהיה	51
נמר של נייר	56
שידור	58
מדריך שידורים — ישראל וירדן	59
לילות ישראל	60
ספורט	74

דף תשקיף

330

מיספר ההרוגים של צה"ל במילחמת הלבנון, על־פי המניין הרישמי, הגיע ביום השלישי השבוע ל־330.
נוסף על־כך יש 11 נעדרים, 2007 פצו־עים, ושלושה שבויים. את הנתונים מסר דובר־צה"ל.

נאור יהיה שגריר

ראש־הממשלה מנחם בגין הבטיח למזכיר הממשלה לשעבר, אריה נאור, כי יהיו מה שיהיו תצאות מישפטו בבית־הדין המישמעתי של עובדי־המדינה הוא ימונה כשגריר.
פסק־הדין בפרשת לוריא־נאור יינתן בתחילת חודש ספטמבר.

שרון לא יפוטר

אין בדעתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין, לנקוט בשום צעדים לסילוקו של שר־הביטחון, אריאל שרון, מהממשלה, כל עוד נמצא צה"ל בלבנון.
אחד הנימוקים של בגין למינויו של שרון כשר־הביטחון היה הצורך ב„איש חזק" לפינוי ימית, וזו גם הסיבה ששרון יושאר בממשלה לפחות עד שיפונה צה"ל מהלבנון.

תרעומת

כלפי ארידור

בקרב קבוצת־השרים, שהתייצבה באופוזיציה לשר־הביטחון, שוררת תרעומת כלפי שר־האוצר, יורם ארידור.
שרים אלה סבורים כי לדעתו של שר־האוצר יכול היה להיות מישקל מיוחד, בהתחשב בתוצאות החמורות למשק־המדינה של מילחמת־הלבנון, אך ארידור לא העלה כלל נימוק זה.

כיזוב השבוע

אין שחר לשני כזבים, שהפיצו השבוע מקורבי שר־הביטחון: בביירות אין היום אלפיים ויותר לוחמי אש"ף, המצויידים בדרכונים שונים, שבדעתם להישאר בעיר, ואין אמת בידיעה כאילו תיגברו הסורים את מערך הכוחות שלהם בלבנון.

בגין לא יפרוש

במצודת־זאב אין מעלים על הדעת שראש־הממשלה אכן יפרוש בעוד שנתיים, כפי שהודיע לאחרונה.
הסברה המועלית לדבריו היא שהוא מעוניין בשקט פרלמנטרי ופנים מיפלגתי, שלאחריו תהיה המפה הפוליטית־מיפלגתית שונה לגמרי.
במאבק על הירושה, שייכנס למירוץ מהיר, יפלו חלק מהמועמדים שראש־הממשלה אינו רוצה ביקרם.

רבין יתמודד

אנשי מחנה־רבין, המקפידים להתכנס מדי שבוע, עומדים להעלות, אחרי השגת ההסדר בלבנון, תביעה לערוך התמודדות על ראשות־המיפלגה.
אנשי רבין יתבעו כי בחירת המועמד של מיפלגת־העבודה לראשות־הממשלה תיערך בהצבעה של כל חברי־המיפלגה. המועד שהם נוקבים הוא תחילת השנה היהודית הבאה, כדי שההתמודדות תיערך בתאריך מרוחק ככל האפשר מן הבחירות לכנסת, ואי־אפשר יהיה לטעון כי היא פוגעת בסיכויי המיפלגה.

רבין מתמתן

במהלך השבועות האחרונים חל תהליך של התמתנות גוברת והולכת בדיעותיו יצחק רבין, ובחוגים סגורים הוא משמיע דיעות יוניות, כמו אלה שהיו לו לפני שנבחר כראש־הממשלה.
ההסבר: רבין מבקש להתמודד עם מרדכי („מוטה") גור על תמיכת היונים במיפלגת־העבודה.

קרע פרס - שריד

הקרע בין יור העבודה, שימעון פרס, ובין הח"כ יוסי שריד הוא מוחלט. שריד ממתין עתה להזדמנות הראשונה כדי לפרוש ממיפלגת־העבודה.
הגורם המעכב את הפרישה: עמדת הרוב במפ"ם, השולל פרישה מהמערך כימעט בכל תנאי. היונים במיפלגה זאת מסתפקים בקיומה של אומ"ץ, כמיסגרת „להוצאת קיטור".

תיק מודעי ייפתח

המאבק להדחת השר יצחק מודעי מתפקידו כיושב־ראש נשיאות המיפלגה הליברלית, ואולי אף מחברותו בממשלה, נכנס להילוך גבוה.
יריביו עומדים לפרסם חומר שיוכיח שמודעי אינו יכול לתפקד בתנאי־לחץ, ושפעולות שונות שהוא עשה במיפלגה, במיסגרת תפקידו, הביאו לה נזק רב.

גולן: עורך־מישנה

עם סיום כהונתו של רן כיסלו כעורך־מישנה של „הארץ", יעבור התפקיד כנראה לידי מתי גולן, הכתב הפרלמנטרי של העיתון.
יתכן כי תפקיד הכתב הפרלמנטרי יעבור לידי אמנון דנקנר, שהצטיין לאחרונה בסידרה של סיפורים קצרים על מילחמת־הלבנון.

מסקנות על גל"ץ

תוך שבועיים

הוועדה הבודקת את המתרחש בגל"ץ מטעם איגוד עיתונאי־ישראל תגיע למסקנות תוך שבועיים.
ככל הנראה יש בוועדה רק תומך אחד בעמדותיו של שר־הביטחון.

פרס בן 59

בניגוד לפירסומים בעיתונות ה־שבוע, כאילו חגג שמעון פרס את יום־הולדתו ה־60, פרס הוא בן 59 בילבד.
פרס צעיר מבגין ב־10 שנים בדיוק.

בגין רוצה

בערוץ שני דתי

ראש־הממשלה, מנחם בגין, עומד להיפגש עם שר־החינוך, זבולון המר, ולהאיץ בו שיפעל להקמת ערוץ שני לטלוויזיה.
לאחרונה פנתה קבוצה של בעלי־הון דתיים ללישכת ראש־הממשלה, והתעניינה בסיכוייה לזכות במיכרז.
יתכן שהמשקיעים חובשי־הכיפה יניעו את המר לטפל בעניין במהירות.

„דיבורור" בגלי־צה"ל

על־פי הוראה חדשה בגלי־צה"ל, עוברות הודעות של סוכנויות־ידיעות זרות, הקשורות בישראל, דיבורור. עד לאחרונה היה נוהג זה מופעל כלפי כתבות ישראליות בלבד.

תרומות־דם

במישטרה

מפכ"ל המישטרה, רב־ניצב אריה איבצן, הוציא לאחרונה הוראה חד־שה, שלפיה לא יועלה בדרגה אף קצין אחד במישטרה, כל עוד לא תרם דם למגן־דויד־אדום. ההוראה הופצה ב־חוזר בין כל תחנות־המישטרה בארץ.

הקץ להתיישבות

חקלאית

על־פי הנחיות שהוציא מישרד־החקלאות, לא תאופשר הקמת ישוב חקלאי חדש בתחומי הקו הירוק או מחוצה לו.
הסיבה: מצב הישובים הקיימים הוא בכי רע. כל ישוב חדש ידרוש משאבים היכולים לעזור לקיימים.

רוצים בשינוי בוועדות

ח"כים מסיעת־המערך עומדים להעלות בפגרה הצעה לחלוקה חדשה של הח"כים לוועדות השונות.
בין אם ההצעה תובא לדיון ובין אם לא, צפויי עימות רעשני בין ח"כים שונים בנושא זה.

מבריחים

בראש־הניקרה

בתחנות־הגבול בראש־הניקרה מהלכות שמועות על כמה קצינים בכירים מאוד, שנתפסו כשהם מנסים להבריח מוצרים מלבנון. באחד המיקרים נתפס נשק לא־אישי.

המפד"ל נגד

סגירת „אל־על"

ששת ח"כי המפד"ל מתנגדים לסגירת „אל־על" בשבתות. בהצעת פשרה הם תומכים בסגירה הדרגתית, על פני ארבע שנים.

חרות תוותר על

מחלקת־העלייה

עסקנים בתנועת־החרות יעדיפו לוותר על תיק־העליה בסוכנות היהודית, כדי שמועמדם הנוכחי, רפאל קוטלוביץ, לא יכהן בתקופת־כהונה נוספת.
מועמד המערך לתפקיד הוא אורי גורדון.

שינויים בצמרת

מס־ההכנסה

על רקע של התחרות אישית על תפקיד העוזר הראשי לפקיד־השומה מספר 5 בתל־אביב, יצא משה ברייט לפנסיה מוקדמת. הנימוק הרישמי: שינויים פרסונליים.

מפגינֵי „אל־על" חוסמים את כניסתו של יהודי דתי לבית־הנתיבות כבוד

לא עוד יפי־נפש

במדינה

העם

השואה חוזרת

אין מונופול על השואה: זאת הוכיח הנשיא רגן לבגין.

יתכן כי מנחם בגין הוא הקורבן האחרון של השואה. הוא מדבר עליה בלי הרף. אין הוא מסוגל לדבר על כל בעייה אקטואלית, מבלי לשבץ אותה בזיכרונות־השואה.

כך הישווה את עצמו למצביאי בעלות־הברית, המשמידים את ברלין כדי להרוג את אדולף היטלר, וביקש להסביר בכך את אורגיית ההרס וההרס בביירות־המערבית. את אש"ף הוא נוהג דרך־קבע להשוות לנאצים, ואת יאסר ערפאת להיטלר.

רבים בישראל התנגדו לשימוש אקטואלי זה בפרשה שהיא יחידה־במינה וחד־פעמית בהיסטוריה העולמית והיהודית. הם ראו בכך וולגאריזציה של השואה, וחילול זכר קדושיה.

אך תהיה לשימוש זה גם תוצאה אחרת. בגין לא נשאר בעל־המונופולין על זיכרונות השואה. כלי־תיקשורת רבים בעולם, ואף בישראל עצמה, החלו משווים את השמדת ביירות המערבית לפעולות הוורמאכט הגרמני בערים כמו ורשה, רוטרדאם וקוואנטרי. השימוש במלים „רצח־עם," „מחנות־ריכוז" ו„שיטות נאציות" הפך שיגרתי — כשהוא מכוון נגד פעולות מנחם בגין ואריאל שרון דווקא.

ההולוקוסט בלעדי. השבוע התנקמה שיטה זו בבגין אישית. בשיחת־הטלפון הזועמת, שבה שפך הנשיא רונלד רגן את חמתו על מנחם בגין, בשל הפצצת־הזוועה של ביירות ביום חמישי האחרון (ראה עמוד 6) השתמש המנהיג האמריקאי בפעם הראשונה במילה „שואה" נגד ישראל. הוא אמר כי בביירות נערך „הולוקוסט" — המילה המקובלת עתה בשפה האנגלית לתיאור השמדתם של היהודים בידי הנאצים*.

בגין נרעש ונרגש, ורק העובדה כי האיש שהחזיק בשפופרת בצד השני של הקו היה נשיא ארצות־הברית, מנעה בעדו מלהתפרץ כדרכו. הוא התאפק, אך הביע את התמרמרותו לאחר מכן באוזני כל מי שהיה מוכן להקשיב.

אך את האשמה יכול היה להטיל רק על עצמו: מי שהתחיל בפריטת השואה לפרוטות פוליטיות, אינו יכול להתלונן על כך שגם זולתו נוהג כך. אין מונופול על השואה.

---

* מקור המילה הוא יווני: הולוס — שלם, קאוסטון — שריפה.

בעל הבית

דת

חזית חדשה

בפעם הראשונה עומד מול העסקנים הדתיים יריב הלוחם על קיומו

במשך כל 34 שנות הכפייה הדתית הגוברת בישראל, נהגו העסקנים הדתיים בזהירות רבה. הם לא הטילו על הציבור גזירות מבלי לפתוח לו דלת אחורית.

כאשר אסרו את אכילת בשר־החזיר, איפשרו גידול חזירים באיזורים „נוצריים" בארץ, משם הגיע הבשר לכל דורש.

הם אסרו תחבורה „ציבורית" בשבתות, אך הניחו לכל לנסוע במוניות־שירות, שסיפקו את אותו הצורך.

הם אסרו נישואי־תערובת, נשואי כהן־גרושה ועוד — אך נתנו אפשרויות רבות להתחתן בחו"ל להתחתן בדואר, להתחתן בטקסים פרטיים ועל־ידי חוזים מישפטיים.

לצד בתי־הספר הדתיים קיימים בתי־ספר המתחזים, לפחות, כבתי־ספר חילוניים.

הם נהגו גם בתבונה מבחינה אחרת: מעולם לא גזרו גזירה שפגעה בשיכבה מוגדרת ומסויימת, שיש לה היכולת להשיב מילחמה שערה.

פסולי־החיתון הם מעטים ומפוזרים, ולא יכלו להתלכד לכוח. אוכלי־החזיר לא היו מוכנים לעלות על הבריקאדות, והוא הדין לנופשי־שבת, שהיו מוכנים לשלם מחיר גבוה יותר לנסיעות במוניות־שרות.

המתים לא יכלו להתנגד לקבורתם בידי חברת קדישא.

התוצאה: רק אנשים בעלי־עקרונות לחמו בכפייה הדתית, ללא מוטיבציה של אינטרס אישי.

קו אדום. אך התיאבון גבר עם הזלילה, ועתה מאיימים העסקנים של אגודת־ישראל, שיכורי הכוח והניצחון, על פת־לחמם של עובדים.

זהו החידוש הגדול של פרשת אל־על. המזימה לסגור את חברת־התעופה הלאומית בשבתות, בכוח הסכם קואליציוני טרף, פוגעת במישרין בפרנסתם של אלפי עובדים.

עובדים אלה הבינו לפתע כי המילחמה בכפיה הדתית אינה עניין מופשט ליפי־נפש, אלא מילחמה ממשית על קיומם ופרנסתם. הם יצאו למילחמה בשיטות שהארץ לא ראתה עדיין כדוגמתן. הם מנעו השבוע, בהפגנה חסרת־תקדים וריוויית־שינאה (ראה יומן אישי) את כניסתם של אנשים בעלי חזות דתית לבית־הנתיבות של נמל־התעופה. לאחר מכן יצאו לערוך הפגנת־פיקניק בכביש רמות, שם רגילים לסקול את הנוסעים החילוניים בשבתות ובחגים. לפי כל הסימנים, זוהי רק ההתחלה.

אם לא יבינו העסקנים הדתיים כי הם עברו את הקו האדום, יתכן מאוד כי הארץ עומדת לפני מילחמת־דת שהשותפות ה„היסטורית" של מפא"י והמיפלגות הדתיות מנעו אותה במשך דור.

צה"ל

החרם הכלכלי

האם מותר לשילטונות הצבא להטיל חרם כלכלי על עסק פרטי, בלי לנמק ובלי להסביר?

מחמוד נאצר יונס מכפר טורעאן שבגליל, נדהם כאשר הביאו החיילים שני שלטים גדולים ומאירי עיניים, והציבו אותם בפתח המיסעדה ובפתח תחנת־הדלק שברשותו, ליד צומת גולני שבגליל. על השלטים נאמר: „מחוץ לתחום לחיילי צה"ל."

השלטים הוצבו שם ב־1.6.1982, כאשר התחילה מילחמת־הלבנון. הם נמצאים שם עד היום. במקום הוצבו שוטרים צבאיים שדאגו להרחיק מתחנת־הדלק ומן המיסעדה את החיילים שהיו רגילים לסעוד בה.

ליונס, שהוא גם ראש־המועצה המקומית בכפר טורעאן, לא ניתן שום הסבר לצעד הפיתאומי שנקטו נגדו שילטונות צה"ל. כל נסיונותיו לברר מהי הסיבה לכך עלו בתוהו.

נגד יונס לא הוגשה שום תביעה, ולא נפתח נגדו הליך מישפטי. הוא החליט שלא לשתוק, ופנה לעורך־הדין אמנון זיכרוני.

הפרקליט התל־אביבי פנה במיכתב אל הפרקליט הצבאי הראשי, תת־אלוף דב שפי. הטענה העיקרית במיכתב: צה"ל אינו רשאי להטיל חרם כלכלי על אזרח ישראלי.

כותב זיכרוני:

דומני שאין סמכות לשילטונות הצבא להטיל על מרשי „חרם כלכלי" או לנקוט נגדו בצעדים שמטרתם היא פגיעה מכוונת בפרנסתו. ומובן שבהקשר זה צריך לציין שאין סמכות לשילטונות הצבא להציב שלטים בכניסה לעיסקו של יונס או למנוע מחיילי צה"ל את הכניסה לעיסקו.

שילטונות הצבא אינם רשאים להורות לחיילי צה"ל היכן יסעדו בזמנם החופשי או ירכשו דלק למכוניותיהם הפרטיות.

לא שמעתי על קיומה של רשימה שחורה או רשימת פסולים למכירת מזון או דלק, שהוצאה על־ידי הגורמים המוסמכים בצה"ל, או רשימה אחרת המיועדת לחיילי צה"ל והמפרטת בתי־עסק פסולים. והדברים מובנים, שהרי הכל שווים לפני החוק, ואין עונשים אלא מן הדין לפי כללים הקבועים בחוק העונשים, ולא על־ידי מעשים שרירותיים של הרשות השילטונית.

צנזורה בלבנון

צה"ל כבר מתחיל לנהוג בלבנון כצבא־כיבוש לכל דבר — ובכלל זה הטלת צנזורה על העיתונות במדינה השכנה.

התמונה היתה מדהימה: חיילי צה"ל, בפיקודו של קצין בריא־בשר, התחילו לאסוף מן הדוכנים בביירות עיתון לבנוני.

בעלי הדוכנים היו נדהמים יותר, אילו ידעו את זהותו של הקצין: היה זה אלי בן־גל, עסקן ותיק של מפ"ם. בן־גל נתקל בעיתון הנוצרי־מארוני לה רוויי („ההתעוררות") בקאריקאטורה שהיו בה, לדעתו, סממנים אנטי־שמיים. הוא החליט לנקוט ביוזמה פרטית, אסף כמה חיילים, וניגש להחרים את גליונות העיתון מן הדוכנים.

כשסיים מלאכה זאת, התלוו אליו החיילים בדרכו אל מערכת־העיתון. הוא אסף שם את העורכים והזהיר אותם לבל יעזו לפרסם קאריקאטורות נוספות מסוג זה.

שרון ביצע את הזוועה ללא תכלית צבאית –

כהתפרצות של זעם אישי על סיכול תוכניותיו

קיביה בביירות

ההסכם היה כבר גמור, למעשה. פיליפ חביב עמד למסור לצדדים את הפרטים האחרונים. היציאה המסודרת של כוחות אש"ף ומנהיגיו מביירות ה־מערבית הפכה מאפשרות רחוקה לוודאות קרובה.

ואז הנחית אריאל שרון את מכת־המוות שלו.

במשך יומיים נערך בעיר טבח אווירי. מן השמיים ירדו עליה הרג והרס. המטו־סים תקפו גלים־גלים בלא רחמנות. יום אחרי יום, שעה אחרי שעה, דקה אחרי דקה. כל מוראות המילחמה בביירות, שהיתה במשך חודשיים לעיר־ההריגה, החווירו לעומת מרחץ־דמים זה.

היה זה מעשה נורא שיבעתיים, מפני שלא היה בו שום הגיון צבאי. לשווא חיפשו הפרשנים, מלחכי־פינכתו של שרון, בדיעבד צידוק כלשהו למעשה. כל תירוץ שנמצא הופרך מייד.

מכל בחינה סבירה, היה זה פשע מילחמה.

אריאל שרון התפרסם לראשונה, בלחש, כאשר ביצע את פשע־המילחמה הגדול בתולדות צה"ל: הטבח בכפר קיביה. כמפקד היחידה 101 תקף בסתיו 1953 את הכפר קיביה, באיזור רמאללה, במיסגרת פעולת־תגמול על פעולות פידאיון, וקבר תחת הריסותיו עשרות רבות של נשים, ילדים וגברים. הפעולה היתה כה מבישה, עד שראש־הממשלה ושר־הביטחון, דויד בן־גוריון, התכחש לה וטען בכנסת כי המעשה לא בוצע כלל על־ידי צה"ל, אלא על־ידי „תושבי־ספר זועמים".

מה שאירע בביירות ביום הרביעי ו־החמישי בשבוע שעבר היה בבחינת חזרה על טבח־קיביה בממדים גדולים פי מאה.

התקפת זעם

אריאל שרון עצמו ניסה תחילה להסביר את הפעולה, שבוצעה מאחרי גבם של ראש־הממשלה והממשלה כולה, כפעולה שהיתה דרושה כדי „להגן על חיילי צה"ל."

קשה להעלות על הדעת טענה צינית ומרושעת יותר. הפעולה, שבמיסגרתה ניתנה לחיילי צה"ל הפקודה הבלתי־חוקית לכבוש שטח נוסף בביירות, בניגוד לרצון הממשלה, סיכנה את חיי החיילים. תגו־בתם הנואשת של אנשי אש"ף בעיר הנצורה גרמה למותו של קצין־צה"ל ולפציעת אחרים.

הרמטכ"ל, רפאל איתן, מיהר להפריך את טענת שר־הביטחון שלו. הוא הסביר כי ההפצצה נו־עדה „לקדם יעדים מדיניים".

אילו יעדים? ההסכם כבר היה גמור. פרטים קטנים נותרו לדיון, ולא היה ספק כי חביב עמד להשיג הסכם גם עליהם. הסכמתם של אנשי אש"ף לפינוי מביירות היתה מעבר לכל ספק.

אחרי שהתמוטט התירוץ הראשון שלו, סיפק שרון עצמו הסבר אחר, מחריד: ההפצצה נועדה להרוג את ראשי המחב־לים.

להשתמש בהפצצה אווירית על עיר בעלת אוכלוסיה צפופה כדי להרוג אנשים מעטים ומסויימים — הרי זה כמו להשתמש בסוללה של תותחים כבדים כדי לפגוע בזאב בודד ביער.

בהפצצה, שבה נהרגו מאות רבות של נשים וילדים, שבה נפצעו מאות רבות נוספות ושבה נהרסו ונפגעו מאות בתים, לא נהרג אף לא אחד מראשי אש"ף. ואילו הדיבורים על „הריסת מיפקדתו של יאסר ערפאת" כבר הפכה בדיחה עממית בארץ ובקרב חיילי צה"ל. לפי ההודעות הרישמיות כבר נהרסה „מיפקדתו של יאסר ערפאת" שמונה פעמים, ואילו מיפ־קדתו של אבו־איאד לפחות ארבע פעמים. בשבוע שעבר נהרס בניין בן שש קומות: שבו היתה כביכול „מיפקדתו של ערפאת" — ונהרגו בו יותר ממאה ילדים, נשים וגברים. הדבר לא הפריע לכתבים ה־ממושמעים, המשולבים במערכת שטיפת־המוח, לחזור על הודעות־כזב אלה שוב ושוב.

האמת היא שאין בביירות „מיפקדות של מחבלים". מפני שמישרדי־אש"ף פוזרו מזמן ליחידות קטנטנות, הנעות ונדות ממקום למקום, יחד עם ראשי אש"ף עצמם. אחרי החודשיים של הפצצות כימעט בלתי־פוסקות, והפגזות מן היבשה והים, הסתגלו כוחות אש"ף למצב, ושוב אינם פגיעים בדרך זו.

כל זה ידוע לשרון. מדוע, אם כן, הורה לבצע פעולת־זדון זו?

ההסבר הסביר היחידי הוא פסי־כולוגי. כאשר התקרב חביב ל־הסכם הסופי, נוכח שרון לדעת כי הטרף עומד לחמוק מידיו.

היה מנוי וגמור עימו לכבוש את ביירות המערבית בהסתערות צבאית, ולהרוג תוך כדי כך את אנשי אש"ף. בלי מיבצע זה, נראית לו המילחמה — ותיראה המילחמה בדיעבד לציבור כולו — ככי־שלון.

בזעם אין־אונים החליט שרון ל־רוקן את מחסני הפצצות והפגזים במכה אחרונה אחת, מוחצת ו־נוראה, כמו סיומה של אופרה של ריכארד ואגנר.

זה היה מעשה של טירוף. אם אכן יהיה זה המעשה האחרון בקרב על ביירות, הוא יסמל את הקרב כולו.

בלדר ביטחוני

התגובה בעולם ובארץ היתה זעזוע כללי. עיתוני העולם מלאו תצלומים ודיווחים שהחרידו אף את אחרוני הידידים של ישראל: רובעים הרוסים, גוויות של ילדים, עיר שלמה בוערת.

יותר מכולם הזדעזע רונלד רגן. הנשיא הפשטני, בעל מנת־המישכל המוגבלת, תפס כי משטים בו. הוא הבין כי אריאל שרון עשה זאת כדי לפוצץ את המשא־והמתן ברגע האחרון, כדי לאפשר לו לבצע בכל זאת את הסתערותו על ביירות.

הסאה הוגדשה כאשר הודיע לו ידידו, פיליפ חביב, כי ראש־ממשלת לבנון סירב להמשיך במשא־ומתן בתנאים אלה. רגן הורה לשגרירו בישראל להעביר למנחם בגין איגרת, שנוסחה בחימת־זעם.

לאחר מכן ניסה להתקשר עם בגין בטלפון, אך במשך שעות הו־דיעו לו אנשיו של בגין, בחוצפה תהומית, כי „אי־אפשר להשיג את מר בגין."

כאשר השיג אותו, סוף־סוף, חזר רגן בעל־פה על אשר כתב. הוא רתח מזעם. בגירסה הרישמית, המרוככת, אמר רגן כי נגרמו „הרס ושפיכות־דמים מיותרים."

בינתיים התקיימה ישיבת הממשלה, ו־בפעם הראשונה נערכה בה הסתערות כללית על שרון. את האות לאנשיו נתן בגין עצמו עוד קודם לכן, כאשר העיר כי יש פעולות של צה"ל שהוא שומע עליהן רק אחרי־מעשה. אנשיו הבינו שזהו היתר להתקפה על שרון, והם עשו זאת בחשק רב. בניצוחם של שני הסגנים — שימחה ארליך ודויד לוי — החלה הסתערות כללית.

השניים תיאמו ביניהם את ה־עמדות עוד לפני כן, והחליטו כי התוקף הראשון יהיה ארליך, כדי שלא ייווצר הרושם (הנכון) שזהו חלק מן הקרב על ירושת־בגין ב־תנועת־החרות.

שרון נשאר בודד, בחברתו המפוקפקת של יובל נאמן, הנחשב כאדם בלתי־מאוזן. כדרכו במיקרים כאלה, קיפל שרון את הזנב והסתפק בהסברים סתמיים, תוך השמעת הערות־גנאי מאחרי הגב נגד עמיתיו וראש־הממשלה. בשיחות פרטיות תיאר את בגין כעובר־בטל, שאיבד את הקשר עם המציאות, ושאינו מבין מה מדברים אליו.

דויד לוי חידד את זעמו של בגין נגד שרון בהערה כי מעשיו של שרון העמידו בספק את אמי־נותו של ראש־הממשלה — נקודה רגישה ביותר אל בגין.

היה לכך מיבחן מעשי. כאשר טילפן רגן לבגין והודיע לו כי ההפצצות ב־ביירות נמשכות, נדהם בגין. לא היה לו מושג מה מתרחש. הוא הבטיח לרגן להתקשר עימו אחרי בירור המצב. הוא קרא לשרון, תבע ממנו הסבר, ובנוכחותו הבטיח לרגן כי מעתה תיפסקנה ההפ־צצות.

בגין אינו אדם המסוגל לשכוח עלבון צורב כזה. הוא יזכור כי שרון הציג אותו כלפי הנשיא ה־אמריקאי ככלי ריק, כשקרן או כראש־ממשלה שאינו יודע מה עו־שים אנשיו מאחרי גבו בעניינים החשובים ביותר.

כך או כך, בגין נתן פקודה חד־משמעית להפסיק מייד את כל הפעולות בביירות. הוא גם מסר הודעה שהיתה בעקיפין עלבון חמור לשרון: מעתה אסור לפתוח בפעולה כלשהי בלי ידיעת ראש־הממשלה. ובשעת הצורך יכנס ראש־הממשלה את הממשלה לקבלת החלטה. כך הפך שרון בלדר, המעביר את החלטות הממשלה לצה"ל.

שקר שיגרתי

כאשר שקטה האש בביירות לחלו־טין, ביום החמישי לפנות ערב, נק־בעו כמה עובדות המטילות אור על מיל־חמת־לבנון כולה:

● **הוכח כי כל מהלכי המילח־מה, החל בפתיחתה, נעשו בהסכ־מת האמריקאים ועל דעתם.**

ולראיה: ברגע שהנשיא האמריקאי הח־ליט לשים קץ לפעולה מסויימת והודיע על כך לבגין בלשון חד־משמעית, הפעולה הופסקה מייד, בו במקום.

הדבר לא נעשה במשך 68 ימי־המילחמה, ומכאן שהממשלה האמריקאית היתה שו־תפה מלאה לכל מהלכיהם של שרון ובגין בימים אלה.

● **הוכח כי לא אש"ף הפר את הפסקת־האש בביירות, אלא ממש־לת־ישראל.**

ולראיה: ברגע שצה"ל נצר את האש, חדלו כל פעולות האיבה, החל בהפגזות וכלה בצליפות בודדות. אש"ף הנצור היה מעוניין תמיד בהפסקת־האש. וברגע

(המשך בעמוד 69)

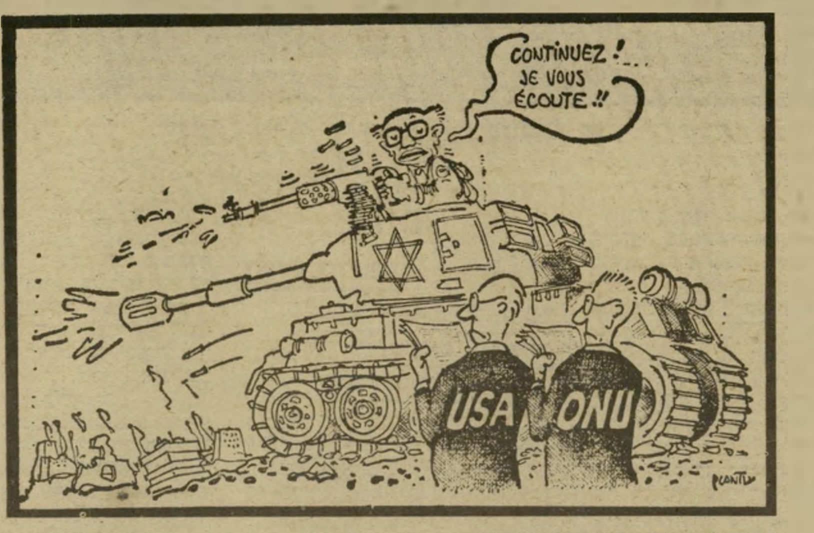

שתי קאריקטורות

של פראנטו בעיתון הצרפתי לה מונד. בציור למעלה אומר בגין לאו"ם ולארצות־הברית: „דברו, אני מקשיב!" בציור למטה אומר חייל ישראלי אחד: „ובכן, להיכנס או לא להיכנס למערב ביירות?" והשני עונה: „צריכים לחשוב על האוכלוסיה האזרחית!"

זיפ
קיץ של זיפ ועוד זיפ ועוד זיפ... והמון המון מתנות.
מבצע פרסים ענק
ההגרלה ב-31.8.82
5 שקיות ריקות של זיפ (לא חשוב באיזה טעם) יכולות להעניק לך מתנות משגעות.
כדאי לך להשתתף במבצע זיפ
כל שעליך לעשות הוא להשלים את הסיסמא:
„_______ והמשקה מוכן"
ולשלוח 5 שקיות זיפ ריקות לת.ד. 3468 תל־אביב, מיקוד 61033 ת"א
עבור מבצע „זיפ" בצירוף שמך וכתובתך, ואז תשתתף בהגרלה הגדולה. ככל שתרבה לשלוח מעטפות כן ירבו סיכוייך לזכות.
ההגרלה תתקיים ב־31.8.82 ובה יוגרלו:
● 3 גלשני רוח („סרף־פוינט") מכמורת, יצרני ויבואני גלשני רוח וגלים, טל' 053־96328;
● 20 גלשני גלים („סרף־פוינט");
● 150 שעוני „קסיו" עם משחק חלליות;
● 150 שעוני „קסיו" עם מחשב (מ.ש.ק.);
● 150 טרופיקל (כתר פלסטיק);
● 150 סטים - הכוללים 6 כוסות וקנקן (כתר פלסטיק);
● 150 תקליטים של דני סנדרסון עם שיר הגלשן.
ההגרלה תתקיים בנוכחות רואה־חשבון, נציג עלית ונציג משרד הפרסום וימר יעקבסון טמיר בע"מ.
הודעות על הזכיה ישלחו לזוכים.
את תקנון ההגרלה ניתן לקבל במשרד הפרסום.
ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי עלית, משרד הפרסום ובני משפחותיהם.
בהצלחה,
טוב לי עם זיפ
עלית
חדש זיפ פטל
TROPICAL
surf POINT
שים לב!
אפשר לשלוח פחית „זיפ" במקום 5 שקיות.

הטכסט המלא של הראיון שהעניק יאסר ערפאת לפני שבועיים לעיתונאי הישראלי אמנון קפליוק עבור „לה מונד"

הראיון שהעניק יאסר ערפאת לעיתונאי הישראלי אמנון קפליוק עבור „לה מונד" מתפרסם כאן לראשונה, אף כי פורסם בעיתון הצרפתי ב־10 באוגוסט. שום עיתון ישראלי לא מצא לנכון לפרסם ראיון זה במלואו — עובדה המעידה כאלף עדים על שילטון שטיפת־המוח באמצעי־התיקשורת הישראליים. גם „ידיעות אחרונות", המפרסם את רישמי קפליוק מהביקור, לא ראה לנכון לפרסם את הראיון עצמו.

כמו כל ראיון עם אישיות זרה, יש בו קטעים שמשמעותם אינה מובנת בנקל מבלי להכיר את הרקע. להלן מתפרסם הראיון במלואו, יחד עם הערות והארות של אורי אבנרי. הקטעים שעליהם מעיר אבנרי את הערותיו מסומנים בטקסט של הראיון במיספרים.

■ ■ ■

אמנון קפליוק הוא יליד ירושלים. הוא התחנך בתל־אביב, ושירת בצה"ל בחיל־התותחנים ובמודיעין. הוא בוגר „המכון ללימודי אסיה ואפריקה" באוניברסיטה־העברית בירושלים, ובשנת 1968 זכה בתואר דוקטור בסורבון שבפאריס. העבודה שהגיש היתה על הערבים־הנוצרים בישראל.

קפליוק התחיל את הקאריירה העיתונאית שלו ביומון מפ"ם „על המשמר" והוא משתתף קבוע ביומון הצרפתי „לה מונד", וחבר מערכת „ניו־אאוטלוק" בישראל. הוא פירסם ספר על מילחמת יום־הכיפורים, בשם „קץ המיתוסים". בעברית נקרא הספר „לא מחדל". קפליוק הוא נשוי ואב לשניים.

קפליוק מספר כי במסעו לביירות קיבל אישור למה שהיה ידוע לו זה מכבר, כי בהנהגת אש"ף, ובכלל זה גם אירגוני השמאל שבו, חל מיתון רב. כאשר היה בביירות המערבית הוא שוחח, בין השאר, עם המנהיג הדרוזי ואליד ג'נבלט, שטען באוזניו כי „לא צוטט נכון" כאשר נאמר בשמו, בשבוע השני למילחמת הלבנון, שעל אש"ף להסתלק מלבנון. הוא שוחח גם עם נאיף חוואתמה ועם אחד מסגניו של ג'ורג' חבש, בסאם אבו־שריף מן החזית העממית. כל מנהיגי אש"ף שעימם שוחח אמרו לו, כי הם מצדדים בפיתרון של שתי מדינות בארץ־ישראל המערבית.

כאשר ראיין קפליוק את ערפאת, נכחו גם כתב „לה מונד" בביירות המערבית, ז'אן גראס, ואחד ממנהיגי אש"ף, אבו־ואליד. השיחה התקיימה בערבית ספרותית. קפליוק אומר, שכאשר מבקשים ממנו לומר כיצד התרשם מערפאת, הוא מפנה את השואלים אל תיאורו של אורי אבנרי.

קפליוק אינו נראה מופתע ביותר מקשר השתיקה שאפף בישראל את הראיון שלו. קשר השתיקה היה כבד כל־כך, שכאשר היה על קפליוק ועל המיזרחן הפרופסור משה שרון להופיע ביחד בתוכנית־רדיו, עזב שרון את האולפן כאשר נאמר לו שקפליוק נפגש עם ערפאת. שרון, מי שהיה יועץ ראש־הממשלה לעניינים ערביים, התנהג כאילו לא ידע כלל על קיום הראיון, כמעט שבוע אחרי פירסומו ב„לה מונד".

קפליוק: האם הגיעה שעת האמת — מילחמה עד־הסוף, על כל תוצאותיה, או שיהיה פינוי של ביירות? כיצד אתה רואה את עתידם של אש"ף ושל העם הפלסטיני?

ערפאת: הגענו להסכם סופי עם הממשלה הלבנונית ועם השליח האמריקאי, פיליפ חביב, באשר לפרטים של יציאת כוחותינו אל כמה ארצות ערביות. סוריה, עיראק, ירדן ומצריים, שהסכימו לקבלנו. אך אין אנו מוציאים מכלל אפשרות את הגרוע מכל: בגין ושרון עלולים לנסות ולהפתיע אותנו. אני רוצה שיידעו כי למדנו את לקחי מצדה וגטו־ורשה, ואנחנו מוכנים להקריב את עצמנו, אם יהיה צורך בכך.

איני פוחד מפני המוות. יריבי הם שצריכים לחשוש מפני התוצאות. את מהלך ההיסטוריה אי־אפשר לעצור. המילחמה הזאת הוכיחה כי הפלסטינים [illegible] בגבורה ובכבוד למען מטרתם

קפליוק: אך לאן תלכו?

ערפאת: אנחנו מחזיקים כל העת כוחות בסוריה, בעיראק, בירדן, במצריים, בלבנון ובאלג'יריה. מטה אש"ף היה בקאהיר עד לביקורו של מר סאדאת בירושלים. המטה הועבר לאחר־מכן לדמשק, ושם נמצא כל הזמן מישרדי הרשמי (1).

קפליוק: האם עמדתו הפאסיבית של העולם הערבי הפתיעה אותך?

ערפאת: לחלוטין לא! לא ציפיתי לדבר מאז המשבר בוועידת־פאס (2). כמה מדינות ערביות הציעו לקבלנו, אך אין מדובר כאן יותר מאשר בשהות זמנית. לאן נלך אחר־כך? העולם כולו צריך להידרש לבעיה זו, בוועידה בינלאומית שבה יוכלו להשתתף כל המדינות המעורבות, וגם המעצמות הגדולות ביותר, אחרי שתיגמר מילחמה זו.

קפליוק: עשית פתיחה כלפי ארצות־הברית, ולא הישגת דבר. האם אתה מאוכזב?

ערפאת: ארצות־הברית היא מעצמה, ואנו נמשיך לנסות ולהשפיע על דעת־הקהל האמריקאית. ארצות־הברית יודעת יפה שאין היא יכולה להתעלם משאיפותיהם של ארבעה וחצי מיליוני פלסטינים (3).

קפליוק: ישראלים רבים שואלים את עצמם אם לא הגיע הזמן לפשרה היסטורית בין העם היהודי־ישראלי ובין העם הערבי־פלסטיני, כאשר על שני הצדדים לקבל „שלום בין האמיצים", בדומה לשלום שעליו דיבר הגנרל דה־גול ביחס לאלג'יריה.

ערפאת: האם קיימת במימסד הצבאי

היכן דה־גול הישראלי

הישראלי אישיות העשוייה להזכיר את הגנרל דה־גול? יש לי ספק גדול! ואילו המועצה הלאומית שלנו אימצה כמה החלטות ביחס לדיונים עם הכוחות הדמוקרטיים בישראל. אנו מוכנים ליצור קשרים עם כל מי שיכירו בזכותנו להגדרה עצמית (4).

קפליוק: הישראלים מצפים להכרה רשמית מצידכם. האם אתה מוכן להסכים לכך?

ערפאת: האדונים בגין ושרון הצהירו בכמה הזדמנויות שהם אינם זקוקים להכרה מצידנו. הם אמרו שאפילו אם נכיר בישראל, הם לא ינהלו עימנו משא־ומתן. הם מתייחסים אלינו כאל נאצים, בעוד שפעולותיהם בלבנון ובמחנות־הפליטים בביירות הן המזכירות את התנהגותם של הנאצים. אני חוזר על מה שאמרתי לסנאטור מק־קלוסקי: אנו מקבלים את כל ההחלטות — אני חוזר ומדגיש: את כל ההחלטות — של האו"ם, העוסקות בשאלה הפלסטינית. אל תשכח שישראל נוסדה מתוקף החלטה של האו"ם. ועוד: לישראל יש הכל, ולנו אין דבר. אנו הגנו מי שצריכים לדרוש הכרה מצד ישראל, המסרבת באופן מוחלט להכיר בזכותנו להגדרה עצמית. כל מה שיש לי לומר ביחס להכרה, לא אומר תחת לחץ, בעוד שהטנקים של שרון מקיפים אותנו (5). אני חוזר ואומר: השאלה העומדת היום על הפרק יותר מאשר אי־פעם בעבר, היא זכותנו לקיום ולהגדרה עצמית.

קפליוק: החלטה 242 של מועצת־הביטחון, האם היא נכללת בין ההחלטות שאותן אתם מקבלים?

ערפאת: אתה יודע, בלי ספק, שהחלטה זו מתייחסת לבעיה שלנו כאל בעיית פליטים, ותו־לא. ממשלת קרטר הציעה לנו, בשנת 1977, לקבל החלטה זאת, ולהגיש בד־בבד את ההסתייגויות שלנו. אנחנו הסכמנו להצעה זאת, בשלושה תנאים: שיתחיל דו־שיח בין ארצות־הברית ואש"ף, שיוכרו הזכויות של הפלסטינים להגדרה עצמית, ושתכונן מדינה פלסטינית עצמאית. איני צריך לומר לך שהדו־שיח הופסק. מאז אימצה המועצה הלאומית שלנו כמה החלטות ביחס להחלטה זו (6). מלבד זאת, ממתי הפך בגין מגינה הגדול של החלטה 242? אל נשכח שבאוגוסט 1970 הוא פרש מממשלת־הליכוד־הלאומי כדי למחות נגד קבלת החלטה 242 על־ידי הגברת מאיר. החלטה אשר, לפי דבריו, משמעותה נסיגה מכל השטחים הכבושים.

קפליוק: ישראלים מסויימים טוענים שאתם לא תסתפקו במדינה בגדה המערבית וברצועת־עזה, ותהוו, משום־כך, סכנה לישראל.

ערפאת: מגוחך! איני יכול להבין טענות מסוג זה. ישראל היא הכוח הצבאי החזק ביותר במיזרח התיכון. האם אפשר לחשוש ממדינה פלסטינית, שתזדקק ליותר מעשרים שנה עד שתוכל לעמוד על רגליה? המימסד הצבאי הישראלי סבור שהוא יוכל לשלוט באיזור תודות לטכנולוגיה ולדולרים האמריקאיים. אך עד מתי? הוא צריך לחתור לדו־קיום עם מדינות המרחב, ולא להעלות בדימיונו בעיות מלאכותיות. הישראלים הם החייבים למצוא פיתרונות לטרגדיה הפלסטינית, שהם יצרו אותה.

קפליוק: האמנה הלאומית שלכם נותנת נשק בידי יריביכם הפוליטיים. בבתי הספר הישראליים לומדים התלמידים את סעיפי האמנה הזאת, השוללת את זכות־קיומה של ישראל, שאינה מכירה ביהודים כעם, והקובעת כי המאבק המזויין הוא הדרך היחידה להקמת מדינה.

ערפאת: כבר קבענו בכמה הזדמנויות, בפי המועצה הלאומית שלנו, כי

הערות אורי אבנרי לראיון ערפאת:

הראיון שהעניק יאסר ערפאת לאמנון קפליוק אמנם נועד רשמית לעיתון הצרפתי „לה מונד", אך תוכנו מעיד עליו שהיה מכוון כולו לדעת־הקהל הישראלית. ולא במיקרה: ערפאת עצמו עמד על כך שהעיתון הצרפתי ישלח את כתבו הישראלי דווקא.

השוואת הראיון עם הדברים שאמר ערפאת לחברי מערכת „העולם הזה", חודש לפני כן, מאלפת ביותר. בנקודות העיקריות חזר יו"ר אש"ף על הדברים שאמר לנו בנוסח דומה. אך בכמה מן הניסוחים ברור כי ערפאת הירהר במשך החודש על הדברים שאמרנו לו, לגבי הדרישות והרגישויות של דעת־הקהל הישראלית, והוסיף דברים המהווים השלמה לדבריו הקודמים.

הייתי מסב את תשומת־הלב בעיקר לכמה נקודות, לפי המיספרים המופיעים בתמליל המקורי של הראיון עם קפליוק:

(1) קטע זה בא להדגיש כי אחרי צאתם מביירות, לא יחול שינוי מהותי במערך של ראשי אש"ף, מוסדותיו וכוחותיו הצבאיים. בניגוד לרושם שביקשה התעמולה הרשמית לעורר בישראל, בדיבורים האינסופיים על „תשתית המחבלים", אש"ף לא היה מרוכז מעולם במקום אחד. זהו גוף הפרוש על פני העולם הערבי כולו. אש"ף יתארגן בנקל להמשך פעולתו, אחרי פינוי ביירות.

(2) בוועידת־הפיסגה של ראשי מדינות־ערב בעיר המארוקאית פאס, הועלתה לדיון תוכנית־השלום של הנסיך (כיום המלך) פאהד. תוכנית־שלום זו, המבוססת על הקמת מדינה פלסטינית והכרה בכל המדינות הקיימות במרחב (קרי: ישראל) נוסחה במקורה על־ידי חאלד אל־חסן, עוזרו המדיני של יאסר ערפאת. עם פירסומה, מיהר ערפאת לברך אותה.

אולם בפאס קרה משהו בלתי־צפוי. מדינות־הסירוב הערביות מנעו החלטה בזכות התוכנית. גם בקרב אש"ף עצמו מנעו הסוכנים של מדינות־הסירוב החלטה בזכות התוכנית, ויאסר ערפאת נשאר במיעוט. הוועידה הס־תיימה בלי החלטה. הדיון פשוט נדחה לוועידה נוספת.

בפסוק זה מביע ערפאת בעקיפין את מרירותו על מדינות־ערב, שמנעו את קבלת תוכנית־השלום, אך שלא נקפו אצבע למען אש"ף אחרי שפרצה המילחמה.

לפי הידיעות האחרונות, יש עתה כוונה לכנס את ועידת־הפיסגה מחדש, גם הפעם במארוקו, להמשך הדיון בתוכנית זו. יש להניח כי הפעם ינצל ערפאת את היוקרה המוגברת שלו, כגיבור המצור של ביירות, כדי להביא לקבלת התוכנית.

(3) זוהי גישה מפוכחת חדשה. ערפאת רומז כאן שהוא התייאש מן הממשלה האמריקאית, אך שהוא יודע שניתן לשנות את המדיניות האמריקאית אם תשתנה דעת־הקהל בארצות־הברית. ניתן להשיג זאת רק על־ידי הליכה עיקבית בדרך השלום. ולכך מתכוון ערפאת.

(4) זהו אחד הקטעים החשובים ביותר, אף כי הדברים אינם מובנים למי שאינו מכיר את הרקע.

מזה שנים מתנהל בצמרת אש"ף ויכוח מר בין הד"ר עיצאם סרטאווי ובין כוחות שמאלניים הקשו־רים בברית־המועצות, על השאלה: עם מי יש לנהל דו־שיח בישראל? „קו סרטאווי" אומר שיש לנהל דו־שיח עם כוחות־השלום בישראל המקבלים את זכות הפלסטינים להגדרה עצמית, ובראשם כוחות־השלום הציוניים דווקא. השמאלנים ביקשו לצמצם את הדו־שיח עם רק"ח, בטענה שאין לדבר עם גופים ציוניים, כמו „המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני".

במושב המועצה הלאומית הפלסטינית בדמשק, באפריל 1981, ניצח הקו השמאלני, והתקבלה החלטה האומרת שיש לקיים דו־שיח עם „כל הכוחות הדמו־קרטיים המתקדמים בישראל, השוללים את התיאוריה והפרקטיקה הציונית." בעיקבות החלטה זו התפטר סרטאווי באופן הפגנתי, אך התפטרותו לא התקבלה.

פנית אז במיכתב גלוי ליאסר ערפאת מעל עמודי „העולם הזה", ותבעתי לשנות רשמית ופומבית החלטה זו. קבעתי כי כוחות־השלום הישראליים הם בעיקרם ציוניים, ושדו־שיח עם רק"ח בלבד לא ישפיע במאומה על דעת־הקהל בישראל.

עתה קיבל ערפאת בלי כל הסתייגות את „קו סרטאווי", בקבעו כי הוא מוכן לדו־שיח עם כ ל הכו־חות הישראליים הדוגלים בזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים. נעלמה המילה „המתקדמים", ונעלמה ההסתייגות מן הכוחות הציוניים.

(5) ערפאת אומר כאן ש„מה שיש לו לומר" לא ייאמר בשעה שהוא נתון במצור, מפני שכל אמירה כזאת תיראה ככניעה ללחץ, וכניצחון של אריאל שרון. ואכן, כל הודעות־השלום של ערפאת מאז התחלת המילחמה תוארו בצורה זו על־ידי התעמולה הרשמית בישראל. ברור מתוכן הדברים כי אחרי שייצא מן המצור, יהיה לו מה לומר על סוגיית ההכרה בישראל. ואת עיקר הדברים פירט בראיון עימי.

(6) זוהי הצהרה ברורה כי אש"ף מוכן לקבל את ההחלטה 242, המדברת על זכותו של כל מדינות־המרחב (ובכלל זה ישראל, כמובן) לחיות בגבולות בטוחים ומוכרים, תוך הוספה שתציין את זכות העם הפלסטיני למדינה משלו. פשרה כזאת הוצעה על־ידי מנסח ההחלטה המקורית, הלורד קאראדון, והיא התקבלה בשלב מסויים על־ידי הנשיא ג'ימי קארטר. קארטר נכנע אז ללחץ הישראלי וחזר בו.

(7) זוהי הצעה חדשה לגמרי, ויש לה משמעות רבה. ההצעה של ערפאת לכנס סימפוזיון ישראלי־פלסטיני אחרי המילחמה פותחת למעשה דף חדש. נקבע כאן כי יוזמת־השלום של אש"ף לא תיפסק עם הפינוי מביירות, אלא להיפך, שהיא תתפתח עתה ביתר תנופה.

חשוב מזה: למעשה אומר כאן ערפאת כי הוא מוכן לשינוי „האמנה הפלסטינית", לא רק בעקיפין, כפי שהדבר נעשה עד־כה (על־ידי קבלת החלטות חדשות מטעם המועצה הלאומית הפלסטינית, הגוף היחידי המוסמך לתקן את האמנה) אלא במישרין. סימפוזיון אשר ידון באמנה, בהשתתפות הוגי־דעות ישראליים, יכשיר את הקרקע לשינויים אלה.

(8) ערפאת מאשר כאן בפה מלא כי העמדה הפלסטינית אכן השתנתה, בכיוון לפשרה עם ישראל, וכי תהליך זה נמשך כבר כמה שנים — כפי שנטען לא פעם על־ידי „העולם הזה" ו„המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני". אויבי־השלום בישראל (וגם כמה מן האנשים המתחזים כשוחרי־שלום) טענו כי שינויים אלה אינם אלא פרי־ההזייה שלנו, וכי אנחנו שמים דברים בפי ערפאת. הם יצטרכו עתה להתמודד עם קביעה זו.

(9) זוהי הקביעה החשובה ביותר בראיון כולו. היא מהווה ניצחון מזהיר של „קו סרטאווי". יתכן שזוהי תוצאה מאוחרת של שיחתנו עם ערפאת, שבה הצבעתי על כך שאש"ף נכשל בשיכנוע דעת־הקהל הישראלית שהוא אכן רוצה בשלום.

ערפאת אינו מדבר כאן על „מחדל הסברתי", לפי האופנה הישראלית, אלא על מחדל הרבה יותר עמוק ויסודי — אי־נקיטת קו ברור שיהיה מובן לאזרחי ישראל.

(10) זוהי טענה מקובלת של ראשי אש"ף. היא נאמרה לי כימעט באותן המילים, על־ידי חאלד אל־חסן, בראיון שהעניק לי לפני חודש בניו־יורק.

אשר לעצם ההתנגדות של ערפאת לפעולות־טרור נגד אזרחים, הדבר ידוע למי שמצוי בוויכוחים פנימיים באש"ף. ערפאת אמר לנו דברים דומים. עובדה היא כי ערפאת הוא שהפסיק את פעולות „ספטמבר השחור", חטיפת המטוסים ומיבצעים דומים.

(11) ערפאת מזכיר כאן בכוונה דווקא את שני הגופים היותר־מתונים במחנה־השלום הישראלי, כדי שלא להשאיר שום ספק כי הזמנתו מכוונת לכוחות־השלום הציוניים. „ניו־אאוטלוק" הוא ירחון בשפה האנגלית, המופיע בתל־אביב, ושבו מיוצגת קשת פולי־טית רחבה מאוד, החל ביונים של המערך וכלה באנשי של"י ו„המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני" (שאותה שיבח ערפאת בשיחה עם קפליוק, מחוץ למיסגרת הראיון הרשמי. הוא גם העלה בה על נס את פעולתו של ח"כ יוסי שריד.)

המאבק המזויין שוב אינו מהווה את הדרך היחידה. נאמרו דברים רבים בקשר לאמנה זאת, וניסו לפרשה בצורה מגמתית. כדי לשים קץ לפרשנויות המעורפלות, אני מציע היום לכנס אחרי המילחמה סימפוזיון שהמשתתפים בו יהיו הוגי־דיעות פלסטיניים, ישראליים וערביים כדי לחקור את הבעיות עד לשורשיהן, ולהגיע למסקנות. סימפוזיון כזה יוכל להתכנס במקום כלשהו באירופה, תחת חסותו של אירגון או מיפלגה פוליטית שייבחרו בהסכמת הצדדים (7).

אצל הפלסטינים קיימת התפתחות בהבנת השינויים המתחוללים בשנים האחרונות. איננו קפואים בעמדות בלתי־משתנות. בגין הוא זה שהינו מאובן לחלוטין (8).

קפליוק: האם אתה כבור שעשית גם שגיאות במשך שנות הסיכסוך?

ערפאת: כן. לא ידענו להסביר את עמדתנו לישראלים. לא הבינונו את המנ־טליות הישראלית. יותר מכך, לא היתה לנו היכולת המתאימה בתחום ההסברה, כדי להעביר את רעיונותינו לתושבי ישראל (9).

קפליוק: והפעולות שכוונו נגד האז־רחים הישראליים?

ערפאת: מבחינה פוליטית ואידיאו־לוגית, אני הייתי תמיד נגד סוג זה של פעולות. הבנתי אומנם את מניעיהם של אותם פלסטינים מיואשים, שפנו לשיטות כאלה, אך אני עצמי התנגדתי להן תמיד. אני אומר לך זאת בתוקף מעמדי כיו"ר אש"ף וכמנהיג המהפכה הפלסטינית. צריך גם להדגיש כי במיק־רים מסויימים, כמו במינכן, במעלות ובמלון סבוי, אפשר היה למנוע את מותם של אזרחים תמימים, אילו היו הישראלים נוצרים את אישם (10). מה שבגין ושרון עשו במהלך המילחמה בלבנון — ההפצצות חסרות־ההבחנה על ביירות שגרמו במהלך השבוע האחרון ל־500 הרוגים — מדביק כתם בל־יימחה על מיצחם של המנהיגים הישראליים.

קפליוק: האם הערכת את עמדותיהם של תושבי השטחים הכבושים במהלך המילחמה?

ערפאת: הפלסטינים שבמולדת, החל בבסאם אל־שכעה ועד כרים ח'לף, דרך אליאס פרג' וראשד אל־שאווה וכמה אחרים, הוכיחו את נאמנותם למטרות של עמנו גם בתנאים קשים.

קפליוק: ולבסוף, מה יש לך לומר לישראלים?

ערפאת: מתוך המצור שבו אני מצוי, אני פונה אל החיילים הישראליים ואל האזרחים הפשוטים, ואני אומר להם: עיצרו! השחצנות הצבאית לא תכניע אותנו!

אני משתוקק להגיד כמה מילים לאלוף־מישנה אלי גבע. למרות חילוקי־הדיעות בינינו, אני מעריך את עמדתו המוסרית, ואת החלטתו שלא להשתתף בהתקפה על ביירות. עמדתו האצילית, מקורה ב־ערכים היהודיים האמיתיים. השלום יושג בארץ־הקודש למרות היוהרה של אותם מנהיגים, הסבורים כי הכוח הברוטאלי הוא העיקרון המנחה היחידי בחיי האומות. אני מזמין את פעילי תנועת שלום עכשיו וניו־אאוטלוק, ואת כל המכירים בזכותנו להגדרה עצמית, לבוא לביירות, כדי לר־אות את ההרס ואת הסבל של האוכ־לוסיה (11).

יבוא יום והישראלים יתביישו ויבקשו לשכוח מה שמנהיגיהם הנוכחיים עוללו לעם הפלסטיני במהלך הקיץ הזה של 1982 בלבנון.

אתה והשקל

מאת מאיר תדמור

הבורסה

האינפלציה טובה לבורסה

חדשה חשובה: הבנקים התחילו להבין בפוליטיקה. עובדה: בהתחלת השבוע הו־פיעו כותרות בכל העיתונות היומית, עם ההודעה מטעם המומחים של הבנקים והמקורבים אליהם, שהבורסה תהיה טובה, כי צפוי הסדר מדיני בלבנון, והוא קרוב. הבנקים יודעים שיהיה, והבנקים יודעים שהוא קרוב.

הניחוש שלנו הוא, שהבנקים מבינים הרבה יותר בבורסה וב־השפעת הכותרות בעיתונות על הבורסה מאשר בפוליטיקה. זה רק ניחוש, שהם רוצים להריץ את שערי המניות כלפי מעלה.

מי שחושב שהבנקים עושים את זה בגלל שהם חושבים שזה טוב, שיחשוב. האמת היא שהם עושים את זה בשביל להרוויח, והם מקווים שימצאו די פרייערים שיחשבו שגם הם יכולים להרוויח.

כדאי להזכיר משהו לפרייערים, שאצ־לנו, כמו בכל מקום, גדלים בלי השקאה: כדי שהבנקים ירוויחו, הם יצטרכו לממש. כדי שהמימוש יהיה ריווחי, מישהו יצטרך להפסיד: הפרייערים.

אז זאת אינה עצה שלא להיכנס לבורסה,

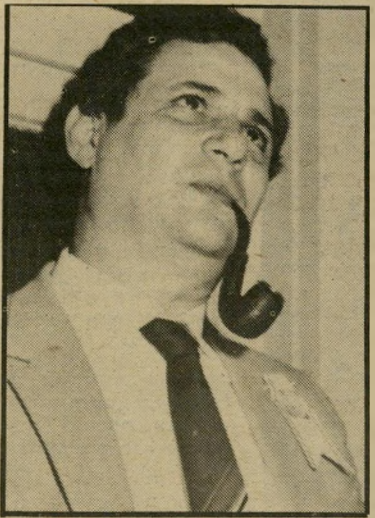

שר־אוצר ארידור
מחירים דרום אמריקאיים

ולהרוויח עם העלייה בשערי המניות. אם הבנקים החליטו להעלות את השערים בבורסה, כדאי גם לאחרים להיכנס. אבל פרייער מי שיישאר יותר מדי זמן, כי כשהשערים יירדו, הבנקים אולי ידיעו שזה בגלל שצפוי משבר מדיני, אבל זה כבר יהיה מאוחר מדי.

גזרות כלכליות פופולריות

מה שיכול להריץ את השערים בבורסה הרבה יותר מהר מכל הסדר מדיני, היא האינפלציה. אם יש דבר שהוא שמן על גלגלי הבורסה, זו בדיוק הדהירה המהירה של המדד. מדד של 9.2% שהם יותר מ־130% בשנה, מעיד שארידור החליט לוותר על המילחמה נגד האינפלציה, לפחות בינתיים, ואולי עד מערכת הבחי־רות.

זו אינה ידיעה חדשה, אבל בכל חודש, בזמן האחרון, היא מקבלת אישור מחודש. בתקופה שקדמה לבחירות לכנסת העשי־רית הוכיח ארידור שהוא מבין שכדי לקצץ באינפלציה צריך לדאוג למחירים נמוכים. עכשיו הוא מוכיח שהוא מבין שכדי לגרום לאינפלציה צריך לגרום לעלייה מהירה של המחירים, וזה מה שהוא עושה. הכלכלנים מוחאים כפיים כי קיצוץ בסובסידיות הוא בגדר „גזירות כלכליות" שהן מאוד פופולאריות אצל כלכלנים.

אם לסכם את התחזיות המדי־ניות של הבנקים, ואת הגזירות ה־כלכליות של ארידור, אפשר לומר בשקט שלבורסה צפוייה תקופה של גאות, שדווקא בה צריך להי־זהר יותר מהרגיל. כשהעליה מהי־רה, הנפילה יכולה להיות מהירה וגדולה. זהירות היא מילת המפתח כאן.

ארליך

רחום וחנון

בכל פעם שהם מדברים על קיצוץ בתק־ציב, בסובסידיות, בשירותי־הרווחה, כדאי להציע להם שקודם כל יהדקו את החגורה שלהם.

סיפור קטן שיסופר להלן עוסק בעשרה מיליון לירות המתגלגלות במישרד־החק־לאות, אך יש לו גם מוסר השכל.

מאיר כהן, לא הח"כ, הוא פעיל חרות. סידרו לו עבודה במישרד־החקלאות כ־סמנכ"ל לייצור. עם טלפון, מזכירה וחש־בון הוצאות. משהו בסדר גודל של 800 אלף לירות לחודש, שהם כעשרה מיליון לשנה. אבל מה? זהו מינוי מיפלגתי וכך גם התייחס אליו האיש. במישרד טענו שמעולם לא ראו אותו. היה אפילו מישהו שהציע לפטר אותו. לעזרתו נחלץ אחד מסגני השר, פסח („פייסי") גרופר, ועמד על כך שהאיש לא יפוטר. גם אם הוא

סגן־שר גרופר
האיש לא יפוטר

לא עושה שום דבר, הוא איש שלנו, התבטא סגן־השר מעתלית.

במישרד כל־כך דאגו לו, שהחליטו להעלות אותו בדרגה. עומדים לתת לו תפקיד של יושב־ראש מועצת פיקוח. ובמישרד לוחשות הלשונות הרעות.

פתאום התברר שפעיל חרות זה מוצאו הוא תנועת שלומציון של אריק שרון, שנבלעה בחרות אחרי בחירות 1977. זה הספיק.

בעוד כהן ממתין להיכנס לתפקידו החדש, כבר יצא מיכרז לתפקידו הישן. אם ארליך ימשיך להיתקל באריק בישי־בות־הממשלה, יתכן שלכהן לא יישאר אפילו מכשיר טלפון ברחוב ד' בקריה בתל־אביב.

מוסר השכל? בימים אלה של מילחמות השרים, טוב יעשה כל־אחד מהם אם ימהר לנופף ממישרדו את אנשיו של מתנגדו בשול־חן־הממשלה. עוד כמה ישיבות־ממשלה סוערות והידוק החגורה יתחיל באמת מלמעלה.

הטונטין של „אל־על"

ועכשיו סיפור יפה עם הווה ועתיד ובייחוד עם עבר. הדיילים של אל־על, חוץ מהעניינים שיש להם עם הממשלה, עם הדתיים ועם הלקוחות הרגילים, נחתה עליהם גם מילחמה שכרוכה באובדן הכ־נסות רציני למגוייסים. וזה למה? כי דיילים הם בעצם מלצרים מעופפים, וחלק יפה מההכנסות שלהם לא בא מהמשכורת. מה עשו הדיילים של אל־על? עשו קופה משותפת, שכולם הכניסו אליה כסף, וממנה מחזירים בכל פעם לדיילים שמשרתים במילואים.

אילו ידעו הדיילים של אל־על פרק בהיסטוריה של הביטוח, היו בוודאי קור־אים לקופה הזאת טונטין. מכיוון שלא רק הם אינם יודעים, אלא גם הרבה מאוד אנשי־ביטוח, כדאי לספר את ה־סיפור.

הטונטין קרויה על שמו של הרפתקן נפוליטני בשם לורנצו טונטי. הוא הגיע בשנת 1630 לפאריס, שהיתה אז ניו־יורק של האיטלקים העניים, ושם התקבל לעבו־דה בחצר המלכות. טונטי זכה בידידותו של הקרדינל מזראן (1602—1661) וביצע למענו שירותים חשובים כגון בלדרות סודית וכיוצא באלה משימות אפלות. טונטי זה היה בעל רעיונות, ומזראן, כמו שר־העל הכלכלי שלנו, מרידור, אהב בעלי רעיונות כמוהו.

אחד הרעיונות של טוני נועד למלא את קופתו של המלך הידוע לואי ה־14, שדאג לדלדל את אוצר הממלכה במהירות רבה. בשנת 1653, והוא אז בן 23 שנים, הציע טונטי את הרעיון הבא: כל האוכ־לוסיה תחולק לעשר קבוצות גיל, וכל מי שירצה, בכל קבוצת גיל, יתרום את חלקו לאוצר המדינה. כל קבוצה כזאת תהיה „אגודה סגורה לירושה הדדית", ובשנה מסויימת, יירשו הנשארים בחיים את המתים. וכאשר ימותו גם החיים, יירש האחרון את חלקם של כולם, ורק עם מותו תעבור הקרן לאוצר הממלכה.

הצעתו של טונטי, שהוצעה על־ידו גם להולנדים, לא התקבלה בגלל התנגדותם של הבורגנים הפאריסאיים שגרמו לדעת־קהל עויינת, ואחרי מותו של מזראן הופ־סקה גם קיצבתו של טונטי על־ידי שר־האוצר החדש, ז'אן באפטיסט קולבר. טונטי מחה, ואף פורסם פמפלט שיטנה שכתב על „התנאים הנוכחיים בחצר הצר־פתית". טונטי אומנם טען שהפמפלט פור־סם שלא בידיעתו וללא הסכמתו, אך ללא הועיל. יחד עם בני־מישפחה אחרים, הוא הושלך לבסטיליה הנוראה, ושם סיים את חייו, בשנת 1695, עני וחסר כל.

הפטנט שהוא הציע נוסה בהצלחה עוד בחייו בצרפת ובהולנד, ואחרי מותו גם בארצות אירופיות אחרות. במאה ה־19 היה מי שהגיע למסקנה שהרעיון אינו הגון ביותר, והוצאו חוקים שאסרו על הטונטין (בצרפתית) או הטונטינה (באי־טלקית).

מכיוון שהמביא דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, חייבים להוסיף שמי שחקר את פרשת טונטי הוא מנהל סניף של חברת־ביטוח בחיפה, ושמו משה כהן. אותו כהן מספר שגירסה מודרנית של הטונטין נהוגה בעיסקי־הביטוח באירופה ובארצות־הברית, שם זוכים המבוטחים הנשארים בחיים גם בחלק מהתשואה ש־הניבו השקעותיהם של המבוטחים שנפטרו.

אולי משום שאצלנו זה אינו נהוג, צריכים הדיילים של אל־על לעשות להם טונטין משלהם, שעכשיו הם יודעים גם את שמו.

עלות אי־הכושר

יום אחד נכנס למערכת אחד שנראה כמו סוכן־ביטוח, דיבר כמו סוכן־ביטוח, והיה סוכן־ביטוח. הוא ניסה למכור לי כל מה שיש לו בסל, והדבר היחידי שעדיין לא היה לי וגם נראה סביר, היה ביטוח שנקרא אי־כושר. זאת אומרת, אם קורה לך משהו שמפריע לך להמשיך בעבודה שלך לזמן־מה או לצמיתות, ה־ביטוח ישלם.

הרעיון נשמע טוב, הביצוע לא נשמע טוב. ראשית, כדי שאעשה ביטוח אי־כושר, הוא רצה שאקנה גם ביטוח־חיים, ולי מספיק מה שיש לי. שנית, הסתבר שאני צריך כמעט למות כדי שאראה גרוש. שלישית, צריך להמתין המון זמן עד שאראה גרוש.

ואילו עכשיו כבר יש פיתרון. מכיוון שרק חברה אחת מציעה אותו, מגיע לה פרס. לחברה קוראים שילוח, ואני שומע שכל החברות האחרות כועסות עליה בגלל הפיתרון. בשילוח לא צריך שיהיה ביטוח חיים, כדי שיעשו גם ביטוח אי־כושר רב־שנתי (כזה שלא צריך לחדש כל השנה), וגם זמן ההמתנה שם, עד שמקבלים את הכסף, לא נמשך בין שלושה לשישה חודשים, אלא תקופות קצרות הרבה יותר, לפעמים רק שבוע.

המסקנה מן השורות האלה אינה שכולם צריכים לרוץ ל„שילוח", אלא שכל חברות־הביטוח האח־רות יכולות לעשות מה ששילוח עושה, וגם היא בטח לא מפסידה על זה.

בית־אסיה נגד חוק האינפלציה

לא עובר שבוע ללא התכתשות־הטחת האשמות הדדיות־חילופי קללות־איומים ב־מיפלגה הליברלית. בדרך־כלל זה נסגר בין חברים. ח"כ יצחק („זיגי") זייגר שבר את המסורת ופנה ליועץ המישפטי לממשלה, כדי שיחקור מי עמד מאחורי מודעות אלפי בעלי־העסקים הזעירים, ש־ביקשו ממנחם בגין שלא יעביר את חוק המיסוי האינפלציוני.

ממיכתבו של זייגר, עולה, שלא קיימים כלל גופים כלכליים מעין אלה החתומים על המודעה. הוא חושד באיש מסויים שמימן את מו־דעות הסוחרים שאינם קיימים.

זייגר משתייך לקבוצת שר־התיירות אברהם שריר. בקבוצה זו ישנם בעלי הון גדולים. הגדול הוא כמובן מיכאל („מיקי") אלבין.

אלבין התבטא לא אחת בעבר, ובאופן חריף, נגד החוק, שמשמעו שחברות גדו־לות ובעלי מיקצועות חופשיים לא יוכלו להתחמק בעזרת ייעוץ נבון מתשלומי מס.

מתנגד מפורסם אחר הוא רואה־החשבון הליברלי יחזקאל פלומין. לצידו התייצב

איש־עסקים אלבין
הצעיר שבכולם

עורך־הדין הליברלי משה מירון.

לאלה כנראה התכוון זייגר. כ־ליברלים טוענים שהוא התכוון ל־צעיר שביניהם. הפרשה כודה מעי־דה על כוחם של בעלי־ההון ב־מיפלגה, שרק עקשנותו של יורם ארידור הצליחה לעצור אותם.

אך יש עוד היבט לעניין. אם הכל התחיל בקבוצת שריר, הרי שסיכסוכים שם יפתחו בוודאי תי־בת פאנדורה. אם נזכור שהקבוצה קשורה לשאול אייזנברג, אז הולך להיות שמח לא רק בליברלים.

עורכו הקבוע של המדור, מאיר תדמור, יצא לחופשה. כ־העדרו עורכים את המדור שלי־מה פרנקל ובני ציטרין.

אנשים

מה ראה דויד הלוי במחנה־השבויים ליד נבאטייה, מדוע היה צריך ח"כ המערך עדי אמוראי לקרוא תהילים וממה עשוי שר־הביטחון?

■ ח"כ התחיה הניצית **גאולה כהן**, נשאלה מה בדבר גבולות ההבטחה בלבנון. היא התנגדה לכלול את נהרות הליטאני והזהראני בגבולות ישראל, משום שלבנון היא, לדעתה, ארץ ידידותית. מה עם גבולות ההבטחה? היא נשאלה שוב. תשובתה: „אם אלוהים הבטיח, שהוא יקיים!"

■ כהן, היתה הראשונה שכתבה בהערצה נשית על שר־הביטחון, בטור שלה במעריב, ותיארה בערגה את עורפו הגברי. היא אמרה ש**אריק שרון**, שעליו אפשר לומר מה שרוצים, עשוי, בניגוד לאחרים עבודת־יד.

■ הצופים בתוכנית בירה ומצב־רוח רותקו לכיסאותיהם. המנחה **יעקב אגמון** ניהל שיחה טלפונית עם שר־הביטחון על המתרחש בגלי צה"ל. שרון אמר בין השאר: „כמה שפחות מדברים, זה טוב יותר. ואם מדברים, צריך לומר שמה שאני עושה זה נכון, ומה שצה"ל עושה זה גם כן נכון." בהמשך דבריו הביע את דעתו שיש לסלק את אגמון, מהגשת תוכניתו שאלות אישיות בתחנה הצבאית. בעוד חלק מהצופים היה המום מתשובותיו של שר־הביטחון, פרצו אחרים במחיאות־כפיים סוערות. רק לקראת סוף התוכנית גילה אגמון לקהל ששר־הביטחון היה לא אחר מהשחקן **דב** („דובל'ה") **גליקמן**, שחיקה את שרון בטלפון.

■ אין זו הפעם הראשונה שבה משתפים אגמון וגליקמן פעולה. בתוכנית אחרת של בירה ומצב רוח, חיקה גליקמן בטלפון את **יגאל הורביץ**, שמתח ביקורת קשה על ההטבות שהעניק שר־האוצר, יורם ארידור, לציבור, ערב הבחירות לכנסת העשירית. אז נמנע אגמון מלגלות לצופים שהורביץ כלל לא שוחח עימו בטלפון.

■ באותו ערב סיפר כתב טיים בישראל, **דויד** („דודו") **הלוי** שבאחד מביקוריו במחנה־השבויים בלבנון הוא הבחין באירוע יוצא־דופן. אחד האחראים החליט, מטעמי יעילות, להחתים כל שבוי בזרועו במיספר בלתי־מחיק. הלוי שראה זאת והבין את משמעות הטבעת מיספרים על בני־אדם ניגש למפקד המחנה וסיפר לו על כך. אחרי התערבותו הופסקה ההטבעה על זרוע־השבויים. הלוי נמנע מלדווח על כך לעיתונו בחו"ל.

■ הדיונים המארתוניים שערכה ועדת־הכספים של הכנסת, כדי לאשר את שני חוקי המיסוי האינפלציוני לקריאה שניה ושלישית, החלו נותנים אותותיהם בחברי הוועדה. ח"כ המערך **עדי אמוראי**, שישב ליד חברו לסיעה, **נפתלי בלומנטל**, לא הקשיב לדיון, ואף לחש משהו באוזני שכנו. הגיב יושב־ראש הוועדה, **שלמה לורנץ** מאגודת־ישראל: „עדיאל, אם אתה ממילא לא מקשיב וגם מדבר, אולי כדאי שתגיד תהילים עד שהחוק יעבור?"

בני פלד גוחך לעבר שולחן הנשיאות והפרופסור שלמה אבינרי מתקדם בשימחה אל כיסאו. השניים היו אורחי כינוס במה — לבירורים מדיניים־חברתיים, על שמו של משה דיין, שלמענו נוסדה בזמנו הבמה. הכנס נערך באחד מאולמות מלון רמת־אביב, האולם העתיק ותמונותיהם של דויד בן־גוריון ודיין נתלו על קיר משוחזר של עמודים וכתובות ארכיאולוגיים. מארגן במה, זלמן שובל הזמין בכוונה אולם קטן, שבו סודרו כיסאות מסביב לשולחנות כדי שהאולם הקטן לא יראה ריק. חששו התבדה. למקום הגיעו כמה עשרות מאזינים, שבאו לראות ולשמוע גם את הפרופסור למדע־המדינה, אבינרי, איש תנועת־העבודה שתמך בכניסה צבאית למערב ביירות.

■ כאשר הוגשו החוקים למליאת הכנסת, בכינוס מיוחד, הם הודפסו במיספר מצומצם של עותקים, שהספיקו בקושי לח"כים. הממונה על התקציב במישרד־האוצר, **יעקב גדיש**, כמו חבריו בצמרת המישרד, נאלצו לכתת רגליהם בין הח"כים ולהתחנן שגם להם יימסר עותק מהחוק. מישהו הציע שהצעת החוק תימכר במחירי השוק השחור לכל המרבה במחיר.

■ בעת הדיון בכנסת, על דרישת המערך לקיים דיון על ההתרחשויות בלבנון החל **מנחם בגין** עורך השוואות בין מיספרי ההרוגים במילחמות שונות מול מילחמת הלבנון. הדבר עורר את זעם האופוזיציה ובגין הפסיק את הנהלת החשבונות. אך הסיבה להפסקה היתה שונה: שר־הביטחון העביר לראש־הממשלה פתק, שבו טען כי המיספרים שבגין מצטט אינם נכונים.

■ אם היו לשר־הביטחון תומכים במרכז חרות, הרי שהבולט שביניהם היה הצייר **אנדרי קילצ'ינסקי**. קילצ'ינסקי, הידוע בפעילותו נגד מיבנה שגרירות גרמניה בישראל ונגד אנשיה, קרא לאחת משתי בנותיו, **שרונה**, על־שם האישיות שאותה העריץ. אך קילצ'ינסקי טוען, שהמילחמה בלבנון שינתה את דיעותיו. הוא מספר, לכל הרוצה לשמוע, שהוא החליט לנטוש את שר־הביטחון, משום שהוא רואה בו סכנה. זיכרונותיו מפולין ואירועי מילחמת העולם השניה, כך הוא סיפר, גורמים לו לחשוש ממי שרוצה להיות יורשו של בגין.

■ מי רוצה בהמשך המילחמה? העיתונאי **איהן שאיו** שליווה חבר לוועדה רפואית, ערך סקר קצר בין הממתינים מחוץ לחדר. כל מי שבא להוריד פרופיל נפשי, תמך בכניסה מהירה לביירות המערבית, בכל מחיר.

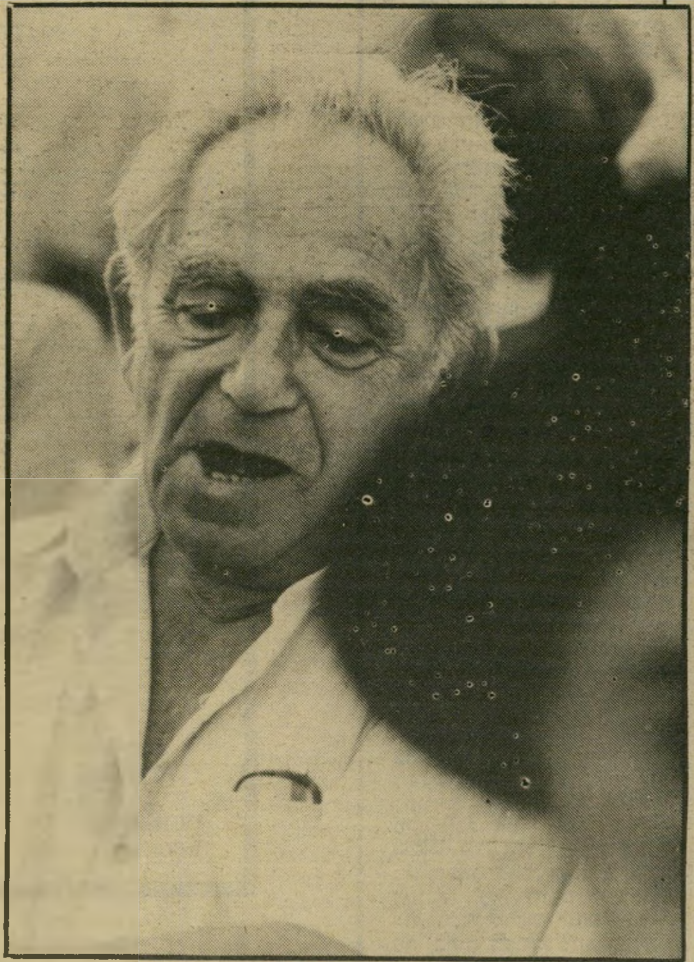

אריה פילץ מפהק מתוך שיעמום. הקבלן התל־אביבי היה בין מוזמני טקס קריאת פארק הירקון בשם גני יהושע, על־שם ראש עיריית תל־אביב המנוח, יהושע רבינוביץ', בין הנואמים, ביום השנה השלישי למותו של רבינוביץ', היה מזכיר מועצת פועלי תל־אביב, ח"כ דב בן־מאר, חברו של ראש העירייה ושר־האוצר המנוח. הוא האריך בדבריו והישרה שיעמום על הנוכחים. פילץ, שישב בשורה השנייה, לא התאפק ופיהק. לפניו, הרב הראשי של תל־אביב, ידידיה פרנקל.

■ נשיא המדינה, **יצחק נבון**, היה אורח־הכבוד בטקס חנוכת טיילת בירושלים על־שם **אליהו ששון**, בשדרות בן־מימון. נבון סיפר שששון שהיה בזמנו חבר בתנועה ה־לאומית הסורית, והיה פעיל בשיחות השלום שנערכו מייד אחרי קום המדינה, לא זכה ל־ראות בסגירת המעגל. בנו, **משה**, הוא היום שגריר יש־ראל במצריים. הבן עצ־מו לא הגיע לטקס, משום ש־היו לו התחייבויות קודמות ב־קאהיר.

■ **שלמה וישינסקי**, ה־מגלם תפקיד של חייל אס־אס בהצגה טוב, נכנס לתפקיד ב־מלוא הרצינות. בהפסקה שבין שני חלקי ההצגה, המועלת על־ידי התיאטרון הקאמרי בצוותא, הוא לא פושט את מדיו אלא יוצא לרחבה שלפני האולם. ב־אחד המיקרים הוא נכנס למו־עדון שנמצא מול צוותא, פינה מקום ליד הבר וקרא למלצר: „הי, קוניאק!” הברמן שנד־הם מהמדים מיהר להגיש ל־וישינסקי כוסית.

■ **יצחק רבין** אינו מבין מה רוצים ממנו. כאשר העלו חוגים שונים במיפלגת העבודה את הטענה שהוא יועץ הסת־רים של **אריק שרון**, הוא לא הכחיש זאת, אך היה לו תי־קון בעניין. רבין סיפר שהוא מכיר את שרון עוד מתקופת שירותם הצבאי הממושך. למ־רות חילוקי־הדיעות שהיו להם בעבר ובהווה, הם המשיכו לה־יות חברים טובים. רבין טוען שיש לו רעיונות מסויימים על הנעשה בלבנון, והוא החליט לא לשמור אותם בביטנו, רק משום שהוא באופוזיציה. כא־שר היתה לו הזדמנות לומר זאת, בפגישות רשמיות עם ש־רון, הוא עשה זאת.

■ „האם אתה אוהב אפר־סקים?” שאל העיתונאי **אריה אבנרי** את שר־הפנים, **יוסף בורג**, בתוכנית רבותי העי־תונות של גלי צה״ל. בורג השיב שתי תשובות. האחת ש־הוא בדיאטה, השניה הרבה יו־תר עוקצנית: „איך מתחיל תיק כמו אפרסק? פוליטיקאי מסויים מעביר חומר לעיתונאי מסויים. העיתונאי מעביר את החומר לעיתונאי שני, השולח מיכתב למישטרה ומוסר את העתק מיכתבו לפירסום, חוזר לעיתונאי הראשון. כך הוא נמ־נע מסיכון של תביעת־דיבה. נדמה לי שהעיתונאי נמצא כאן בחדר. ונדמה לי גם שחזית בזיו־פניו כשהתגלחת הבוקר.”

■ לא שפר מזלו של **ירון לונדון**. כאשר הוא התראיין בערב ראיונות אצל אריה אב־נרי, נשבר מושב הכיסא עליו ישב והוא צנח פנימה, ובקושי נחלץ מהחור שנפער. אך לא עברו דקות וגם לאבנרי עצמו היו בעיות עם כיסאו. הוא נשען במלוא גופו ונפל עם כיסאו אחורה, השתטח על ה־ריצפה.

■ הופעה בהצגה הפכה את ירון לונדון לשחקן־קול־נוע. לונדון, המופיע בערב אי־לתורים והסברים על ענייני־מין, ניהל שיחה עם הקריין **משה טימור**, המופיע בהצ־גה. טימור סיפר שאשתו קרה במיטה, ואילו לונדון סיפר ש־הוא מכיר מישהי לוהטת במי־טה. בתום השיחה מתברר לש־ני החברים שמדובר באותה א־שה. הבימאי **יצחק** („צפל”) **ישורון**, בא לראות את לונדון, התרשם מהופעתו לקח אותו ל־מיבחן־בד. לונדון עבר אותו בהצלחה ויופיע בסרט חדש על בעיות של זוגות, לצידה של השחקנית **מירי פביאן**.

■ הקצרנית שיושבת בווע־דת־השרים להתיישבות הרגי־

טיסות לחו״ל במחירים ללא תחרות!

בחדשי ספטמבר־אוקטובר

לסטודנטים ובני משפחותיהם ללא הגבלת גיל!
לתיכוניסטים ותיכוניסטיות!

אירופה

	כיוון אחד	הלוך ושוב
לפריז	$ 189	$ 299
ללונדון	$ 189	$ 333
לקלן	$ 189	$ 299
לאתונה	$ 89	$ 177

● אפשרות שלוב יעדים.

ארה״ב (עד 90 יום)

	כיוון אחד	הלוך ושוב
לניו יורק	החל מ־ 489 $	החל מ־ 727 $
לחוף המערבי	החל מ־ 633 $	החל מ־ 1,025 $

בהתאם לתקנות טיסות שכר לסטודנטים.
חברות תעופה המטיסות: סאן דור, דן אייר   רשיון מפעיל 002

הקדימו הזמנותיכם מספר המקומות מוגבל

1982 העסק התיירותי המובחר

תל־אביב רח׳ בן־יהודה 109 (פינת שד׳ בן־גוריון), טל׳ 247164, 244376.
ירושלים רח׳ אלישר 5 (ע״י קפה אלסקה) טל׳ 225258, 231418.
חיפה בית הקרנות, רח׳ הרצל (חדר 245) טל׳ 669139 ובכל הקמפוסים בארץ.

איסתא ליינס
25 שנה שרות ואמינות

אנשים

איך הגיע אבשלום קור ל־88 שעות נוספות. מיהו גאון ומיהם הפסיכים והאם צריך לגמור ביחד

שה מייד בנחת זרועה של ה־תחיה, שהצטרפה לקואליציה. יושב־ראש הוועדה, **שימחה ארליך**, היה נוהג לקיים ישיבות בנות 90 דקות בלבד. בישיבה האחרונה הוא היה צריך לצאת לפגישה אחרי שעה. תחת לסגור את הישיבה, הועבר ניהולה לידי סגנו החדש, **יובל נאמן**, שר־המדע. הישיבה נמשכה 215 דקות.

■ בישיבה השתתף גם יושב־ראש החטיבה להתיישבות בהסתדרות הציונית, **רענן וייץ**, החבר בוועדה. בעוד הוא מדבר נכנס לחדר השר **זבולון המר**, ומייד אחרי שהתיישב הוא החל להסתודד עם שר־המישפטים, **משה ניסים**. הגיב וייץ: „אדוני שר־החינוך, גם אליך אני מדבר!" המר התנצל: „סליחה, רק עתה נכנסתי וביקשתי דיווח על מה שאמרת לפני כן."

■ בהמשך הדיון הביע וייץ התנגדות להקמת שתי התנחלויות חדשות בגדה המערבית מטעמים מיקצועיים. שותפו לתפקיד, **מתיתיהו** („מתי") **דרובלס**, נציג חרות התפרץ: „תגיד לי, אתה חושב שאתה גאון וכולנו פסיכים?"

■ השר נאמן החל להפליג בתוכניות דימיוניות. הוא הציע להמר להעביר את מכון וינגייט לגולן, ולהקים שם גם בית־ספר למלונאות. הגיב המר: „מה אתה חושב, שאנחנו בצבא — אני נותן הוראה ומחר הם עולים?"

■ בעת השבעתו לשר, הותקף נאמן קשות על־ידי ח"כ שינוי **מרדכי וירשובסקי**. כאשר נפגשו השניים, כעבור זמן־מה, במיסדרון הכנסת, אמר לו נאמן: „אתה לא יודע כמה אתה צודק. אני ארצה לעשות פי אלף דברים ממה שאתה פוחד שאני אעשה. אני מקווה שכל החששות שלך לגבי יתאמתו."

■ מהן שעות נוספות? עורך החדשות בגלי צה"ל, **אבשלום** („שטינקור") **קור**, שבאחרונה טען לפני הרמטכ"ל, שהתחנה הצבאית שימשה בימי המילחמה את אש"ף ולא את צה"ל, הגיש חשבון של 88 שעות נוספות. קור, שהוא גם עיתונאי במעריב, נשאל איך הוא הגיע למיספר כה רב של שעות. הוא הסביר שלצורך הכנת טור בשולי הכתבות מהגביע העולמי בכדורגל, ששודרו מספרד, הוא צפה בביתו בשידורי המישחקים. כך הוא הגיע ל־88 שעות.

■ אביו של קור, מנהל מחלקת המודעות במעריב נאלץ לחזור באמצע חופשתו לבית מעריב. כאשר התגלגלה פרשת קור והדברים שהוא אמר לרמטכ"ל, **רפאל איתן**, היו הוא אביו ונשותיהם בחופשה במלון דן כרמל בחיפה. כתב מעריב **יעקב** („קובי") **הכהן** פנה לקור הבן כדי לקבל את תגובתו על האשמות שהוטחו בו. האב, שרצה להיות בטוח שהפירסום לא יפגע בבן, מיהר באישון־לילה לדפוס העיתון. כאשר מצא שבאחד המישפטים יש התייחסות שלילית לבנו קרא: „מחצית מחיי הקדשתי למעריב וכך אתם עושים לבן שלי."

■ בתחנה הצבאית קוראים לבן „שטינקור", והסיסמא שנאמרת מאחורי גבו היא: „אתה מדבר, שטינקור מוסר."

■ „אתה מדבר כמו תוכי חולה," אמר הרמטכ"ל, לאיש הרדיו, **דויד** („דודו") **מרגלית**, שראיין את רפול לתוכניתו הטור השבועי. מרגלית הקשה על רפול וביקש לדעת אם כתוצאה מהחלטת הממשלה להפסיק את ההפצצות על ביירות מקבלים חיילי צה"ל פחות הגנה, כפי שהתבטא שר־הביטחון. הרמטכ"ל ניסה להתחמק אך מרגלית לא הרפה וביקש תשובה ברורה. רפול התרגז וכינה את מרגלית תוכי חולה. כשהתבקש לאבחן במדוייק את המחלה, השיב: „תוכי חולה שהיה מאושפז במזרע או במקום אחר." הוא התכוון לבית־החולים לחולי נפש בצפון הארץ. אחר־כך השיב רפול שההפצצות בביירות נועדו להשיג מטרות מדיניות. רפול קיווה שדברים אלה לא ישודרו, אך תיקוותו נזוגה. הראיון, שהוקלט ביום השישי בבוקר, שודר במלואו, ללא קיצוץ, באותו ערב.

יהודה גבאי הוא מוותיקי התיאטרון בארץ. גבאי, שהיה בין שחקני תיאטרון האוהל הוא היום מנהל המוסיאון לתיאטרון של עיריית תל־אביב. אך גם ותיקי העיר אינם זוכרים אותו. כשהוא פגש בראש־העיריה שלמה להט, וביקש ללחוץ את ידו לשלום, לא זיהה אותו צ'יצ'.

■ התיקון בחוק הראיות בעניין האונס, שעבר בזכות לובי חזק של הח"כיות, עורר זעם רב בליכוד. מישהו התבטא כנגד אחת מיוזמות התיקון, **שולמית אלוני**, שאילו היה לאנסים לובי חזק בכנסת, התיקון לא היה עובר. הגיבה אלוני: „על פי אותו עיקרון, אפשר לשער שחוק עשיית־דין בנאצים ועוזריהם עבר משום שגם להם לא היה לובי בכנסת." העירה מזכירתה של אלוני, **מיכל רפאלי** באותו עניין: „אנסי כל העולם, התלכדו!"

■ צאצאיו של סגן ראש־הממשלה, **דויד לוי** משתלטים על לבנון. בן נוסף של שר־הבינוי, **אלי**, משרת בסדיר, ומוצב בימים אלה בגיזרה המיזרחית, לא הרחק מהכוחות הסוריים. הוא משמש כאחראי מיטבח ובהפסקות שבעבודה מדבר הבן, חובש־הכיפה, על פוליטיקה. אלי הדומה בחזותו החיצונית לאביו לא מאכזב גם מבחינה רעיונית. הוא מגן בלהט על עמדות הליכוד.

■ הדבר הראשון שעליו חשב **אלי זילבר**, כשעזב את מישרתו כעוזרו של המלונאי **חיים שיף** היה לקחת חופשה של לפחות שבוע. אך למי שהיה בעבר דוברו של אריק שרון, כשזה היה שר־החקלאות, לא היתה אפשרות להגשים את חלומו. חברתו הצרפתיה, **שנטל קרמוסל** שהיא ציירת, נקראה לשוב בדחיפות לפאריס, משום שאמה חולה מאוד. זילבר נאלץ לשבת במקומה בגלריה ברחוב גורדון בתל־אביב, שם נערכת תערוכה שלה כדי למכור את תמונותיה.

■ איש מבאי היכל־המישפט בתל־אביב לא העלה על דעתו שהמישפטן גבה־הקומה וחבוש־הכיפה, **חיים שטנגר**, הוא משורר. מסתבר ששטנגר מפרסם מזה שנים שירים בכתבי־עת שונים, ובזמנו אף פורסמה אסופת שירים שלו ברבעון הסיפרותי רב־היוקרה קשת. המישפטן הצעיר אסף 39 שירים, שאותם חיבר בעשר השנים האחרונות. אך נושא השירה מופיע במוטו של הספר הדק. שטנגר מצטט את הפילוסוף האכזיסטנציאליסטי, **סרן קירקגור** שאמר, „אני משורר. אבל נועדתי לדת זמן רב לפני שנעשיתי למשורר."

■ נאמנות לקבוצה או למדינה, דילמה קלאסית זו היא נושא סירטו החדש של הבמאי **יהודה** („ג'אד") **נאמן**, ראש החוג לקולנוע באוניברסיטת תל־אביב. גיבור מגש הכסף, **גידי גוב**, הוא זמר ישראלי שעשה חיל בברלין. שם הוא אוסף כספים לקבוצה שמאלנית לצורכי מימון שכר הלימוד של חבריה. כשהוא מגיע לארץ, עם חברתו **דליה שימקו**, הוא מגלה שהקבוצה החליטה לעשות שימוש אחר בכסף, ולקנות בו נשק. גוב נקרע בין נאמנותו לקבוצה ובין לחצי שירותי־הביטחון, הדורשים ממנו מידע. הסרט שמפיק **רנן שור** כמעט ולא היה מצולם. הקרן לעידוד סירטי־איכות היתה צריכה להעניק 70 אלף דולר לעשיית הסרט. אחרי שאנשי הקרן קראו את התסריט, הם החליטו שלא להשקיע בו. ראש החוג לקולנוע, שעשה בעבר את מסע אלונקות, הצליח למצוא משקיעים אחרים שנתנו ידם להפקה.

■ כאשר שמע **מני פאר** שבהופעת **יהונתן גפן** לפני חיילים, הופסק החשמל כאשר גפן החל להתבטא נגד המילחמה, הוא הגיב: „כמו שאני רואה את השיטות של צה"ל היום, הם עוד יפסיקו לו את המים."

■ מתי לגמור? בערב ראיונות שערך מני פאר בבית הגדול בכפר ותקין, בית ראשוני המתיישבים הראשונים בעמק־חפר, הוא ראיין את ד"ר **עמי שקד**. הסקסולוג ניסה, כהרגלו, לשבור מיתוסים בתחום היחסים שבינו־לבינה. הוא טען, שאין זה נכון ששני בני־הזוג צריכים לגמור „ביחד". אילו זה היה צריך להיות כך, האל היה בורא את בני האדם באופן שונה, כדי שיגמרו ביחד. „בצורתם הטיבעית המוכרת, בני שני המינים בנויים כך שהם לא גומרים ביחד." הגיב מני: „אל תאמר כך, משום שאם הדתיים יקבלו ממך הכשר אלוהי על כך, הרי שאחרי שהם יגמרו עם אל על הם יחוקקו חוק שאסור לגמור ביחד." שקד חייך בנימוס, ומני הוסיף: „**אברהם שפירא** עוד עלול להוסיף סעיף קטן בחוק, שיש לעשות זאת רק על שטיחי כרמל."

אלי דנקר מנגן בפסנתר. שחקן הבימה מוכר לא רק כשחקן תיאטרון אלא גם כזמר־פסנתרן. בכל פעם שהוא רואה פסנתר, הוא מתיישב לידו, פורט עליו ושר שירים, חלקם פרי־עטו. בהפסקות בחזרות בתיאטרון הוא עושה זאת בחדר הירוק של השחקנים. כשהוא מופיע בערבים, הוא קופץ, בין סצינה אחת לשניה, לבית־הקפה שליד התיאטרון ומנגן להנאת האורחים.

בלונים

מאת דניאלה שמי

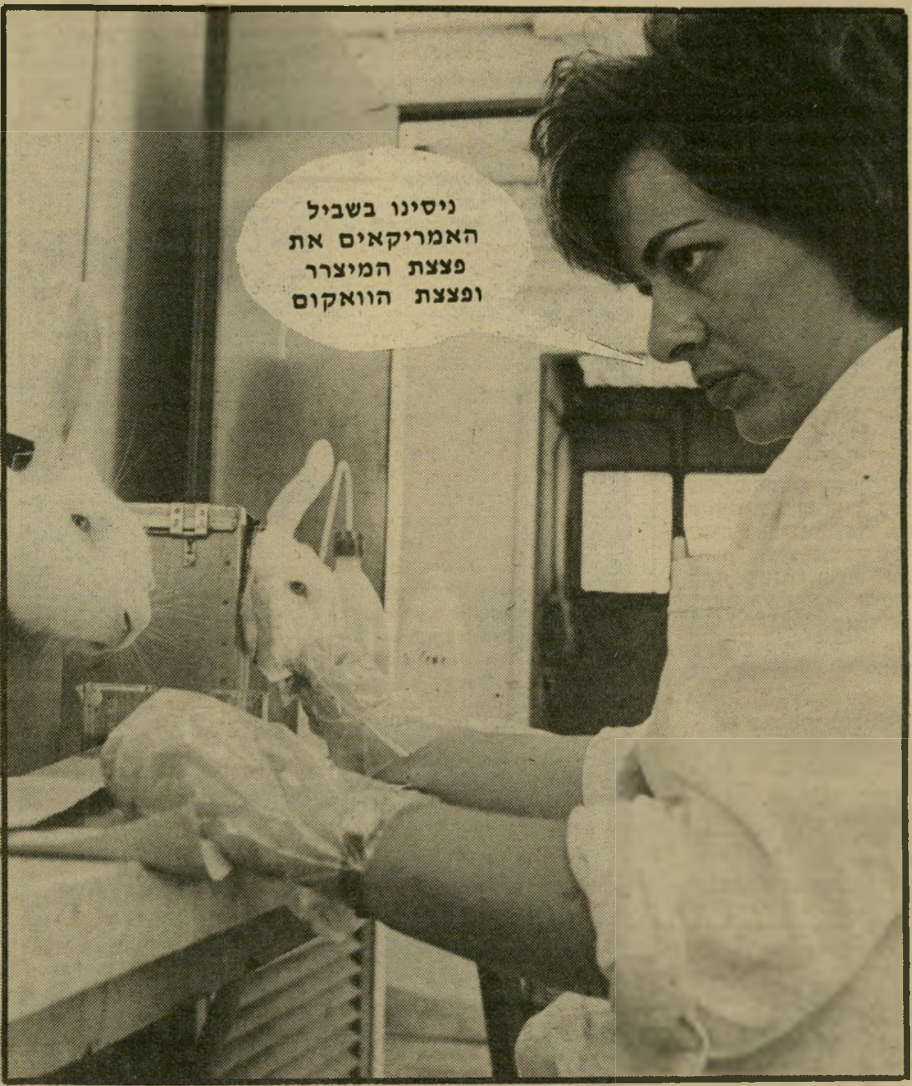

חוקרות ושפנים במעבדה במכון וייצמן

אנשים

מאיר פעיל לא ניג.ב בעיתון שבו הודפס השם המפורש

■ השחקן **טוביה צפיר** חיקה את ראש־הממשלה, שאמר כי ישראל לא תתכופף לפני האמריקאים. „אנו מתכופפים רק לפני אלוהים ואגודת ישראל."

■ הזמר־פסנתרן **יואב שר**, פותח דף חדש בחייו. הוא עומד למכור את מועדונו ביפו ולפתוח חנות מיני־מרקט בפתח־תיקווה.

■ תערוכה של הצייר **דויד רוייך** תפתח בלעדו. כאשר תיכנן בעל הגלריה היפואית **אברהם אייזנברג** את תערוכת הצייר על נופי ישראל לתחילת חודש יולי, היה רוייך מגוייס. אייזנברג דחה את הפתיחה לשבת השנייה של חודש אוגוסט, וארבעה ימים לפני הפתיחה שוב נקרא רוייך לצפון. אייזנברג החליט לפתוח את התערוכה בלי הצייר, אך הבטיח לו שבשנה הבאה הוא יתן לו את המקום לתערוכה על נופי לבנון.

■ כשהיה **יצחק ליבני** מפקד גלי צה"ל, והפך אותה, למעשה, מתחנה צבאית משעממת לתחנה המשלבת תוכניות אזרחיות פוליטיות, הוא עורר גם את התנגדותו של שר־הביטחון דאז, **משה דיין**. כשנפגשו השניים, נאלץ ליבני למצוא הוכחות היסטוריות לטענה שגלי־צה"ל עושים שירות טוב לצבא. הוא הזכיר את אתונה הדמוקרטית וספארטה, יריבתה, שאיפיין אותה מישטר נוקשה. חופש־הביטוי נות בשדה־הקרב. דיין שוכנע באתונה לא מנע ממנה ניצחון והניח לליבני.

■ הבדרן **שלמה** („ג'ינג'י") **גולדברג** והזמר **אפרים שמיר**, המופיעים כצמד בהופעות בצבא, נשפטו על־ידי קצין־שיפוט בכיר. השניים, שיצאו לשירות בתחילת השבוע, איחרו משום שג'ינג'י לא יכול היה להתניע את מכוניתו. הם נשפטו כשהם עומדים לפני הקצין במדים ובכובע. ג'ינג'י נפטר בנזיפה, שמיר יצא זכאי משום שהיה טרמפיסט. אך השניים נאלצו ללבוש מדים גם בעת ההופעות. כאשר הופיעו במוסיאון בביירות, הם חבשו קובע־פלדה ועטו שכפ"ץ, כדי שלא יפגעו מיריות צלפים.

■ לח"כ חרות, **רוני מילוא**, העורך את שבועון הליכוד, ציפתה הפתעה לא נעימה. הוא הלך בלווית **משה יהלום**, העובד בעיתון, למישרדים ממשלתיים כדי לשכנע פעילי מיפלגה שיעבירו מידע לשבועון. לתדהמת השניים היו כאלה שלא ידעו על קיומו של עיתון כזה.

■ זיכרונות דומים לרעיון ה„מולדת השניה" של איש־מפ"ם **יעקב חזן** יש ל**מאיר פעיל**. הוא סיפר שכאשר הוא היה בשירות סדיר הוא לא היה מסוגל לנגב בעיתון שבו הופיע שמו של **יוסף סטאלין**.

מיכל אדר צולמה על־ידי הצלם הישראלי יוסף טורנטו, שפותח תערוכת צילומים של אנשים שונים. טורנטו, צלם־פירסומת, ביקש להראות בכל אחד מהצילומים הבעת פנים אופיינית. את מראה פניה של הדוגמנית אדר הוא תיאר כ„הבעה סכסית, עצורה, מתמסרת, ומאידך אדישה."

פיל בלייזר הוא עוד כדאיניק יהודי־אמריקאי שלמד שאפשר לעשות

קאריירה על־ידי חנופה לימין הישראלי: הוא מטפח את הליגה להגנה,

מתרועע עם שרי ישראל ורוצה להקים עיתון יומי בישראל

עוד שוויצר בא לישראל

מדוע לא מצליחה ממשלת ה־ליכוד להעביר את המסר שלה לדעת־הקהל העולמית? לפיל בלייזר, יהודי־אמריקאי מלוס־אנג'לס, יש תשובה: היומון ג'רוזלם פוסט, המופיע בישראל באנגלית ונשלח לחו"ל הוא נגד הממשלה. יש צורך להוציא יומון אחר בשפה ה־אנגלית, שייקרא על־ידי יהודים ו־לא־יהודים מעבר לים. החומר ש־יופיע בו לא יבוא מסוכנויות־ידיעות אנטי־ישראליות, אלא מכתבים יהודים, היושבים במקומות שונים בארץ ובעולם ואהדת עם־ישראל ומדינת ישראל מול עיניהם.

נשמע דימיוני? לא כך חשב שר־העל לענייני־כלכלה, יעקב מ־רידור, שבין דיון אחד ושני בשא־לה מה לעשות בפליטים הפלס־טינים בלבנון, מצא זמן לשוחח עם בלייזר ואף סמך את ידיו על הרעיון.

ולא רק הוא הגיב: גם עוזרו של ראש־הממשלה יחיאל קדישאי, שר־התיירות אברהם שריר, ואפילו שר־הביטחון בכבודו ובעצמו, ש־איתו נפגש בלייזר ביום השישי ה־אחרון של חודש יולי, נטו לקבל את גישתו החיובית להוצאת עיתון חיובי כזה.

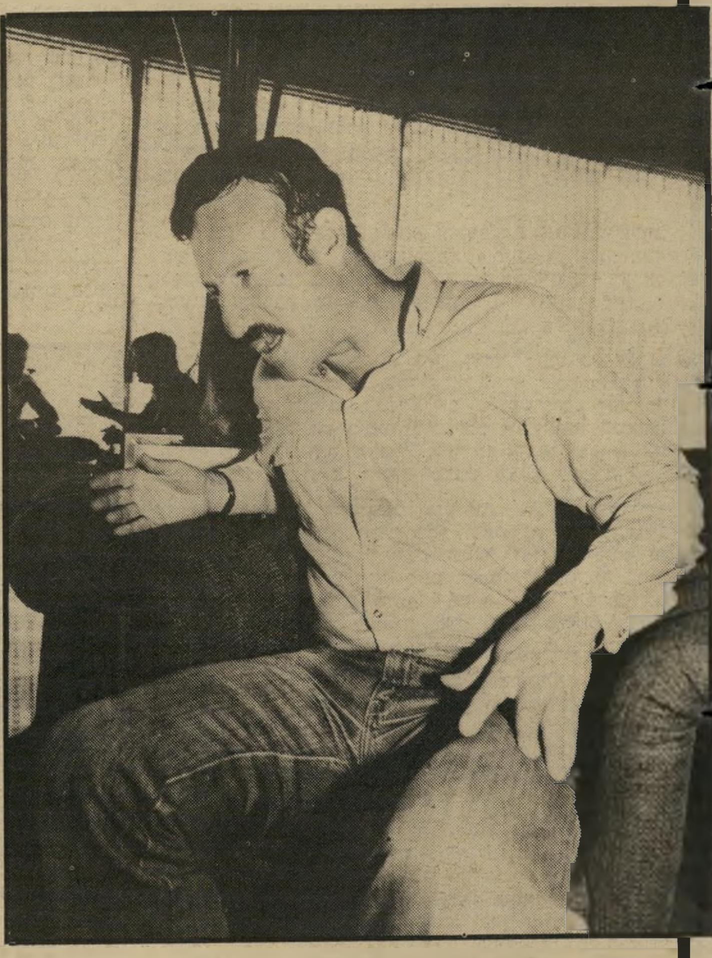

עוד כהנא?

בלייזר מרצה בשטף את דיעותיו הברורות על מה שיש לעשות בישראל. היהודי ה־אמריקאי גבה הקומה, הלבוש בפשטות, אינו מתכוון להגר לישראל. הוא מעדיף לעוץ את עצותיו מלוס־אנג'לס, בטענה שגם שם עבודתו חשובה.

גורו ליהודים

מיהו היהודי שופע־הרעיונות ובעל הקשרים, המצליח בימים שבהם חברי ועדת־חוץ־וביטחון לא מסוגלים לראות את אריק שרון, לבלות במחצית השר ולקבל ממנו הסבר מפורט על המתרחש ב־גבול הצפוני?

בלייזר (38) נדבק בחיידק ה־ישראלי כאשר בא לביקור בארץ בגיל צעיר. מאז הוא מלא התפ־עלות מהנעשה בציון והפך את ה־תפעמותו גם לעסק מכניס. ב־1964 הוא קנה שעת־שידור שבועית בת־חנת־רדיו מקומית בשכונה נידחת בלוס־אנג'לס, והחל לשדר שירים ישראליים, וחדשות מישראל וסקי־רות על אירועים יהודיים בעולם. ב־פברואר 1973 הוא החל להוציא דו־שבועון בשפה האנגלית בשם ישראל היום, שאף הוא עוסק ב־ישראל ובעניינים יהודיים בעולם כולו. אחד המשתתפים בשבועון: זאב בליצר, כתב פוסט בוושינגטון. עיתון זה יהפוך ליומון בחודש מרס הבא, ותחת שם זה יופיע גם יו־מון אנגלי בישראל, בפברואר ה־בא. המעיין בעיתון נדהם מפשטותו ומחד־הצדדיות שלו.

לפני שבע שנים הוא קנה שעת־שידור בתחנת הטלוויזיה בכבלים של הגורו מהרישי בלוס־אנג'לס ובערוץ 18 של התחנה הוא משדר בעברית ובאנגלית לצופים.

בלייזר, שאינו דובר אף לא מילה אחת בעברית, מספר שמלבד היותו מוציא־לאור של עיתון וב־על שעות־שידור בתחנת רדיו ו־טלוויזיה, הוא „אקטיוויסט יהודי." לדבריו הוא פעיל החל משנות ה־70 במאבקים נגד הנאצים האמ־ריקאים, נגד חברות הנכנעות ל־חרם הערבי ומארגן את מה ש־הוא מכנה כוח השלום, המורכב ממאה צעירים יהודים בלתי־חמו־שים, המסיירים בלילות בטנדרים באיזורים שבהם גרים יהודים הז־קוקים להגנה. כוח זה עובד בשי־תוף־פעולה עם מישטרת לוס־אנג'־לס.

במיקרה לגמרי, הוא מודה, שכן שלו הוא פעיל בליגה היהודית של מאיר כהנא. הוא טוען בלהט שהוא לא תומך בהם כספית, אך הוא אינו זורק את שכניו ממישרדו כאשר הם נכנסים אליו. הוא נפגש, לא־אחת, בארצות־הברית, במנהיג ה־תנועה, „הרב" כהנא. ישראלים, ל־עומת זאת, שעבדו אצלו מוכנים ל־הישבע ששכניו שרצו במישרדו יומם־ולילה.

בלייזר מבקר בארץ לעיתים ק־רובות, כשהוא מנצל את מפרסמי המודעות הישראלים בעיתונו, ל־שם ביקור ללא־תשלום בארץ. הוא נוהג לתת מקום למודעות תמורת כרטיסי־טיסה או שהייה בבית־מ־לון.

ביקורו האחרון התקבל בבירכת מישרד־התיירות. המישרד, שהביא לארץ אחרי המילחמה עשרות עי־תונאים הביא גם את העורך הי־מני.

אך הקשר בין אברהם שריר ובל־ייזר החל לפני כן: צוות מתוכנית הטלוויזיה שלו הוזמן כדי להכין בארץ סרט קצר על אתרי־תיירות תנ"כים בישראל. בלייזר הצטרף אליהם, תוך ניצול הזמנה של ה־וועד למען־החייל להתלוות לשחק־נים ג'יין פונדה, פיטר שטראוס, ג'ורג' סיגל וקירק דאגלס, שבאו לארץ. כך חילק המו"ל האמריקאי את זמנו בין הכוכבים ושרי־הממ־שלה.

בלייזר הנשוי, שבא לארץ עם מזכירתו, קרול, מקדמת־המכירות שלו, שרון סלסלו וישראלית בשם תמי פיינגולד, מסביר שבכל יום מישהו אחר מממן את שהותו כאן. כששטראוס התארח בארץ, מימן מלון הילטון את שהייתו שלו. כ־שבא בחברת ג'יין פונדה, הם הת־ארחו על חשבון מישרד־התיירות ומלון דויד המלך בירושלים. אחרי שהשחקנים עזבו, חברו לארח את בלייזר שלושת הנדבנים: הילטון, אל־על והוועד למען החייל.

כאשר גופים רבים כל־כך מ־ממנים אותו, יש לו זמן לחשוב ו־לנסות ולפתור את כל הבעיות של ישראל. לאברהם שריר הוא הציע לשים דגש על תיירות יהודית מ־ארצות־הברית. פרוייקט אחר שה־גה, שימומן על־ידי אירגונים יהו־דיים מארצות־הברית: שליחת כל ילד בן 13 לסיור בר־מיצווה לישר־ראל.

למרידור הוא הציע פתיחת סני־פים בישראל של חברות אמריק־איות, שעדיין לא עובדות עם יש־ראל. את הרשימה המפורטת הוא עדיין לא רשאי למסור, גם סירב למסור אם יש לו רעיונות כל־שהם בתחום האנרגיה, שיוכל להציע למרידור. עם אהוד אולמרט הוא דיבר על הסברה. לטענתו, כאשר סגן נשיא ארצות־הברית לשעבר, וולטר מונדייל, רוצה לדעת מה קו־רה בישראל, הוא פונה אליו ושואל אותו.

יחד עם פיטר שטראוס הוא בי־קר בביירות. בכורסא נוחה במלון הילטון בתל־אביב הסביר לפני ש־בוע שהוא חיכה לכניסה הישרא־לית למערב העיר, שמשום מה הת־מהמה. בלבנון הוא למד על הבעיה הפלסטינית ומניח שהיא תיפתר מ־עצמה, כאשר המלך חוסיין יהיה מ־לך העם הפלסטיני.

עצות, עצות...

בלייזר מקיים קשרים רצופים עם אנשים במערך. הוא מעריץ את רבין, אך אינו מסוגל להבחין בין המיפלגה השלטת והאופוזיציה. ידיעותיו על הנעשה בארץ הן קלו־שות ביותר, והוא מתרץ זאת בכך שהפרטים הקטנים אינם מעניינים אותו, רק הבעיה הכוללת — קיום מדינת־היהודים.

האורח האמריקאי, שביקר בארץ בזמן הבחירות וקיווה לניצחון של בגין, הסתובב דווקא במרתף מלון דבורה, שם ישבו אנשי המערך.

שיטחיותו של בלייזר באה לידי ביטוי ברעיון שעליו הוא התחיל לעבוד בארץ, אחרי שחבריו השח־קנים חזרו לארצות־הברית. הוא כינס מסיבת־עיתונאים והודיע על הוצאת יומון באנגלית שיהיה פרו־ממשלתי. לממשלה, אומר, אין ה־יום שופר משלה בלועזית.

המו"ל האמריקאי כנראה לא ק־רא כבר הרבה זמן את העיתון שבו הוא רוצה להתחרות על תמיכה ב־ממשלה. קוראי ג'רוזלם פוסט ב־ארץ ובעולם מגלים, לתדהמתם, שמאז תחילת מילחמת הלבנון ה־תייצב העיתון לימין הממשלה. ל־צד מאמרי אורחים בעד בגין, המ־שיכו עורכי־העיתון להשתמש ב־אותן מטבעות־לשון שיקריות שי־צרה ממשלת הליכוד, בעת סיקור המילחמה.

אך לא בלייזר הוא שישים לב לקטנות כאלה. בשטף הוא מרצה את דבריו על הצורך בהוצאת ה־עיתון הפרו־ממשלתי.

הרבה עצות־חינם הוא מוכן ל־חלק לממשלת ישראל: „דעת־הק־הל האמריקאית אינה מתעניינת כלל בנעשה בישראל. העובד במיפעל שואל את עצמו אם המעביד שלו לא יפטר אותו מחר, כי המצב ה־כלכלי הוא גרוע. הוא לא שואל את עצמו אם לישראל מותר להי־כנס לביירות. לכן עכשיו הזמן ה־מתאים לישראל לעשות זאת. ה־אמריקאים לא מתעניינים במיזרח התיכון."

אם כך הרי שאין כלל בעיה. אך בלייזר, כאילו שוכח את שאמר דקה לפני־כן, ומייד מוסיף: „ה־

(המשך בעמוד 18)

עיתון של גטו

כותרת העתון יזרי אל טודיי, (ישראל היום) הדו־שבועון של בלייזר המופיע בשפה האנגלית בארצות־הברית. בשנה הבאה הוא יהפך ליומון ויהיה לו אח תאום, שיופיע בארץ. גלופת שם העיתון מעידה שהגרפיקאי שהכין אותה לא יודע את השפה העברית.

להיות סוס בביירות

הצצתי מבין השקים של עמדת צה"ל והשקפתי על מסלול מירוץ־הסוסים. ממול ניצב בניין־הקשתות, בימת־המכובדים של ההיפודרום.

מרחוק נשמעו התפוצציות של פגזים, ופה ושם גם יריות של צלפים. אך ניתן היה לדמיין את המקום כפי שהיה בעבר: סוסים גזעיים דוהרים במסלול שלפנינו („היפוס" הוא סוס, „דרום" הוא מסלול, ביוונית). על בימת־המכובדים מצטופפים גברים עשירים ונשים אלגנטיות, מהמרים על סכומי־עתק ונהנים מן המתח.

כל זה באמצע העיר, במרחק של כמה דקות נסיעה מן המרכז!

ביירות משופעת באתרים של לוקסוס. יש בה מיס־עדות־פאר שאינן נופלות מן הטובות שבפאריס (מארונים עשירים הזמינו אותי לשם), בתי־קאזינו, ארמו־נות־פאר, מועדונים אכס־קלוסיביים לעשירים, יאכ־טות, מכוניות שאין רואים כדוגמתן אצלנו.

בשיר

במרחק מאה־מאתיים מט־רים מן העמדות שבהן סיכנו חיילי־צה"ל את חייהם (וקיפחו את חייהם של אזרחי המערב), בילו עשירי ביירות בנעימים, ב־מותרות, גם בימים שבהם התפוצצו הפצצות והפגזים.

מניין כל העושר העצום הזה?

אחד ההסברים הפשוטים ביותר, שכל לבנוני מציג אותו מייד, הוא: זוהי ארץ שאין בה כמעט מסים. והעשירים אינם משלמים גם את המסים המעטים האלה.

וכי לשם מה דרושים מסים?

התקציב הממלכתי האדיר של ישראל נועד לממן שלוש מטרות. הוא מתחלק ביניהן כמעט שווה בשווה, שליש־שליש־שליש.

שליש אחד מוקדש לצבא. לא במיקרה יש לישראל צבא שהמכון לעיונים אסטראטגיים בלונדון דירג אותו כרביעי בגודלו בעולם, אחרי ארצות־הברית, ברית־המועצות וסין. הצבא הנראה עתה בלבנון, והוא עצום ורב, אינו אלא חוד־החנית של מערכת אדירה פי כמה, מערכת אירגונית ולוגיסטית שכל אדם בישראל תורם לה הון־עתק.

השליש השני מוקדש לכיסוי חובות, שהם מורשת ההוצאות הצבאיות של שנים קודמות.

השליש השלישי מוקדש לכל שאר היעדים של המדינה, ובכללם השרותים הסוציאליים, קיצבות הסעד והרווחה, מערכת החינוך והבריאות, שלא לדבר על התנחלויות יקרות, תשלום למתנחלים ותשלום לפינוי מהנחלים, ושוחד לדתיים.

כל זה איננו קיים בלבנון. הצבא הלבנוני הוא איבר מדולדל, שלא הושקע בו כסף רב. שרותים סוציאליים ממלכתיים כמעט שאינם קיימים כלל. כל הצרכים הממלכתיים של לבנון אינם מגיעים אלא ל־10% או ל־15% מצורכי המימשל בישראל.

משמע: העשירים יכולים להתעשר באין מפריע, ולהוריש את הינם לעשירים של מחר. שכר־העבודה הוא זול, כי אין צורך לנכות ממנו מסים רבים. ההפרש מגיע גם הוא לכיסי העשירים. גן־עדן ממש.

מגן־עדן זה נהנו בעיקר העשירים המארוניים, ששלטו בכל עמדות־המפתח במדינה. אך גם עשירי העדות לא טמנו את ידם בצלחת.

נגד מישטר זה קמו העדות המקופחות, וגם האינטלי־גנציה הצעירה שחלמה על צדק חברתי.

כאשר נשקפה סכנה לגן־חעדן, המנחיל להם הנאות והטבות כה מופלגות, פתחו המארונים במילחמת־האזרחים. זה קרה הרבה זמן לפני שהפלסטינים הגיעו למקום ונספגו אל תוך המאבק הזה. אם אכן ניספו במילחמת־האזרחים יותר מ־100 אלף איש, הרי זהו מחיר זול — בעיני השיכבה השלטת — תמורת השמירה על גן־עדן שכזה.

היום מאשימים בעלי־הלבנון את הפלסטינים והסורים בכל. מחר יאשימו גם את הישראלים. אבל הצרה ה־אמיתית היא שקשה מאוד להחזיק במישטר כזה בסוף המאה ה־20. אפילו תקום עתה דיקטטורה של הימין המארוני, בראשות בשיר ג'ומייל, בעזרת תותחי צה"ל וכידוני הפלאנגות, אין זה אלא פיתרון זמני. גם לבנון תיכנס, בסופו של דבר, אם כי באיחור, אל עידן מדינת־הרווחה.

בינתיים שוב ידהרו הסוסים בהיפודרום. הם יחיו בתנאים טובים יותר מאשר הפליטים במחנות — אם בכלל יישארו פליטים בלבנון אחרי המילחמה הזאת.

מאסר מולדת לח"כים

ברגע הראשון נהניתי. אנשי אל על החליטו סוף־סוף להשיב מילחמה שערה! הדתיים האלה, הממררים את חיינו, המשליטים את הטרור שלהם בארץ כולה, החומסים את כספנו, המשתמטים מלשרת בצבאנו, ההופכים את הממשלה כולה מקל־חובלים נגדנו — סוף־סוף מישהו מראה להם!

לא הניחו להם להיכנס לבית־הנתיבות של נמל־התעופה. השאירו אותם עומדים בחוץ, מבויישים וזו־עמים. לובשי־קאפוטות וחובשות־מיטפחות־ראש נוכחו סוף־סוף לדעת שהציבור החילוני יכול להתקומם נגד הקנוניות האפלות!

אבל ההתלהבות הראשונה פגה, ולאט־לאט התגנבו לליבי ספקות.

קודם כל, המראה עצמו העלה במוחי, בכל כורחי, זיכרונות חזותיים. יהודים מזוקנים, בעלי פיאות, בחליפות שחורות, ולידם הנשים הנושאות תינוקות, העומדים בקהל מוחרם ומנודה — מה זה מזכיר?

כן, זה לא נעים. למרות שאין כל דמיון בין המצב הזה ובין הזיכרונות — בכל זאת, זה לא נעים.

ושנית, מה הם בעצם אשמים, האנשים המסויימים האלה? האם בטוח שכולם השתתפו בקנוניה לסגור את אל על בשבתות? אולי היו ביניהם נטורי־קרתא, שכלל אינם משתתפים במישחק העכור של הפוליטיקה הדתנית? אולי היו ביניהם זרים שכל העניין אינו נוגע להם?

לפי מה נערכה הבחירה — כמעט ואמרתי „סלקציה" — בין מי שניתן להם להיכנס ובין מי שלא ניתן להם? הרי רק לפי המראה החיצוני, לפי ההשתייכות החזותית למחנה מסויים.

האם זה מזכיר תופעות גזעניות? אנטי־שמים בחו"ל, המרביצים לעוברים־ושבים בעלי חזות יהודית? או שוטרים העולים לאוטובוס בין ירושלים ורמאללה, המצביעים על מי שנראים להם כערבים ומצווים עליהם

לרדת כדי להזדהות? או אנשי־ביטחון הממתינים לרגלי הכבש לניסעי המטוסים הבאים ללוד, והמורים לנוסעים ערביים, אזרחי ישראל, להיבדל מכל שאר הנוסעים?

לא, אינני יכול לקבל סלקציה כזאת. מותר להעניש אדם על מעשיו, אך לא על השתייכותו לגזע, ללאום או לדת. אל לנו לאמץ לעצמנו, בלהט המאבק, את המושגים של הקנאים הדתיים, שבהם אנחנו מצווים להיאבק.

ליבי עם עובדי אל על, ואתמוך בכל מעשיהם. גם מעשה זה נבע מכוונה טובה. אך אני חושב, במחשבה שניה, שזוהי דרך מוטעית.

יש לי הצעה הרבה יותר פשוטה: יודיעו־נא אנשי אל על ששום מטוס לא ימריא, אם יש בו שר או חבר־כנסת שהצביע בעד סגירת אל על. כל מטוס כזה יקורקע, אלא אם כן יירד ממנו אותו איש.

לשרים ולחברי־כנסת אסור, על פי כללי הכנסת, לטוס במטוסים זרים. צעד כזה יגזור עליהם את העונש הנורא מכל, לגביהם: מאסר־מולדת.

בינתיים אפשר גם להפגין בכביש רמות.

ואילו הדתיים, המסוגלים עדיין להקשיב לקול התבונה, ושאינם ציניקאים גמורים כמו עסקני המיפלגות ה„דתיות", מוטב להם להרהר היטב במה שקרה.

פרשה זו חשפה תהומות של שינאה, שלא נחפרו תוך כמה ימים. הם נכרו ועמקו במשך שנים רבות. אנשי אל על פעלו כך מפני שנקעה נפשם מהציבור הדתי. והמוני בית־ישראל ראו את הדברים בטלוויזיה, והתמוגגו מנחת, מפני שהם שותפים לרגשות אלה של תיעוב ושינאה.

אפשר לרדות בציבור הזה, כל עוד יש בידי הדתיים עמדת־מפתח פרלמנטרית. אך באחד הימים תתהפך הקערה על פיה, והרוב החילוני יבחר בממשלה בעלת קו נוקשה של מילחמה בכפייה הדתית. באותו יום ייקרא דרור למצבור האדיר של זעם, התמרמרות ושינאה, המצטבר בינתיים בלבבותיהם של מאות אלפי ישראלים.

גורו לכם מפני היום הזה!

ראש יהודי

הכרתי אותו לפני כעשרים שנה. אז בא להתאכסן במלון דן בתל־אביב, ומישלחת מטעם מחנה־השלום הישראלי הוזמנה לפגישה עימו.

שמעתי רבות ונצורות על פיאר מנדס־פראנס, היהודי־הספרדי שהצטרף אל שארל דה־גול בימי צרפת החופשית במילחמת־העולם השניה, ושהפך ראש־הממשלה בראשית שנות ה־50'. הוא רכש לו שם עולמי כאשר עזר להשכין שלום בין צרפת וויאט־נאם, וכאשר העניק עצמאות לתוניסיה בעוד מועד.

הוא הופל כאשר החלו אנשי הימין הצרפתי לחשוש שמא יעניק עצמאות גם לאלג'יריה. אילו הספיק לעשות כן, היו נמנעים נהרות של דם ומידבריות של הרס. הרי ממילא לא היתה ברירה, בסופו של דבר, אלא להעניק לאלג'ירים את עצמאותם.

כשנפגשנו, ראיתי לפני איש שברירי, שהקרין אינ־טליגנציה צרופה. נדמה לי שהוא אחד האנשים החכמים ביותר שהיתה לי הזכות לפגשם בחיי. (אתה פוגש בחייך באנשים פיקחיים לרוב, אך כמה חכמים באמת מזדמן לך להכיר?)

הצגתי לו שאלה: „אתה התפרסמת כמשכין־שלום. אילו פנתה אליך ממשלת־ישראל היום וביקשה ממך לקבל על עצמך בקבלנות את השכנת השלום בין ישראל והעולם הערבי, מה היית עושה?"

תשובתו היתה בערך כך: „הייתי שואל את ממשלת ישראל: 'תגידו לי בסוד, מהו המחיר המירבי שאתם מוכנים לשלם תמורת השלום?' הייתי מכין לי תיק של כל הוויתורים הישראליים האפשריים. אחר־כך הייתי פונה אל הערבים ומציג להם את אותה השאלה. הייתי מכין לי תיק מקביל. אחר־כך הייתי משווה את עמדות שני הצדדים, והייתי מגבש הצעה לפשרה."

מאז פגשתיו מדי פעם בנסיבות שונות, ועמדותיו התבהרו והלכו. הוא הכיר בכך שאין מנוס מן העניין הפלסטיני, והציע כי ממשלת־ישראל ואש"ף יכירו זה בזה באופן הדדי ובו־זמני. פעם הסביר לי איך זה צריך להיעשות: הישראלים יישבו בחדר אחד, הפלסטינים יישבו בחדר סמוך, ומתווך (אולי מנדס־פראנס עצמו) יעבור בין החדרים ויעביר ביניהם את מיסמכי ההכרה.

אין זה נכון כי מנדס־פראנס הוא שהביא למיפגש הראשון בין מחנה־השלום באש"ף, בראשות עיצאם סרטאווי, ובין ראשי המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני. זה התארגן בצורה אחרת. אך בשלב מסויים התבקש מנדס־פראנס לארח את הצדדים, ונענה לכך ברצון.

מוחו החד אינו שובת לרגע, גם מאז שהגיע לגיל מופלג. גופו שברירי וחולה, אך בשיחה הוא מבריק כרגיל. ביקרתי אצלו בשנה שעברה, והוא השמיע באוזני ניתוח נוקב של המצב. הוא מתח ביקורת קשה ביותר על ממשלת־ישראל (הוא כבר התייאש ממנה לגמרי), אך לא חסך את שבט הביקורת גם מראשי אש"ף, על אי־יכולתם (לדעתו) לקבל בעוד מועד הכרעות מרחיקות־לכת ו־חד־משמעיות.

מנדס

כאשר פרצה מילחמת־הלבנון, נקט פיאר מנדס־פראנס יוזמה אמיצה, שלא זכתה בהערכה הראוייה, בשל מאורעות המילחמה. מתי פלד ואני קראנו לו, במסיבת־עיתונאים בפאריס, להרים את קולו, והדבר פורסם בצרפת בהרחבה. אך לא היה צורך בכך. מנדס־פראנס עצמו יזם הצהרה של שלושה אישים יהודיים, שקראה להנהגת אש"ף ולממשלת־ישראל להכיר זו בזו לאלתר. היה בכך קורבן, שרק מקורביו ידעו להעריך את גודלו: עד כה נמנע בכל חייו מלהופיע בחיים הפוליטיים כיהודי, ועמד על כך שהוא צרפתי בלבד. הפעם, מול פני האסון בלבנון, הרים את קולו כיהודי, בחברת שני יהודים אחרים — הד"ר נחום גולדמן והשר האמריקאי לשעבר, פיליפ קלוצניק. הנוסח עובד בשיתוף עם סרטאווי, והוסכם מראש כי יפורסם יחד עם הצהרת־תמיכה של סרטאווי, בשם אש"ף. להפתעת כולם, לא הסתפק יאסר ערפאת בכך, ופירסם ביוזמתו, בביירות, הצהרה שבה העלה על נס את „שלושה האישים היהודיים".

תמיד כשאני מזדמן במחיצתו, מנקרת בראשי שאלה אחת: איך זה מסוגלת הפזורה היהודית להעלות מתוכה מדינאים מזהירים ונבונים כמוהו, בעוד שבמציאות הישראלית צומחים אנשים כמו אריאל שרון?

זהו הרגע ההיסטורי ליוזמת־שלום גדולה

ש ואדם חייב להשמיע את קולו ולהציע הצעות, ביודעו היטב כי קולו לא יישמע והצעותיו לא תתקבלנה.

זאת יכולה להיות חובה מוסרית, מדינית ואינטלקטואלית.

אני כותב את הדברים הבאים ברוח זו. אין לי כל אשליות לגבי סיכוייהם להתגשם. אך אל־נא ייאמר בעתיד כי לא היו בישראל באוגוסט 1982 קולות שאמרו את הדברים בפה מלא.

■ ■ ■

ביום החמישי של מילחמת ששת־הימים, ה־9 ביוני 1967, פירסמתי מיכתב גלוי אל ראש ממשלת־ישראל, לוי אשכול. הוא הופיע באותו יום מעל עמודי הצהרון דף, וכעבור שלושה ימים בעמודי העולם הזה (1554).

במיכתב זה הצעתי ללוי אשכול לפנות בקריאה דרמא־תית לעם הפלסטיני, ולהציג לפניו את האפשרות של הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לצד ישראל ותוך שלום ושיתוף־פעולה עימה.

הצעתי לערוך תוך שלושה חודשים מישאל־עם בקרב הציבור הפלסטיני בשטחים שנכבשו זה עתה, כדי לאפשר לו להכריע אם לקבל הצעה זו, אם לאו.

באותם רגעים עמדה לפנינו הזדמנות היסטורית. צה״ל הביס את הצבאות המהוללים של מצריים וירדן, ועמד להביס את צבא־סוריה. כל השטח שבין הירדן והים היה נתון, זו הפעם הראשונה, בידינו. ניתן היה — גם זה בפעם הראשונה מאז מאי 1948 — לדבר במישרין אל המוני העם הפלסטיני, בלא מתווכים.

הפלסטינים היו נתונים בהלם גמור. כל האשליות, שבהן דבקו עד אז, נמוגו תוך כמה שעות. בשני הצדדים — בעם הישראלי ובעם הפלסטיני — היתה נכונות לשמוע דברים חדשים ונועזים, אשר ישימו קץ לסיכסוך ההיסטורי ביניהם, אחת ולתמיד.

היתה הזדמנות היסטורית, והיא הוחמצה.

מדוע ? מפני שאנשים קטנים עמדו בראש המדינה. הם היו שבויים בידי הסיסמות של עצמם, המושגים השיגרתיים של עצמם. הם לא היו מסוגלים להברקה היסטורית.

דיברתי לאחר מכן לא פעם עם לוי אשכול על כך, והוא השיב לי בטענות של תגרן בשוק, הרוצה לעמוד על המקח, כדי להשיג מחיר טוב יותר עבור סחורה מעטה יותר. האנשים שמסביבו — מבגין ועד דיין, מאנשי מפ״ם ועד גולדה — לא היו חכמים יותר.

התוצאות כתובות בסיפרי ההיסטוריה. אש״ף צמח במהירות והפך גורם לאומי ובינלאומי. הבעייה הפלס־טינית היתה לבעייה מרכזית בעולם ובמרחב. המילחמה נמשכה ואכלה כל חלקה טובה אצלנו ואצלם. היא הביאה אותנו עתה עד צפון הלבנון, ושום סוף אינו נראה באופק.

בשנים האחרונות באו רבים וקוננו: „הלוואי וניצלנו את ההזדמנות ההיסטורית של 1967. היה מחדל. טעינו. שגינו. לא ראינו את הנולד.״

אותם האנשים שתקו ב־1967, או שאמרו אז את ההיפך. עכשיו יש להם הזדמנות גדולה לכפר על העוון. כי הנה נוצר מצב, הדומה להפליא למצב של אז.

שוב הגיעה השעה.

■ ■ ■

אני מציע לממשלת ישראל לעשות עתה את אשר לא נעשה אז.

אני מציע לה לפנות אל ההנהגה הלאומית של העם הפלסטיני — אש״ף — בהצעה נדיבה לפיתרון כולל ומיידי של הסיכסוך ההיסטורי.

היום, בשבוע ה־11 של המילחמה הארוכה ביותר בתולדות ישראל מלבד מילחמת־העצמאות, לפני יציאת ראשי אש״ף וכוחותיו מביירות, אני מציע לממשלת ישראל לפנות אל העם הפלסטיני בזו הלשון:

„המילחמה הזאת היא המילחמה הישירה הראשונה בין צבא־ישראל ובין צבא פלסטיני מאז 1948.

„במילחמה זו לחמו חיילינו במסירות ובגבורה, ורבים מהם נתנו את נפשם, מתוך אמונה שלמה שהם לוחמים למען השלום והביטחון של עמנו.

„גם חייליכם הצטיינו במילחמה זו בעוז־רוח ובמסירות. בעומדם לבדם מול צבאנו האדיר, שנהנה מעדיפות כבירה, הוסיפו כבוד לעצמם ולעמכם.

„במילחמה זו גם הוכח כי אף אחת מן הארצות הערביות לא חשה לעזרתכם. וגם ברית־המועצות לא נקפה אצבע כדי להצילכם. גורלכם נתון בידיכם, ובידיכם בילבד.

„בשדה־הקרב אנחנו מציעים לכם: הבה ונשים קץ למילחמה בין שני עמינו!

„אנו מוכנים להכיר בכם כבממשלה הזמנית דה־פאקטו של העם הפלסטיני. אנו תובעים מכם להכיר בו־זמנית בזכות־קיומה של מדינת־ישראל.

„אנו מוכנים לנהל איתכם משא־ומתן לשלום, שיהיה מבוסס על הגשמת זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית וכיבוד זכותו כחברה שוות־זכויות במישפחת האומות, ועל קיומה של ישראל בשלום ובביטחון.

„אנו יודעים שפירוש הדבר, למעשה, הסכמתנו להקמת מדינה פלסטינית בגדה המערבית ורצועת־עזה, על פי הגבולות שהיו קיימים לפני מילחמת ששת־הימים, ואנחנו מוכנים להיכנס איתכם לאלתר למשא־ומתן על הבעיות

שלום עכשיו

(עם אש״ף)

הכרוכות בפיתרון זה. ננהל אותו ברוח טובה, כפי שניהלנו את המשא־והמתן עם מצריים, שהיה מבוסס על הנחות דומות.

„מן הרגע שתקבלו את הצעתנו זו, נפסיק את כל מעשי־האיבה נגדכם, ואתם תפסיקו את כל מעשי־האלי־מות נגדנו.

„אחרי מילחמה נוראה זו, שהביאה עימה הרס ושכול, הבה ונפתח ביחד דף חדש, אשר ישים קץ למאה שנים של סיכסוך עקוב־מדם.

„בשם הלוחמים האמיצים משני הצדדים, בשם המישפחות השכולות והפליטים מוכי־הגורל, כדי שהנוער של שני העמים שוב לא ישמש כבשר־תותחים במילחמות נוספות — הבה, ניתן הזדמנות לשלום!״

■ ■ ■

אין לי שמץ של ספק כי מחווה חכמה כזאת בשדה־הקרב היתה זוכה בהיענות חיובית מיידית מצד העם הפלסטיני ביכלל, ומצד אש״ף בפרט.

אני יודע זאת, וגם ממשלת־ישראל יודעת זאת.

אני יודע, כי הצגתי את הדברים האלה, כימעט באותן המילים, ליאסר ערפאת עצמו, בפגישתי עימו, והוא השיב תשובה חיובית חד־משמעית. בשורה של התבטאויות נוספות בשבועות האחרונים, לא השאיר ספק לגבי נכונות אש״ף לעלות על דרך זו.

אך גם לולא השמיע את כל ההתבטאויות האלה, אין ספק כי פנייה ישראלית דרמאתית כזאת היתה נענית.

הפלסטינים נוכחו שוב לדעת כי אין לסמוך על גורמים זרים, ערביים ולא־ערביים, וכי אין להם סיכוי לגבור על ישראל בדורנו. הם מוכנים למילחמה ארוכה, של דורות רבים, אם לא תהיה להם ברירה — אך הם ייענו בשימחה ליוזמה מכובדת, שתבטיח להם פשרה הוגנת.

במסורת הערבית, יש ערך מיוחד למחווה נדיבה של המנצח בשדה־הקרב.

מחווה כזאת יכולה לנגן על מיתר מיוחד בנשמה הערבית. מש׳וררי ערב היללו את גדולי־האומה, שנהגו כך. ההיסטוריונים הערביים העלו על נס את תבונתם. דמויות כמו הח׳ליף עומר והסולטאן צלאח־אל־דין אל־איובי זכו בתהילת־נצח בשל תכונה זו.

לא במיקרה הזכיר יאסר ערפאת בשיחתו עם העיתונאי הישראלי אמנון קפליוק, לפני שבוע, את שארל דה־גול, שסיים את מילחמת־הדמים באלג׳יריה אחרי שטבע את הסיסמה „שלום בין אמיצי־הלב״.

■ ■ ■

מבחינה מסויימת נתונים עתה הפלסטינים במצב דומה לזה שבו היו מצויים בסוף מילחמת ששת־הימים. אז, כמו עתה, נואשו מכל מדינות ערב וצבאותיהם, וגם מן הידידים הבוגדניים בעולם.

אך מבחינה אחרת, הם מצויים עתה במצב שבו היה נתון אנוור אל־סאדאת בתום מילחמת יום־הכיפורים.

לקראת סופה של אותה מילחמה נחלה ישראל ניצחון צבאי בשדה־הקרב. כוחותינו עמדו במרחק של 101 קילומטרים מקאהיר הבירה, אחרי שחצו את התעלה במיבצע מזהיר של אריאל שרון. צה״ל כיתר גיס מצרי שלם, הארמיה השלישית, כשם שהוא מכתר עתה את הכוחות הפלסטיניים בביירות.

אך מבחינה פסיכולוגית, יצאו המצרים כמנצחים מאותה מילחמה. חרף כל מה שאירע לאחר מכן, זכרו העם המצרי והעולם כולו את המראה הבלתי־נשכח של הצבא המצרי כשהוא חוצה את התעלה וכובש את קו־בר־לב המהולל. מה גם שבסוף המילחמה עמדו עדיין שתי הארמיות המצריות ממיזרח לתעלה, על האדמה שכבשוה מידי צה״ל.

מבחינה פסיכולוגית, הפלסטינים ייצאו כ־מנצחים מן המילחמה הנוכחית.

העם הפלסטיני והעולם כולו יזכרו כי במשך עשרה שבועות עמד הצבא הפלסטיני, הקטנטן, שיצא זה עתה מן המחתרת, מול המכונה הצבאית היעילה ביותר בעולם, מול הפגזות־תופת והפצצות־אימים שלא נפלו ממחזות מילחמת־העולם. בגין עצמו הזכיר את ברלין ודרזדן, הערים המופצצות ביותר באותה מילחמה, כדוגמות לביירות.

המילחמה הזאת זקפה את גוום של הפלס־טינים, הנחילה תהילה רבה לאש״ף, וביצרה את מנהיגותו האישית של יאסר ערפאת.

כמו אנוור אל־סאדאת אחרי יום־הכיפורים, יכול עתה יאסר ערפאת להרשות לעצמו לצאת ביוזמת־שלום — והוא אכן עושה זאת בפה מלא, על אפם ועל חמתם של מנהיגי ישראל ודובריה (וביניהם כדאיניקים המשתיי־כים כביכול למחנה־השלום) המבקשים לאטום אוזניהם.

הוא יכול להרשות זאת לעצמו, כי הוא נשאר בביירות מבלי לברוח, מפני שחירף שם את נפשו והתחלק שם יום־יום בסיבלות חייליו (בניגוד למנחם בגין, אגב), ומפני שאין איש בעולם הערבי כולו הזכאי עתה לפקפק באומץ־ליבו האישי והלאומי.

מועמר קד׳אפי ודומיו, גיבורי־הפה ופחדני־הלב, נראים עתה כמגוחכים בילבד.

העם הפלסטיני מסוגל עתה להיענות ליוזמת־שלום.

זוהי הזדמנות היסטורית כבירה. אם תוחמץ כמו קודמתה — מי יודע אם לא יאמר ההיס־טוריון, בעוד מאה שנים, כי זאת היתה ההז־דמנות האחרונה.

■ ■ ■

אין לי ספק כי תוחמץ. כי אנשים קטנים שולטים עתה בישראל, כפי ששלטו בה ב־1967. בהשוואה בין לוי אשכול ובין מנחם בגין, איני בטוח אם אשכול כבד־הפה נפל מבגין חוצב־הלהבות.

כסילים יאמרו: הנה אתה מודה שהמילחמה היתה טובה. תודות למילחמה יכולת לדבר עם יאסר ערפאת. תודות למילחמה נוצרו הנסיבות המאפשרות עכשיו יוזמת־שלום. משמע שאריאל שרון צדק.

זוהי שטות.

אפשר היה לצאת במיתקפת־שלום דרמאתית, כשם שניתן היה לצאת למיתקפה צבאית קטלנית. לא היה צורך לקטול רבבות כדי לאפשר זאת. ניתן היה להשיג זאת, ואולי בתנאי טובים יותר, אילו היתה ממשלת־ישראל מוכנה לבוא אל אש״ף, ואל העם הפלסטיני ביכלל, במחווה היסטורית, כפי שבא אנוור אל־סאדאת אלינו.

חכמים יאמרו: עצם הרעיון הוא אבסורדי. הרי כל מילחמת־הלבנון לא באה, מבחינת אריאל שרון, מנחם בגין ורפאל איתן, אלא כדי לשבור את העם הפלסטיני, למנוע את הקמת מדינתו ולאפשר את סיפוח הגדה והרצועה לישראל. רפול, המוכשר פחות משני האחרים לשקר, הכריז כי מילחמתו בלבנון היא מילחמה על ארץ־ישראל.

מובן מאליו שזה נכון. אין לי אשליות.

בכל זאת, אני משוכנע כי איני משחית כאן מלים לריק.

איני כותב שורות אלה למען בגין, שרון ואיתן. אני כותב אותם למען האדם הישראלי החושב, המסוגל לעמוד מול נחשולי שטיפת־המוח. אני כותב אותם למען הצעירים, שיפשטו מחר את המדים, ושיצטרכו להתמודד עם חוויותיהם מימי המילחמה ולהסיק מסקנות.

יש הזדמנות. יתכן כי תהיה קיימת גם מחר. אם אין ממשלת־ישראל מסוגלת לראות אותה, ואם גם עיני האופוזיציה הראשית כהו מלראות — התפקיד הראשון הוא לסלק את הממשלה ואת האופוזיציה, ולכונן בישראל הנהגה ש־תהיה מסוגלת לעשות היסטוריה.

מאת אורי אבנרי

קטעים

ישראל, ישראל מעל לכל, ומדוע

יש לפסול את „הנפילה" ★ מי הציע ראשון את

תוכנית אלון ואיך גומר השר שריד את החודש

חלום על ביירות

הייתי רוצה לספר על חלום של מי שחזר מ־ביירות לפני יומיים. את ביירות, אפילו בחלום, מכירים לפי הריח. צחנה של גוויות, אשר גם אחרי ש„מתרגלים" למראות, ממשיכה לרדוף אותך.

בביירות הגשים עם התנ"ך את חזון התנ"ך והפך את העקוב למישור. מחנות הפליטים של עין־אל־חילווה והאחרים הם ישרים, „מחוקים" מעל פני האדמה. צבא ישראל דואג לפנות את ההריסות לפי מיטב המסורת הישרא־

סמילנסקי

זך

לית החדשה. ילדים בני שלוש וחמש, חלקם קטועי ידיים, גוררים איכשהו שקים כבדים ה־מכילים את שרידי הבתים בהם גרו פעם. על עבודתם משלם להם הצבא בקופסות קטנות של מימרח שוקולד או מימרח פיקנטי המיוצר על־ידי אסם.

שיירות וטורים של פליטים זורמים החוצה, מעוכבים למשך ימים על־ידי כנופיות שיורות באוויר לשם התענוג שבהפחדה ואשר קול ישראל מכנה אותן „הפלנגות" — בעלי בריתנו. ילדים קטנים, כמו בגטו ורשה, מבריחים פנימה לתוך העיר הנצורה מזון ודלק והחיילים הישראלים שמזמן מגחכים על המלה „הגנה", זו שמהווה את ה„ה" של צה"ל, נותנים להם ל־עבור. ציניות ודיבורים על טוהר הנשק כשכולם יודעים שכשתבוא הפקודה הם יפרצו פנימה ו„יגמרו את העבודה" למרות שעד עכשיו אין הם מבינים כיצד הגיעו לביירות.

ובביירות מתמוטט בית וקובר 84 אנשים סופית, ובמדינת ישראל הולכים לשמוע את ז'ילברטו ז'יל או לשמוע דברי חכמה מפיטר שטראוס. הוא הסנטור ג'ורדש הזכור לטוב, מאותו מכשיר מרובע שמאז פרוץ הקרבות אינו מפסיק לספר לנו על טוהר הנשק הישראלי. וברקע, בנוסף לקולות ולריחות מנגן שיר, כמו בסרטים של פאסבינדר שמת, „ישראל ישראל מעל לכל."

„הארץ" 10.8.1982

הקצין הבכיר:

בעד אלי גבע

במעשהו גילה אל"מ גבע תודעת יושר מוסרי גבוהה בעבורה היה מוכן להקריב אהדה, תהילה וקאריירה אישית. מחאתו הושמעה מ־תוך שיקול־דעת ענייני במודעות מלאה, בנכונות להתייצב אחרי מחאתו ולשאת באחריות האישית לתוצאותיו של המעשה.

גבע מילא במלואה את המחוייבות הראשונה של הקצין הנתונה לשלום פיקודיו, ומחאתו הושמעה דווקא כדי לשרת מחוייבות זו. ובכל ימי הלחימה הנהיג את אנשיו בכוח הדוגמה האישית.

גבע נאבק על מנת שלא לבצע פקודה ה־נראית בעיניו בלתי־נכונה מבחינה אתית והוא ניהל מאבקו בכל הדרכים הלגיטימיות. במילים אחרות, אל"מ גבע עמד בכל סעיפי „קוד ה־כבוד" לכן נחטא לאמת אם נתריס כנגדו „כיצד רשאי היה לנטוש חייליו לנוכח פני המערכה?"

בעוד אכילס ביטא זעמו ומחאתו כנגד אגממנון על־ידי פרישה מן המערכה על טרויה, תוך נטילת גייסותיו עמו, פרש אלי גבע בגפו והותיר חייליו נכונים לפקודה. זהו שיבחה של הדמוקרטיה, שבה אין המפקד אלא ממונה מטעם הרשות המדינית. וכשהוא מוחה או פורש, הרי הוא מוסר תפקידו לאחר ואת מאבקו הוא עורך בבדידות נחרצת.

מעשהו של גבע עוד ישמש מופת לאנשי ה־צבא לעתיד לבוא, דווקא בכך שיזכיר לכולם כי לא את עצמם הם משרתים. כל מי ששירת אי־פעם ביחידה צבאית יודע עוצמתה, ומשמעותה של תחושת „אחים לנשק;" כל מי ש־מכיר מעט מאופיה של חבורת הפיקוד בצה"ל יודע מהי מערכת הציפיות שבה נתון קצין ב־כיר ומצליח, ומי שחש את תהילת־המנצחים יודע עד כמה אפשר להתמכר לה. ובכל אלה, לקום ולהצדיע לעקרונות, הייב אדם להיות גי־בור.

„הארץ" 10.8.1982

יהושע סובול:

רשימה שחורה

יש להוציא מתוכנית הלימודים את „אריה בעל גוף." אין צורך לפרט מדוע. הוא הדין ב„עיר ההריגה" ו„ברוך ממגנצא." כדאי לדאוג גם שיצירות חתרניות אלה לא תיפולנה לידי כתבים זרים, ובודאי שלא לידי האוייב, שעלול עוד לשאוב מהן כמה רעיונות.

כמו כן, יש לאסור על השמעת „הסימפוניה הבלתי־גמורה," ושוב אין צורך לפרט. „הדיבוק" פסול מכל וכל, גם אם יושמטו הקריאות „דיבוק צא." הוא הדין בסיפור „בונצ'ה שתוק," ששמו בלבד עלול לרמז שכביכול מי־שהו מנסה להשתיק מישהו או משהו. כן יש ל־אסור את הפצת „הנפילה" ואת הצגת „אחרי הנפילה," וזאת בלי שום קשר עם ההחלקה ההיא באמבטיה, שממנה כנראה החל הכל, ו־לכן ייאסר גם הספר „קוו ואדיס." שעלול ל־עורר תהיות האם הנ"ל יודע לאן הוא הולך.

רשימה נוספת תפורסם.

„על המשמר" 13.8.1982

בועז עברון:

כשהפרוניה משתלטת

יש כאלה, שישראל בשבילם אינה מדינה שצריך לחיות בה ולבנות ולהיבנות בה וליהנות ממנה. בשבילם היא נקמה היסטורית. בתותחי צה"ל הם רואים את הנקמה בחורבן בית ראשון ובית שני, באינקוויזיציה, בחמלניצקי ובהיטלר. האזרחים החפים־מפשע של מערב־ביירות משלמים בדמם את החוב של הלגיונרים הרומאים וההטמאנים של הקוזאקים.

יש כאלה, שבשבילם ישראל היא מולדת, וכאלה שבשבילם היא פרנויה; והאחרונים שולחים לקרב את הראשונים שברוב המקרים הם נערים בגיל הגיוס, שחמלניצקי וטיטוס מעניינים אותם כשלג דאשתקד. וזה מפני שהאחרונים, שהם קשישים ומנוסים יודעים חרף הפרנויה שלהם, שמילחמה היא עסק מסוכן שאפשר ליהרג בו. מוטב שאחרים יילחמו וישלמו בחייהם את מחיר הפרנויה שלך.

כשהפרנויה משתלטת, נגמרת המולדת. אי־אפשר לחיות בפרנויה. ובמוקדם או במאוחר, מגיעים האחים הרחמנים בסינריהם הלבנים, עם כתונת הכפייה, וגוררים אותך אל האמבולנס. אבל בינתיים, כבר לא נשארה מולדת.

„ידיעות אחרונות" 13.8.1982

נתן רענן:

השר הממציא

במו אוזני שמעתי השבוע ברדיו את שר־המדע, האדון יובל נאמן, טוען לזכות יוצרים על תוכנית־אלון.

„אני המצאתי את תוכנית אלון," הוא אמר. וזה לא היה בפינה חידושים והמצאות אלא ב־מישדר חצי היום, ביום שני. חשבתם שחם לי, אבל קולו העמוק בקע מן הרדיו: „אני הנחתי אותה על שולחן הממשלה יומיים לאחר סיום מילחמת ששת הימים." חשבתי שאולי הוא התבלבל בין ששת הימים ומיבצע של"ג. שכן, אם זכרוני אינו מטעה אותי, רק עכשיו הוא הצטרף לממשלה.

אבל לא טעיתי. הפרופסור נאמן טוען שהוא המציא את תוכנית אלון. עכשיו רק חסר ש־יאמר שהוא קרא את מגילת העצמאות באולם המוסיאון בשדרות־רוטשילד. ואם אתם חושבים שזה לא היה קולו שבקע מן הרדיו ב־48' אינכם מעודכנים בחידושי המדע הבדיוני. יובל נאמן המציא את המדינה ואנחנו מאכלסים אותה בטעות.

„על המשמר" 13.8.1982

יזהר סמילנסקי:

תיקוני לשון

להריסת עיר שעד שובה אל העפר קוראים, מקצועית, „ריכוך." להפצצה המגעת תיקרת בית ברצפתו, תיקרה על גבי תיקרה כבניין קלפים — קוראים „הכנה." ולהפגזה המטיחה קיר בקיר, חור מול חור — קוראים „השבת אש אל מקורות־הירי." לכתישת מקום בכל כלי ההדף עד שלא יישאר אלא פיח — קוראים „חסכון בכוח האדם שלנו." למחיקת כל הרחוב הראשי על בתיו ועל שוכניו — קוראים „פתיחת ציר תנועה," ולהמשך התנועה על גבי ההריסות קוראים „התקדמות אל היעד."

והכל נכון. המילחמה אינה יודעת ללכת אחרת. אבל האם היתה חייבת ללכת?

„דבר" 13.8.1982

פסוקי השבוע

● **מנחם בגין,** בראיון מיוחד לשלמה נקדימון: „סיכמתי השבוע עם רעייתי, עליזה, שאפרוש מכהונת ראש־הממשלה בעוד שנתיים."

● **שר־הביטחון, אריאל שרון,** ל־

סובול

עברון

יוסף בורג שתקף אותו בישיבת הממשלה, על התקפות חיל־האוויר בלבנון: „אתה מתרשם מהדיווחים שאתה מקבל מבני־מישפחתך ומהחותנת שלך."

● **הנ"ל,** על השאלה אם הוא יתפטר, אחרי ששרי־הממשלה תקפו אותו: „איני עוסק ברכילות. מילחמות היהודים אינן מעניינות אותי. איני שואף למצוא חן בעיני זה או אחר."

● **הנ"ל,** על השאלה מי יהיה אחראי להצלחה בצפון: „ההישג ההיסטורי של עקירת המחבלים מלבנון יהיה כה גדול, עד שכל השרים יוכלו להתחלק בו."

● **השר בורג,** על שר־הביטחון: „יש לי בו אמון כגנרל. אך עכשיו הגענו לשלב של המדינאים."

● **המשורר יב"י:** אחרי שני התקפי־לב מישהו נשאל לשלומו. תשובתו היתה הלוואי כשלום לב"י."

עוד שוויצר

(המשך מעמוד 15)

עיתונאים הזרים ברובם עוינים לישראל. רוצים לטבל את כתבותיהם בקאטשופ, ויוצרים כתבות חד־צדדיות." ומייד אחרי זה אומר בלייזר שהעיתונות האמריקאית אוהדת את ישראל. אך מי שמפריע לקשרי הידידות להעמיק הם דווקא מנהיגי הקהילה היהודית בארצות־הברית, שתחת לפעול למען ישראל, מסתפקים בשליחת צ'ק ובצילום משותף עם בגין."

לבעיה המסובכת הזו — האמריקאים חסרי־העניין בישראל, בגלל קשייהם הכלכליים, עם העיתונות המקומית האוהדת, בעלת כתבים אנטי־ישראליים — מציע בלייזר פיתרון: להביא לישראל צוותי טלוויזיה אמריקאיים מתחנות־שידור של עיירות־שדה, לערוך להם — סיורים מודרכים בארץ. לדעתו, זה מירשם בדוק לכתבות פרו־ישראליות.

המעיין באחד העותקים של ישראל היום אינו יכול שלא לפהק. הידיעות מועתקות ברובן מעיתונים ישראליים. ולמרות טענת בלייזר שעיתונו הוא אכסניה לבעלי דיעות שונות, כל מה שאפשר למצוא שם, לצד מודעות פירסומת מישראל, הוא כתבות חד־צדדיות עד להחריד על סכנת אש"ף הניאו־

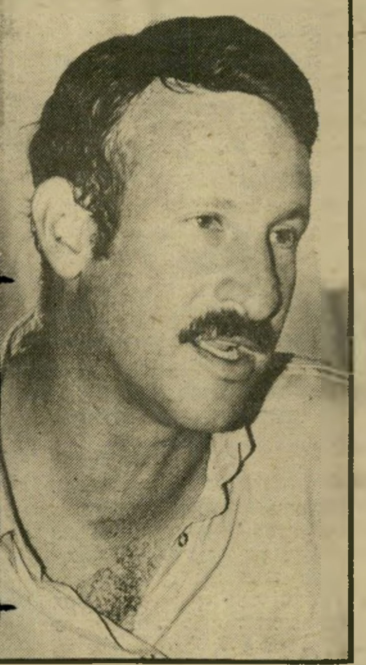

מו"ל בלייזר
ידיד של מרידור

נאצי וכוחות־השחור המאיימים על ישראל.

האח התאום שיופיע בישראל לא יהיה שונה בהרבה. בלייזר רוצה להימנע משימוש במידע שמוסרות סוכנויות־הידיעות, ובכך למעשה לחסל את מהימנות העיתון ככלי אינפורמציה. בטענה שהסוכנויות הן אנטי־ישראליות, הוא נוהג כאותו אדם ששבר את המראה, כאשר ראה בה עד כמה הוא מכוער.

בלייזר מביא עימו לארץ מיליון דולר, כדבריו, להוצאת העיתון. מחלקת המודעות אינה מדאיגה אותו. הוא בטוח שינתנו לו מודעות רבות. הוא מתכוון להשתתף במירוץ על הזיכיון לערוץ טלוויזיוני שני, ולוא כדי שהישראלים לא יצפו לתוכניות מירדן. בין גיחה אחת ושניה לארץ הוא רוצה לרוץ לקונגרס האמריקאי כדי שיהיה שם ייצוג הולם ליהודים ביבשת.

לכאורה, בלייזר הוא עוד שוויצר יהודי־אמריקאי טיפוסי, הרוצה לעשות קריירה תוך שימוש בשמה של ישראל. יתכן שבתקופה אחרת איש לא היה מתייחס אליו כלל. אך שילטון הליכוד, הערום, שמחפש בנרות כל מי שיכול לומר לו שהוא לבוש, יעשה עסקים טובים מאוד עם היהודי בעל תחושות הגטו מאמריקה.

■ בן־ציון ציטרין

הקיבוצניק רץ למילחמה

הראיון שנערך עם לויטננט־קולונל רן כהן ב„מעריב,” לא נערך בסערת־הקרב. התירוצים שניתן להדביק להופעה האומללה של כהן בטלוויזיה בעת ששירת ב־מילחמת־הרס־הלבנון, לא יעמדו כאן. הפעם נאמרו הדברים בדשאים המוריקים של קיבוץ גן־שמואל (או בחדרים הממוזגים של מערכת „מעריב”). והדברים מדכאים עד עפר. הנה כמה מהפנינים של אותו ראיון:

„אני נילחם בקור־רוח כמעט שטני... אני לוחם מיקצועי הדבק במטרה...” כל האייכמנים בכל הצבאות דיברו ברוח זו, הצדיקו בכך את השתתפותם בפישעי מילחמה. יתר על כן — רן כהן מעיד על עצמו, כי לקח חלק בהרג ובטבח של מאות ואלפי אזרחים, כולל נשים וילדים, בלבנון: „יריתי אלפי פגזים על ביירות המערבית... מי שהוביל את המילחמה לביירות צריך להבין שמילחמה בתוך עיר מפילה קרבנות אזרחיים.” ממש לוחם שטני.

כדי להצדיק את השתתפותו בפשע, עושה הוא גם תפנית מעניינת ביחס לעמדות של"י, שאותן יצג בעבר, ומפנה אל אש"ף טענה „שהם לא מוכנים לחיות בשלום ליד ישראל ברצועת־עזה ובגדה, באוטונומיה מלאה לפי הכתוב בהסכמי קמפ דייוויד.”

זוהי מילחמה הטובחת באזרחים, נשים וילדים, ועל כן, להערכת כותב שורות אלה, תלוי מעליה הדגל השחור של אי־החוקיות, כמאמר פסק־הדין במישפט כפר־קאסם. אבל לכהן אין זה מפריע להצהיר כי „זוהי תחושה נפלאה להשתייך לגוף שאתה גאה בו.”

מכל ההתרגזויות האפשריות התרגז רן כל־כך „שלא הביאו לחיילים שלי טלפונים או בתי־שימוש.” הוא סבור שלא כדאי להיכנס לביירות. האם כדי לחסוך בחיי נשים וילדים? הבה נשמע: „נניח שאנחנו נכנסים למערב ביירות ונהרוג שם 2000 מחבלים. עדיין ישארו בידינו 6000 מחבלים חיים ואנחנו נצטרך למצוא מקום לשכן אותם. זה המילכוד.”

זהו הפרופיל המוסרי־פוליטי של אדם שרצה לעמוד בראש רשימת של"י בבחירות האחרונות, כדי לכהן כנציג מחנה־השלום הישראלי בכנסת. ולאיש הזה היה רוב במועצת של"י. העובדה שבמרחב הפוליטי של של"י יש מקום גם לאיש כזה, מבהילה אותי ומחזקת אותי בהרגשתי שצדקתי, כשהחלטתי שלא להצביע עבורה בבחירות האחרונות.

רן כהן אינו מייצג רק את עצמו בנושא המילחמה. הוא חלק מתופעה הרבה יותר רחבה, המקיפה את בני הקיבוצים, או אלה שגדלו שם מגיל צעיר, אשר התחנכו במערכת החינוכית של התנועה הקיבוצית.

רן כהן מגן־שמואל או ח"כ אימרי רון (בן קיבוץ מישמר־העמק), או בן קיבוץ אפיקים, או בן קיבוץ כפר־עציון בשטחים הכבושים — כולם, מעבר למחלוקות הפוליטיות, רצים למילחמה ברגע שהם שומעים את קולותיה. הם רצים לקרב כאילו היה מדובר באיזה רפלקס מותנה. הם רצים במין פולחן דם של טוב־למות־בעד־ארצנו. לא חשוב אם זו מילחמת־מגן, מילחמת־קיום או מילחמה תוקפנית ופושעת שבה רוצים לעשות „סדר חדש” בלבנון. הם רצים לקרב בשעטה אדירה גם אם לא קראו להם.

רן כהן, לפי עדותו, התנדב למבצע ליטאני — עוד נקודה חשוכה בתולדות צבא התוקפנות הישראלי — אף על פי שלא קראו לו. אימרי רון, הח"כ ממפ"ם, הלך למילחמת־הרס־הלבנון בהתנדבות, אף על פי שכחבר־כנסת לא היה חייב לעשות זאת.

ה„סוציאליסט” הזה, אימרי רון, יכול להיות דגם מצויין לפרופיל של בן קיבוץ מצוי. הוא שוביניסט ישראלי מן השורה, מתובלן בתבלין קיבוצי חינני, רדוד מבחינה אינטלקטואלית, שרוף על הצבא, פשטני ושיטחי, משקיסט מעולה ומשתתף בפולחן־הממון הישראלי, תוך התאמה למציאות הקיבוצית.

גם אם ניתן למצוא בן קיבוץ המנסה להסתייג מן המילחמה (כמו אבישי גרוסמן, בן קיבוץ עין־שמר, מפעילי מפ"ם והקיבוץ הארצי) אין הדבר מונע ממנו להשתתף בה ולגונן על החיילים שלקחו בה חלק, כמי ש־מקפידים על טוהר־הנשק. החטא, לדידו של גרוסמן הוא הדרג המדיני, ואילו הטייס שזורע הרס והרס בפצצותיו והתותחן העושה כך בפגזיו, הם חיילי טוהר־הנשק. זו חלוקה שמקלה אולי על ההרגשה הקשה נוכח ההשתתפות בפשע, אולם אין בה ממש.

רן כהן, אימרי רון או אבישי גרוסמן אינם חיילים בני 18, ההולכים לראשונה להילחם במיסגרת שירות חובה. אלה אנשים בשנות ה־30 וה־40 לחייהם, בעלי מודעות פוליטית ובעלי יומרה של מנהיגות פוליטית, לכאורה שמאלית. ובכל זאת, לא מצאו את העוז לסרב

„מדוע רצים בני המשקים למילחמה, כולל אלה שיש להם הירהורים לגבי צידקתה?”

להשתתף בפשע בלבנון. לא רק זאת, אנשים כר; כהן ואימרי רון מנסים לטהר את השרץ בק"ן טעמים.

כמה אבות שכולים מהתנועה הקיבוצית פירסמו לאחרונה מכתבים קורעי־לב, דרכם זעקו על מות ילדיהם במילחמה מיותרת זו. אבל גם הם אינם פטורים מהשאלה הקשה, מדוע הם רצים למילחמה? מדוע רצים בני המשקים למילחמה, כולל אותם בני משקים שאין להם הירהורים לגבי צידקתה של המילחמה? איזה בן־אדם בריא מוכן להקריב את חייו למען מטרה שלא נראית לו?

התשובה נעוצה בחינוך שקיבלו בתנועה הקיבוצית. חינוך שבמרכזו שטיפת־מוח אינטנסיבית, לפיה הם חייבים להיות הלוחמים הטובים ביותר ולהתנדב לכל היחידות הקרביות, הנחשבות ליחידות עילית. איזה כבוד יש בכך? מדוע הקיבוצים מתגאים בסיום כל מילחמה באחוז האבידות הגבוה שהוא הרבה מעבר לאחוזם באוכלוסיה? גם במילחמה זו כבר הספיק „דבר” לפרסם את האחוז של חללי התנועה הקיבוצית מול אחוזם ב־אוכלוסיה, בבחינת „ראו איזה פטריוטים אנו.”

מהו ההסבר לאותו פולחן דם? מה הפריע לקיבוץ הארצי להגיד לבניו חייבי־הגיוס, בערך את המילים הבאות: ממשלת הליכוד אינה ממשלתנו. אנו לא בחרנו בה ומטרותיה המדיניות אינן מקובלות עלינו. אין אנו רוצים לקחת חלק במדיניות הדיכוי והסיפוח בשטחים הכבושים ואין אנו רוצים שתסכנו את חייכם בהרפתקנות מילחמתית אפשרית של ממשלת בגין־שרון. על כן אנו ממליצים לכם שלא להתנדב לאף יחידה קרבית ולעשות הכל למען תשרתו בעורף. אנו נסייע לכם בכך. כל זאת לא נאמר.

היום, במבט לאחור, אפשר להבין מדוע לא התנכל הליכוד לתנועה הקיבוצית. התנועה פרחה וגדלה מבחינה כלכלית. נראה, כי הליכוד המשיך למלא אחרי הס־כם בלתי־כתוב, שירש מהמערך, לפיו תספק התנועה הקיבוצית את בשר־התותחים לכל הרפתקה מילחמתית ותקבל תמורת זאת מהמדינה טובות הנאה כלכליות.

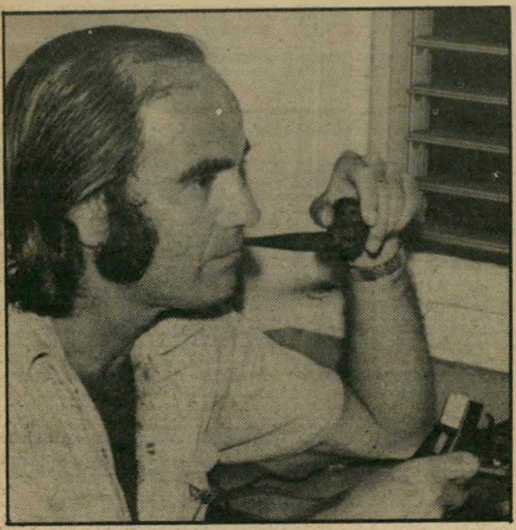

מילחמה זו הוכיחה את צידקת מדיניות הליכוד. התנועה הקיבוצית קיימה במלואה את חלקה בהסכם.

אילוסטרציה נאה לכך הופיעה בימים אלה במדור הכלכלי של „הארץ”. הקיבוץ־הארצי חתם לאחרונה על הסכם רכישה של 13 קומות במיגדל שבונה „רסקו” ליד בית־ציוני־אמריקה. (זאת לא „רסקו” הציבורית בבעלות העם היהודית, אלא רסקו” שנמכרה לשר־הכלכלה יעקב מרידור). על כך ישלם הקיבוץ־הארצי יותר מ־$13\frac{1}{2}$ מיליון דולר, שהם כ־400 מיליון שקלים. בימים אלה שילם הקיבוץ־הארצי ל„רסקו” מיקדמה של חמישה מיליון דולר (בערך אותו סכום שהטלוויזיה הישראלית הצליחה. לגייס במבצע שטיפת־המות האדיר של הליבי"תרום).

מי שחושב שמישרדי הקיבוץ־הארצי מצויים כיום בשכונות־מצוקה, טועה. כולם נמצאים בצפון תל־אביב, ברמת מגורים נאה ביותר. אילו הכסף הזה היה מוזרם למימון המאבק נגד המילחמה בלבנון, להפסקת הטבח הנוראי בביירות, היה המאבק מקבל תנופה אדירה. אולם סדר העדיפויות הפיננסי של תנועת ההתיישבות מיסודו של השומר־הצעיר שונה מזה שמותר לצפות לו ממי שמתיימר להיות סוציאליסט.

מהאמור לעיל אין להסיק שכל חברי התנועה הקיבוצית תומכים במילחמה. חס־ושלום. גם בקיבוצים יש מתנגדים כמו בתל־אביב ובירושלים. אולם מי שיבדוק בצורה יותר יסודית, ימצא מימצא מעניין. כמעט כל האקטיבה הקיבוצית נגד המילחמה מורכבת מאנשים שבאו לקיבוץ מהעיר. חלקם של בני הקיבוצים שם בטל בשישים.

אם רן כהן גאה בהשתייכותו לצבא הכיבוש הישראלי, אני מתבייש בכך. אני מתנחם בכך כי ילדי, בני ה־3 וה־4, יוכלו להישיר מבט אל בני גילם הפלסטינים והלבנונים, ששרדו מהטבח הנורא, ולהגיד להם בגאווה בעוד 20 שנה, כי אבא שלהם לא השתתף בפשע. הם יגידו לבני גילם הפלסטינים כי אבא שלהם סיפר להם שלוחמי אש"ף בביירות לחמו בגבורה מול מכונת התופת וההשמדה הישראלית. הם המשיכו להילחם ורוחם לא נשברה, אף על פי שלא נשקף להם כל סיכוי צבאי, ממש כפי שקרה ללוחמים היהודים בגיטו ורשה 40 שנה קודם לכן, ב־1942.

גדעון ספירו, ירושלים

מצור ועוד מצור

...פגזים נפלו על העיר הנצורה בזה אחר זה. רסיסיהם הביאו מוות ונכות. הכבישים והבתים היו פעורי חורי־פגזים. הרבה מן הנפגעים היו אזרחים. בחלק ה־מערבי של העיר היה בשבוע הששי למצור מחסור חריף במים, שכן תחנת השאיבה היתה בידי האוייב שצר על העיר. המים חולקו במשורה מבורות חמים, שבהם נקוו מי גשמים, ואת המים היקרים מפז שאבו בעזרת חבל ודלי לתוך פחי־נפט, שמיכסיהם נחתכו ובכך הפכו למיכלי מים. מנות המזון קוצצו יותר ויותר — 100 גרם לחם לנפש ו־10 ליטר מים ליום לכל הצרכים.

בין העמדות המגינות על העיר מפני הצרים האכזריים שלה, רצים ילדים בני 10 ו־11. בפעולות הקישור ה־חיוניות של ילדים אלה, לא תמיד חוזרים כולם ל־„מיקלטים” הארעיים של מישפחתם. חלק מסיים את חייו מירי האוייב ופגזיו.

הסכמים להפסקת־אש מופרים לעיתים קרובות על־ידי הצרים על העיר. המתווך שנשלח מטעם האו"ם מעלה אף הוא חרש בידיו.

המצור על העיר הפך לחלק מן המיתוס של גבורת־העם וההיסטוריה שלו.

התיאור לעיל אינו התיאור של המצור הנוכחי על בירתה של ארץ שכנה. זהו התיאור עד כמה־שזה נשמע מטעה בימים אלה של המצור על ירושלים.

כל מי שהיה בירושלים הנצורה ב־1948 מרגיש וחש עד היום שחלקו בתקומת העם לא היה קטן בהרבה מתרומתם של חיילים בחזיתות אחרות מתרומתם של האנשים שהכריזו על המדינה.

„בין העמדות המגינות על העיר מפני הצרים האכזריים רצים ילדים בני 10 ובני 11”

מצור ירושלים. מצור סטלינגרד. האם צבא (ההגנה ל) ישראל יגרום במו פעולותיו, בצורו על ביירות, ליצירת אגדת גבורה; אגדה שאותה ישננו מדור לדור ב־מדינה, שהפכה להיות למשאת־נפש של עם אחר לא פחות משישראל היתה משאת־נפש לעם היהודי?

עלי כהן, קופנהגן

מכתבים

איש השנה

מי יהיה איש־השנה של „העולם הזה" בתשמ"ג?

אין ספק שבחירתו של אריאל שרון לאיש־השנה היתה מזהירה. הוא היה האיש שהכיל את חותמו על השנה שחלפה, זאת שעמדה בסימנה של מילחמת הלבנון. כדי לבחור את איש־השנה של תשמ"ג, צריך להעריך מה יתרחש באותה שנה: האם יכיר אש"ף בישראל וידחוק אותה לפינה מבחינה פוליטית? האם יפנה לדרך הטרור ויאפשר לישראל לגשת לסיפוח מאסיבי של הגדה המערבית ורצועת־עזה? דברים אלה — מעשיו או

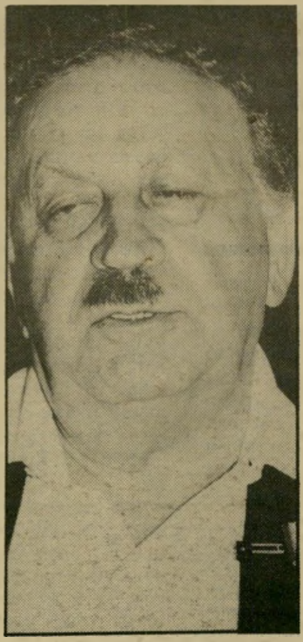

איש־שנה מרידור?
במדע

מחדליו של אש"ף ומעשיה או מחדליה של ממשלת ישראל — הם שיאפיינו, לדעתי, את השנה הבאה, ולכן אנשי השנה צריכים להיות מנחם בגין ויאסר ערפאת.
בני יהלום, חיפה

איש־השנה צריך להיות המח"ט שהתפטר, אלי גבע, אשר הניח על השולחן הציבורי את הוויכוח החשוב על דמותה של מדינת־ישראל שבה אנו רוצים. האם תהיה זו מדינה החיה על חרבה, או ארץ־תרבות, המקיימת יחסי־שלום עם שכניה; האם תהיה זו ארץ המודרכת על־ידי מוסר הנביאים — או על־ידי מוסר הוטנטוטי?
עליזה ביטון, תל־אביב

איש־השנה — מנחם בגין; צעיר השנה — אלי גבע. איש־המדע של השנה — יעקב מרידור. האשה של השנה — מרים תעסה־גלזר. המפסידן של השנה — שימעון פרס.
דני שירה, תל־אביב

אין ספק שאיש־השנה של תשמ"ג הוא גם איש השנה של תשמ"ב, אריאל שרון. מה שהיה הוא שיהיה, וישראל שעלתה בתשמ"ב על נתיב־המילחמות תמשיך בנתיב הזה גם הלאה, תחת ניצוחו של שר־המילחמה.
אורי מלר, ירושלים

● ● ●

מסגרת חדשה

הקורא טוען שצדק יפתח גוטמן („העולם הזה" 2342) שאמר שהפגנת שלום עכשיו משחקת לידי הממשלה.

בהקשר למאבק הציבורי נגד מדיניות ממשלת־ישראל, מתעוררת שאלה סבוכה של „תדמית" (מתחרז עם תרמית). המדובר במצב שבו נדבק באדם מסויים דימוי שקשה לו להפרד ממנו — פלוני נוכל, אלמוני ישר, פלמוני רודף־נשים. מרגע שהתדמית נדבקה, קשה להפריד בין האדם ותדמיתו, יהיו מעשיו אשר יהיו. בדרך זו דבקו באישים שונים תדמיות פוליטיות — פלוני יונה כרונית, אלמוני נץ, אחר דיסידנט מיקצועי או אכול שינאה עצמית.

במה דברים אמורים? אנו חיים בישראל של 1982, השונה מבחינת תרבותה הפוליטית מישראל שלפני עשר, עשרים ושלושים שנה. תדמיות מסויימות הן בבחינת פגם בסיסי, שכל הנגוע בהן דבריו פסולים מלכתחילה.

אנו חיים בעידן שבו ממשלה שוביניסטית מכוונת את מרבית צעדיה כלפי חוץ כדי לענות על צפיות ה„רחוב", ויודעת לעשות שימוש מירבי בפוליטיקה של התדמית.

ברגע שבו המאבק נגד הממשלה מונהג על־ידי אישים בעלי תדמית מסויימת, כמו יוסי שריד, זאב שטרנהל או ישעיהו לייבוביץ, הרי עצם עובדה זו משרתת דווקא את בגין וממשלתו. צדק, לדעתי,

איש־שנה שרון?
מילחמה

יפתח גוטמן באומרו שהפגנת שלום־עכשיו שיחקה לידי הממשלה!

שאלתי היא, מה היה אומר יוסי שריד (שאני מכבדו ומוקירו) אילו הוברר לו שהייתו במיפלגת העבודה מביאה למיפלגה זו רווח של מאנדט אחד (על חשבון כוחות השלום — של"י ור"צ), אך גורעת ממנה חמישה או ששה מאנדטים (לטובת הליכוד) וכי הוא, שטרנהל וחבריהם מהווים למעשה נכס אלקטוראלי של הליכוד? לדעתי, הערכה זו אינה רחוקה כלל מהסביר.

מה המסקנה המתבקשת? לדעתי, טובת העניין מחייבת שהמאבק במדיניות הממשלה ינוהל דווקא על־ידי אנשים שלא דבקה בהם תדמית של לא־פטריוטים או של דיסידנטים מיקצועיים, ומתוך נימוקים המקובלים על הציבור כנימוקים פטריוטים. אישים כשטרנהל, לייבוביץ או שריד מקומם במיסגרת פוליטית חדשה, יחד עם כוחות השלום המובהקים דוגמת של"י, החייבים ניכולים להגיע להישגים בבחירות לכנסת הבאה, לא כקישוט של המערך אלא ככוח עצמאי.

האלפים שמילאו את כיכר־מלכי־

(המשך בעמוד 22)

"ירדנה"-המשרד היוקרתי לנישואין!
מזמינה אותך לשיחת היכרות!
דיזנגוף 201 תל-אביב טל. 238589, 236625

- שרות ללא הגבלת זמן - עד לנישואין!
- מיקרופילם אלקטרוני לשמירת הסודיות!
- מבדק התאמה גרפולוגי - לנישואין!
- 4 תמונות צבע עוקיות לבחירת בן/בת זוג!
- ארגון טיולים לבודדים - בארץ ובחו"ל!
- מחלקות מיוחדות לדתיים ולגבים!
- רמה גבוהה וסלקטיבית של נרשמים!!

תודה רבה!

עם צאתו לאור של התפריט החדש
למסעדה הסינית סצ'ואנית
TASTE OF SZE-CHUAN
אנו מודים לכל הגורמים אשר נתנו ידם
ליצירתו של התפריט המצולם הראשון בישראל.
למעצב: בעז ארד,
לצלם: יצחק טפך מוזס,
למוציאים לאור: DINE & WINE,
לחברת "שטוק" יצרני יינות "מונפורטי",
ול-"ארד" פרסום וקידום מכירות בע"מ.

בתודה
"טייסט אוף סיצ'ואן"
כפר שמריהו
טל' 052-70448

אנחנו דואגים שיהיה לך
אויר לנשימה
המאוררים המעולים בעולם

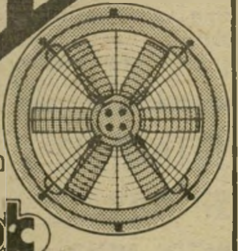

מבחר דגמים להתאמה לכל מטרה.
פנה למומחים.
אחים פולק בע"מ
סוכנויות יבוא
תל אביב, רח' לינקולן 11, טל' 9-291236 (03)

קבלת מודעות לכל העיתונים
במחירי המערכת
• שרות ת.ז.
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110
טל: 227110

תן טרמפ לחייל

סוכני הנסיעות: יוון. כמובן!

טיולי נופש
פלוס
פרישמן 76 ת"א טל. 234356, 222158/9

לכבוד
מר קיס
מנה"ל אולימפיק-ישראל

א.נ.

1.8.82

הנידון: ...

כידוע לך ...

...וון וטיולים ביוון הקלאסים
...גין המחירים הזולים
...שלום הגליל המשבנו
...בגין יחס לא אוהד.

KADMOS TOURISM WHOLESALERS for GREECE
סיטונאי תיירות ליוון

תל-אביב, 30 ביולי 1982

לכבוד
מר זאב קיס, מנכ"ל
מנכ"ל אולימפיק תב' תעופה
רח' אידלסון מס. 13
תל-אביב

מר קיס הנכבד,

הנדון: התיירות הישראלית ל-יוון

בהמשך לשיחות שהתנהלו בינינו בנושא לאור המצב, בעקבות "מב...
הגליל" ו-מערכת היחסים ישראל-יוון, ובהתאם לבקשתכם, אנו מצרפים ב...
של שניים מתוך מספר מכתבי תגובה שקבלנו מנוסעים שחזרו מאחרי החי...
והמעידים על בילוי מהנה ויחס אדיב ואוהד שקבלו מהתושבים בעת שהו...

בנגוד לכך לא נתקבל שמשרדנו אף לא מכתב אחד של תלונה...
יחס לא אדיב או עוין מצד היוונים כלפי נוסע כלשהוא.

מנציגינו באיים ומאנשינו בשטח ... "קדמוס" באחונה אש...
... מדווחים שהיחס לתיירות הישראלית לא הש...
... פרסום המחרים את התיירות ליוון ברור לו...
הוא, ולכן כל פרסום נגד היציאה לחופשות ביוון אינו מוצד...
עד כמה מסע ההשמצות ... בפרסום מגובות אלה לידיעה...
נודה לך על הסיכתך בפרסום ...

אופיר טורס בע"מ
שרות נסיעות ותיירות
OPHIR TOURS LTD

תל אביב, 1.8.82

לכבוד
מר ג'וני קרן
נתיבי אויר אולימפיק
תל אביב

למר קרן הנכבד,

רצ"ב שני מכתבים שהתקבלו מנוסעים אשר חזרו מטיול ביוון והמדברים בעד עצמם.

הקבוצה חזרה מרוצה מאד מן הטיול ושבחה את הסוכן ביון ואת יחס האוכלוסיה היונית כלפיה. אנו מקוים כי הדבר ישפיע על נוסעים אחרים לעתיד.

אנו מודים על שיתוף הפעולה.

בכבוד רב,
כ. וקסמן

Authorised Representative of:
— Thomas Cook Group Limited
— Cie. Internationale des Wagons-Lits et du Tourisme
Over 870 offices and representatives in 147 countries

אוניברס univers TOURIST & TRANSPORT CO. LTD
אוניברס חברה לתיירות ולהובלה בערבון מוגבל

לכבוד
מר א.ז. קיס
מנכ"ל נתיבי אויר אולימפיק
ישראל – אסיה.

מר קיס היקר,

הנני שמח לענות על שאלותיך ובהמשך לשיחתנו, עם
שובי מסיור ביון, מסלוניקי עד אתונה, שם שהיתי עם
מספר עיתונאים.

היחס אלינו היה טוב מאד ועל כך יעידו העתונאים
שהיו איתנו, כולם גם ביטאו זאת בעתוניהם. לא נתקלנו
בשום מקום במסעדות או במקומות אחרים בהם נפגשנו
המלון ולא ביחס עוין כלשהו במשך הסיור, לא בבתי
עם בני העם היוני.
היו אפילו מקרים בהם הביעו היונים אהדה לישראל
כאשר שהינו באחת מהמסבאות באתונה שרו לנו הבה נגילה
ורקדו איתנו הורה.
לא קיבלנו כל תלונות מהנוסעים שלנו אשר ביקרו...

1.8.82
מכתבנו: סר/ אס/ 1755

קופל נסיעות 1970 בע"מ
KOPEL TRAVEL 1970 LTD.

לכבוד
מר ז. קיס
מנהל כללי
אולימפיק אירווייס
אידלסון 13
תל – אביב

זאב שלום,

בהמשך לשיחותינו הננו שמחים לאשר שלקוחותינו היוצאים לחופשות
כירוץ בין בטיסות שכר אותם אנו מפעילים לרודוס וכרתים ובין לאחרונה
כבודדים, חוזרים מרוצים וללא כל תלונות על יחס לא הגון כישראלים.

לאור הנ"ל החלטנו להמשיך בטיסות השכר שלנו לרודוס וכרתים
וכתוכניותינו הרגילות ליוון.

בכבוד רב,
קופל נסיעות 1970 בע"מ
ססי רוזנברג, מנכ"ל

KOPEL CONCERN

דיזנהויז
נסיעות ותיירות
Diesenhaus LTD.

תל אביב, 1 באוגוסט 1982

לכבוד
מר ז. קיס
מנכ"ל חב' אולימפיק בישראל
רח' אידלסון
תל אביב

מר קיס הנכבד,

הנדון: טיסות שכר לנופש באיי יוון

בהמשך לשיחתנו הטלפונית הנני לאשר כי משך כל התקופה האחרונה – החל
מפתיחת מבצע "שלום הגליל" ועד היום הזה – לא היתה כל תלונה ממטייל
ישראלי אשר חזר מרודוס או מכרתים.
אנו מפעילים שתי טיסות שכר מידי שבוע, הן לרודוס והן לכרתים, וכל
הנוסעים חוזרים עם רשמים חמים של יחס חם וידידותי ולא היתה כל הפגנ...
רגשות אנטי-ישראליים שנוסעינו נתקלו בה; וכך גם הדיווח מנציגנו
היושב קבוע באי.
...כל לקלקל מערכת יפה שנבנתה אט אט משך שנים רבות.
...לך אם תוכל להקדיש פרסום אינטנסיבי להמשך הערנה.

בכבוד רב,
אמנון ...
מנהל מחלקת טיולים מאורגנים
דיזנהויז בע"מ

unitours ISRAEL LTD.
יוניתורס ישראל בע"מ

Mr. Zeev Kis
General Manager
Olympic Airways
Tel Aviv

August 1st, 1982

Dear Mr. Kis:

Further to our telephone conversation, I am pleased to be able to advise you that we have received no complaints from our passengers who have travelled on vacation to Greece, and to Corfu in particular, concerning their treatment during their stay there.

It is only regrettable that Israelis are presently avoiding travelling to Greece and I do hope that in the very near future Israelis will once again enjoy the beautiful country of Greece and the warm Greek hospitality.

Yours sincerely,

Shmuel Maron
President

90A Havarkon St., Tel Aviv Israel P.O.B. 3190 Tel Aviv 61031 Telephone 03-246261 Telex 33414
ATHENS, CHICAGO, LONDON, LOS ANGELES, LUCERNE, MIAMI, MONTREAL, MUNICH, NEW YORK, PARIS, ROME, TOKYO, TORONTO, WASHINGTON D.C.

פנה עוד היום
לסוכן הנסיעות שלך

OLYMPIC
AIRWAYS

אולימפיק-דרך נעימה לטוס. יוון-מקום נפלא לחופשה.

אדוון

תשבץ העולם הזה 2346

מאת אביגיל ינאי

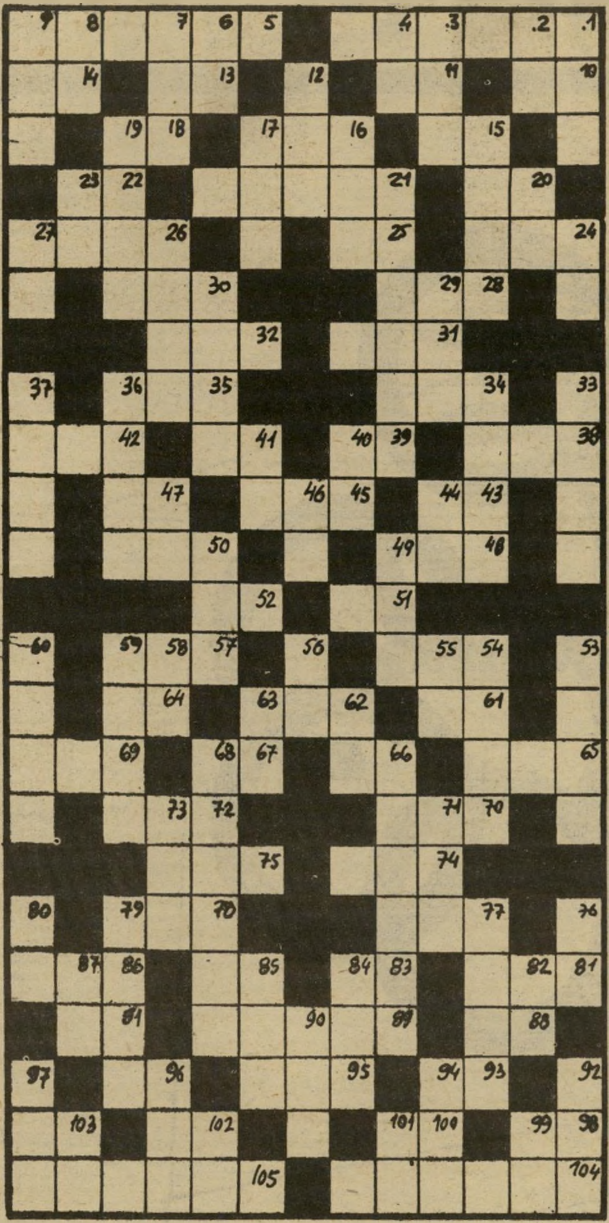

מאוזן:
1) מאורע הכרוך בקשיים; 5) שיר בידוח או אהבה; 10) איבר שרירי בבית־החזה; 11) שמח; 13) רצוץ; 14) מילת זירוז; 15) את חפירה; 16) נשק לקרב פנים אל פנים; 18) חזר על עקביו; 20) בסולם הצלילים; 21) פרח ממש׳ הצפרגניים המת־קיים עת רבה לאחר קטיפתו; 22) גלגל את הבצק; 24) תנועה; 25) ענף; 26) מוט ברזל לנקוי קנה הרובה; 28) עול רב; 30) הסתיר דברים; 31) עידן; 32) כלי נשק; 34) זב; 35) שעור, למוד; 38) דברים חסרי טעם; 39) אבן יקרה; 41) גם; 42) חתיכה; 43) סוג של מנעול; 45) קרבן שלום; 47) צנום; 48) התעוררות פנימית; 50) משופטי משחק הכדורגל; 51) עיר בכנען; 52) שליח צבור; 54) התחרט; 57) שלמונים; 61) התעופף במעגלים; 62) גחלת, גץ; 64) למעט; 65) שיחק במשחקי אהבה; 66) ילדים; 67) ישן; 69) איצ־טדיון; 70) כינויו של אלישע בן אביה לאחר שנתפקר; 72) האזנה; 74) בן חיה; 75) פשר, טעם; 77) פונדק ערבי; 78) מיץ צמחים; 81) נדד ממקום למקום; 83) קיים; 85) אדון בורמזי; 86) בהמת משאות בהרי האנ־דים; 88) משאת; 89) העב־רת נכסים מרשות הפרט לר־שות המדינה; 91) שן חות־כת; 93) סימן על הבגד; 95) הכריח, אילץ; 96) בסיס; 98) דגן שמים; 100) מאכל; 102) כח עליון; 103) זז; 104) יועצו הבצ של אבש־לום; 105) קומדיה מאילתרת (של אמנות).

מאונך:
1) מס דרכים, עזרא ד׳ י״ג; 2) החלק הגדול יותר; 3) טיפ; גבבא; 6) שד; 7) קשר יחד; 8) היסוד החמרי של תופעת התורשה; 9) מכ־סה; 12) בקבוצת שחקני ה־כדורגל; 15) סוודר; 16) יסודו של גוף או מבנה; 17) משק חקלאי; 19) אחד מרעי איוב; 20) מילת שא־לה; 21) חוסר הגיון; 23) יוצר „פיגמליון"; 24) עטרה; 26) חוסר נשימה; 27) כלי אוכל; 29) סוג חיידקים מ־חוללי מחלות; 30) קרדום לחפירה; 33) רב כח; 34) שליט; 36) צפור שיר; 37) בדרגא נמוכה; 40) אביון; 41) נותנת החיים; 44) שיש בו רטיבות; 46) שובב רב מעללים; 47) שניים; 49) צעד; 50) פעימה; 53) ממי־ני הארבה (ויקרא י״א כ״ב); 54) מסתתר; 55) גנוסיה; 56) סופר יהודי (ש״מ); 58) איב; 59) אחד מ־12 מז־לות; 60) כמות קבועה מ־ראש; 62) מדף; 63) כדי שלא; 66) תלונה; 68) מחיר נוח (3,3); 71) כינוי לחג של נכרים; 73) טבור; 76) שבט יהודי שנדד ממרכז ה־ארץ אל הצפון; 77) מסורת של המוסלמים, מעין „משנה" של הקוראן; 79) סגידה, עבודת קודש; 80) מן הצאן; 82) פריסת שלום; 84) עוף טרף לילי; 85) הזרוע התח־תונה של היד; 87) נפל; 90) שדה מרעה; 92) דבר ספק; 94) קבוץ בלב עמק יזרעאל; 96) אסר; 97) הא־שה האחרת של הבעל; 99) אינו מתעייף; 101) ידית של כלי לאחיזה; 102) מילת שלי־לה; 103) מערכת כלים.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורסים ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי

תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול,
צביעה, פסים, סיפול פנים, איפור,
הוצאת שיער בשעווה
* גבות נלוות *
• מחירים עממיים • שרות מעולה •

תל־אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388
רמת־גן הרצל 86 מול בנין אואזיס "סלון אוה"

העסק הנבחר 1982

מכתבים

(המשך מעמוד 20)
ישראל חייבים להצביע לא ברגליהם אלא בידיהם.

אריה דכנר, תל־אביב

● ● ●

לא כוונה רעת

העתונאי הצטער לקרוא את הדברים המובאים ב־שמו בכתבה „המילחמה של צחי" („העולם הזה", 2343).

הכתבת שרית ישי התקשרה אלי, כשבפיה מידע לא נכון על פטיציה שהופצה ביחידת־המילואים שלי. הבהרתי לה שבניגוד לשמועה ש־שמעה, אין לי תפקיד בסיפור.

כעמית למיקצוע, היפניתי אותה אל אנשים שחשבתי שיוכלו לס־פר לה את הסיפור במלואו. הופ־תעתי מאוד, כשבסופו של דבר התפרסם, בניגוד למה שסוכם ביני־נו במפורש, מעין ראיון איתי. כוו־נה רעה לא היתה כאן. פאשלה מיקצועית ונזק ללא צורך — היו.

בברכה,

נחום ברנע, תל־אביב

● שרית ישי מביעה את צערה על אי־ההבנה.

לכולנו ללומדו ולזמרו בצוותא ב־כל התקהלות, עצרת עם, או הפ־גנה של תנועת השלום, וכן בש־חרית של שבת בבתי כנסת רפור־מיים, קונסרבאטיביים ואורתודוק־סיים.

ראובן סיוון, ירושלים

● ● ●

פוליטי או לא פוליטי?

בדף תשקיף של „העולם הזה" 2341 כתוב כי אחד מעורכי „מעריב", מר משה ז'ק, יצא לשליחות הסברה במיסגרת המיכסה של תנועת החרות וכי הוא העיתונאי הראשון היוצא בשליחות הסברה מטעם הממשלה, אחרי מיבצע „שלום הגליל".

מר משה ז'ק יצא לארצות־הברית מטעם מחלקת ההסברה של ההס־תדרות הציונית העולמית. יחד עימו יצאו באותה שליחות הסברתית גם מרדכי גזית, לאנגליה, והפרופ' עמנואל סיוון לצרפת.

מחלקת ההסברה של ההסתדרות הציונית שולחת אישים שונים ל־שליחויות הסברה בעולם, ללא מיכ־סות פוליטיות וללא גוון פוליטי. המטרה של שליחויות חשובות אלה היא להסביר את העמדה הציונית־הישראלית ברחבי העולם.

צבי אייל,
דובר הסוכנות היהודית, ירושלים

● אם אפשר להאמין לדובר ה־סוכנות, הרי שרק בתחום זה פועלת הסוכנות ללא מיכסות פוליטיות ומיפלגתיות.

● ● ●

גבע הוא לא ילד

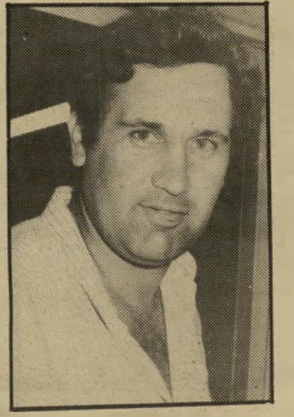

מח"ט גבע
העסק נסגר

אלי גבע הלך הביתה, המצפון שלו מצא חרות / השיריונאים קמים בבוקר, מחממים מנועים מול שערי ביירות / אלי אמר: יהיה קשה להסביר, איך ולמה הלכו למות / אל"מ גבע קיפל את ה־מדים גיהץ את הדרגות / קיבל משכורת אחרונה והתכונן ל„חגי־גות" / החטיבה של גבע היתה חייתית ונעה בלי לעצור / תוך ביעור קינים בכפרים ובוואדיות ומיפקדות בצור.

בקשר, הקול של גבע היה חד והפקודות מדוייקות / הוא תקע חיצים במפה ושידר למפקדים: עכשיו להכות! / קצין בן 32 ראה ילדים יוצאים מהסבך בידיים מור־מות / כשקשרו אותם, הוא חשב על פיתרון אחר. ראו זאת בעיניו האדומות.

כל הגיבורים מהז'ורנלים יוצאים עכשיו לקרב / לתקוע לילד של אלוף יוסי גבע חיצים בגב / „הגיבורים" כנראה שכחו מה מסוגל לשדר מכשיר־האלחוט / כש־מישפטו כמו „נוע נע, סוף" יכול לגרום לעשרות מאחינו למות / „הגיבורים" פשוט מתעלמים מן העובדה הפשוטה / שאלי גבע נולד כמו כולם וגם הוא בן־תמותה / ומילים כמו טוהר־הנשק או אחריות מפקדים / הוא לא למד בבית־הספר או בגן־הילדים / „הגיבורים" שיושבים מול מסך ציבעוני על כורסה בטוחה / צריכים להבין ש„נתקלתם באש מימין" אינה פקודה נוחה / ואל"מ גבע המכיר הרבה סוגים של קרבות שיריון / כבר הוכיח למי שצריך שהוא מפקד עם יוזמה, תושיה ודימיון.

ואם הוא החליט להוריד הדרגות ובשבילו העסק נסגר / אז תנו לו קצת כבוד כי הוא לא ילד, הוא אדם מבוגר / ותפסיקו לנופף בדגלים של מוראל ירוד ולהחדיר בעם הזה דיכאון / כי עם מפקדים כמו גבע סימן שבצה"ל יש תעוזה והיגיון.

קובי לוי, נתניה

● ● ●

הימנון לחפצי החיים

למען אחיי ורעיי אדברה נא שלום.

הנני מציע לתנועת חפצי החיים, אוהבי הימים, מבקשי השלום ו־רודפיו, לשיר בכל עת מצוא את ההימנון שהכין וזימן לנו נעים זמי־רות ישראל, דויד המלך עליו ה־שלום, לפני כשלושת אלפי שנה (בתהילים פרק לד). אני שר וכו־תב:

מי האיש החפץ חיים / אוהב ימים, אוהב ימים לראות טוב. / נצור לשונך מרע / ושפתיך מדבר מרמה, / סור מרע ועשה טוב, / בקש שלום ורודפהו!

ביצוע השיר בלחנו החסידי ה־יפה מצוי בתקליטים ובקלטות (קא־סטות) של זמרות וזמרים ישרא־ליים, ובהם להקת הגבעטרון. ראוי

● ● ●

דרוש מהפך

לדון עם כל מי שמוכן, מציעה הקוראה.

זוכרים? לפני שבועות מיספר, עמדה המדינה הזאת על עברי פי־פחת. הכלכלה המפוארת של שר־האוצר התחילה להתמוטט, שביתות פרצו במשק מדי יום, ואפילו חסי־

(המשך בעמוד 24)

הידברות

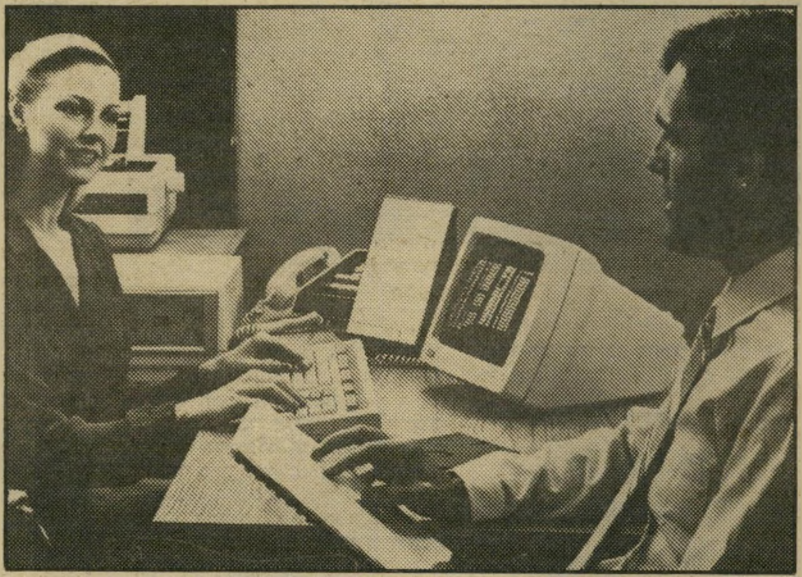

בדיגיטל, שהפכה תוך מספר שנים לחברת המחשבים השניה בגודלה בעולם מאמינים בהידברות ומייחסים לה חשיבות רבה. קודם כל בהידברות בין הלקוח וחברת האם - דיגיטל. לשם כך הקימה דיגיטל מערך שירות מיוחד עם 400 סניפים ב־38 ארצות ברחבי העולם. מטרתו - להעניק ללקוח מכסימום יעוץ, הכוונה ושירות, כדי שהוצאות התפעול והאחזקה של המחשב שברשותו יהיו מינימליות. 16,000 המומחים העובדים בשירות דיגיטל נמצאים בקשר יומיומי עם הלקוחות ועונים לבעיותיהם.

עקרון ההידברות של דיגיטל פועל גם במרכז השירות: בין המחשב של הלקוח למחשב של חברת האם דיגיטל. כך יכולים מומחי דיגיטל להבין את הבעיה עוד בטרם יגיעו הטכנאים למקום. כך נשלחים החלקים המתאימים וכך נחסכים ללקוח זמן וכסף. ההבחנה, הניתוח והפתרון, במקום, הם צעד נוסף בקידמה שמעניקה דיגיטל ללקוחותיה.

ההידברות. אחד מערכי היסוד שהכניסה דיגיטל לעולם המחשבים.

הדיילת החיננית, שישבה ליד דלפק חברת התעופה, תקתקה על כמה מקשים, וכעבור שניה הודיעה בחיוך לנוסע „נותרו שני מושבים ליד החלון בטיסת פריס-ניו יורק, חניית ביניים, בלונדון". כיצד יכולה היתה לדעת זאת? אולי המושבים כבר הוזמנו בלונדון?

היא שאלה את המחשב של דיגיטל והוא ענה לה. בו במקום. לדיילת אין תואר במחשבים. למעשה אינה יודעת כיצד פועל המחשב עליו היא מתקתקת בקלות. אבל היא יכולה לשאול אותו שאלות ולקבל תשובות מיד. היא יכולה לדבר עם המחשב.

הידברות, התרומה הגדולה של דיגיטל לעולם המחשבים, לדרך בה העולם חושב,- החלה ב־1959 השנה בה הציגה דיגיטל את המחשב הראשון שלה PDP-1.

מרגע זה יכול היה כל אדם ולא רק אנשים בעלי תואר אקדמאי במחשבים, להפעיל מחשב, בקלות, בהתאם לצרכיו ולדרישותיו. דיגיטל פיתחה מחשבים שהם בהישג יד של חברות קטנות, של משרדים ואפילו של אנשים פרטיים. זהו חופש ההידברות. היכולת של כל אדם ליהנות מהיתרונות של המחשב.

העולם חושב digital מחשבים

מנהיג ערפאת ועיתונאי אבנרי
הכשרת הקרקע

מכתבים

(המשך מעמוד 22)
דיו השוטים של בגין הבינו, שהם „אכלו" אותה.

ואז שלף בגין, בהשפעתו המאנ־פפת של שר־הביטחון, את המילחמה המיותרת הזו, קרא לעם לדגל, וב־להט המילחמה ועת החרום, נשכחו כל המכשלות, הפאשלות והביזיונות.

מילחמות, ותהיינה מפוארות ככל שתהיינה, לא פתרו בעיות. מי כמונו היהודים יודע, שאי־אפשר להשמיד עם.

יש בעיה בארץ הזו, בעיה עמוקה וכואבת, בעית העם הפלסטינאי. וכדי לפתור את הבעיה הזו — וחייבים לפתור אותה — יש קודם כל להכיר בה, לדעת שהיא קיימת, לשבת, לדון, עם כל מי שמוכן, עם כל מי שרוצה לשמוע.

עייפנו ממילחמות, שבענו הרג, נפשנו נקעה מהפגנת־הכוח התמי־דית.

אנחנו זקוקים למהפך בארץ ה־זאת. מהפך בדרך החשיבה שלנו, מהפך שיוביל אותנו לדרך הנכונה באמת.

לאה רון, הרצליה

● ● ●

הפגישה בביירות

תגובות נוספות על פגישת ערפאת אבנרי.

יהיו תוצאות מילחמת הלבנון אשר יהיו, כבר היום ברור דבר אחד: להבטחותיהם של בגין ושרון, כי לא ישאר אף פלסטיני אחד ואף חייל סורי אחד על אדמת לבנון אין כיסוי, והמילחמה אף עשוייה להביא לתוצאות הפוכות ממש מ־כוונותיהם של אותם אשר התחילו בה, ושל אותם אשר אירגנו את עצרת התמיכה בליכוד.

סבורני, כי הגענו כבר למצב שכזה, שבמוקדם או במאוחר נאלץ להכיר בכך שלפלסטינים יש הנהגה המייצגת אותם, ומילחמה בתוך מערב ביירות לא תביא לשום תו־עלת כי אם ליותר קורבנות ולהכ־פשת שם ישראל בעולם.

הגם שאיני שלם עם כמה מהמא־מרים של העירך בהעולם הזה, הרי אני חייב להביע הערכה על כך שאתה, אורי אמנרי, אזרת עוז והלכת למערב ביירות כדי להפגש עם יאסר ערפאת. אין לי ספק כי בעצם הפגישה הזאת הכשרת את הקרקע לפגישות נוספות בין אי־שים ישראליים ובין אישים מהנהגת אש"ף, ואם ההזדמנות הזאת לא תנוצל לשיחות ישירות בין אש"ף וישראל, יתכן שנפסיד סיכוי נוסף לשלום היסטורי בין הישראלים ל־פלסטינים.

יישר כוחך על אומץ ליבך במע־שה אשר עשית. יתכן שבהידברות ישירה נגיע למה שהגענו בין יש־ראה ומצריים.

יהודה ברק, אי־שם

קורא גרין
המאזן הכולל

לא תמיד הסכמתי עם כל דיעות השבועון ועם ערבוב הקל והפוליטי, אך קיבלתי את דרכו ואת הקו שלו, בעיקר בנושאים של השלום המיוחל ושל הדרכים להשגתו.

אך מכאן ועד לתמיכה באש"ף המרחק גדול. היות שאיני חושב כרבים, שתמיכתך באש"ף נובעת מ„בגידה" ואין אתה צריך להוכיח לאיש את נאמנותך והקרבתך, אני חושש שנתפסת כמו רבים מהאינ־טלקטואלים במערב ב„קסם המזרח", ב„צידקת העולם השלישי נגד ה־מערב" ואנו בתוכו, ובאמונה נאי־בית שאפשר לשנות את אש"ף.

הראיון עם ערפאת מנשק־הילדים, שהיה יותר נסיון להוביל את ער־פאת, ללא הצלחה, לומר את אשר רצית לשמוע, היה מגוחך ומזלזל באינטליגנציה של הקוראים. לתאר את סרטאווי כגיבור השלום הוא אבסורדי ומעליב, ולבשר בשמו של ח'אלד אל־חסן, על הפסקת הטירור הוא אחיזת עיניים.

אש"ף לא הכיר ולא יכיר במדינת ישראל. גם אם יגמגם משהו בזמן שהוא מנסה להיחלץ מהמצור, האם אפשר לקבל זאת? אבל גם זאת אין הוא עושה. לפיכך, אבו־איאד מיהר להודיע כי תחתך לשונו של מי שיכיר במדינת ישראל, סליחה, „באוייב הציוני"

אינג'נר יאיר הראל, תל־אביב

● ● ●

מה עם הסיליקון?

הקוראת מודאגת מסיפור השדיים („העולם הזה" 2338).

במדור הרכילות הופיע קטע בשם „השדיים של המילחמה," שבו סופר על שדיה של פנינה רוזנבלום, ש־התנדנדו בפראות בשעה שדהרה על ג'יפ בדרכי־עפר.

הזדעזעתי לקרוא שכך קרה ל־

קוראה הלפרין
אותו מודל

פנינה. הסיבה היא: בזמנו עברתי ניתוח להשתלת סליקון בשדיים א־צל אותו רופא פלסטיקאי שניתח את רוזנבלום. הוא הבטיח לי, כי במשך שש שנים לא יזוזו השדיים ממקומם ויישארו במקום יציב. ה־רופא אפילו עיצב לי אותו מודל של שדיים שהוא עשה לה.

אני רק מקווה שהרופא שלי לא טעה.

סמדר הלפרין, תל־אביב

מעשה בשלושה

מעשה בגולם שמן וגדול / לו אגרוף ומרפק והוא „כל יכול" / ולידו חנוני מתמקח בפילפול / על שתי גדות לי־ירדן שממול / ובגנאי הטרור שממנו הוכה / הוא בעצמו ו־הגמד הרשע.

וחברו השלושה בממשלת־כלבים / לפתור בעיות היהו־דים והערבים / בשיטה גרמנית פלשו בדהרה / לחיסול ער־פאת בביירות הבירה / וכמ־עט שהצליחו אש"ף לחסל / לא ידעו שהמחיר במאזן ה־כולל / יהיה גם חיסול מדינת ישראל.

ד"ר **ארן גרין**
(**„הרופא היורד"**), פירנצה

הסוכן בישראל: בלמון בע"מ המפיצים חב' נורית בע"מ

קמרה אובסקורה
לימודי צילום

לימודי בוקר, אחה"צ וערב בכל הרמות
מסגרת לימודים גמישה
הסדר מיוחד לחברי קיבוצים
תחילת שנה"ל אוק' 82

תל אביב
ביאליק 23, 03-658677

ירושלים
בצלאל 6, 02-233502

חיפה
הנביאים 13, 04-662773

ההרשמה בימים אלה

קורסים לקצרנות
עברית ו/או אנגלית ★ בוקר וערב
תוך זמן קצר ובהצלחה מובטחת! קורס חדש ב־31.8.82
ת"א: אולפן גרג (בר־קמא), רח' וייצמן 22, טל. 03-441662
חיפה: „במעלה", שמריהו לוי 30, טל. 04-664922
באיזורים אחרים — לפי פניה לכתובת הנ"ל בתל־אביב.

GM

CHEVROLET • BUICK

Sign of Leadership

סגנון חדש ליתרון ידוע

זה הזמן לבוא, לראות ולקחת.

BUICK

Skylark • Century
Regal

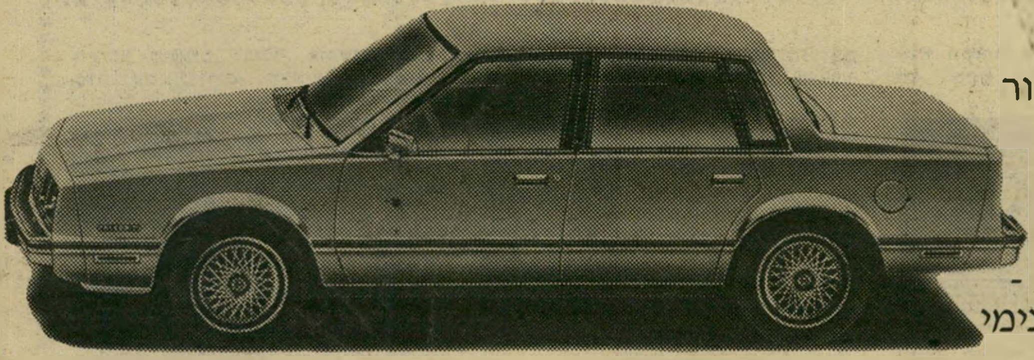

CHEVROLET

Caprice • Malibu
Celebrity • Citation

יש חדש במערב.
״ג׳נרל מוטורס״ מציגה
״שברולט״ ו״ביואיק״ עם קו
חדש. לתכונות הידועות כמו
אמינות, נוחות, בטיחות והידור
נוספו שני יתרונות חשובים.

דגמי ״שברולט״ ו״ביואיק״ -
עכשיו פחות ארוכים ויותר
קומפקטיים מבחינה חיצונית -
בלי להתפשר בנוגע למרווח פנימי
ונוחות הנוסעים והנהג.
״שברולט״ ו״ביואיק״ החדשות -
עכשיו גם חסכוניות יותר.

American cars
by General Motors

CHEVROLET | GM | BUICK

ליאו גולדברג בע״מ

משרד ראשי: ת״א, דרך פ״ת 65; דרך פ״ת 86, טל. 251374;
חיפה: דרך יפו 132, טל. 04-528286/7; **ירושלים:** שלומציון המלכה 15,
טל. 231798, 02-234536; **סוכנים: חיפה:** בית המכונית, יפו 19, טל. 04-512251
נתניה: מכונית נתניה, סמילנסקי 24, טל. 053-39423;
נצרת: בישארה יוסף סרוג׳י, רח׳ פאולוס השישי 56, טל. 065-54677.

מרים בנימיני

מזל החודש: אריה

כשהשמש במזל אריה, האנשים עליזים, חברותיים וחמימים. הכבוד חשוב להם מאוד

הימים הם ימים שבין מזל אריה ל־מזל בתולה, וכבר מתחילים להרגיש שי־נוי באווירה. כשהשמש נמצאת במזל אר־יה, מצב־הרוח שונה מזה שיבוא כשה־שמש תימצא במזל בתולה. לשם השוואה אפשר פשוט לדמיין איזה אדם מ־ייצג מזל אריה, וכמה שונה ממנו זה ה־נולד במזל בתולה. כמעט דבר והיפוכו.

כחושבים על בן מזל אריה — מצטיי־רת דמות השליט, בעל גאווה, שימחת־חיים, רוחב־לב, חום, העזה, הרבה עוצ־מה, מרץ וכוח. אישיות חזקה ופתוחה, בעלת יכולת להלהיב, לעודד ולהמריץ את החלש, ולעזור לו להתקדם תוך אמו־נה שהוא מסוגל להגיע. כל סביבתו של בן מזל אריה מושפעת מאישיותו המ־יוחדת.

לעומתו, בן מזל בתולה הוא בראש ו־ראשונה אדם מעשי, מפוכח, מדקדק ב־פרטים, בעל ביקורת עצמית חזקה, אינו מרשה לעצמו את המותרות של היתפ־סות לאשליות. הוא דייקן וקפדן, בעל היגיון, שכל־ישר ויכולת אנליטית מעולה.

הוא מסור לעבודתו, חרוץ, מוכן לשרת את הזולת ואינו חס על עצמו. הוא אינו אוהב להתבלט בחברה. הצניעות והענווה טבעיות לו. הוא מקפיד לשמור על פר־טיותו ומשתדל שאנשים לא יתקרבו אליו כדי שלא יוכלו לבקר את הצד הרגיש ב־אישיותו. עד כמה שאנחנו רגילים לראות את האריה כמזל מוחצן, כך מכירים את הבתולה כביישן, סגור ומופנם.

כאן היתה השוואה בין שני אנשים בעלי מזל שונה. מעניין מה חשים כולם כשהשמש נמצאת במזל אריה, ומה ה־שינוי העובר על כל אחד כשהשמש נמ־צאת במעבר לקראת מזל בתולה.

כשהשמש במזל אריה (בין ה־24 ביולי עד ה־23 באוגוסט) הקיץ בעיצומו, ה־טמפרטורה החמה מאפיינת את שליטת מזל אריה — השמש. זהו הזמן שאנשים מרשים לעצמם להיות יותר עליזים, חב־רותיים וחמימים. הכבוד זה הדבר הח־שוב ביותר. מי שכבודו נפגע בתקופה זו לא יעבור על כך בשתיקה, אם בחייו ה־פרטיים או בפומבי.

אנשי־ציבור יכולים להפתיע את הסבי־בה בתגובתם, ולהחליט החלטות שאינן הגיוניות דיין, רק בגלל שפגעו בכבודם. האריה נדיב ונהנה לתת, לכן הזמן מתאים לעשיית בזארים, מיפעלי־צדקה וכל מיני מיבצעי התרמה.

כדאי להזכיר שמיבצע ליביתרום נערך בימים שהשמש היתה במזל אריה (אפי־לו השם מרמז על כך — „ליבי" — לב — הלב הוא האיזור המשוייך לאריה). ההתלהבות היתה עצומה, והנכונות לת־רום היתה מעל ומעבר למצופה.

גם שניים מהמנחים העיקריים של המיבצע היו בני מזל בתולה — חיים יבין, שהנחה את הערב בירושלים, ומני פאר, שהדהים את התל־אביביים ביכול־תו להוציא מהם תרומות בסדר גודל שקרוב לוודאי לא חשבו עליו מראש. השמש באריה הביאה את האנשים להש־תתף בכל ליבם וליהנות מעצם הנתינה.

אגב, חדשים ספורים לפני כן נערך מיבצע דומה, השירותרום בגלי־צה"ל. אמנם הוא נערך כשהשמש היתה במזל שור. אך הירח היה אז במזל אריה, והשפעתו היתה בולטת. גם אז כולם הופתעו מהתוצאות.

במזל אריה אנשים מרגישים צורך לצאת לטיולים ולחופשות ומרבים בבילויים מ־חוץ לבית. אנשים שבדרך־כלל רגילים ל־התכנס בתוך עצמם ואינם אוהבים לעזוב את ביתם, מוצאים את עצמם במקומות ציבוריים, בתי־קפה, מיסעדות, דיסקוט־קים ומופעי־ספורט ובידור שונים.

הדבר מתבטא בין השאר גם בחי־פוש אחרי הרפתקות רומנטיות חדשות.

אפילו הביישנים וחסרי־ההעזה בדרך־כלל, מעורבים בפרשיות אהבה חדשות ומלהי־בות, שעל פי רוב אינן מאריכות ימים. אופיין הקליל והבלתי מחייב מכתיב את סיומן המהיר.

זהו זמן טוב לעבוד עם אנשים בעלי עמדה. אנשים המתכננים לפתוח בתח־ביב חדש שלמעשה אינו תחביב, אלא עי־סוק שכל השנה חשבו עליו אך לא הע־זו לבצעו, מתקשרים לאנשים בעלי כוח, כסף ועמדה ומצליחים בתוכניותיהם.

בעולם הפוליטי יש יותר קונפליקטים בין המנהיגים. יותר אנשים מנסים להת־קרב לצמרת, פוליטיקאים מתכננים שות־פויות חדשות, ומתכוננים להילחם על קי־דומם הפוליטי, או על עלייתם לשילטון. אך מי שעומד במצב יציב יותר, הוא זה שמצליח להישאר במקומו. אי־אפשר ל־הפילו או לערער על סמכותו בתקופה שבה השמש נמצאת במזל אריה.

קיימת נטיה לבומבסטיות, אנשים נה־נים להופיע ולהרשים את הסביבה, אם בדיבורים או בנאומים חוצבי להבות. מנ־חם בגין (בן מזל אריה) הושפע במיוחד בחודש האחרון ממיקום השמש, והדבר הורגש בנאומיו שהיו דרמאתיים עוד יו־תר מהרגיל.

כשהשמש מתקרבת למזל בתולה, ה־אווירה משתנה. החגיגות, הפסטיבלים וה־שעשועים מפנים מקומם לפעילויות רצי־ניות יותר. הכבוד של האריה מתאחד עם הדייקנות של מזל בתולה, מה שעוזר ב־מיוחד להתקדמות אישית. ההישגים ש־הושגו כשהשמש היתה באריה, מונחים על השולחן ועוברים ניתוח קפדני ומפורט. כבר אין סומכים יותר על המזל, ומ־תכננים תוכניות לטווח ארוך כשכל פרט ופרט הופך להיות חשוב במידה שווה.

מי שעוסק בעבודה שצריכה דיוק, נ־הנה במיוחד מהאווירה ומצליח לבצע את הדרוש. אנשים שהגזימו באכילה של מזון משובח במיסעדות ובמלונות בתקופת ה־אריה, חשים את התוצאות. או שנוספו להם קילוגרמים שאינם רצויים או ש־בטנם גורמת להם לבעיות. בתקופה שבה השמש מתקרבת לבתולה, כבר מרגישים צורך לפתוח בדיאטות שונות, אם להרזיה או מטעמי בריאות. הצימחונים והטיבעו־נים מרגישים בתקופה זו יותר מבכל זמן אחר, שתורתם היא הצודקת והנכונה ו־משפיעים על סביבתם לנהוג כמותם.

התקופה מתאימה לעיסוקים שקשורים לבית, במיוחד נקיון, סידור ואירגון ה־דירה מחדש. עיסוקים אינטלקטואלים זוכים להצלחה. מיכתבי־ביקורת רבים נ־שלחים לעיתונים בימים אלה, וקיימת נטיה חזקה לבקר את הזולת.

אלה שלא הקפידו מה הם קונים ו־ביזבזו כספים על דברי־מותרות, נעשים זהירים מאוד. כל קניה מחושבת מראש, כשהדגש מושם על בדיקה וחיפוש של הטוב ביותר במקום הזול ביותר. חוסר נימוס בתקופה כזו לא נשכח ולא נס־לח.

השבוע מתאים לבילוי חופשות ולפגי־שות עם ידידים. טלאים, המרגישים צורך להתחיל בהר־פתקה חדשה, יוכלו להרשות לעצמם להת־מסר למה שליבם יו־צא אליו. אלה המחפ־שים להם בן־זוג או בת־זוג, יוכלו להיווכח השבוע שיש להם הצ־לחה גדולה מהרגיל. קשה יחיה להתעלם מהם, ולא להבחין בשימחה ובציפיה שקורנת מהם בתקופה זו. במקום העבודה אל תשנו הרגלים.

* * *

שורים זקוקים למנוחה. אחרי תקופה של מתח ומאמץ עליהם לשנות מההרגלים הקבועים. חופשה בעיר אחרת תשפר את מצב־הרוח, תביא לחידוש המרץ. על פרידה מכ־איבה מבן־זוג קרוב תפוצו מהר. בתוך שבוע עד שבועיים יימצא מישהו אחד, ש־ימלא את זמנכם ואת מחשבותיכם. סכום כסף עשוי להגיע ולהפתיע אתכם — נסו לשמור עליו. דחו את תוכניתכם לרכוש חפצים חדשים לבית.

* * *

המתח והחששות שהיו מנת חלקכם בשבועות האחרונים הולכים ונעלמים. המשימות הושלמו, אנשים מעריכים את הביצוע המעולה של הפרוייקט שלקחתם על עצמכם. בסוף ה־שבוע תרגישו צורך לנוח יומיים בביתכם ולהימצא בקרב בני־המישפחה. לאחר מכן צפוית נסיעה קצרה או טיול מחנה. כמו כן צפויות היכרויות חדשות, שיוסיפו הנאה וסיפוק לתקופה המתקרבת עתה.

הרגשה אופטימית יותר מאפיינת את התקופה האחרונה. אתם חשים שאפשר שוב לגלות יוזמות חד־שות. בשני תחומים ה־מצב בכל זאת יהיה רגיש. התחום הראשון — חיי־הרגש, שבו ייתכנו קשיים השבוע, בעיקר בגלל חוסר־מחשבה וחוסר־דיסקר־טיות של ידידים קרו־בים. התחום השני — כספים. רעיונות נפ־לאים יצוצו השבוע. כדאי עדיין להש־אירם בגדר רעיונות ולא לקלקלם בחפזון.

* * *

אריות נהנים מהתקופה האחרונה — חגיגות ומסיבות כפי שהם אוהבים, ידי־דים נזכרים בהם ו־מנסים לחדש שוב את הקשרים. חיי־האהבה מבטיחים תקופה ש־תיזכר זמן רב, גם אחרי שתיגמר. הזמן מתאים לשינויים: אלה שמתלבטים ב־קשר להחלפת מקום העבודה, יוכלו להעז ולנסות מקום חדש. נסיעות לחו"ל עומדות על הפרק — אלה קשורות בעיקר בקידום הקאריירה.

* * *

הקשיים שאיפיינו את החודש האחרון עומדים להיגמר — אנשים שהם נאלצ־תם להיפרד, עומדים לשוב בימים אלה. מיכתב חשוב שעשוי להגיע השבוע יוריד מכם דאגה נוספת, ו־תרגישו שהכל מתחיל להסתדר. בשטח הרו־מנטי קיימת אי־יצי־בות, היחסים אינם ברורים, ולמרות שאתם מעוניינים בשיחה מע־מיקה וגלוית, לא ניתנת לכם הזדמנות להגשימה. מבחינה כספית המצב מעודד.

זוהי תקופה של עבודה מאומצת במיו־חד. אתם חשים שהאנרגיה שופעת, וההספק גדול מתמיד. תפקידים רבים מוט־לים עליכם וקצת קשה להתארגן בקצב הנד־רש. מבחינה בריאו־תית המצב יותר טוב, אך קיימת רגישות ב־בירכיים. ידידים מה־עבר יבואו לבקר ב־ימים הקרובים וינסו לחדש את הקשרים. המצב הכספי משתפר, ותוכלו להרשות לעצמכם לבקש העלאה במשכורתכם.

* * *

תחום הקאריירה מעסיק אתכם למעלה מן הרגיל בתקופה זו. אפשרויות לקידום נפתחות לפניכם. גלו עירנות, חבל להחמיץ את ההזדמנויות. כעת אתם נוכחים לדעת ש־התוכניות שתכננתם משתנות. אלה מביניכם שהיו בטוחים במקום עבודתם, ימצאו את עצמם מתלבטים בקשר לאפשרויות קידום ב־עיסוק שונה ובמקום אחר. כדאי להעז ולנסות את החדש, שכן צפויה לכם הצלחה גדולה וסיפוק.

* * *

כדאי לכם להתכונן לגל מחודש של שינויים, חלקם בלתי צפויים ואחרים מתוכננים מראש. ב־מיסגרת השינויים ש־צפיתם אותם מראש, עלולות לצוץ הפתעות. תצטרכו לגייס את ה־תושיה שבה ניחנתם, ויחד עם המזל ש־מלווה אתכם תמיד, תוכלו להתגבר גם על קשיים. הצעות עבודה חדשות דורשות בדיקה יסודית. אנשים המעמידים פני ידידים עלולים להטעות אתכם ולהתור תחתיכם.

אחרי תקופה של חשבון־נפש והתלבטויות קשות באשר לעתיד, מתחילים כבר לר־אות את האור בקצה המנהרה. יחסים עם ידידים או עם בני־הזוג היו די מעורערים לאחרונה. מצב הכו־כבים מראה שרצוי לשמור על קשרים קבועים ומוכרים, אלה יוסיפו ביטחון. המשך יחסים אלה יקנה לכם שליטה על בן־הזוג למרות שעד עתה מצב כזה היה בלתי־מתקבל על הדעת. נסיעה קצרה — בקרוב.

* * *

דליים ששהו מחוץ לביתם חוזרים לסבי־בתם הקבועה, לשיגרת העבודה והמיש־פחה. יתברר לכם ש־לא קל לחזור ולהת־רגל למה שהיה עד עתה מובן מאליו. ה־חוויות החזקות ש־עברתם משאירות את־כם בהרגשה מוזרה. המוצא הטוב ביותר מהמצב הוא יציאה לחופשה יחד עם בן־הזוג. יומיים־שלושה יספקו אתכם. יתברר שהמקום שבו אתם מרגישים באמת טוב הוא מקום העבודה.

* * *

המאמצים הרבים שהשקעתם לאחרונה במקום העבודה נושאים פרי, ומוכיחים שהמאמץ היה כדאי. הפתעות בתחום זה ישמחו אתכם וימריצו להרחיב את הפרוייקט שבו התחלתם. כעת תו־כלו לצאת לחופשה ו־לבילויים עם בני ה־מישפחה. היכרויות חד־שות צפויות במקום ש־בו אתם עובדים, קשר חדש עשוי להתפתח אך רצוי להימנע מלהיסחף להתלהבות מוג־זמת. סערת רגשות תביא לאכזבה קשה.

דירה ללא מזומנים

אפשרות לרכישת דירה ללא מזומנים בשיטת TRADE IN

נקבל את דירתכם הישנה במחיר מלא. ההפרש ישולם באמצעות משכנתא והלוואה עד 1,000,000 שקל בתשלומים נוחים. בטחון מלא לכספי הרוכשים.

תל־אביב

- **בצפון תל־אביב, אזור ל׳.** דירות יוקרה דו־מפלסיות בנות 5 חדרים ו־5 חדרים + גג וחדר על הגג עם שכלולים לרב.
- **בצפון הסולידי, ברח׳ חתם־סופר 9.** דירות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים בבנין בן 8 דירות בלבד:
הדירות כוללות מירב השכלולים.

פתוח במוצאי שבת
לרגל המבצע יהיו משרדינו בתל אביב וראשון לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת

רמת־השרון

- **בפרויקט גני־שרון,** בלב רמת־השרון, דירות פאר בנות 3 ו־3½ חדרים.
- דירות בנות 3 חדרים + גג + חדר על הגג.

נתניה

- **בגני־ניצה מול הים,** דירות יוקרה ברמה בינלאומית בנות 2, 3, ו־4 חדרים, בריכת שחיה פרטית, מגרש טניס בחצר, חניון תת־קרקעי ועוד שכלולים רבים.
- **ברח׳ דיזנגוף 16-18,** בבנין יוקרתי במיוחד, דירות בנות 3 ו־4 חדרים הכוללות שכלולים לרב.
- **ברח׳ ראשון־לציון מס׳ 3-5,** דירות פאר בנות 3 חדרים עם שכלולים לרב.

פתח־תקוה

- **ברח׳ קלישר 11,** בנין מפואר בן 14 דירות בלבד. דירות מפוארות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים.
- **ברח׳ דגל ראובן,** דירות בנות 4½ חדרים וכן דירות + גג + חדר על הגג עם שכלולים לרב.
- **ברח׳ כץ,** החלה ההרשמה ל־2 בנינים בני 9 דירות בלבד. דירות משוכללות דו־מפלסיות בנות 4 חדרים.

ראשון לציון

- דירות בנות 4 חדרים במרכז השקט ובמערב העיר.
- **פנטהאוז** — בשכונת היוקרה אברמוביץ בבנין מפואר במיוחד.
- **ב״גן־הברושים״,** פרוייקט יוקרתי במיוחד צמוד ל־7 דונם גן בשכונת אברמוביץ. דירות דו־מפלסיות בנות 5 חדרים עם כל השכלולים.

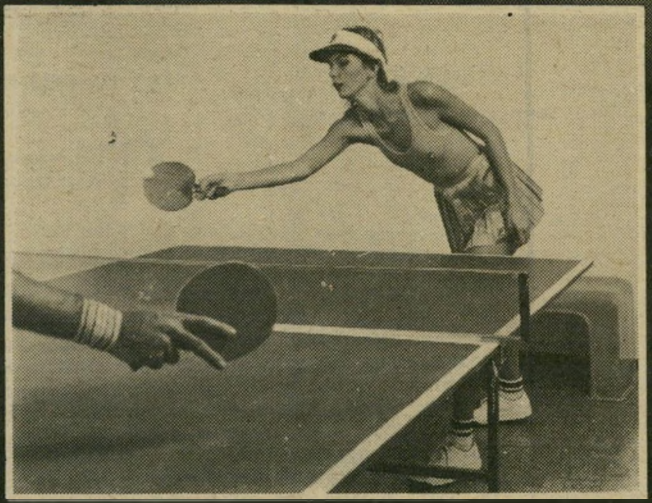

יום יבוא וכל חברות הבניה יבנו כך

★ חדר תרבות וספורט הכולל ציוד ומכשירים, נחשבים בארץ ובעולם כולו כמותרות בתחום הדיור. כמו גם הג׳אקוזי, טלוויזיה במעגל סגור, בניה דו מפלסית, מרצפות שיש גדולות בסלון, שטיחים מקיר לקיר בחדר השינה, לובי מפואר וארונות מטבח בסגנון אמריקני ושיש גרניט איטלקי.
אצל אברהם גינדי זהו סטנדרט בסיסי ומקובל להנאת רוכשי הדירות.

אברהם גינדי

תל־אביב	פתח־תקוה	רמת־השרון	נתניה	ראשון־לציון
ככר המדינה ה׳ באייר 10	חיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 10	הרצל 62

1982 העסק התיירותי המובחר
הקניה המוצלחת ביותר 1982

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

רבקה בורג:

„חינכנו את אברהם להיות ישר ועצמאי!"

אברהם בורג, בנם של ד"ר יוסף בורג ואשתו, רבקה, עורר תדהמה רבה כאשר הביע את מחאתו נגד המילחמה ודרש מראש־הממשלה את הפסקתה. אחרי שהדבר זכה בפירסום, ניתן היה לצפות מאברהם בורג — צנחן מצטיין, שנפצע בצניחה ולמרות זאת גוייס והשתתף בפלישה ללבנון בתפקיד קרבי — שישמור על פרופיל נמוך. אך לא. השבוע שוב הגיש אברהם בורג פטיציה לראש־הממשלה, בשמו ובשם חבריו בתנועת „חיילים נגד שתיקה".

במסיבת־העיתונאים שכינסה הקבוצה, דיבר אבי בורג והסביר את עמדתו בקול נעים, תרבותי, כשהוא מצטט מהכתובים, ועורר כבוד רב.

פניתי אל אמו של סגן (מיל') אברהם בורג, רבקה, רעייתו של יוסף בורג. רבקה בורג, שמישפחתה ניצלה על־ידי בעל־הבית הערבי שלה בעת הפוגרום בחברון ב־1929, ידועה בדיעותיה הניציות.

פניתי אליה ואמרתי:

● **אני מבקשת לדבר אתך על בנך, אבי בורג.**

שמו אברהם, ולא אבי.

● **אני מבקשת תגובתך על התבטאויות בנך, אברהם.**

מה יש לי להגיב על זה? הוא בן־אדם מבוגר, עצמאי. יש לו דיעות, והוא מביע אותן.

● **דיעותיו מנוגדות לדיעתיך.**

מניין לך לדעת? איש לא שמע מפי דיעה, לא לכאן ולא לכאן. מאז פרוץ המילחמה לא הבעתי דעתי בפומבי, או שלא בפומבי.

בני הוא אדם עצמאי, אנחנו חינכנו אותו להיות ישר עם עצמו, להגיד את אשר על ליבו.

● **האם דיעותיו, והעובדה שהוא מביע אותן בפומבי, אינן פוגעות בך?**

מה יש פה לפגוע? מה, הוא עשה דבר רע, יוצא־דופן? הוא הביע דיעה אחרת בצורה מכובדת, נאה, מחונכת, בשפה מקובלת.

לו קידר:

„אני לא דומה לדמות שבסרט!"

לו קידר, מזכירתה של גולדה מאיר, מגולמת בסידרת הטלוויזיה „גולדה" על־ידי השחקנית אן ג'קסון.

פניתי ללו קידר ושאלתי אותה:

● **את מרוצה מדמותך בסרט?**

זו בכלל לא אני. אני בכלל לא דומה לדמות שבסרט. אן ג'קסון היא שחקנית מצויינת, אך היה לי לא נעים לצפות בה מציגה אותי.

מה אני יכולה לעשות? הקולנוע לא תמיד תואם את החיים.

זוהר לביא:

„אני משלם אגרה, מגיע לי ,דאלאס'!"

על מה שאנשים מוציאים כסף — ועוד ברצינות כל־כך תהומית. זוהר לביא, מנהל הפירסום של חברה קבלנית גדולה, פירסם מודעה על חשבונו, שבה מחה על הפסקת שידור סידרת הטלוויזיה „דאלאס". אני לא יודעת אם הוא יצליח להחזיר את הסידרה הפופולרית אל המסך, כדי שנדע סוף־סוף אם ג'יי־אר רצח את פאמלה, את סו אלן או את כריסטין. דבר אחד בטוח: זוהר לביא הצליח לעשות יחסי־ציבור לא־רגילים, קודם כל לעצמו. השאלה היא, כמה כסף שווה לו להשקיע ביחסי־הציבור האלה.

מר לביא אינו איש שניתן להשיגו בצילצול טלפון אחד. מאז פירסום המודעה, האיש פשוט על תקן של תפוס. טילפנתי פעם אחת, והוא היה עסוק עם גלי־צה"ל. טילפנתי פעם שנייה, והוא היה עסוק עם קול־ישראל. טילפנתי פעם שלישית, והתפללתי בליבי שהוא לא יהיה עסוק עם הטלוויזיה. תפילתי נענתה, ואני הצלחתי להפיק מפיו של זוהר לביא את המרגליות הבאות:

תראי, זה לא סתם שאני פירסמתי את המודעה. הקדשתי לזה טיפה בדיקה, טיפה מחשבה, והגעתי למסקנה של־75 אחוז מהצופים בטלוויזיה היה חשוב לצפות בדאלאס. דאלאס נחשבה לסידרה הטובה ביותר והפופולרית ביותר.

אנשים לא אוהבים כשלוקחים מהם משהו שהם אוהבים. כאזרחים, יש לנו חלק בתקציב של רשות־השידור. אנחנו משלמים אגרה, ומגיע לנו להתערב בקניית הסרטים. האגרה עולה הרבה מאוד כסף, מגיע לי לקבוע עבור מה שאני משלם. מותר לי להקים קול ולמחות, על שלא קונים בכסף שלי עוד סרטים של דאלאס. השאלה היא רק, אם הקול שלי יישאר קול יחיד, ואז לא עשיתי כלום, או אם יצטרפו אליו קולות אחרים, ואז נצליח להשפיע שיחזירו את הסידרה.

● **כמה עלתה לך המודעה?**

הרבה כסף, אבל יש לי כסף. פירסמתי מודעה, ועוד לפני שפורסמה, הכניס עיתון־הערב את המודעה כידיעה. השתלם לי להשקיע במודעה, במיוחד שעוד לפני שעיתוני־הערב יצאו לרחוב, כבר התקשרו אלי מקול־ישראל ומגלי־צה"ל.

● **פירסמת תיבת־דואר. קיבלת תרומות או תגובות?**

היום זה היום הראשון, יכול להיות שהגיעו מעטפות. אני יודע, שאחרי שראיינו אותי ברדיו, מייד הגיע מבול של טלפונים.

● **אנחנו בעיצומה של מילחמה. אתה חושב ש„דאלאס" זה הדבר הכי־חשוב כרגע?**

אנחנו ארץ דמוקרטית, ואני לא חושב שצריך להתעסק רק במילחמה, אלא גם בדברים אחרים. דאלאס היתה תוכנית פופולרית, היו צריכים לעשות הכל, את כל המאמצים, כדי לקנות סרטים נוספים ולהקרין אותם.

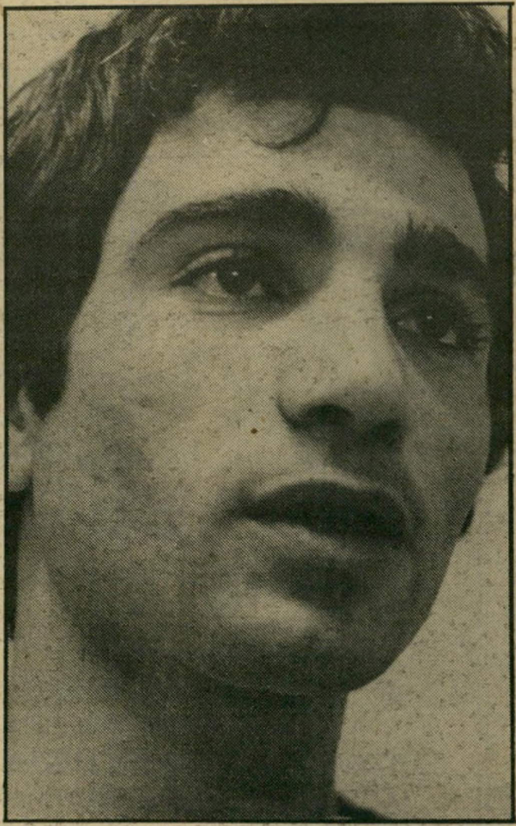

משה איבגי:

„לא פוחד להיות טייפ קאסטינג!"

מי שראה בשבוע שעבר את סירטו של הבימאי אורי ברבש „גבי בן־יקר", ראה כוכב נולד. משה איבגי, שגילם את דמותו של גבי, הוא כוכב מבטן ומלידה.

בעוד כמה ימים עומד לצאת לאקרנים סירטו של הבימאי ינקול גולדוואסר „מתחת לאף". גם שם מגלם איבגי את התפקיד הראשי. אחרי הסרט הזה, כך אומרים לי מביני דבר וקולנוע, לא יהיה משה איבגי אנונימי יותר.

אחרי שראיתי את הסרט, אני לוקחת על עצמי את האחריות לומר, שאיבגי הוא אחד משחקני־הקולנוע הטובים ביותר בתעשיית הקולנוע הישראלית.

שאלתי את איבגי:

● **אתה מכיר את גבי בן־יקר מהבית, או שבנית את הדמות?**

אני בכלל לא מכיר אנשים כמו גבי בן־יקר. במקום שגדלתי עד גיל 9, במיגדל־העמק, לא ראיתי אנשים כאלה. בגיל 9 הלכתי לישיבה, והייתי בכלל מנותק מהחברה החילונית. עד הצבא הייתי איש דתי, מסורתי. בחיל־התותחנים, ואולי קצת קודם, איבדתי את הדתיות שלי.

את גבי בניתי לפי התסריט, עם הרבה עבודה עם הבימאי והתסריטאי ועם הרבה אימפרוביזציות עם השחקנים. ואם לא איכפת לך — גם עם הרבה כישרון.

● **פגשת חיילים מסוגו של גבי בן־יקר?**

כן, נפגשנו עם חיילים כאלה במחנה דותן. אבל גבי לא דומה לאף אחד. הוא מאוד ספציפי. הבעיות שלו הן ספציפיות.

● **איזה מן טיפוס הוא הרצל, שאותו אתה מגלם ב„מתחת לאף"?**

טיפוס נהדר. הוא פושע מהסוג האחר. כמו שבסרטים זרים את רואה פושע שהוא חלק מכנופיה, כך גם בסרט. אנחנו לא מציגים את הכנופיה כבעיה חברתית, אלא כחבר'ה, שאלה החיים שלהם. הם אוהבים את החיים האלה, בלי צער, בלי חרטה.

כשאת רואה סרט עם אלן דילון, לינו ונטורה וז'אן גאבן על כנופיית פושעים, את לא חושבת על הבעיה המצוקתית שלהם. כך גם אנשי הכנופיה של הרצל. הם פושעים, נקודה. בלי פסיכולוגיה.

● **אינך חושש מטייפ־קאסטינג? אתה מגלם דמויות דומות ב„גבי בן־יקר", גם ב„מתחת לאף" וגם במחזה „בובה".**

לא פוחד, כי יש לי אפשרות לבחור. יש לי תיאטרון שלי ואני בוחר תפקיד לפי מה שמדליק אותי. התפקידים האלה — אני חייב להגיד — הכי מעניינים. מה לעשות? יש בהם בשר ויש בהם אופי.

חוץ מזה, גבי בן־יקר והרצל, וגם הדמות בבובה, הם אנשים שונים לחלוטין. ואם מישהו חושב שזה טייפ־קאסטינג, זה לא מטריד אותי. בלאו־הכי אני עושה מה שאני רוצה.

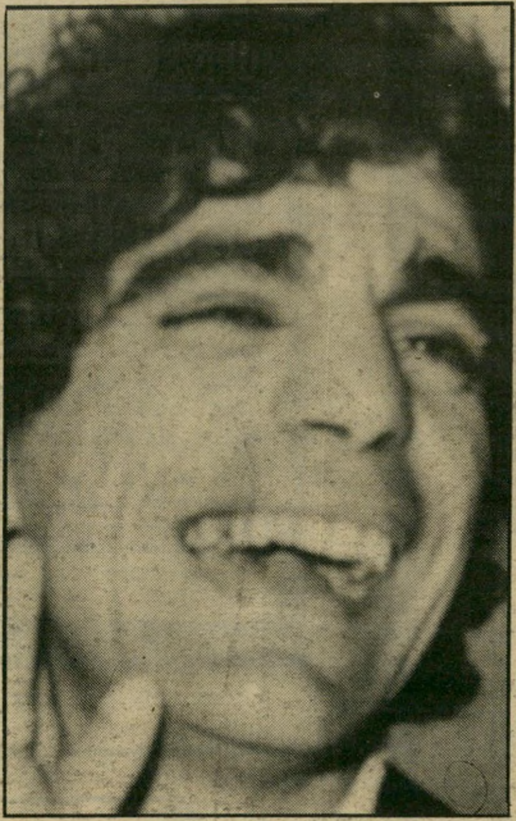

גידי לוי:

„חו"ל זה לא בשבילי, אני נשאר ביפו!"

תערוכה של גידי לוי היא תמיד חגיגה. בניגוד לציירים־פסלים אחרים, שאתה יודע מה הם עומדים להציג ומה אתה הולך לראות, גידי תמיד מפתיע. פעם הוא מציג ציורים, שכסאות ושולחנות מפוסלים בולטים מתוכם, פעם זה צילומים של אור וצל ומיבנים מודולאריים, ופעם זה ציור היפר־ריאליסטי. כעת הוא מציג עבודות בקרמיקה שלא מהעולם הזה.

איני מבקרת אמנות, אך התערוכה המוצגת כעת בגלריה „שלוש עשרה וחצי" היא מהיפות שראיתי. כל חדרי הגלריה מדהימים ביופיים, והתערוכה המתקיימת בשני חדרים משתלבת בהם להפליא.

● **גידי מדוע אינך עוסק רק בתחום מסויים של יצירה?**

מכיוון שיש לי בעיה — אני לא מסוגל לעשות כל הזמן אותו הדבר. אני כל הזמן נדלק לעשות דברים אחרים. תחום מסויים אחד אינו מושך אותי. אני יכול לעסוק בהיפר־ריאליזם, ואז אני מגלה את עצמי עוסק בצילום. אני יכול לעסוק בקרמיקה, ואז אני עסוק פיתאום בבניית מיבנים מודולאריים.

כך גם עם הבית שלנו. יכולתי להסתפק באולם־המבוא ובחדרים, אבל לא. בכל פעם אני מגלה משהו חדש. כך אני בנוי.

● **צייר ממוצע עורך תערוכה אחת לשנה. אתה עורך בין ארבע וחמש.**

לפעמים יותר. אני מציג בארץ ומציג בחו"ל, כי כשאני מסיים עבודה אני אוהב להציג אותה. חשוב לי להציג אותה, לא רק כדי שהיצירות יימכרו — גם זה חשוב — אלא בעיקר מכיוון שאני רואה בזה המשך טיבעי ליצירה.

● **אם היית מציג את העבודות האלה בניו־יורק, היית הופך למיליונר.**

הוצעו לי הצעות רבות לעבוד בניו־יורק, אבל אני לא מוכן לקבל אף אחת מהן. אני לא מוכן להיות בניו־יורק, למרות שאני מטורף על העיר הזאת. הבית שלי זה כאן, ואני לא רואה את עצמי חי בשום מקום אחר. כדי להצליח בניו־יורק צריך לחיות שם לפחות שנה, ואני לא מסוגל.

יש לי הצעה מהגלריה החשובה ביותר בניו־יורק, או־קיי האריס, להציג שם בשנה הבאה. הדברים עדיין לא התומים, אך הם כמעט ודאיים. התערוכה הבאה שלי, שתתקיים בגלריה הוראס ריכטר, תעסוק בנושא המיזבלה — כל מה שאדם מוצא במיזבלה, נעליים ישנות, רהיטים שבורים, ירקות רקובים וחתולי אשפתות. יתכן שהתערוכה הזו תעבור לאו־קיי האריס, יתכן שהיא תפרוץ את דרכי לתחום הבינלאומי. יתכן גם, שאם יוצע לי חוזה, שבו אתבקש לשבת בניו־יורק פרק זמן של כמה חודשים כדי להכין תערוכה, אסכים. אך לחיות בניו־יורק, או בכל מקום אחר, למען הצלחה בינלאומית — זה לא בשבילי. אני נשאר ביפו.

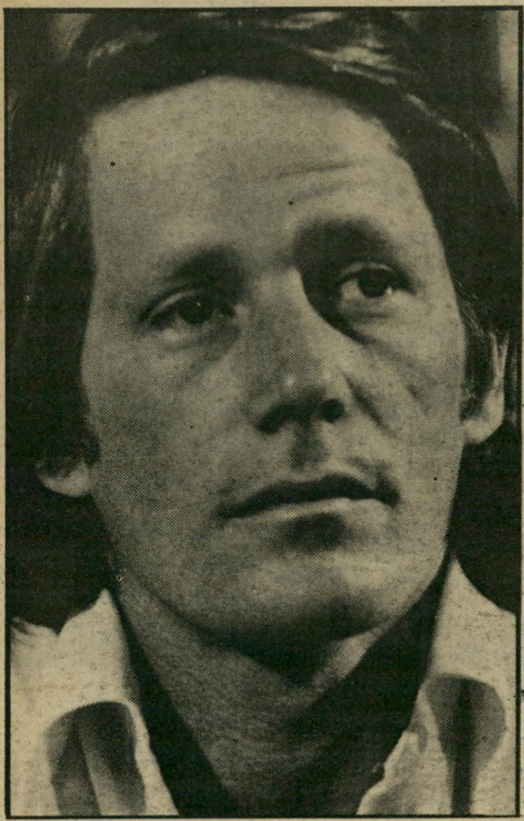

פיטר שטראוס:

„אני לא פוליטיקאי, אני יהודי!"

בכל פעם שמזדמן לי לפגוש באחד משחקני־הקולנוע המציפים פיתאום את הארץ, נדמה לי שאותו שחקן לא מבין בדיוק מה הוא עושה פה. במיוחד, אם זה שחקן שהזדמן לו לבוא לכאן בעבר, כמו למשל פיטר שטראוס.

כשהוא בא לכאן על תקן של סנאטור רודי ג'ורדאש, עמדתי כמו כל העיתונאים בתור, כדי לשמוע מפיו מילה פרטית אחת. הבן־אדם פשוט לא יכול היה לעבור את הכביש, ובפתח המלון שבו התאכסן היתה מישמרת מעריצים קבועה. אז הוא בא על תקן של כוכב לוהט, עם אשה לא זוהרת ועם שיער יותר קצר.

מאז הוא ביקר בישראל עוד פעם, והנה הוא פה, בפעם השלישית. הפעם, אף אחד לא עומד בתור כדי לקבל אצלו ראיון, הפעם הוא גם יכול לעבור את הכביש בשקט. אחרי ג'ורג' סיגל, סמי דייוויס וג'יין פונדה, אנחנו רגילים. הפעם, אנחנו רוצים לראות פה את ג'יי־אר יואינג.

לכן, כשפגשתי את אקס־סנאטור ג'ורדאש, הייתי חייבת לשאול אותו:

● **בפעם הקודמת התקבלת פה כמו מלך. איך אתה מרגיש כעת?**

אני מרגיש מצויין. אני חושב שגם כעת אני מתקבל יפה מאוד, אבל אני מבין שכעת זו תקופה של מילחמה, לכן אנשים מתלהבים יותר מגנראלים ופחות משחקני־קולנוע.

● **אתה לא מייחס את זה לעובדה, שאתה כבר לא מגלם את דמות של רודי ג'ורדאש?**

כן, בוודאי. אני מניח שאם הסידרה עני ועשיר היתה מוצגת כעת על המסך בישראל, הייתי זוכה למידה גדולה יותר של פופולריות — גדולה לפחות כמו בפעם הקודמת שהייתי כאן. אך לא באתי לכאן כדי לחפש פופולריות. באתי כדי להביע את אהדתי לישראל.

● **אתה מזדהה עם עמדות ישראל במילחמה הזאת?**

אני לא פוליטיקאי, אני עושה מה שאני מרגיש — ואני מרגיש שאני יהודי.

שרית ינאי

"יפה להפליא..." ("Rolling Stone")
"רב עוצמה..." ("New York")
"נחרט בזכרון..." ("Rex Reed")
"הישג נדיר..." ("Rex Reed")
☆ דיאן קיטון ("האדומים")
☆ אלברט פיני

ימים אחרונים של אהבה

SHOOT THE MOON

מועמד לפרס דקל הזהב

עם: קארן אלן ("שודדי התיבה האבודה")
בימוי: אלן פרקר (2 פרסי אוסקר "תהילה")
תסריט: בו גולדמן (אוסקר "קן הקוקיה")

שבוע 2 | בכורה ארצית "גת" תל-אביב

סרטי שפירא בע"מ מציגים:
סקס...אלכוהול...ופיוט...
בסרטו השערוריתי של מרקו פררי ("הזלילה הגדולה")

בן גזרה אורנלה מוטי
"ספור של שגעון פשוט"
Tales of Ordinary Madness לפי ספרו של צרלס בוקובסקי

בכורה ארצית "צפון" ת"א | ליל שבת 20.8, ב-10.00 בלילה | 4.30 — 7.15 — 9.30

"ל'אקספרס'... סרטו החזק והקלאסי של פררי - אחד הסרטים היפים ביותר שיצר."

מורה לחינוך-גופני

המתמחה בחינוך מיוחד

מעוניינת לתת שעורים מסייעים ומשפרים לילדים מתקשים בשעות אחה"צ.

נא לפנות ליפה

טל. 03-232262/3/4 (בבוקר) — 03-245975 (בערב)

הזמן כבר עכשיו מקום למודעות בגליון

ראש השנה

המוגדל והחגיגי של

העולם הזה

שיצא לאור ב-15. 9. 82

פינת אוכל:
שולחן "קנזס" עגול +
4 כסאות "ברויאר" קש

מחיר מבצע: -.14,380 ש'
למשלמים במזומן: -.11,504 ש'
* המחירים כוללים מ.ע.מ.

פינת אוכל
"טימוטי" תוצרת I.C.M. איטליה
שולחן להגדלה +
6 כסאות

מחיר מבצע: -.14,520 ש'
למשלמים במזומן: -.10,164 ש'
* המחירים כוללים מ.ע.מ.

"דירון" מציע לך איכות גבוהה במחיר נמוך

ובתשלומים נוחים
35% במזומן + 4 תשלומים

בית האופנה לריהוט מודרני
דירון

ת"א-אבן גבירול 30 טל.03-252470
ירושלים-יד החרוצים 14 אזור תעשיה תלפיות טל.02-716368/9

הודו: אינדירה מנסה לנטרל את פקיסטאן

כנראה שאפילו רונאלד רגן מסוגל ללמוד משגיאות. אחרי שנתיים של מדיניות מטופשת כלפי הודו, שדחפה אותה ממש בכוח לכיוון ברית־המועצות, עורכת עתה א־צות־הברית הערכה מחדש של מדיניותה בדרום־מערב אסיה. הדגש הוא אומנם על עימות עם הסובייטים, בעיקר בנושא האפגאני. אך הגישה כלפי הודו הפכה מתונה יותר.

ראש־ממשלת הודו, אינדירה גאנדי, מבינה היטב שה־אינטרס של ארצה מחייב השגת הסדר מהיר בפרשת אפגאניסתאן. הנוכחות הסובייטית במדינה זו, והתמיכה האמריקאית הגלוייה במורדי המוג׳הדין (העיתונות האמ־ריקאית מקפידה שלא לקרוא להם „קנאי האיסלאם״, חרף העובדה שלעומתם חומייני הוא כמעט נאור. אחרי הכל, הם לוחמים נגד הסובייטים), מגבירה את המעורבות האמריקאית בפקיסתאן. השנה יקבל נשיא פקיסתאן, זיא אל־חאק כמעט מיליארד דולר מארצות־הברית. רוב הכסף מיועד לחיזוק הצבא, למרות — ואולי בגלל? — המצב הכלכלי הגרוע בפקיסתאן.

הודו רואה בהתחמשות של זיא איום ישיר על ביט־חונה. גאנדי טוענת, במידה רבה של הגיון, שאחרי הסדר מתקבל על הדעת באפגאניסתאן, יבינו האמרי־קאים שיש להם אינטרס ברור בהידוק היחסים עם 600 מיליון הודים, אפילו על חשבון פקיסתאן. כל הסימנים מוכיחים שוושינגטון החלה לחשוב בכיוון זה, אפילו בלי הסדר אפגאני.

היפוכים מיתנה. עוד לפני ביקורה האחרון של גאנדי בארצות־הברית הסירו האמריקאים את התנגדותם למלווה מאסיבי של קרן המטבע הבינלאומית עבור הודו. אינדירה קיבלה 2 מיליארד דולר, שהצילו את כלכלתה מהתמוטטות מוחלטת. בשנתיים הראשונות לנשיאותו של רגן הכשילו האמריקאים את רוב בקשות הסיוע של

ראש־ממשלת הודו גאנדי
אורז לברית־המועצות

הודו, תוך כדי הזרמת הון־עתק לפקיסתאן. המחווה הנוכחית מהווה תפנית של ממש, חרף העובדה שהיה לה, כמובן, מחיר. ההודים נאלצו לקבל תכתיבים אמרי־קאים בכל הנוגע לניהול חברתי־כלכלי. קיצצו בהוצאות הרווחה, העלו מיסים ומחירים. התוצאה היתה צימצום מרשים בפער במאזן התשלומים של הודו, ומחיר חברתי עצום, שאותו שילמו מיליוני הרעבים בארץ ענקית זו. אינדירה רמזה בביקורה אצל רגן שהרחבת הפער החברתי צלול לגרום למהומות־דמים. שר־החוץ, ג׳ורג׳ שולץ, הגיב ברפלקס המותנה הקלאסי של האמריקאים במיקרים כאלה: הוא הציע לאינדירה נשק.

גאנדי השתכנעה שארצות־הברית אינה מעוניינת בהס־דר באפגאניסתאן. האינטרס האמריקאי הוא די ברור. הבעייה האפגאנית מסבכת את ברית־המועצות עם קנאי האיסלאם בכל העולם, פוגעת בתדמית הסובייטית בעולם השלישי, ובקרב השמאל האירופי. ההתערבות הסובייטית במדינה זו מגבירה את התסיסה נגד המישטר בקרב המוסלמים בברית־המועצות עצמה, מאפשרת לאמריקאים לרכז כוחות צבאיים ניכרים (בדמות „יועצים״) בפקיסתאן, לתאם פעולה לא רק עם זיא אל־חאק אלא גם עם מצריים וסין. גאנדי ניסתה להסביר לשולץ שברית־המועצות אינה יכולה לשאת מישטר אנטי־סובייטי באפגאניסתאן, אך תסכים להקמת ממשלה בלתי מזדהה. שולץ הבהיר לה, שארצות־הברית רוצה בניצוחם של המורדים המוס־למיים, ורואה בכך יעד הניתן להשגה.

רגן ושולץ ניסו להציל מפי גאנדי הצהרות אנטי־סובייטיות. היא הפיסה את דעתם כשחזרה על עמדתה הישנה נגד ההתערבות הסובייטית באפגאניסתאן, ובשי־חות פרטיות עימם הצביעה על עשרות שנים של מאבקיה נגד המיפלגה הקומוניסטית ההודית. בפומבי הפגינה נאמנות לעמדות נייטראליסטיות, והצביעה על הנזק שגורמות שתי מעצמות־העל במדיניותן בדרום־מערב־אסיה.

מקום טוב באמצע. בעיית הכור הגרעיני בטארא־פור עדיין מעכירה את היחסים בין הודו וארצות־הברית. לפי הסכם ישן בין שתי המדינות חייבת ארצות־הברית לספק דלק גרעיני עבור הכור עד שנת 1993. לעומת זאת, החליט הקונגרס האמריקאי לפני כחמש שנים להטיל הגבלות על אספקת הדלק, כדי לערוב לכך שהודו לא תבנה פצצה גרעינית. החששות בכיוון זה גברו, אחרי הניסוי הגרעיני שערכה הודו לפני שמונה שנים. גאנדי מגלה היסטריה כמעט גולדה מאירית בעניין זה, בעיקר לאור העובדה שפקיסתאן, בעזרת לוב, מייצרת כבר השנה פצצה גרעינית בכור האסומי שלה, ליד איסלא־מאבאד. הודו וישראל מעוניינות למנוע את ייצור הפצצה. לדברי כלי־התיקשורת בבריטניה, כולל רשת הטלוויזיה בי־בי־סי, משתפות שתי המדינות פעולה, ברמה של שירותי המודיעין, במטרה להשמיד את הכור הפקיסתאני בטרם תושלם הפצצה. מכל מקום, בנושא זה טרם הושג הסדר בין הודו וארצות־הברית.

גאנדי תבקר השנה גם בברית־המועצות, כנראה כבר בספטמבר הקרוב. היא סבורה שהישגי ביקורה בוושינג־טון יסייעו לה גם במוסקווה. יש לה אפילו מה להציע לברית־המועצות. עיתון־הכלכלה הבריטי אקונומיסט דיווח החודש, כי הודו חתמה על הסכם לייצא לסובייטים כמה אלפי טון אורז. בעוד המעצמה השנייה בגודלה בעולם נתקלת בקשיים גדלים והולכים להזין את אוכ־לוסייתה, הצליחה המדינה הרעבה ביותר בעולם לסגור את הפער בין הצרכים והייצור. עודפי האורז שלה אינם גדולים, אמנם, אך מספיקים כדי להציג את ברית־המועצות באור נלעג.

בביקירה בוושינגטון, אמנם לא השיגה גאנדי את היעד האמיתי, ניטרולה של פקיסתאן כאיום צבאי על הודו. עם זאת, השתפרו יחסיה עם ארצות־הברית, והיא זכתה מחדש במקום טוב באמצע, בין שתי מעצמות־העל, שאיפיין את אביה הנערץ עליה.

מתנות מהדוד סם

השבועון טיים טורח להזכיר לנו, ולא במיקרה, את המתנות מארצות־הברית, שאיפשרו לממשלת־בגין לבצע את התוקפנות בלבנון.

בין השאר מזכיר טיים:

- 14.9 מיליארד דולר כסיוע צבאי אמריקאי לישראל, מאז קום המדינה.
- 85 אחוז ממטוסי חיל־האוויר הישראלי.
- 1650 טנקים, 4000 נגמש״ם, 1000 תותחים, 90 אחוז מכלל הארטילריה הישראלית, על כל צורותיה.
- בשנת הכספים הנוכחית מסתכם הסיוע הצבאי לישראל ב־1.4 מיליארד דולר. 850 מיליון דולר מסכום זה מהווים הלוואה ל־30 שנה.
- בשנה הבאה תקבל ישראל — אם תתנהג יפה — 1.7 מיליארד דולר, מתוכם 1.2 מיליארד כהלוואה.

עולם קטן

תהייה ביומן פועלי ישראל

היומון הסוציאל־דמוקרטי, דבר, יוצא השבוע במאמר ראשי, שניחוח של תהייה בראשיתית ותמימה (כמעט כמו „טוהר הנשק״), עולה ממנו.

עניין ניקראגואה מטריד את ביטאון ההסתדרות.

בעל המאמר מיצר על ניתוק היחסים עם המישטר הסנדיניסטי במדינה זו. הוא מודה, שיתכן כי מיש־לוחי־הנשק למישטר הפשיסטי שקדם לסנדיניסטים, היה בהם כדי להרגיז את השמאל. אבל זו סיבה לנקוט עמדה אנטי־ישראלית?

ובכן, כדאי להזכיר לעורכי דבר, שממשלת המערך היא שהחלה באספקת הנשק למרצח אנסטסיו סומו־סה, בניגוד גמור לאינטרס הישראלי לטווח ארוך. אין מדובר בכמות זעומה של נשק, כאילו בנוסף למקורות אחרים. לפי כל הדיווחים בעיתונות העו־למית, סיפקה ישראל 98 אחוזים(!) מכלל הנשק שנמכר לרודן הימני. זהו מיקרה קלאסי של כמות שהפכה לאיכות, וגרמה למדינת־ישראל נזק שאינו ניתן לתיקון בתודעת־העם בניקראגואה. מוצרים ישראליים, כמו רובה גליל, קשורים באורח בל־ינתק בתודעת הציבור שם עם רצח אכזרי של מתנגדי מישפחת סומוסה, ששלטה באורח בלעדי על כל משאבי המדינה.

אבל עורכי דבר העלו נימוק נוסף, המצביע יותר מכל דבר אחר על דמותה העכשווית של הסוציאל־דמוקרטיה הישראלית. הסנדיניסטים, טוען דבר, מתנגדים למערב, ומטבע הדברים שיגלו עמדה עויינת גם כלפי ישראל.

ויכוח על טאקטיקה, לא על עקרונות. חשוב לזכור, שישראל המשיכה לספק נשק לסומוסה גם אחרי שנשיא ארצות־הברית, ג׳ימי קארטר, החרים את מישטרו בשל ההתעללות באזרחים חפים־מפשע. הסנדיניסטים גילו עמדה ניטראלית כלפי האמריקאים, עד שהנשיא החדש, רונאלד רגן, שינה את המדיניות כלפיהם וגילה עויינות גלוייה. אבל מעבר לזאת, מוזר מדוע עיתון כמו דבר מאמץ לעצמו את הפא־טאליזם הישראלי הטיפוסי בכל הנוגע למדיניות החוץ? מדוע חייבת מדינה קטנה כמו ישראל להיות מזוהה לעד עם האימפריאליזם המערבי, שלא לדבר על הגזענות הדרום־אפריקאית, ומישטרי הטירור ה־ימניים באמריקה הלאטינית? האם אין קשר בין מילחמת־החורמה הישראלית נגד הפלסטינים ובין התלות הנוראה בארצות־הברית של רגן? האם אין לתנועת־העבודה הישראלית מדיניות אלטרנטיבית לדרכו של הליכוד בעניינים אלה?

בלי תשובות ברורות בנושאים אלה, נדונה התר־בות הפוליטית הישראלית, גם בנושאי מדיניות־החוץ, לוויכוח עקר וחסר־משמעות, שעיקרו הניהול הטאקטי של הפוליטיקה, ולא עקרונות בסיסיים האמורים להנחות אותה.

עורכת „דבר״ זמר
תהייה בראשיתית ותמימה

חיים ברעם

הפקות 1982 **דוד שרגאי** מציג:

מלון הילטון ת"א, יום חמישי 19.8.82
בשעה 20.30, ערב ראיונות בשפה האנגלית
בהשתתפות

ח"כ יצחק רבין

(ראש ממשלת ישראל לשעבר)

בנושא:
מבצע שלום הגליל והשלכותיו הבטחוניות והמדיניות.

מראיין **חיים יבין** — הטלוויזיה הישראלית

- ★ תצוגת־אופנה של פרוות ע"י הגב' אנה גרנפור.
- ★ להקת מחול ישראלית (להקת הסנוניות, בהדרכתו של יגאל פלג).

במלון **הילטון** ת"א, מוצ"ש 21.8.82
שעה 21.00, תערך:

תצוגת אופנה מפוארת

סתיו, חורף 82/83, ממיטב יצרני האופנה בארץ.

- ★ „לוריאל" מס' 1 בעולם, תצוגת תסרוקות מרהיבה ע"י אהרון וטורי.

תוכנית אומנותית

טוביה צפיר

בין רוכשי הכרטיסים יוגרלו פרסים יקרי ערך, שיחולקו ע"י חב' „לוריאל".

מיקסר, מתנה בחסות „סלון נתנאל משה" כצנלסון 18, גבעתיים.

כרטיסי טיסה חינם לחו"ל הלוך ושוב
מתנת חב' **„ארקיע צרטר"**

מחיר הכרטיס כולל קפה ועוגה

הכינו כרטיסים מראש — במשרד הדרן, אבן גבירול 90, טל. 248787 ובמשרדים. בערב המופע במלון „הילטון", ת"א.

תעריפון המנויים של העולם הזה
החל מ־1.6.82

	מחיר העיתון (לשנה בשקל)	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	סה"כ	לחצי שנה בשקל
ארץ	900	65	115	1080	600
המנוי לארצות חוץ אר אוויר					
אירופה	900	314	145	1360	730
ארה"ב, קנדה, מקסיקו	900	806	204	1910	1020
ארגנטינה, קולומביה, נצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו זילנד	900	1560	295	2755	1430
רום-אפריקה, טוגו, חבש, קניה	900	904	216	2020	1040
נמה, טאיוון, יפן	900	1149	246	2295	1250
נאילנד, הונג קונג, סינגפור, וריאה	900	966	224	2090	1130

מבצע!!
זגנים חדשים
במחירים סיטונאים!!

דיראן, אלקטרה, אמקור
שרות ואחריות
התקנה מקצועית
י.א. שיווק מזגנים
א. פנקס 24 טל' 452368

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

רעים לתמורת נישואין
העסק הנבחר-1980/81/82 בחסות משרד המסחר והתעשיה
שרות הוגן, יחס אישי ומסור, אמינות ומספר חתונות רב.
20 שנות נסיון והצלחה!
תל אביב בן יהודה 58 טל. 03-282932

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

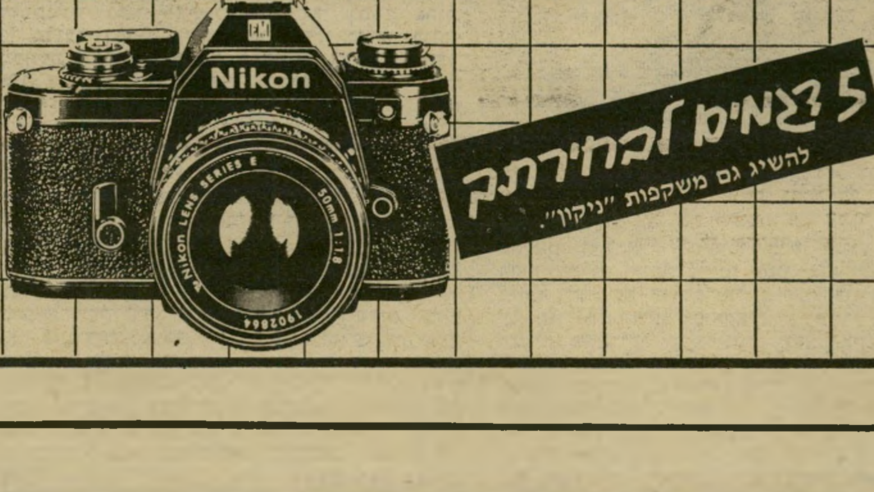

5 דגמים לבחירתך
להשיג גם משקפות "ניקון"

HADAR הדר
יבואן
"הדר" אחד העם 36 ת"א

תנופה

תן טרמפ לחייל

חקירה מיוחדת

הוא לא האיר את רמת־גן בנורה אחת, אבל הוא הוציא

עשרות מליוני שקלים מחברה שהוא קיבל במתנה מראשי הליכוד

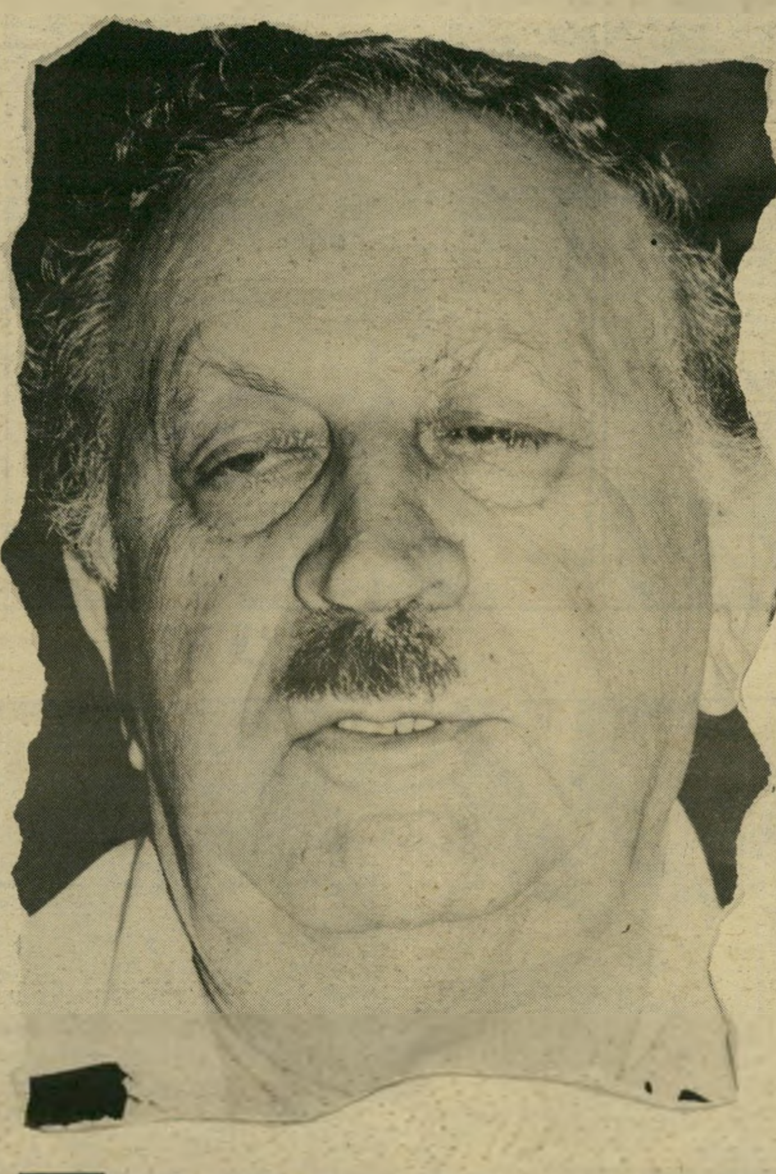

הנס של מרידור

סוף־סוף היה יכול שר־העל לענייני כלכלה להתחיל לחייך מתחת לשפמו. על יעקב מרידור עברה שנה קשה. מן הבלון של המצאת האנרגיה שלו יצא האוויר בשריקה צורמת. בזו אחר זו התפרסמו שערוריות כלכליות הקשורות בשמו ובחברות שלו. והנה, לפתע, הצלחה מרעישה, שמעטות דוגמתה בעולם־העסקים הישראלי: חברת הבניה רסקו, שמישפחתו ושותפיה השתלטו עליה, הרוויחה השנה הרבה כסף!

דווקא השנה, כאשר המצב בשוק הבנייה הישראלי היה עגום ביותר, כאשר חברות פשטו את הרגל, כאשר זכריה דרוקר הגדול נאלץ למכור מחצית ממניותיו לסולל־בונה, כאשר קבלנים ועסקנים התריעו מפני מש-

ליו"ר החברה נרמז שלמען טובת החברה עליו להתפטר - ובמקומו מונה איש חרות

בר בענף הבניין, חל מהפך המופלא ברסקו. ממש נס.

בשבוע שעבר התפרסם המאזן של רסקו. אחרי שהחברה צברה הפסדים גדלים והולכים שנה אחרי שנה, היא צברה השנה — דווקא השנה — רווחים עצומים. המאזן הורה על רווח נקי של 27 מיליוני שקלים. רווח זה הספיק כדי לכסות על כל ההפסדים המצטברים, ואף להשאיר יתרה לבעלים המאושרים, בסך 70 מיליון לירות.

אפשר לכנות זאת נס. אפשר גם לומר כי זוהי תוצאה של ניהול נבון. אך האמת שונה לחלוטין. מה שאירע ברסקו כפי שיפורט להלן, הוא אחד ממעשי־הביזה הנועזים והגדולים ביותר של רכוש הציבור על־ידי המיליונרים של הליכוד, ובראשם שר־העל לענייני כלכלה יעקב מרידור.

תחילת המעשה לפני ארבע שנים, כאשר החליט יעקב מרידור לעסוק בבנייה. באותה תקופה נוצר בישראל מחסור חמור בדיור. תושבי שכונות־עוני פלשו לדירות. רווקות ורווקים ערכו הפגנות סוערות כשהם תובעים דיור זול. לפתע הופיע יעקב מרידור, והודיע כי על־פי הסכם שיש לו עם החברה הצרפתית סיגמה, הוא יוכל לספק דיור זול. ומהר.

בלי להוציא מיכרז, חתם שר־השיכון והבינוי, דוד לוי, על חוזה עם מרידור, שעל פיו התחייב מרידור לבנות 5000 דירות בתוך חמש שנים — אלף דירות בכל שנה. מישרד־השיכון מצידו הבטיח לרכוש את הדירות שמרידור לא יצליח להשכיר, וכמובן גם תמיכה במענקים ומילוות.

מכירה כללית

זה היה הסכם שערורייתי. כל חברות־הבנייה הגדולות מחו. למעשה, ניתנה למרידור מתנה של עשרות מיליוני דולרים.

אך הרקע הפוליטי היה ברור. מרידור ולוי הם חברי אותה סיעה בתנועת החרות, ובאותה תקופה גם סבר לוי כי מרידור יכול להתייצב מטעם סיעה זו כמועמד לרשת את מנחם בגין כראש־הממשלה.

הצרה היתה שלמרידור לא היתה כל דרך לממש את ההסכם עתיר־המיליונים שבידו. לא היתה לו חברת בנייה, לא היה לו בית־חרושת לייצור תעשייתי של בתים טרומיים, ולא היה לו כסף כדי להשקיע בכל אלה.

אך ההזדמנות לא איחרה לבוא.

לקראת סוף 1980 היה מצבה של ממשלת הליכוד חמור ביותר. הקואליציה התנודדה ומטה ליפול. כל סיקרי דעת־הקהל הורו כי אם ייערכו בחירות מוקדמות, יזכה המערך בניצחון מוחץ. ראשי הליכוד לטשו את עיניהם אל עבר החברות הממשלתיות והציבוריות כבר קודם לכן. כשהם מוכרים אותן בזו אחר זו למיליונרים המקורבים להם. אך עתה נראה היה שהשעה דוחקת. אם לא ינגסו עכשיו בנתחים השמנים, עלול הטרף הקל להישמט מהם.

על המכירה הכללית של החברות הממשלתיות היה ממונה המיליונר בזכות עצמו ועסקן המיפלגה הליברלית ישראל סחרוב, רב־התארים, יו"ר וחבר־הדירקטוריון של חברות רבות. על מכירת החברות של הסוכנות, לעומת זאת, היה ממונה יו"ר הנהלת הסוכנות, העסקן הליברלי העשיר אריה („ליאון") דולצין.

דולצין, שמונה לתפקידו אחרי המהפך הפוליטי בבחירות לכנסת, היה ער לצרכים הדחופים של חבריו הפוליטיים ובני מעמדו.

אחד הנתחים השמנים ביותר באמתחתו של דולצין היתה חברת הבניה רסקו. חברה זו נוסדה על־ידי הסוכנות בשנת 1934. באותה תקופה נוצר מחסור חמור בדיור, אחרי גלי־ההגירה הגדולים של יהודי גרמניה, והתחלת ההגירה מפולין. מאז צברה רסקו נכסים רבים. היא בנתה אלפים ורבבות של דירות, רכשה חלקות אדמה יקרות בכל רחבי הארץ.

אט־אט החלו לפשוט בעולם העסקים השמועות כי רסקו עומדת למכירה. לא היה זה תמוה כלל, שהשמועות היו מלוות בפרסומים בעיתונות על מצבה הגרוע של החברה. בארצות אחרות, כאשר מבקשים למכור חברה מנסים להראות שמצבה איתן וטוב. בישראל, כאשר מבקשים לתת מתנה למקורבים של מיפלגת השילטון, מבקשים להוכיח שמצבה של החברה גרוע. רסקו פירסמה נתונים על נכסיה, שאינם תואמים את המציאות.

בהתגבר השמועות, הגיש המיליארדר היהודי־יפאני, שאול אייזנברג, הצעה לרכוש את רסקו ואף היה מוכן להשליש מייד שני מיליוני דולרים, כהוכחה לרצינות כוונותיו. גם הקבלן זכריה דוקר הגיש הצעה לקנות את רסקו, והביע נכונות לשלם 10 מיליוני דולרים. חברת סולל בונה ההסתדרותית, שכלל לא הבינה את מהות

המכירה לרובינשטיין נכשלה, ומנכ"ל מישרד־השיכון לשעבר עזר למרידור לקנות את „רסקו"

המישחק, הגישה גם היא הצעה רצינית.

את ההצעה הרצינית ביותר, ככל הנראה, הגישו שני אנשי עסקים תל־אביביים, הקבלן אהרון רובינשטיין ואלפרד אקירוב, בעל אלסקה ושותף בחברת ארקיע. השניים הסכימו לשלם לא פחות מ־9.5 מיליוני דולרים. העיסקה נחתמה במהירות, וכבר באמצע דצמבר 1980 השלישו רובינשטיין ואקירוב שני מיליון דולר כמיקדמה בידי הסוכנות.

אך החתימה נעשתה בלי ברכתם של בעלי־הבית. ליאון דולצין לא היה מרוצה. לא נראה היה שאפשר להפיק רווח פוליטי מן העיסקה. גם מנכ"ל רסקו ויו"ר הדירקטוריון של החברה, נסים ברוך, לא היה מרוצה.

ברוך מונה לתפקיד זה שנה קודם לכן. הוא בא אז במקומו של חיים דובשני, איש המערך. סיפור החלפתו של דובשני בברוך, מעיד על כך ששר־השיכון דוד לוי, ניחן ביכולת ראייה לטווח ארוך.

„מר דולצין עסוק"

בסוף 1980 התחיל מישרד־השיכון להערים קשיים מוזרים על דרכה של רסקו. המישרד סירב לרכוש דירות מהחברה, אחרי שהתחייב קודם לכן לעשות זאת, וגם הכשיל תוכנית בנייה של רסקו לזוגות צעירים בפתח־תקווה. לחיים דובשני נרמז, כי לקשיים יש אופי פוליטי. הוא הבין את הרמז, ואמר כי יהיה מוכן לפנות את מקומו, אם הדבר יועיל לרסקו. הוסבר לו שהדבר יועיל.

מינויו של נסים ברוך לתפקיד במקומו, לא היה מפתיע. ברוך הוא בעל חברה זוטרה לייעוץ כלכלי בירושלים, אך לעומת זאת הוא חבר בכיר בסניף חרות בבירה. לפני הדחתו של דובשני, נפגש ברוך לשיחה עם ראש־הממשלה, מנחם בגין, ועם שר־השיכון, דוד לוי, שנתנו את בירכתם לחילופי־האישים. דובשני, אחרי שפרש, נסע לנהל את סניף בנק הפועלים בשיקאגו.

נסים ברוך, שהוא חבר מרכז מיפלגתו, מצא לו בעל־ברית חשוב: זה היה יו"ר ועד־העובדים של רסקו, שגם הוא חבר חרות ותיק ונאמן. לפתע הציג ועד־העובדים רשימת תביעות פיצויים מדהימה במימדיה, שהסתכמה בעשרות רבות של מי-

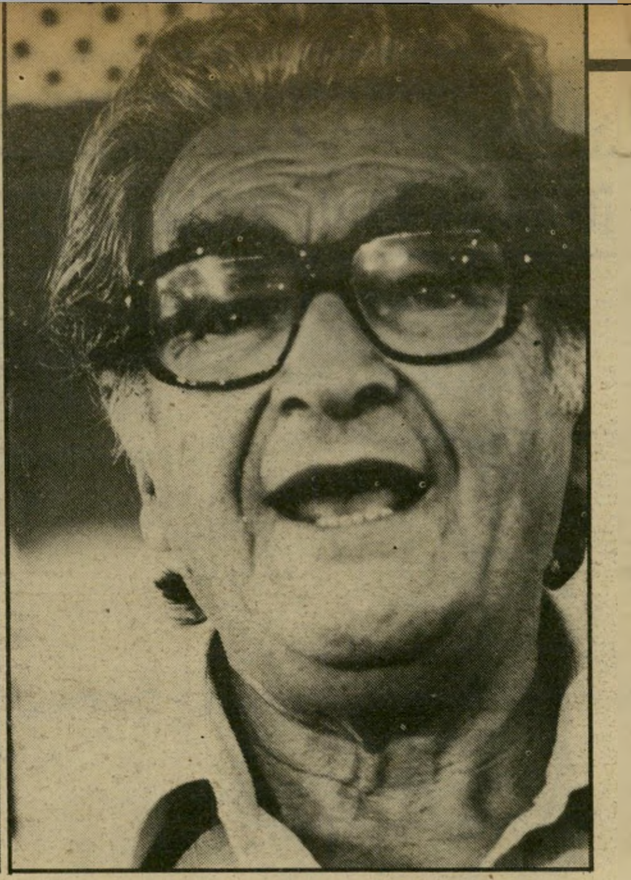

- דולצ'ין נתן -

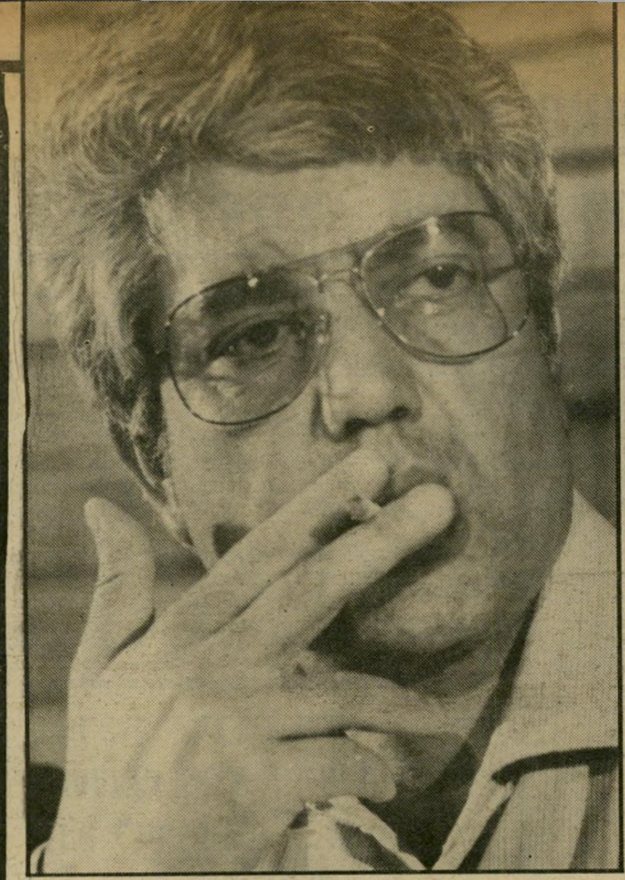

- לוי הוסיף -

(המשך מעמוד 33)

ליוני שקלים. רובינשטיין ואקירוב ניסו להתמקח, אך במהלך המשא־והמתן המייגע התברר להם, שמישהו מנסה למנוע את ביצוע העיסקה, ואין כל תועלת בהמשך הדיונים. כאשר ניסו רובינשטיין ואקירוב להיפגש עם דולצין, באמצע פברואר 1981, נמסר להם כי „מר דולצין עסוק ולא יוכל לקבלם.” שני אנשי־העסקים המפולחים לא היו זקוקים לרמז עבה יותר. הם הודיעו על נכונותם לבטל את העיסקה.

ביטול העיסקה עלה לסוכנות בכסף רב. היה עליה להחזיר לקונים את המיקדמה, בתוספת ריבית הגבוהה מזו המקובלת בשוק. הריבית הסתכמה בכמה מיליוני שקלים.

לא חלף זמן רב עד שהתברר מדוע הוכשלה העיסקה עם רובינשטיין ואקירוב.

באותה תקופה שבה התנהל המיקוח המייגע בין הקונים וועד־העובדים, הפכה קבוצת מרידור לקונה חשוב של הסוכנות. מרידור ושותפיו בחברת מבע קנו מהסוכנות, בינואר 1981, את שני מיפעלי חברת מבט. הנימוק שנתנה הסוכנות להחלטתה למכור את המיפעלים היה מוזר ביותר: חקירה משטרתית שהתנהלה נגד כמה מראשי החברה, שנחשדו בבניית חווילות לעצמם על חשבון החברה. מרידור קנה את המיפעל בחולון ואת המיפעל בשדרות — שניהם מפעלים לבנייה תעשייתית — ב־4.5 מיליוני דולרים.

באותה תקופה בערך הצטרף לקבוצת מרידור יעקב עקנין, מי שהיה מנכ"ל מישרד־השיכון. כשיש ברשותה אדם כזה, המבין בענייני שיכון ובנייה הרבה יותר ממרידור ושותפיו, אפשר היה לנהל בניחותא את המשא־והמתן על רכישת רסקו.

בשלב זה נכנסו לתמונה עוד שני אנשי עסקים תמימים במקצת, מסוגם של רובינשטיין ואקירוב. היו אלה עזר וייצמן, מי שהיה שר־הביטחון, ושותפו, הפרקליט האמריקאי ליאון צ'רני. שני אלה ביקשו לרכוש מחברת רסקו חלקת אדמה, שעלייה ייבנה בניין מישרדים גדול. החלקה נמצאת ליד בית ציוני אמריקה, באיזור יקר בתל־אביב. המחיר שנדרשו וייצמן וצ'רני לשלם היה 26 מיליוני דולרים. כאשר נודע להם, באותה הזדמנות, שאפשר לקנות את חברת רסקו כולה ב־9.5 מיליוני דולרים בלבד ואף בפחות מזה, לא היססו השניים להגיש הצעה לרכישת החברה.

אך כאן נכנס לתמונה פרקליטו של מרידור, חבר־הכנסת החיפאי משה שחל. הח"כ־הפרקליט, שהוא גם יו"ר סיעת המערך בכנסת, הציע מיד 300 אלף דולר יותר, ודולצין וברוך מיהרו לחתום על העיסקה.

על פי ההסכם, שנחתם ב־29 באפריל 1981, התחייבה חברת מבע לשלם, מייד עם העברת החברה, 800 אלף דולר, 6.5 מיליוני דולר בתוך שנה, ו־1.5 מיליון כעבור ארבע שנים נוספות.

מתנות העם היהודי

חברת „רסקו”, על חברות־הבת שלה ונכסיה, עברה לרשותו של מרידור. ההשתלטות הסופית של מבע על רסקו באה רק בחודש אוגוסט 1981.

חודשיים אחרי ההעברה, נודע לפתע כי מחצית ממניות חברת מבע, בעלת רסקו, נמכרו ב־8.4 מיליוני דולרים לקונצרן הענק רמברנדט. קונצרן זה, שבעליו הם דרום־אפריקאים, מייצר בין השאר את סיגריות רוטמנ'ס ופיליפ־מוריס.

כיצד זה עלה כל־כך ערכה של רסקו לפתע? אם נקנתה מחצית מחברת מבע ב־8.4 מיליוני דולרים, משמעות הדבר היא שהדרום־אפריקאים שילמו 2.25 מיליוני דולרים עבור מחצית מחברת מבט, ועוד 6.15 מיליוני דולרים עבור מחצית רסקו. פירוש הדבר הוא, שתוך חודש עלה ערכה של רסקו במונחים ריאליים בשני מיליוני דולרים כמעט!

אחד ההסברים לכך הוא, שמרידור צירף לעיסקה עם רמברנדט את ההסכם שלו עם מישרד־השיכון, על בניית 5000 הדירות בתוך חמש שנים. על־פי חישוב זהיר, של 50 אלף דולר לדירה, שווה הסכם זה 250 מיליוני דולרים. אם מביאים בחשבון רווח קטן של 10% על כל דירה, שוויו של ההסכם מבחינת הרווחים הוא 25 מיליוני דולרים.

אך בעלי עסקים מנוסים כאנשי רמברנדט לא שילמו כסף עבור חוזה הנמצא על הנייר. מצב הדיור בארץ השתפר, ולא ברור מתי יתחיל מימושו של החוזה, מה גם שעכשיו כבר ברור, כי מרידור לא יקים כלל את המיפעל על־פי שיטת סיגמה. לשותפים הדרום־אפריקאים שלו הציג מרידור את המיספרים הנכונים על מצבה של רסקו, שיפורטו להלן, ושאינם משתקפים במאזנים הרישמיים שלה.

עכשיו היה בידו של מרידור כסף מזומן. הוא הודיע לסוכנות היהודית שהוא מוכן לשלם מייד את כל סכום הקניה — וזה בהנחה מכובדת של 570 אלפי דולרים.

כך יצא, שתמורת מחצית ממניות רסקו שילמו מרידור ושותפיו 3.08 מיליוני דולרים, על־פי החשבון הבא: הם התחייבו לשלם 9.8 מיליונים, קיבלו מהסוכנות הנחה של 570 אלף דולר, ואילו מרמברנדט הם קיבלו 6.15 מיליונים תמורת מחצית מרסקו.

שותפיו של מרידור לעיסקה מדהימה זו הם איש העסקים מרדכי תג'ר, עורכי־הדין אברהם נאמן ואביבה נאמן, איש־העסקים הדרום־אמריקאי הד"ר יעקב דאס, ושותפו הקבוע של מרידור, מילה ברנר.

אחרי ביצוע ההעברה למרידור, נרגעו לפתע הרוחות גם בקרב העובדים. אמנם היתה שביתה קצרה וסימלית למדי בחודש אוגוסט, אך אנשי חרות משני עברי המיתרס — מרידור ונסים ברוך מצד ההנהלה ויו"ר הוועד מטעם העובדים, מצאו שפה משותפת. ככל הנראה, תשלם רסקו לעובדיה פיצויים בסכום של פחות מ־20 מיליון שקלים — פחות אפילו ממה שהיו מוכנים אהרון רובינשטיין ואלפרד אקירוב לשלם שנה קודם לכן! ניסים ברוך נותר, כמובן, על מכונו בראש החברה, כפי שהובטח לו.

מהו הרכוש שקיבלו הישראלים ושותפיהם הדרום־אפריקאים מהעם היהודי באמצעות הסוכנות היהודית?

רק לפני שבועיים הצליחה רסקו למכור את מרבית קומות הבניין שליד בית ציוני אמריקה לקבוצת ריגר — הקיבוץ־הארצי, ב־25 מיליוני דולרים, והרווח הצפוי לרסקו מעיסקה זו יגיע ל־5 מיליוני דולרים לפחות, כאשר תושלם הבניה.

כאשר מחשבים את ערך הנכסים האלה בהתאמה לאינפלציה הסכום הוא 283 מיליון שקלים. כל המיספרים האלה אינם כוללים את ערך הקרקע של האדמות שעליהן יש עתה בנייה, ואינם כוללים גם את ערך הנכסים של חברות־הבת של רסקו. על־פי הערכה זהירה ביותר שהיו כלכלנים מוכנים למסור, מגיע הערך הריאלי של נכסי רסקו היום, יחד עם החברות הבנות שלה, בניכוי השפעת האינפלציה והתחייבויות החברה, ללא פחות מ־25 מיליוני דולרים.

- שחל תיווך - ומרידור גרף מיליארד!

מרידור ושותפיו הישראלים מחזיקים במחצית מן הרכוש העצום הזה — 12.5 מיליוני דולרים. הם שילמו תמורתם קצת יותר מ־3 מיליוני דולרים.

שווי הקרקעות וזכויות־הקרקע של רסקו, בסוף חודש מארס השנה היה 890 מיליוני שקלים. עכשיו שווי הקרקעות והזכויות הוא יותר ממליארד שקלים, שהם כ־40 מיליון דולר. כדי להעריך מהו שווי החברה שקנה מרידור, יש להוסיף על סכום זה שלושה מרכיבים: שווי הדירות והנכסים שברשות רסקו, שווי הקרקעות שנמכרו מאז קנה מרידור את החברה ושווי החברות־הבנות של רסקו.

כלכלנים שאליהם פניתי בבקשה שיעריכו את שווי החברה, על־פי נתונים שהתפרסמו, טענו שכל הנכסים האלה, שעליהם השתלט מרידור, שווים לפחות 50 מיליון דולר.

הסוכנות העבירה למרידור 55 אחוז ממניות רסקו ו־84 אחוז מן השליטה בחברה. פירוש הדבר הוא, שחברת מבע שילמה 9.3 מיליון דולר תמורת נכסים ששווים 25 מיליון דולר, ואולי יותר מזה.

מקור בסוכנות, המכיר את עיסקת רסקו, טען שעובדה היא שבמשא־ומתן שניהלה הסוכנות, גם עם גורמים אחרים, לא הוצעו סכומים גבוהים יותר תמורת רסקו. הוא גם טען שברשות הסוכנות היתה הערכה של שמאי על שווי החברה, אך הוא סירב לומר מה היה גובה ההערכה של השמאי, ובאיזו מידה קרוב הסכום שבו נמכרה רסקו לסכום שבו הוערך שוויה.

לדברי האיש מן הסוכנות, קשה לדעת מה אירע ברסקו, שלפתע התחילה להראות רווחים. המנכ"ל נשאר אותו מנכ"ל. „אולי הם הצליחו להראות רווחים, בעיקבות הלוואה שקיבלו בינתיים, בסך 34 מיליוני שקלים.”

תשובה זו אינה מפתיעה. הסוכנות הציעה את רסקו למכירה, כדי שמישהו ירוויח, ולכן היו המחירים שהוצעו נמוכים. המישהו שהרוויח היה מרידור! הוא ושותפיו קיבלו מתנה של עשרות מיליוני דולרים מן הסוכנות. הם קיבלו מתנה נוספת השווה עשרות מיליוני דולרים, ממישרד־השיכון, בצורת הסכם לבניית 5000 דירות.

אחרי שרסקו יצאה מידי הסוכנות, שהיתה מעוניינת להראות שהחברה מפסידה, עתידה החברה הזאת להתגלות כרווחית ביותר.

שלמה פרנקל

מעתה, אורחים קבועים בסלון של וורדו:
מערכות-קיר F.R.C. Möbel מאוסטריה.

התרווחי בנוחות באחת ממערכות הישיבה הנהדרות של וורדו והסתכלי סביבך. האם את מכירה מערכות־קיר מרהיבות יותר מאלה? סגורות, פתוחות ובמבחר גווני האגוז, האלון והמהגוני - כל אחת ממערכות־הקיר המודולריות, מתוצרת .F.R.C אוסטריה, יכולה להיות שלך!
קני את כולה - או רק חלק ממנה, קני חלק אחד - וצרפי אליו אחר...
כל כך הרבה אפשרויות וצירופים, כל כך הרבה יופי ואיכות -
וכל זה בשבילך... אין מה לדבר. צריך רק לבוא ולראות.

רהיטי וורדו -
מפיצים בלעדיים של מערכות־קיר .F.R.C אוסטריה בישראל.

וורדו · תרבות הדיור

רמת־גן, רחוב ז'בוטינסקי 22.
שעות פתיחה: 9.00-13.00, 16.00-20.00
בימים שלישי ושישי: 9.00-13.00, במוצ"ש: 18.30-21.30

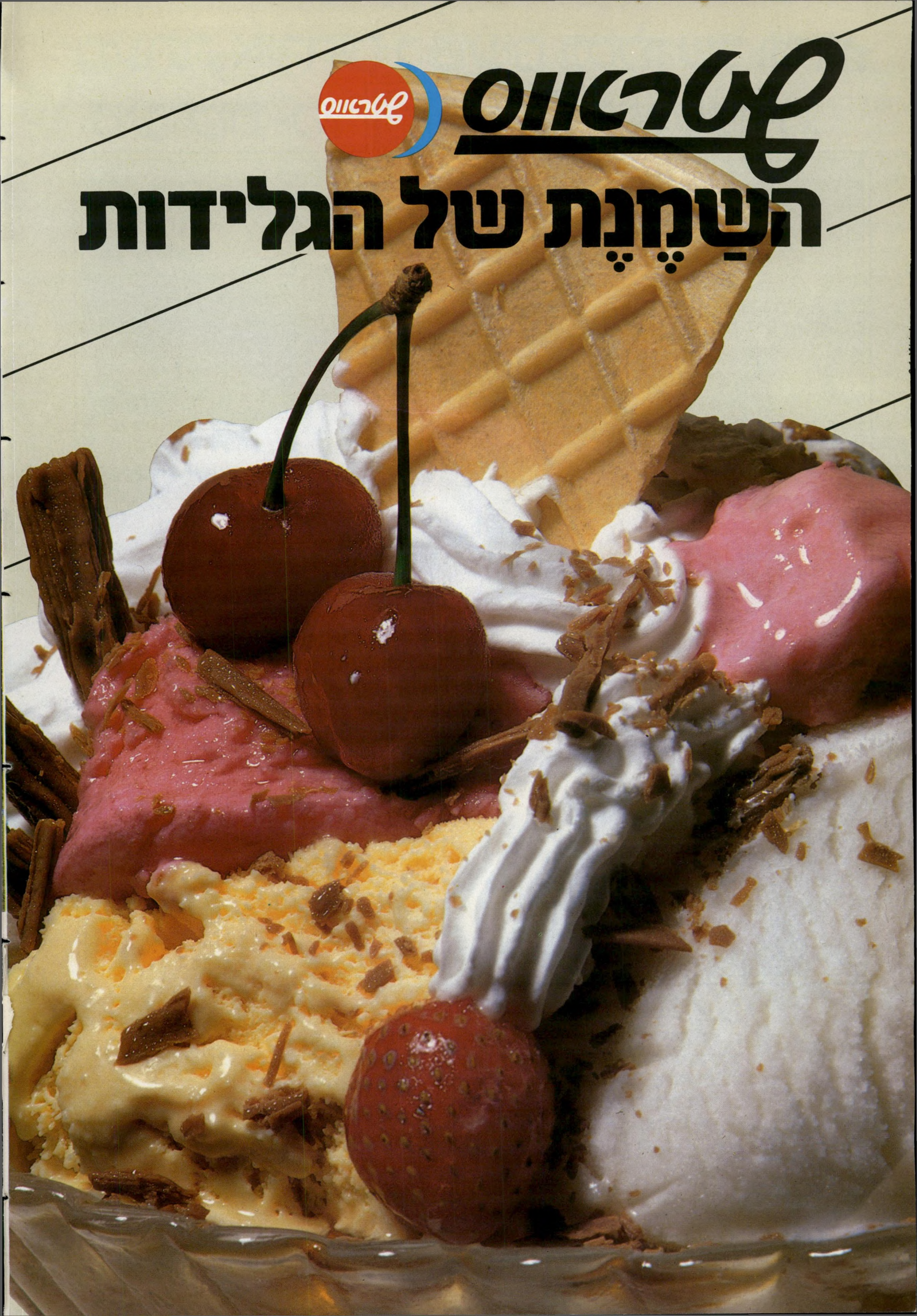
שטראוס
שטראוס
הַשַמֶנֶת של הגלידות

ריבת חלב
פינקולדה
תות וניל
מרציפן
קרמל
קרמלידה

של
הלב הרחב
ההמצאה החשובה ביותר מאז המצאת הוידאו.
"הלב הרחב" של וידאוטייפ סניו
מה זה?
הבוכנה הנמצאת בתוך כל וידאוטייפ היא המרכיב החשוב ביותר באמינותו ובאיכותו. זה בעצם הלב של הוידאוטייפ
מה זה עושה?
סרט הוידאו הנמצא בתוך הקסטה "רץ" אל תוך הוידאוטייפ סביב הלב. על גבי הלב נמצאים ראשי ההקלטה והשידור של התמונה. הלב מכתיב את דיוק ההקלטה, יציבות התמונה, ואיכות הצבע ושמירה על תקינותו של סרט הוידאו.
VTC 5300
SYSTEM 5800 נייד
VTC 5400 עם שלט סורק תמונה
מחירים מיוחדים לרגל המבצע

וידאוטייפ סניו

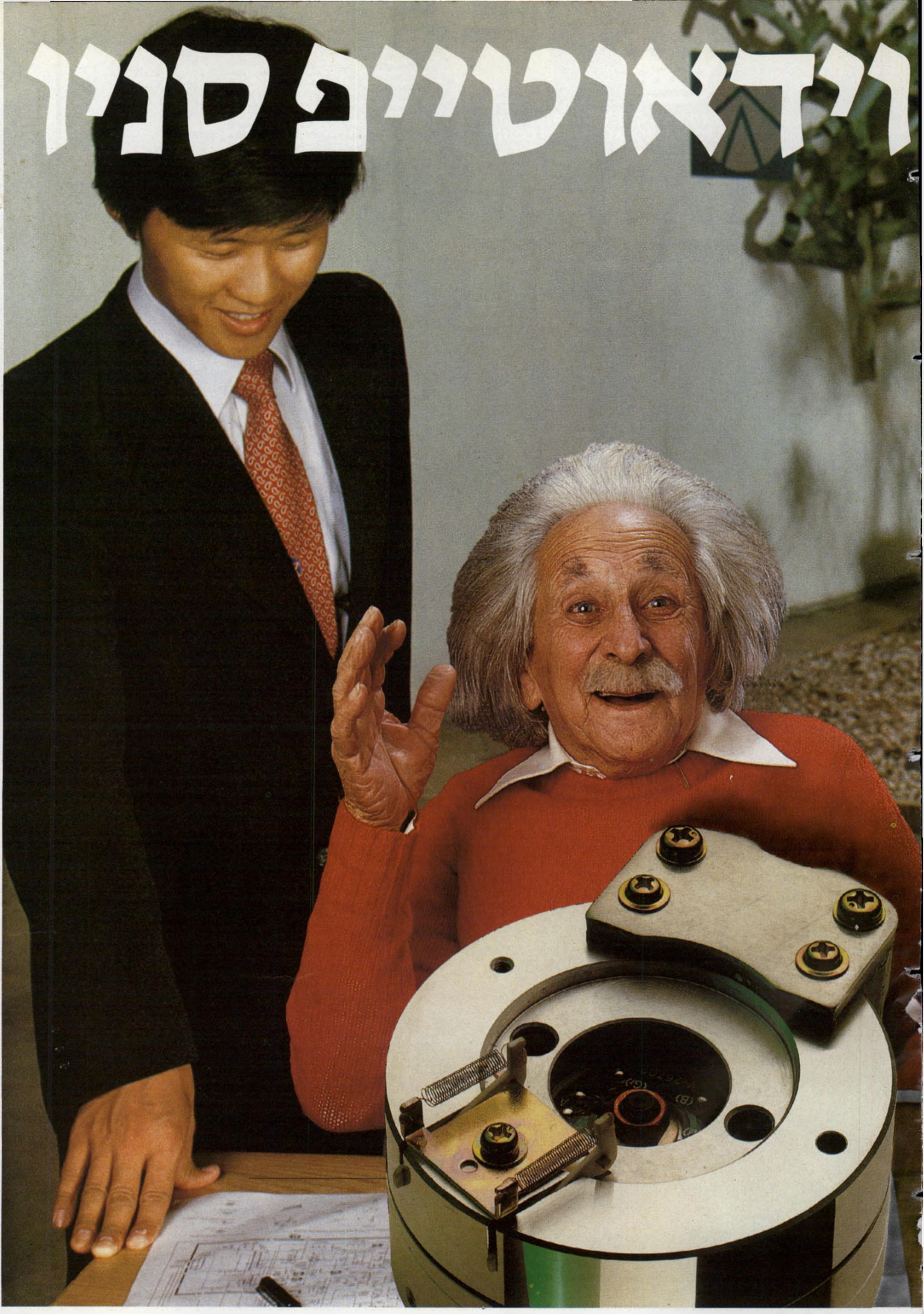

SANYO BETA VIDEO CLUB

כל הרוכש וידאוטייפ סניו מקבל מינוי חינם בספרית הקסטות של סניו המונה אלפי סרטים

אולמי תצוגה סניו: ירושלים: לונץ 10, **תל אביב:** פרישמן 50, **חיפה:** שד' ההסתדרות 47, (מפרץ חיפה) וכן בחנויות השקם וכלבו שלום.

■ **ירושלים:** גד אלקטרוניקה, פינס 11 • האחים לוי, שלומציון המלכה • טטרון ירושלים אבן ישראל 2 • לני חנוך מרכז כלל רח' יפו • "ליאור" שמאי 23 • מ. אלקטרוניק בע"מ, בן סירא 24 • סלון ירושלים, יפו 33 • צבי שיר, פסג' מגדל הלל • רדיו־קול, לונץ 5 • שריג אלקטרוניקה, אגריפס 72. ■ **תל־אביב:** שרותי פרסום ותחבורה, ריבל 18 • רדיו אורית, אחד העם 19 • אסמור, העליה • וידאו סנטר, ה' באייר 70 • אלקטרוניקה, אבן גבירול 145 • סלון להיט, אבן גבירול 20 • סלון טוקיו, אלנבי 53 • רדיו קסטל, אבן גבירול 177 • רמפל, ארלוזורוב 15 • וידיאו טק, אבן גבירול 183. ■ **חיפה:** היי פיי קולור, הרצל 17 • חצרוני אלקטרוניקה, שד' ההסתדרות • חשמל אריה, נטיב 2 • כל אלקטריק, הנביאים 15 • סלון סמי, הרצל 57 • קול אור חיפה, הרצליה 1 • קורק בע"מ. ■ **אור יהודה:** • סלון כוכב, מרכז מסחרי. ■ **באר שבע:** סטריאו סנטר, פסג' אוניקו • סלון אונל, תחנת אגד 24 • שרות אלקטרוני, העצמאות 49. ■ **אופקים:** טויזר דוד, מרכז מסחרי • עזרן יצחק, מרכז מסחרי. ■ **אילת:** הוכמן ובניו. ■ **אשדוד:** רשת ד, אזור ד ב/6. מרכז הקסטות, מרכז מסחרי. ■ **אשקלון:** צלילי הדר, הרצל 24 • אלקטרו אור גזית, פינת ההסתדרות ■ **בית שמש:** אליקטון, מרכז מסחרי. ■ **בית שאן:** קדוש שלמה, מרכז מסחרי 20. ■ **בת ים** סלון הוד בלפור 48. ■ **גבעתיים:** צלילי המוסיקה, כצנלסון 177. ■ **דימונה:** אדם שמואלביץ, מרכז מסחרי. ■ **הוד השרון:** חמד, דרך השרון 94. ■ **הרצליה:** אמפיסל, סוקולוב 16 • רדיו קול, בן גוריון 17. ■ **חדרה:** מחסן מכירות לסטר, הרברט סמואל 72 • פ.ר. אלקטרוניקה, הנשיא 21. ■ **טבריה:** סטריאו שימי, רח' הגליל. ■ **טירת הכרמל:** גולדנברג את צבי, מרכז מסחרי. ■ **לוד:** גט־אין, הנשיא 2 • פאוזי, הרצל 68. ■ **נהריה:** הטכנאים, שד' הגעתון 12. ■ **נתיבות:** בן־נעים יצחק, א. התעשיה. ■ **נתניה:** מרכז הסטריאו, שד' בנימין 12 • תל אור שמואל הנציב 15. ■ **עכו:** אחים סט, בן עמי 43 • קניני, טרומפלדור 22. ■ **עפולה:** חשמל שושני, ברנר 3 • שטראוכלר, תחנה מרכזית אגד. ■ **פתח תקוה:** לירון, ההגנה 17 • רדיו חנוך, מוהליבר 4 • אבי סטור, חובבי ציון 16 • רדיו אלי, ההגנה 12. ■ **ראשל"צ:** ברנפלד אמנון, רוטשילד 39 • סלון בן זקרי, ביאליק 10. ■ **רחובות:** חזי אלקטרוניקה שרות, בית הפועלים 4 • סלון אלקטריק, הרצל 187. ■ **רמלה:** אסתר אוניברסל, ביאליק 2. ■ **רמת גן:** ד.נ. שווק, פרוג 1. ■ **רעננה:** אלקטרו פ.א.מ, חנקין 2 • רזניק אבי, אוסטובסקי 11. ■ **ק. אתא:** סלון אורלי, זבולון 3. ■ **ק. אליעזר:** אדיב, ככר מאירהוף 18. ■ **ק. ביאליק:** אפרי את פלדמן, קרן היסוד 74. ■ **ק. גת:** סלון טוקיו, מרכז מסחרי 72. ■ **ק. חיים:** נפטלברג, שד' ירושלים 3. ■ **ק. מוצקין:** טרקלין הקריה, שד' השופטים 6 • מפגש הטכנאים, שד' השופטים 29 • סלון 89, קדיש לוז 11 • פלדמן שווק מכירות, השופטים 11. ■ **ק. מלאכי:** לוגסי דני, מרכז הוד. ■ **ק. שמונה:** סלון להיט אלפיים מרכז מסחרי. ■ **שדרות:** אמויאל זיק מרכז מסחרי. סעדון יהודה, מרכז מסחרי 12

במה זה שונה מהאחרים?

את מה שנאמר עד כאן עושה כל בוכנה בכל וידאוטייפ. כאן נכנסו לפעולה הממציאים של סניו. הם הגדילו את קוטר הלב ב־12.5 מ"מ לעומת האחרים ויצרו את "הלב הרחב" של וידאו טייפ סניו. ע"י כך גדלה מהירות העתקת התמונה והחיכוך של סרט הוידאו ש"רץ" סביב הבוכנה הוקטן למינימום. וכך משיג "הלב הרחב" של וידאוטייפ סניו דיוק רב יותר בהקלטה, יציבות מוחלטת של התמונה, הפרדת צבעים מושלמת ושמירה על איכות סרט הוידאו.

שיטת בטא השיטה העדיפה

המצאת "הלב הרחב" של וידאוטייפ סניו מבטיחה עדיפות לשיטת הבטא של סניו על השיטות האחרות. בבדיקת איכות התמונה שנערכה בגרמניה ע"י עיתון הצרכנות D.M. זכתה שיטת בטא ב־1,130 נקודות לעומת 700 נקודות לשיטה האחרת. בבדיקת איכות ההקלטה זכתה שיטת בטא ב־1,160 נקודות לעומת 956 נקודות לשיטה אחרת. בסיכום כללי זכתה שיטת בטא ב־5,660 נקודות לעומת 4,625 נקודות בלבד לשיטה האחרת.

לכן כדאי לך שהוידאוטייפ שלך יהיה וידאוטייפ סניו עם "הלב הרחב"

דור חדש של וידאוטייפים - בלעדי לסניו

המצאת "הלב הרחב" איפשרה לסניו פיתוח דור חדש של וידאוטייפים בשיטת הבטא.

כל הוידאוטייפים של סניו העומדים לרשותך היום הינם שנת ייצור 82.

רק סניו באולימפיאדת לוס אנג'לס 1984

מארגני אולימפיאדת לוס אנג'לס 1984 בחרו במכשירי הוידאוטייפ והטלוויזיות של סניו כמכשירים הבלעדיים בהם יצלמו וישדרו את האולימפיאדה!

SANYO

האיינשטיין של יפן

TUBORG BREWERIES LTD. DENMARK
BY APPOINTMENT TO THE ROYAL DANISH COURT
TUBORG
בירה טובורג
BY APPOINTMENT TO
THE ROYAL DANISH COURT
THE ROYAL SWEDISH COURT
Tuborg Beer
TUBORG BREWERIES LTD. DENMARK
Tuborg
Genuine
Beer
מיובא ומשווק ע"י טמפו בירה שיווק ושות'
גיתם מערכות תדמית

מכיר עוד מקום כזה? כפר הנופש אשקלון.

ashkelon אשקלון

כפר הנופש אשקלון

אשקלון: 24195/6- 23917-051

תל אביב: 03-284206

מיזוג־אויר מלא בכל החדרים

- ביתנים מוקפי־ירק
- ארוחות כיד המלך
- יין וגבינה חופשי
- כרי דשא
- רכיבה על סוסים ופונים
- קליעה בחץ וקשת
- טניס
- כדורסל
- כדורגל
- כדורעף
- פינג פונג
- פטנג
- אופניים
- גלשני רוח
- גלשני גלים
- בריכה
- חוף ים
- דיסקוטק
- מועדון למשחקי חברה
- וידאו
- משחקי טלויזיה
- מוסיקת רקע
- התעמלות
- גן שעשועים לילדים
- בר
- בקרוב - מועדון צלילה ופעילות ימית

הגיע אלוף העולם במשקל קל

קנקל

יותר משקה פחות משקל

2 ליטר

מארצות הברית לישראל - הבקבוק הפלסטי הענק, המכיל 2 ליטר משקה! ושוקל (עם המשקה) כמו בקבוק זכוכית של ליטר.

חברת ''טמפו'', נאמנה לדרכה, גאה להציג את המלה האחרונה בתחום המשקאות הקלים - קנקל.

מעכשיו אין צורך להסחב הלוך ושוב עם בקבוקים כבדים, השוקלים יותר מהמשקה שבתוכם.
אין צורך בפקדון.

קנקל בקבוק ענק חד פעמי - מלא כל טוב.

טמפו

ניום מערכות תדמית

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

למות או להסביר?

בתוכנית „מוקד" בטלוויזיה אמר שר־הביטחון דבר חשוב, שכדאי שנבין טוב־טוב־טוב מה משתמע ממנו. כאשר נשאל כבוד השר על אודות ענייני ההסברה הישראליים, שהם כידוע יגעים במקצת בגלל העניין הלא־נעים הזה שנהוג במילחמות האחרונות לצלם את תוצאות ההפצצות, הוא ענה בערך ככה: יותר חשוב שההסברה תינזק, וחיי החיילים הישראליים שלנו יישמרו.

תשובה טובה. ההסברה זה משהו באוויר. חיי החיילים שלנו זה משהו ממשי מאוד. אמנם, זה מאוד לא מועיל להסברה המקומית שנהרגים הרבה חיילים, אבל זה בסוגריים. נחזור לעניין. מפציצים הרבה, טען שר־הביטחון, וזה מזיק להסברה אבל מציל חיילים.

אני לא אוהב להגיע אד־אבסורדום, אבל משהו אני חייב בכל זאת לשאול:

האם מדברי שר־הביטחון עלי להבין ש־340 החיילים או כמה, שנהרגו לנו, נהרגו בעצם למען הסברה טובה יותר?

אני רואה שלא הבנתם, אז אסביר בבקשה את עצמי.

האומנם אי־אפשר היה להציל את חיי כל חיילינו, או לפחות חלק גדול מאוד מהם, אילו היינו מרבים יותר בהפצצות? ובכן, בוודאי שאפשר היה. הרי בהפצצה רצינית ממש אפשר למחות ממש עיר שלמה מעל פני האדמה! מה הרחמים המטופשים האלה שגילינו? למה עוד עומדות על מכונן כמה וכמה ערים בלבנון, שכמעט ולא נגענו בהן? האם עשה שר־הביטחון חשבון בחיי כמה חיילים עלה לנו המחדל הזה? האם אי־אפשר היה להצילם? מדוע היה צורך להקריב את חייהם של שלוש מאות חיילים ויותר למען ההסברה שלנו — מה גם שזה לא עזר?

זה המחדל האיום שצריך לחקור אותו במילחמה הזאת!

כדאי להשתדל

אם לא הייתי שומע בעצמי את ה־שיחה הזאת, לא הייתי מאמין שהיא יכולה להתקיים. אבל עובדה. אין לי חשק להסגיר את הזהות של המש־תתפים, מסיבות אישיות, אבל ככה זה הלך:

- צא א': היי! מה שלומך! המון זמן לא ראיית אותך!
- צד ב': כן, מה לעשות, הייתי במילחמה בלבנון.
- צד א': נו, אני רואה שחזרת בשלום!
- צד ב': כן, אבל קראו לי ואני הולך שוב.
- צד א': נו, בפעם הזאת תשתדל יותר.

עוד ועדה

במישרד־הביטחון ישבו האנשים ה־מקורבים וחשבו, מה לעזאזל דפוק פה בסיסטמה שהם תמיד יוצאים מוש־מצים. חשבו, חשבו, בסוף אפילו מצאו פיתרון, והעלו אותו לפני שר־הביטחון. וזה דבר הפיתרון:

לממשלה יש ועדה לענייני־ביטחון, נכון? אז למה שלביטחון לא תהיה ועדה לענייני־ממשלה.

עדיין לא ברור אם שר־הביטחון קיבל את ההצעה.

מעשה בחתול ובעכבר

יום אחד הסתובב לו בשטח חתול אחד, די גדול ודי שמן, אבל עדיין די מהיר ודי גמיש, והחליט שהגיע הזמן לחסל סופית — אבל סופית — את העכבר.

העכבר, שתגידו עליו מה שתגידו, אבל טיפש לגמרי הוא לא, ניחש את מזימת החתול למראה המבט הזידוני שבעיניו, הטיקים הקטנים שהיו לחתול באף, ועוד סימנים מבשרי־רע.

ואז, באותו יום אחד שעליו מדובר, זינק החתול זינוק עז ונועז לעבר העכבר, אבל הצליח למרוט בציפורנו רק מעט עור מזנב העכבר. זינק שוב — ונתקל בקצה

חוטמו הרגיש ברגל השולחן, והעכבר ממנו והלאה. וכך ניהל העכבר קרב נסיגה זהיר, כשהוא מוליך אחריו את החתול עד למירוץ הגדול בשטח הפתוח.

בקצה השטח הזה נמצא חורו של העכבר. רץ העכבר במהירות ונכנס לחור. רץ החתול במהירות רבה לא פחות אחריו, ומרוב התנופה שלקח, נתקע ראשו בתוך חורו הקטן של העכבר, אך כתפיו הרחבות־יחסית מנעו ממנו להמשיך ולהיכנס, ואילו ליסתותיו הרחבות יחסית מנעו ממנו את היציאה.

החור של העכבר אינו גדול. כאשר ראשו של החתול כבר נמצא בפנים, כמעט שאין העכבר יכול להתחמק. החתול מצליח לנגוס בזנבו. גם העכבר לוחם, ומדי פעם שורט את עיניו של החתול, מורט שערה משפמו, וכן הלאה.

האם יצליח החתול לצאת מן המלכודת שטמן לו העכבר? האם יצליח העכבר להימלט מן החור שלו עצמו? על כך בפרק הבא.

עכשיו כבר מותר לגלות

המטרה האמיתית של ההפצצות ה־כבדות של צה"ל בביירות אינה בכלל מה שחושבים. יש כאלה הטוענים כי המטרה היא לחסל את „קיני המחב־לים". שטות ורעות־רוח. איך אפשר לחסל את קיני־המחבלים שלא נמצאים על צמרות העצים אלא במרתפי־הבניינים?

יש כאלה האומרים שהמטרה היא לזרז את המשא־והמתן המדיני, אבל עובדה שהוא לא מזדרז, ויש גם כאלה שאומרים שלהיפך, הוא נסוג. אז אולי המטרה, בעצם, היא להכשיל את המשא־והמתן המדיני? גם זאת שטות יוצאת מהכלל, כי עובדה היא שגם בגין וגם

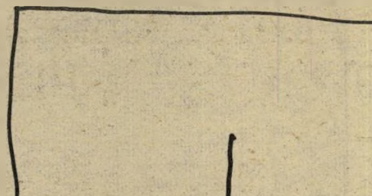

שרון וגם שמיר כל הזמן אומרים שהם פשוט מתים על משא־ומתן מדיני, וכלב מי שלא מאמין.

יש גם כאלה שאומרים שהמטרה של ההפצצות היא סתם להרוג לבנונים, פלסטינים וכלבים, אבל זה כבר גובל באנטי־שמיות, אם אומרים ככה.

לא ולא! המטרה היא אסתטית לגמרי! לעיניו הרגישות של שרון פשוט הפריעה העובדה שהיו בביירות כמה וכמה בניינים שהזדקרו כמו... מעל לכל האחרים, הסתירו את הרוח ואת הנוף, ובכלל, זה ארכיטקטורה זה? מה הם חושבים להם, הלבנונים, שפה זה ניו־יורק? אז מה שקורה זה שמטוסינו ותותחינו פשוט משטחים קצת את ביירות, מכסחים את הבניינים הגבוהים, ואו־טו־טו תהיה שם ארכיטקטורה עלא כיפאק.

להחזיר את אש"ף למקומו

הייתי רוצה להזכיר לכולנו, בבקשה, שהעילה הרישמית לפרוץ המילחמה הזאת, הקרויה גם „מיבצע שלום ה־גליל", היתה ההתנקשות בחיי השגריר שלנו בלונדון, שלמה ארגוב. הממשלה טענה שטועה מאוד הוא אש"ף, אם הוא חושב שהוא יוכל לשמור מצד אחד על השקט בגליל, ומצד שני לפגוע בחיי ישראלים ויהודים בעולם. זו, כך אמרו האנשים הדוברים בשמנו, אינה שמירה על הפסקת־האש!

וכך פתח האיש הקרוי ראש־הממשלה, במילחמה הקרויה שלום־הגליל, כדי לשמור על חייהם של ישראלים ויהודים בכל רחבי העולם.

ופיתאום, מה קורה? קורה שהדבר שהכי פחות מעניין את הממשלה שלנו, הם חיי הישראלים והיהודים ברחבי העולם, שרק בשבילם הרי נעשתה ה־מילחמה הזאת!

ואיך אני יודע? כי כך אמר שר־החוץ בנאום בשבוע הזה. אש"ף, כך אמר שר־החוץ, נטה לשכוח שהוא בעצם איר־גון מחבלים, אירגון טירור. איזו חוצ־פה! הלך האירגון הזה, והקים לעצמו צבא ממש סדיר, שלא עוסק בטירור, צבא עם מישמעת, שכאשר המפקד אומר, או שכולם יורים, או שאף אחד לא יורה. זה אירגון טירור, זה?

אז אנחנו החזרנו, בבקשה, את אש"ף למקומו הטיבעי. תחזור להיות אירגון טירור — אמר בעצם שר־החוץ שלנו לאש"ף — תפסיק לעשות לנו הפסקות־אש שאנחנו לא רוצים, ותתחיל, בבקשה, לרצוח יהודים וישראלים בכל רחבי העולם, כמו שאנחנו מצפים ממך! מה זה פה, הפקרות?

שמעתי בגל"צ

שמעתי ביומן החדשות של אחר־הצהריים בגל"צ איזה פרשן צעיר לענייני השטחים, כשהוא מנתח ומסביר מה ההבדלים בין היומונים השונים בשפה הערבית. על שניים מהיומונים אמר הפרשן שהם מביאים הרבה תעמולה, אחד מהם משתמש בשפה הלקוחה מסיגנון התעמולה הסובייטי עם מילים כמו „משרתי האימפריאליזם" ודברים מהסוג הזה. ואילו העיתון השלישי, טען הכתב, מביא את החדשות בצורה „עיתונאית־מיקצועית" יותר, צמוד יותר לעובדות, ויש פחות תעמולה.

אז אתם שואלים אם אני שיפשפתי את אוזניי? מאיזה מילון „עיתונאי־מיקצועי" לקוחה המילה „מחבלים", שגל"צ הירבה מאוד להשתמש בה בחודשיים האחרונים? ומאיזה מילון „עיתונאי־מיקצועי" לקוחות המילים „רב המחבלים" או „מנהיג־המחבלים", ובמה המילים האלה נופלות מהמילים „משרתי האימפר־יאליזם", שמא יוסבר לי? מעניין מה היה קורה אילו היה הפרשן הצעיר משתמש באותם כלים ניתוחיים שבהם השתמש לגבי עיתוני השטחים, לגבי העיתונים הישראליים ותחנות־הרדיו המקומיות. אני בעד.

אסיר־עולם, שהורשע בעוון רצח אכזרי של זקנה, זוכה בעירעור ויצא לחופשי מחמת הספק. בשיחה עם „העולם הזה" הוא טוען:

„עשיתי צחוק מכל המישטרה!"

תצלום מישטרתי שבו נראית גופתה של רחל פסטרנק בת ה־76, כפי שנמצאה שרועה על ריצפת ביתה בפתח־תיקווה. ידיה היו כבולות בחוט־חשמל ורגליה קשורות זו לזו. פניה היו מכוסות במפה.

ה אם רוצח אכזרי הוצא לחופשי, מבלי שנענש על מעשיו?

בית־המישפט העליון בירושלים, ישדן בעירעורו של יצחק עקביוב על הרשעתו ברצח מעורר חלחלה בבית־המישפט ה־מחוזי בתל־אביב, קיבל את טענותיו של הסניגור, עורך־הדין צבי לידסקי, ביטל את ההרשעה וזיכה את המערער מחמת הספק. עונש מאסר־עולם, שנגזר עליו קודם לכן, בוטל, והוא שוחרר.

בפסק־דינם, שהוא נדיר ביותר, ציינו השופטים, כי היתה להם סיבה טובה ל־חשוד, ואפילו לחשוד מאוד, שעקביוב אכן רצח את רחל פסטרנק, קשישה בת 76, שהתגוררה בגפה ברחוב פרומקין 4 בפתח־תיקווה, בשעה שביצע מעשה שוד בדירתה. אך הם קבעו ש„עובדה מחשי־דה זו, אסור לה שתהווה בסיס להרשעה פלילית. ההלכה היא, וטוב שהיא כזו, כי יהא החשד הקיים כנגד הנאשם כבד ככל שיהיה, הוא עצמו, ללא ראיה ממשית שמעבר לספק, לא יספיק לביסוס הרשעה."

בכך התעלו נשיא בית־המישפט העל־יון, השופט משה לנדוי, שזה היה מישפ־טו האחרון לפני שפרש לגימלאות, ה־שופטת מרים בן־פורת והשופט דב לוין, מעל־פני הרושם השלילי הכבד, שנוצר אצלם לגבי המערער. לדברי מומחים ל־ענייני מישפט, פסק־דין יוצא־דופן זה, שהתקבל פה־אחד, הוא האובייקטיביות ה־מישפטית בהתגלמותה, והוא עתיד לשמש אות ומופת.

עבור יצחק עקביוב היה זה סוף ה־דרך. מבחינה מישפטית הוא זוכה לחלו־טין, אפילו שהזיכוי ניתן מחמת הספק בלבד. על־פי החוק במדינת־ישראל, לא ניתן יותר להרשיעו בתיק זה לעולם, גם אם יכריז עתה בראש חוצות כי הוא אכן הרוצח, ויתחייב על־כך בתצהיר ב־שבועה.

אולם בלב מישפטנים רבים, למרות ש־הם משבחים את החלטת השופטים, מכרס־מת עדיין השאלה: האמנם עקביוב אינו הרוצח?

פירפורי גסיסה

ג ופתה של רחל פסטרנק נתגלתה, בבוקר ה־24 במארס 1980, שרועה על הריצפה, כשידיה כבולות בחוט־חשמל ורגליה קשורות זו לזו בגרב ניילון. מפת־שולחן היתה קשורה בעוצמה מסביב ל־פיה, ואילו ראשה היה מונח על כר, כש־הפנים כלפי מטה.

על־פי חוות הדעת של הד"ר בצלאל בלוך מהמכון לרפואה מישפטית באבו־כביר, שערך את הבדיקה הפאתולוגית, נמצאו בראשה של המנוחה שריטות ו־שיפכי־דם, שנגרמו תוך שימוש במכשיר קהה, שקרוב לוודאי היה אגרוף אדם. אך סיבת־המוות היתה חנק, על־ידי קשי־רת איזורי הפה והאף במפת־שולחן, באופן מהודק, ועל־ידי הטמנת הראש בתוך ה־כר. היה זה מוות איטי, תוך יסורים ו־פירפורי־גסיסה.

חוקרי המישטרה מצאו את הדירה באי־סדר מוחלט. חפצי־הבית היו מפוזרים בכל עבר. ניכר היה כי מבצעי המעשה חיטטו בארונות ונטלו לעצמם מרכושה של המנוחה. התברר, כי הקשישה החזיקה בבעלותה תכשיטים יקרי־ערך רבים. תכ־שיטים אלה לא נמצאו במקום, ולכן הת־עורר החשד, שהם נגנבו תוך כדי ביצוע הפשע הנתעב.

לא נמצא עד־ראייה כלשהו, אשר היה נוכח בעת ביצוע המעשה, או שראה במו עיניו מי וכיצד פרץ אל דירת הנרצחת ועשה בתוכה את שעשה. עד אחד ויחיד לעניין זה הוא נכדה של המנוחה, אלון פסטרנק בן ה־18, שהזדמן באותו בוקר אל קירבת בית מגוריה של סבתו, והבחין לתדהמתו בפתח הדירה בגבר לבוש ב־טרנינג כחול עם פסים לבנים, שהסתלק מן המקום.

בלב הצעיר התעורר חשד כי קרה משהו לסבתו. הוא הזעיק למקום את אמו, ואז נתגלה לעיניהם המחזה המזעזע.

לחקירת הפשע מינתה המישטרה צוות חקירה מיוחד (צח"ם). בראש הצח"ם הועמד מפקח גרשון פינקס ממישטרת פתח־תיקווה, שבינתיים הועלה לדרגת פקד. מכיוון שפרט לתיאור הקלוש ש־סיפק להם הנכד, לא היה בידי החוקרים מימצא כלשהו שיוביל אותם לכיוון מסויים, הם היפנו תחילה את עיקר ה־חקירה לאפיק מודיעיני.

המלצה לחותנת

מ עדויות השוטרים, שניתנו בבית־המישפט, התברר שיצחק עקביוב בן ה־38 מפתח־תקווה היה מאז 1969 מודיע מישטרתי פעיל. המפקח פינקס ראה בו את אחד המקורות החשובים.

לכן היה זה רק טיבעי שמייד כשמונה לראש הצח"ם, הוא פנה לחפש את נמ/29, כינויו הסודי של עקביוב במישטרה.

בעיקבות יוזמה זו התפתחה פרשה, ש־נראתה דמיונית מדי אפילו לשמש עלילה לסרט, אך היא התרחשה במציאות. פר־שה זו, שפורסמה בעבר (העולם הזה 2255), הפכה את המישטרה לבדיחה.

הקצין איתר אותו בבית־קפה בפתח־תקווה, כשהוא לוגם בירה ומשחק קל־

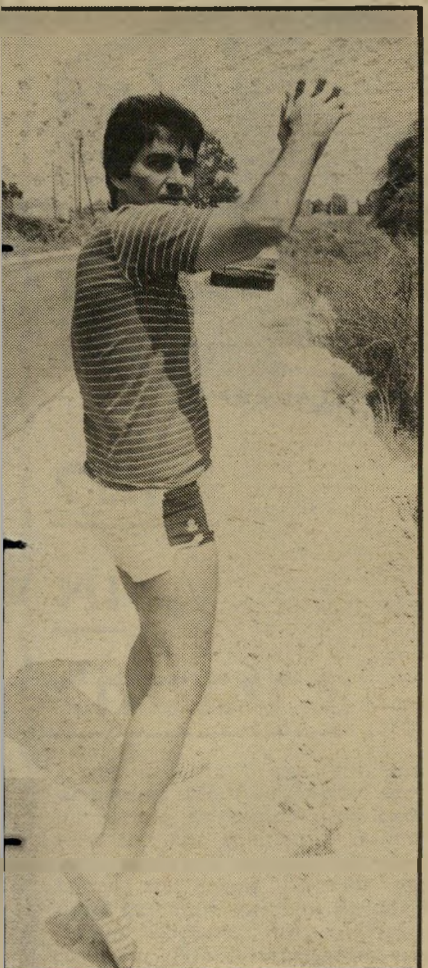

ביי־ביי! אמר יצחק עקביוב ל־שוטרים, לפני שברח בעת השיחזור. לדבריו, תיכנן הכל מראש.

פים עם חבריו. פינקס עצר את ריכבו וסימן לעקביוב, כי הוא מעוניין לשוחח עימו. הוא עשה זאת בזהירות, כדי שלא לשרוף את המודיע.

השניים נפגשו מאוחר יותר, במקום־המיפגש הקבוע שלהם, בבית־מלון ישן ומוזנח במרכז פתח־תקווה. שם הסביר קצין המישטרה למודיע באיזה עניין הוא זקוק לשירותיו הפעם, והבטיח לו 30 אלף לירות תמורת מידע שיוביל אל הרוצח.

העבריין הבטיח להתחיל בעבודת החקי־רה מייד, אבל ביקש מחברו השוטר ש־יעזור לו תחילה להתפייס עם אשתו ועם מישפחתה. עקביוב הסתכסך אז עם אשתו היפהפיה, רחל, בגלל היותו מכור לסמים. האשה עזבה את ביתה וחזרה לבית אמה בראש־העין.

מכיוון שהתקרב חג־הפסח, רצה עקביוב שפינקס ישכך את הרוחות, כך שבני מישפחת האשה ירשו לו לחגוג את ליל־הסדר בביתם.

השוטר נענה. וכך, ביום הרצח בלילה, הביא הקצין את המודיע ברכב מישטרתי לבית חמותו בראש־העין. שם השתדל איש המישטרה אצל האשה והחותנת. המלצתו הועילה, ולעקביוב הובטח מקום בערב החג.

כבר למחרת היום החל המודיע לפעול. על־פי דיווחיו נעצרו אנשים שונים ו־נחקרו. עקביוב ידע להצביע על סימנים מחשידים לגבי כל אחד מהם. אך בזה אחר זה הוסר החשד מעל כולם. אולם הבחור הנמרץ לא התייאש, המשיך לכוון את החוקרים.

המידע הבא שמסר עקביוב החשיד שלושה אנשים. האחד מסר אליבי ושוחרר מייד עם בדיקתו. אבל שני האחרים הוחזקו במעצר יותר מ־30 יום, מכיוון שעקביוב מסר שהיו קשורים במכירת־זהב, שנגנב מהנרצחת. בדיקת המידע הזה ארכה זמן רב, ובינתיים ישבו שני החשודים במעצר.

בסך הכל היו כ־50 חשודים ברצח ה־ישישה, שכמחציתם נעצרו לחקירה.

רק כעבור חודשיים התעורר במישטרה

החשד, שהמודיע נמ/29 הוא האיש שביצע את הרצח. חשש זה לא התעורר דווקא אצל פינקס, אלא אצל חוקר אחר, בשם אליהו ששון. כתוצאה מכך נעצר עקביוב, נחקר, הועמד לדין והורשע בבית־המישפט ה־מחוזי.

הצעה ללכוד פורצים

השופט העליון דב לוין, שכתב את פסק־הדין המזכה, שעליו סמכו ידם גם שני השופטים העליונים האחרים ש־ישבו בעירעור, מתייחס לנסיבות שבהן התעורר החשד:

„נאמנים עליו, כשם שהיו נאמנים על בית־מישפט בדרגה הראשונה, דבריו של החוקר ששון, שכשנה לפני מעשה הרצח דיווח לו המערער, בהיותו מודיע משטרתי, כי בדירת המנוחה פסטרנק מצויה קופה חבויה. הוא הציע אז להביא ללכידתם של פורצים, בכך שיעודדם לבצע פריצה לאותה דירה ולתופסם בכך. הצעתו נד־חתה.

„בהתקדם החקירה במיקרה דנן, התברר מעדות הגברת מאירי, בתה של המנוחה, כי זמן קצר אחרי ימי־השיבעה, ביום ה־2 באפריל 1980, גילו דבר שלא היה ידוע להם קודם לכן, כי בארון הבגדים של המנוחה חבויה קופה, שהיתה פתוחה וריקה.

„גילוי זה הדליק אור אדום אצל ששון, שמא המערער מעורב במעשה. המערער שותף בחקירה כמודיע ודיווח לחוקרים על חשדות נגד מיספר ניכר של אנשים, כאילו הם מעורבים במעשה. חקירתם של אלה הפריכה עד מהרה את החשד, לכן סבר ששון, שאולי המערער מאחז עיניהם והוא עצמו ביצע את המעשה. סופו של דבר, שהצליח לשכנע את פינקס, כי יש ממש בחשדותיו ואז נעצר המערער ונפתחה חקירה נמרצת ונוקשה נגדו.

„המערער בעדותו, שאינה מעוררת רו־שם טוב ואמין, התכחש לחלוטין שידע על אותה קופה, או שידע על דבר קיומה של אותה קשישה פסטרנק, או שידע את מעונה שברח׳ פרומקין בפתח־תיקווה. לד־בריו, אכן הציע לטמון פח לפורצים, אך לא בדירה ברח׳ פרומקין, אלא בדירה ברח׳ פינסקר. חוקרי המישטרה שוללים גירסה זו מכל וכל.

„התכחשות זו של המערער לידיעת כתובתה של המנוחה והקופה החבויה ב־דירתה, מחשידה — מחשידה מאוד — את המערער.”

אולם לבסוף, למרות החשד הכבד, הח־ליטו השופטים העליונים לבטל את ההר־שעה ולזכות את עקביוב. הסיבה לכך מנומקת בפרוטרוט, בפסק־דין הבנוי לתל־פיות, המשתרע על־פני 33 עמודים.

במהלך חקירת רצח הזקנה הורשע עקביוב בתקיפת ד״ר נטי הירשנזון, רופא מקופת־חולים בפתח־תיקווה, שממנו היה מקבל מירשמים לתחליפי־סם, בהיותו נרקומן. על כך הוא נדון לשלוש שנות מאסר, מהן שנה וחצי בפועל. החקירה וההליכים המישפטיים בתיק הרצח המשיכו להתנהל נגדו, תוך כדי תקופת מאסרו.

בהיפתח מישפט הרצח בבית־המישפט המחוזי, הציג עקביוב אליבי: הוא טען שהיה בשעת הרצח המשוערת — 10.30 בבוקר — בביקור אצל ד״ר הירשנזון. אליבי זה הופרך במהלך המישפט.

החוקרים במישטרת פתח־תיקווה הצלי־חו להוציא מפי עקביוב הודאה ברצח, והוא אפילו יצא עם החוקרים לשחזר את מהלכי הרצח. אולם בעת שהובילם לפרדס, ב־סמוך לפתח־תיקווה, שם, לטענתו, החביא את שלל התכשיטים והכסף שגנב מבית הקשישה, הצליח לברוח מהם ולהיעלם. הוא הסגיר את עצמו כעבור כמה ימים באמצעות עורך־הדין צבי לידסקי והעיתו־נאי יחזקאל אדירם.

במהלך מישפט זוטא, שהתקיים בבית־המישפט המחוזי, קיבלו השופטים את טענות הסניגור לידסקי, כי ההודאה, ו־השיחזור שנערך בעיקבותיה, הוצאו מה־נאשם באופן בלתי־חוקי, והחליטו שאינם קבילים כראיה. בית־המישפט אף מתח ביקורת חמורה על שיטות־החקירה, ובמ־יוחד גינה את דרכיו של המפקח גרשון פינקס.

כתוצאה מכך התערער בסיס התביעה, שכן השופטים קיבלו על עצמם להתעלם מההודאה והשיחזור.

אולם ההרשעה התאפשרה בכל זאת, בזכות עדותו של האסיר אלברט מזרחי, שהועבר על־ידי החוקרים לתאו של עקב־יוב, כדי שימשוך אותו בלשונו. הוא העיד כי הנאשם גילה לו פרטים על הרצח.

בין עדי־התביעה היו גם אשתו של עקביוב, רחל, ואמה, סעדה דחבש. האשה העידה, כי בעבר, כשהיא ובעלה טיילו בקירבת בית המנוחה, נעלם הבעל לפתע וחזר כשבידיו עציץ פרחים. מכיוון שהיה ידוע שבמירפסת ביתה של הקשישה היו עציצי פרחים כאלה, היתה זאת הוכחה שהנאשם גנב ממנה בעבר פרחים, ומתוך כך עולה שהכיר את הבית, למרות ש־הכחיש זאת.

החותנת העידה, שהנאשם סיפר לה בשעות אחר־הצהריים של יום הרצח, פרטים מדוייקים על מהלך הרצח, עוד לפני שהדברים פורסמו בכלי־התיקשורת, ולפני שעקביוב שוחח על כך עם המפקח פינקס, כך שלא היה יכול לדעת אותם, אלא אם לקח חלק במעשה הנפשע.

לעדויות אלה הצטרפו כמה ראיות נו־ספות. אחת מהן היתה העובדה שרגליה של המנוחה נכבלו בקשר מיוחד, הנקרא „קשר סוסים”, משום שנהוג לקשור בו רגלי סוסים. הוכח שלעקביוב היה בעבר דוכן למכירת אבטיחים, שם החזיק סוסים, כך שידע כיצד כובלים סוס.

בית־המישפט גם ייחס לחובתו של ה־נאשם את הפרחת האליבי שהציג, ואת עדות החוגר ששון, שעמד על כך ש־עקביוב ידע על הקופה הנסתרת, שעליה סיפר לו בעבר, למרות שהכחיש זאת במישפט.

על סמך כל אלה הרשיעו השופטים ה־מחוזיים אלישע שיינבוים, אברהם מלול ויעקוב קדמי את הנאשם בעבירת רצח וגזרו עליו מאסר־עולם.

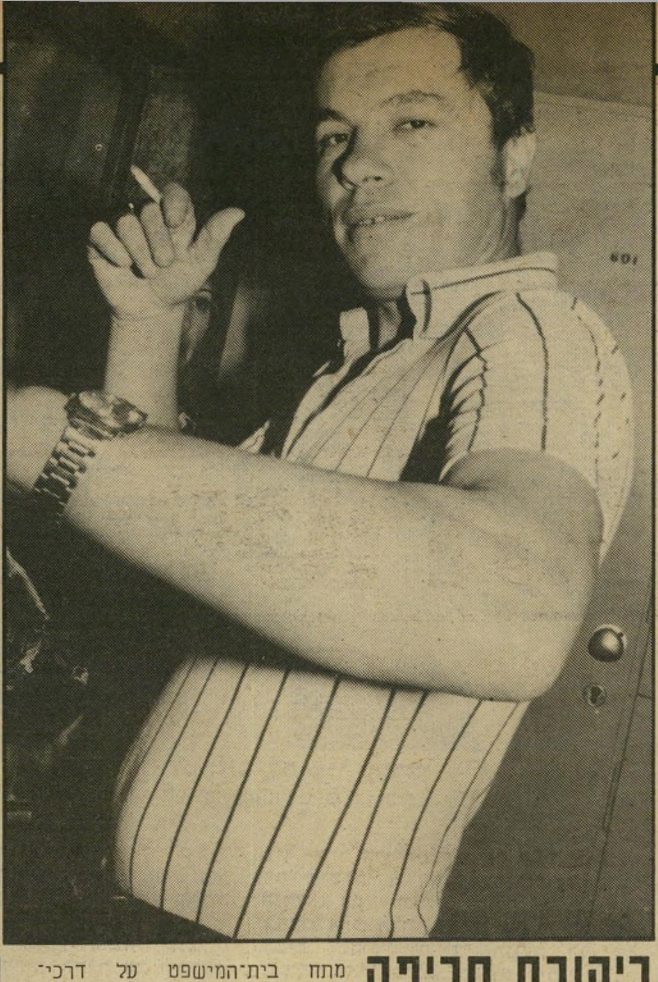

ביקורת חריפה מתח בית־המישפט על דרכי־החקירה של המפקח גרשון פינקס, שהועלה בינתיים לדרגת פקד. השופטים ביטלו את ההודאה שגבה.

שבירת האזיקים יצחק עקביוב בן ה־38 מדגים כיצד שבר את האזיקים, בעזרת וו חיבור של צינור השקייה, בעת שנמלט.

„מה? אני?” שואל יצחק עקביוב, הנראה על רקע ביתה של הנרצחת. ברחוב פרומקין 4 בפתח־תיקווה. לדבריו, הוא חף מפשע. הוא טוען, שכלל לא ידע היכן נמצא הבית ולא הכיר את הזקנה, וכי נעשה לו עוול.

הפרקליט עורך־הדין צבי לי־דסקי זכה לברכות מפי שופטים ופרקליטים כאחד, על הצלחתו.

„אני חף מפשע!”

בית־המישפט העליון קיבל את טענת הפרקליט לידסקי בעירעור, ו־קבע כי העד אלברט מזרחי הוא שקרן ואדם בלתי־אמין לחלוטין, שאי־אפשר לס־מוך על דבריו. לגבי החותנת סעדה דחבש והאשה רחל, קבע בית־המישפט שהן היו שרויות בסיכסוך עם הנאשם, ולכן יש לכך השפעה על אופי עדותן. השופטים ביקרו במיוחד את עדותה של האם, וקבעו שהיא מבולבלת ובלתי־יציבה.

אחרי שהפחיתו במידה ניכרת, בנימוקים ארוכים ומפורטים, את מישקלן של ה־עדויות, קבעו השופטים ששאר הראיות, גם אם יתקבלו במלואן, אינן מספיקות כדי להרשיע את המערער. הם הדגישו גם את העובדה שנכדה של הנרצחת, אלון פסטרנק, לא זיהה את עקביוב, כשתמונתו הוצגה לפניו, ביחד עם תמונות של אנשים אחרים.

לפיכך, זיכו השופטים את עקביוב וציוו לשחרר אותו.

לעורך־הדין צבי לידסקי היתה זו ההצ־לחה הגדולה ביותר בקאריירה בת 24 שנים. על כך הוא זכה לברכות משופטים ופרקליטים כאחד.

אחרי זיכויו אמר עקביוב ל„העולם הזה”:

„אני חף מפשע, אבל עשיתי צחוק מכל המישטרה. הצלחתי לברוח להם בזמן ה־שיחזור, כי השוטרים רצו לכיוון פח, שאני הצבעתי עליו ואמרתי להם שהכסף שם. תיכננתי את הכל מראש כדי לברוח. בזמן שהם רצו לעבר הפח, הם השאירו אותי לבד. אמרתי להם ביי־ביי וברחתי.

היו שם בערך עשרה שוטרים. עד שהם הספיקו להבין מה קורה, כבר נעלמתי להם. הידיים שלי היו כבולות באזיקים. נכנסתי לתוך הפרדס ושברתי את האזיקים על וו של צינור השקיה. אחר־כך טיפסתי על עץ וקפצתי למרחק 10 מטרים לתוך שיחים, כדי שהכלבים של המישטרה יאבדו את העיקבות שלי. במשך ארבעה ימים כל המישטרה חיפשה אותי ולא הצליחה לתפוס אותי, עד שהסגרתי את עצמי.

היו חשוב לי שכולם יידעו שאני לא מודיע של המישטרה. כל זה היה שקר, ואני גם לא נרקומן. נגמלתי. לא רצחתי את הזקנה, ובכלל, לא ידעתי אפילו איפה הבית שלה. אני מתכוון לתבוע פיצויים על העוול שנגרם לי.

יוסי הייםן

נשואי הסטיריקאי

הסאטיריקאי־משורר שהפך לזמר, **יעקב** („יענקל'ה") **רוטבליט**, התחתן לפני שבוע, לגמרי בחשאי, בירושלים. הכלה: **אורנה חסון**, גרושה ואם לשני ילדים מירושלים.

ליענקל'ה בן ה־37 אלה הם נישואיו הראשונים. כאשר נשאל הגבר יוצא־הדו־פן, שבשנים האחרונות הירבה להתבודד בביתו שבירושלים המיזרחית, מה הסיבה שבגללה החליט לפתע לצאת מבדידותו ולחלק את חייו עם בת־זוג, השיב: „גם אני רוצה לעבור את הפולקלור הזה."

מילחמת ששת הימים היתה נקודת ציון בחייו של האיש. הוא איבד בקרב אבו־טור בירושלים את אחת מרגליו. מאז הוא השתנה באופן קיצוני. הוא פיתח לעצמו השקפות חדשות על החיים והעולם כולו, התנתק ממרבית חבריו מהבוהמה, בחר להסתגר בעולמו שלו. בין הבודדים, ש־עימם שמר על קשר, הוא חברו הטוב **יהונתן גפן**.

אחת לכמה שנים מגיח יענקל'ה רוט־בליט לחדשות, ומעורר מהומה רבתי. הוא חיבר שירים שהכעיסו אלופים. הוא פרש ממישרת הסאטיריקן של הארץ, והעדיף ללמוד לנגן בגיטרה, להתחיל לשיר את השירים שלו עצמו.

עורכי תוכניות התקליטים בתחנות־השי־דור מסרבים להרבות בהשמעת תקליטו הראשון, כך שיחררתי את ירושלים, ואת תקליטו השני על מות האימפריה, בשל תוכנם הפסימי והעוקצני.

בשנים האחרונות התחיל רוטבליט ל־התעניין בדת האיסלאם. הוא הקדיש לכך חלק ניכר מזמנו, ואף הירבה לבקר במיס־גדים בעיר־העתיקה. בראיון שהעניק פעם להעולם הזה, אמר: „הגענו עד הלום מהתנ"ך, ואני לא מוצא שום ספר אחר, והנה הכל חוזר אל התנ"ך. בדיוק כפי שאצל בני־דודנו הכל חוזר אל הקוראן ואל האיסלאם. מסתבר, שאנחנו חיים כאן באיזה מישחק מיתולוגי. המישחק הידוע של הדתות.

„אני אהפוך למאמין בתנאי שנצליח להפוך את כל הדתות. לחבר את היהדות, הנצרות, האיסלאם והדתות של המיזרח־הרחוק לאיזו דת קוסמית חדשה. השאלה היא, אם נוכל להיכנס לנושא הזה באמת, ולאבד את הזהויות הפרטיות הנלחמות זו בזו — וכך לצעוד לקראת ממשלת־עולם, לקראת עולם שמתחיל לגשש דרכו בכוכבים, עולם המכיר בזה שהכוכבים קיימים, ולא רק מצויירים על כיפת ה־רקיע."

באחד החדרים בביתו של רוטבליט ב־עיר־העתיקה תלוי ציור של סולימאן מנ־צור, צייר הקריקטורות של העיתון המיז־רח ירושלמי אל־פאג'ר, שבו נראה ערבי הנושא את ירושלים כולה על כתפיו. בחדר אחר תלוי תצלום אוויר של הר־הבית, שהופץ על־ידי תנועת כך של ה„רב" מאיר כהנא. במקום מיסגד כיפת הסלע מופיע על התצלום דגם מוקטן של בית־המיקדש, הנמצא במלון הולילנד ב־ירושלים.

בעבר חי המשורר־זמר במשך תקופה ארוכה עם הציירת **טלי עמרמי**, אך הם נפרדו לבסוף. על אשתו הטריה, אורנה, לא ידוע הרבה. חתונתם התקיימה בצינ־עה, בנוכחות כמה מחבריו של רוטבליט מן העבר. ביניהם היו הרב פופיק ארנון, הרב אורי זוהר, המשורר יב"י והזמר־שחקן שמוליק קראוס.

יענקל'ה רוטבליט עם טלי עמרמי
ממשלת־העולם המתחילה בכוכבים

רק חבר

הגיעו אלי כל מיני שמועות וליחשושים. שמזכירת חטיבת חרות בכנסת, **ירדנה מלר**, עומדת להתחתן בקרוב. וזה בהחלט דבר שמשך את תשומת־ליבי.

אולם, כאשר הרמתי טלפון לירדנה בת ה־28, ציפתה לי אכזבה. הכלה המיועדת, נתנייתית המתגוררת כיום בדירה שכורה

ירדנה מלר
אין חתן — יש בגין

בירושלים, טענה שאמנם יש לה חבר, אבל הוא רק חבר. עניין הנישואין כלל לא נדון ביניהם.

על החבר שלה סירבה האשה החשובה ביותר בסיעת חרות למסור פרטים כלשהם. היא בכלל התפלאה מאוד לשמוע, שיש כאלה היודעים לבשר על חתונה קרובה.

ירדנה ידועה כאוהדת שרופה של ראש־הממשלה, **מנחם בגין**. היא מוכרת כאחת שאצלה המיפלגה היא מעל לכל, והיא מקדישה לעניינים הפוליטיים את מירב מירצה.

נראה, שלא כל־כך משעמם לה בחיים. דבר שאולי מסביר מדוע כלל אינה ממ־הרת, לדבריה, להתחתן.

ירדנה אחת יותר מדי

הזמרת **ירדנה ארזי** התקשרה אלי במ־יוחד כדי לתקן טעות, שפורסמה כאן לפני שבועיים.

בסיפור על הפרידה של המיסעדן ואיש־העסקים **שוקי בן־פורת** ומלכת־היופי לשעבר, **ענת זמיר**, דיווחתי לכם בדרך־אגב, שבעבר היה לחתיך הזה רומן עם ירדנה ארזי.

ובכן, ירדנה הזכירה לי שכבר בעבר

ירדנה גורביץ
מחוץ לאור הזרקורים

ירדנה ארזי
שום רומן עם הנ"ל

פורסמה הכחשה בדבר העניין הזה. היא עמדה על כך שאדגיש שוב, כי לא היה לה שום רומן עם הגבר הנ"ל. לדבריה, חשוב לה מאוד, שבביוגרפיה שלה לא יופיע קשר כלשהו בינה ובין המיסעדן הזה.

ירדנה הסבירה לי עוד, כי הטעות החו־זרת ונשנית נובעת כתוצאה מבילבול בינה ובין השחקנית **ירדנה גורביץ**, שלה דווקא כן היו יחסים עם הגבר הזה. ירדנה אחת הפכה לשתי ירדנות, וכך נוצר מצב שיש ירדנה אחת יותר מדי.

אין לי כל כוונה לפגוע במוניטין של הזמרת היפהפיה, שהוציאה לאחרונה תק־ליט חדש. אם טעיתי, אני מתנצלת על כך.

ואם חשבתם שבזאת סיימתי את פרק ההתנצלויות, אתם טועים. התמזל מזלי ובאותו שבוע התקשרה אליי גם הירדנה השנייה.

נעבור, אם כן, לירדנה גורביץ: היא לא הכחישה את היחסים הידידותיים שהיו לה עם שוקי, וגם אי־אפשר להכחיש כך סתם דברים שכולם ראו וכולם יודעים עליהם. אבל גם לה היו טענות.

גורביץ טענה שהיא לא גרה ביחד עם שוקי בדירה אחת, שהיא כלל לא עמדה להינשא לו, ושכלל לא יצאה עם **סמי הירש**, שניהל אז את המועדון של שוקי ורפי שאולי, אפילו לא לערב אחד.

כיום, כמובן, קשה לפשפש בציציות, ולברר מה נכון ומה לא, שכן מדובר בדברים מלפני יותר משנתיים. אבל אם השחקנית, שהחלה את הקאריירה שלה כדוגמנית, טוענת כך, זה בטח נכון. אני מתנצלת, אם כן, גם לפניה.

אגב, ירדנה גורביץ עומדת להינשא בקרוב לפירסומאי **עמי טמיר**. היא הו־דיעה, כי מעתה ואילך בכוונתה להישאר מחוץ לאור־הזרקורים.

נשואי האלמנה

לאחרונה נראה התעשיין **דויד מו־שביץ**, בנו של מנכ"ל עלית מארק מו־שביץ, כשהוא מבלה להנאתו עם הדוגמ־נית **חלי גולדנברג**, ששבה ארצה מ־שהות ממושכת בארצות־הברית. אולם ב־עוד שדויד בן ה־30 פלוס הוא רווק מושבע, מסתבר שיש גם חתונות במיש־פחת מושביץ.

לפני חודש וחצי נישאה מחדש **גבי מושביץ**, אלמנת אחיו של דויד, **דני מושביץ**, שניספה בעת התרסקות מטוס פרטי, שהטיס בעצמו. בעלה השני של גבי הוא **משה רשל**, יועץ מדיני בשג־רירות ארצות־הברית בישראל.

טקס החתונה התקיים בבית פרטי בהר־צליה־פיתוח, בחוג מצומצם של ידידים ובני־מישפחה קרובים. את בני־הזוג כיבד בנוכחותו הבוס של החתן, שגריר ארצות־הברית בישראל סמואל לואיס. הוא גם נשא ברכה בשם כל עובדי השגרירות. בין המוזמנים בלטו בני מישפחת מושביץ, שעימם שמרה גבי על קשר גם אחרי מות בעלה.

בעבר ניהלה גבי בת ה־38 רומן ארוך עם השחקן־בימאי **עודד קוטלר**. יחסיה עם משה בן ה־45 התפתחו בשקט, ללא פירסום.

גבי היא אדריכלית במיקצועה, והיא שותפה ביחד עם **רונית עופר**, גרושתו של **יודי עופר**, בסוכנות ליבוא פרחים.

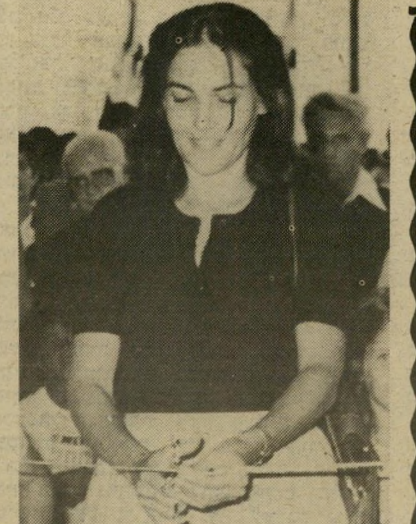

גבי מושביץ
השגריר בירך

רחל מרחלת על כל העולם

מירי אלוני ואשר צרפתי

רק לפני חודש דיווחתי לכם על הפרידה בין הזמרת **מירי אלוני**, ובין חברה בשנים האחרונות, **ג'סי נחייסי**. ובכן, הבחורה הזאת לא נזקקה לזמן רב כדי להתאושש מהפרידה, וכדי לפתוח ביחסים חדשים.

עכשיו כבר נודע שיש לה אהבה חדשה, בדמותו של השחקן־בימאי **אשר צרפתי**, בעל תיאטרון המדרגות, שנסגר בשל קשיים כספיים. אשר בן ה־35 נמצא עדיין בהליכי־גירושין מאשתו, השחקנית **מדי גודה**, אך נראה שליבו נמצא כבר אצל מירי. השניים נראים לאחרונה מאושרים, כפי שלא נראו מזה זמן.

האמת היא שהשחקן היה שרוי בזמן ה־

מירי אלוני
בדיוק בשלה —

אשר צרפתי
— למשהו חדש

אחרון בתקופה די קשה, בשל פרידתו מאשתו, שטענה שהוא משתכר ומכה אותה. הוא עזב את הבית ועבר לגור בנפרד. במשך זמן רב היה ניתן לראותו במקומות שונים, כשהוא לבדו. על כך נוספו גם הצרות בתיאטרון, והרי לכם מירשם בדוק לדיכאון. אולם לא גבר כצרפתי יניח לרוחו ליפול. בדיוק בזמן המתאים הוא מצא את הזמרת, שגם היא היתה בדיוק בשלה למשהו חדש.

בינתיים זרם אליי מעט מידע על הסיבה לניתוק בין מירי לגיסי. מספרים, שיש לכך קשר גם לחיכוכים על רקע כספי.

היחסים של מירי עם אשר הם רק בתחילתם, אך לפי ניצוצות האהבה שביניהם יש בהחלט מקום להמר כאן על משהו רציני.

שתי חתונות בחלב ודבש

לאה לופטין ויהודה תמיר
המעגל נשלם

בעוד אנחנו מתבשרים **שיהודה תמיר** מלהקת חלב ודבש מתחתן עם חברתו **אורלי**, קצינה בחיל־הים, מתברר שיש חתונה נוספת בלהקה: **לאה לופטין** וחברה **אריק רודיך** נישאים אף הם.

בכך נשלם מעגל־הנישואין בחלב ודבש. שני החברים האחרים, **ראובן גבירץ** **ושמוליק בילו** כבר נשואים.

למעשה, לאה בת ה־30 ואריק בן ה־28 חיים כבר כזוג נשוי לכל דבר מזה שלוש שנים. הם מתגוררים ביחד בדירה שכורה בחולון, ביחד עם כלב הקוקר־ספנייל שלהם.

לזמרת, שהיא בת קיבוץ אפיקים, אלה הם נישואיה השלישיים. בעלה הראשון היה חבר מהקיבוץ, ואילו השני היה רופא־השיניים **ויקטור חסון**, שלו היתה נשואה במשך כמה שנים.

החתן היה, לעומתה, רווק. הוא ידוע כמוסיקאי מוכשר. בעבר הוא התפרסם כבעל הסינטסייזר הראשון בארץ. הוא הוציא אף תקליט משל עצמו, שבו הוא שר ומנגן. לאחרונה, הפיק את תקליטה החדש של הזמרת **ירדנה ארזי**, חברתה לשעבר של לאה בשלישיית שוקולד מנטה מסטיק, הזכורה לטוב.

כזכור, החליפה לאה לופטין את **גלי עטרי** בלהקת חלב ודבש, ומאז היא ממשיכה להופיע בהרכב זה. אחרי החילופין עמדה הלהקה לייצג את ישראל בתחרות האירוויזיון באוסלו, ואז התעוררה השאלה מי מהשתיים תיסע. לבסוף זכתה לאה, והיא שהשתתפה בהרכב שהופיע בתחרות.

חברה של לאה ללהקה, יהודה תמיר, שהקדים אותה בעניין החתונה, גרם בכך מפח־נפש לכל מעריצותיו הרבות, שפשוט התקשו לעמוד בקסמו של הבחור החתיך הזה, בעל העיניים הירוקות. יהודה חי עם חברתו אורלי מזה שנתיים. השניים אינם נראים באירועים הנוצצים בעיר ומעדיפים חיים שקטים וצנועים. הם תיכננו טקס חתונה ביתי וצנוע, בנוכחות קרובי־מישפחה וידידים מעטים בלבד.

גם לאה ואריק מעדיפים להתחתן בצניעות. עד כמה ששמעתי, טקס החתונה שלהם נקבע להיערך ברבנות.

גירושין בטיפול הח"כ

פה ושם הגיעו הדים ארצה, שסיפרו על נישואיה החדשים של הזמרת **אסתר עופרים**, גרושתו של בן־זוגה לצמדי־העופרים, **אבי עופרים**. אולם מה שלא התפרסם הוא סיפור תלאותיה של האשה, כתוצאה מגירושיה מבעלה.

השניים נפרדו בגירושין אזרחיים, שלא הוכרו על־ידי המוסדות. כאשר ביקש אבי להתחתן מחדש, התעוררו הבעיות. אולם אבי נשא לבסוף אשה גרמניה, ואף הספיק להתגרש ממנה, כך שהכל סברו שהמיכשול הוסר.

הסברה הופרכה בעת שאסתר, השוהה כעת בניו־יורק, שם היא מופיעה, ביקשה להנשא לידידה, **מוסיקאי גרמני** בן 21, הצעיר ממנה בעשרים שנה. התברר שאסתר כלל אינה יכולה להינשא, בשל סיבות של רבנות. לא עזרו קשרים שונים שהפעילה, שום דבר לא זז והחתונה הלכה ונדחתה.

בצר לה פנתה הזמרת **לחבר־כנסת** מסיעת הליכוד, וביקשה ממנו להתערב לטובתה. פנייה זו נעשתה בסודי־סודות, ורק במיקרה הגיע הדבר לידיעתי. לא הצלחתי לברר בדיוק באיזה אופן עזר אותו ח"כ לישראלית השוהה בחוץ־לארץ. כל מה שגיליתי זה שהעניין נמצא בטיפולו של אותו ח"כ, במישרדו שבמצודת זאב בתל־אביב.

בינתיים, נודע שאסתר התחתנה. יתכן מאוד שהנישואין התאפשרו הודות לטיפולו של אותו פוליטיקאי ישראלי, אך אפשרי גם שהזמרת פתרה את הבעיה בדרך אחרת.

בעלה הצעיר של אסתר בא לארצות־הברית מגרמניה, כדי ללמוד שם טלוויזיה. לפניו היה לזמרת רומן עם **סטודנט ישראלי**, שהיה אף הוא צעיר ממנה בכמה שנים. בעלה־לשעבר, אבי, חי עדיין עם חברתו, **סנדרה**, המצפה לילד.

אסתר עופרים
סיבות של רבנות

חתונה עברית

בזמן האחרון השתלטה עלינו בהלת־חתונות, שפשוט אי־אפשר להתמודד איתה.

אז הינה סיפור על עוד חתונה:

מכירים את **שלמה** („שלומי") **וקסלר**? אם לא, אז אני אכיר לכם אותו. שלומי הוא בחור שדלוק על השפה העברית. העניין הזה הוא אצלו ממש שיגעון, שהתחיל דווקא די מאוחר, בעת שישב בגולה האמריקאית במשך שנה שלמה, שם, מעבר לים, מאס הגבר בן ה־26 בשפה האנגלית, והחליט שהוא מסתדר טוב רק בשפת התנ"ך המקורית.

הוא חזר ארצה, ופתח כאן, ביחד עם שני חברים טובים שלו, מועדון לשירה עברית, שבו אסורה השמעת מילה לועזית.

יום אחד הזדמנה לשם עולה חדשה מארגנטינה, בשם **פליסה זילברברג**, שעדיין לומדת עברית, אבל בספורט היא מומחית ומשמשת מדריכה לשחייה ולרכיבה על אופניים. במועדון הזה מחלקים לשולחנות שירונים, למי שמילות השיר אינן שגורות בפיו. הצעירה, שבאה עם חברה, לא הבינה בדיוק מה רוצים ממנה, ומדוע כולם פיתאום מפזמים מסביבה.

פליסה זילברברג ושלמה וקסלר
שירוני־מולדת

לעזרתה נחלץ שלומי, שלא רצה לאבד שתי לקוחות כל־כך נחמדות. הוא התיישב לצידן, הסביר, הקריא את השירים והזמין את השתיים לשתיה — הכל למען קידום השירה העברית. בינתיים הסתבר לפליסה ששירה היא דרך נהדרת ללימוד שפה, וששלומי הוא המורה הנכון במקום הנכון.

מאז השניים ביחד. הם אפילו החליטו להתחתן, והודיעו שהטקס והמסיבה יתקיימו בקרוב. שלומי הצהיר שזאת תהיה חגיגה עברית אמיתית, שבה יושמעו שירים על טהרת שירי־מולדת.

נערות הדולרים

הפאב של שמוליק הוא אחד מרבים שבהם נפגשות ציידות הזרים עם או"מניקים

אורנה אביב היא נערה גבוהה ושזופה, בעל חזה שופע וחיוך מיסתורי. בשעה 3 בבוקר, בפאב של שמוליק, היא קמה ממקומה, לבושה בבגד־חוף אופנתי, התמתחה והבליטה את כל הראוי להבלטה, וכמו ציידת ותיקה תרה אחרי טרף לאותו לילה. אורנה אביב, הסתובבה כמה דקות בין השולחנות ולבסוף התיישבה ליד שלושה חיילים מן הכוח הרב־מדינתי בסיני.

היא בחרה דווקא בזה שהיה שתוי יותר מחבריו, וביקשה שיזמין לה כוסית של וודקה סמירנוף.

אחרי 10 דקות בערך נטשה את החייל, עברה לשבת בחברת אמריקאי שמנמן.

היא הזמינה כוסית נוספת.

התיישבתי בשולחן סמוך, ופניתי אליה. שאלתי אותה אם תהיה מוכנה לדבר. היא הסתייגה בהתחלה, אך לבסוף דיברה בגילוי לב.

סיפרה לי אורנה:

אני היום בת 22. כשגמרתי את הצבאי התחלתי לעבוד בחברה תעשייתית גדולה. הרווחתי לא רע. עזבתי את הבית של הוריי וגרתי בדירה שכורה עם עוד חברה.

בסוף כל חודש הייתי בחובה בבנק. הוריי הם אנשים אמידים. הם עזרו לי לפעמים, אבל שאלו יותר מדי שאלות. אבי רצה שאמשיך ללמוד באוניברסיטה. גם אני חשבתי על לימודים, ביולוגיה, כימיה, פיסיקה, מתמטיקה, רפואה, משהו מהשטח הזה. אבל זה לא הסתדר לי עם הזמן.

ביום שישי אחד הזמינה אותי חברה לבית־מלון בנתניה. בילינו יפה, ופגשתי שם קצין או"ם שהציע לי לבלות איתו. הוא הסביר לי שלא אפסיד מזה. הוא היה חתיך ולי ממילא לא היה חבר קבוע. חשבתי: מה יש לי להפסיד?

נכנסתי לחדר שלו ושכבתי איתו פעמיים. הייתי שם שעתיים וחצי בערך. כשרציתי ללכת, הוא נתן לי 150 דולר וקבע איתי פגישה בתל אביב כעבור יומיים. המשכתי להתראות איתו פעמיים בשבוע, ובכל פעם הוא נתן לי 150 דולר.

פעם אחת יצאנו לבר, שבו יושבים עוד או"מניקים ואנשים מהכוח הרב־לאומי. ראיתי איך שהגברים נדלקים עליי, והבנתי שאוכל להוציא מהם גם כסף. היו שם עוד בחורות. אמנם, הן נראו לי די פרימיטיביות, אך הן בטח באו לתפוס שם גברים.

בקיצור, האו"מניק שלי נסע מכאן, ואני המשכתי לעבוד באותה חברה. זה היה לפני שנה בערך. הרווחתי אז שמונת אלפים שקלים בחודש. התחלתי להסתובב במקומות שהכרתי דרך הידיד שלי, ובכל ערב הייתי תופסת אחד לפחות, ותמיד קיבלתי לא פחות מ־100 דולר. אבל אני יודעת, שיש בחורות שיוצאות גם ב־50 דולר ואפילו בפחות.

אני אוהבת כסף ורוצה להסתדר בכוחות עצמי, בלי לתת להוריי דין־וחשבון מה אני עושה. הוריי באמת חושדים בי. הם מבינים שמשהו קורה איתי. הם לא ידעו קודם איך אני חיה, ורק לפני שלושה חודשים, כשקניתי את המכונית שלי מדגם לנציה 82, הם התפלאו מאוד. אמרתי להם שזוהי מתנה מחבר אמריקאי, אבל הם לבטח לא אכלו את הלוקש הזה.

אני בעצם לא מתביישת במה שאני עושה. אני הולכת בדרך שבחרתי. אני חושבת שזה יותר כדאי ויותר נחמד מאשר לצאת עם גבר שמבלבל את הראש כל הערב, ובסוף אני נכנסת איתו למיטה ולפעמים גם לא נהנית.

אני לא אוהבת להתקשר לאף אחד. גם כשהייתי בצבא ולפני זה, בחרתי לי את הגברים שנראו לי.

נסיעות לחו"ל תמר יהלומי, יפהפיה תימניה ממשפחה מסורתית, נתגלתה על־ידי אמרגן צרפתי שלימד אותה לרקוד בנוסח אפריקאי. תמר היא חובבת חיות, והופיעה במועדוני־לילה בישראל ובאירופה עם נחש פיתון ענק, ועכשיו יש לה כלב המתלווה אליה. היא אוהבת טיולים, ומחפשת בבארים גברים שיתאהבו בה ויציעו לה טיול בחו"ל. זה עתה היא חזרה ממילאנו.

100 דולר ליום מרוויחה אורנה אביב, הנראית בתמונה כשהיא מתנשקת עם חייל או"ם. אורנה, שהיתה מזכירה בחברה מיסחרית, החליטה להמיר את עבודתה במשהו מכניס יותר. היא קנתה לעצמה מכונית **לנציה** חדשה.

קידוש וניירות־ערך נלי ברקוביץ עושה קידוש בערב־שבת, כשבידה ספר תנ"ך. נלי הפכה דתית לפני ארבע שנים, אך כדבריה אינה „פנאטית", את כספה היא משקיעה בניירות־ערך ועובדת בבר.

אני לא מתכוננת להתחתן בקרוב. אני חושבת לצאת בסוף השנה לטיול בכל ארצות דרום־אמריקה, וגם לאוסטרליה. אולי אחזור ללימודים בעוד שנתיים־שלוש. אבל בינתיים אני עושה כסף. אני מרוויחה בחודש 2500 עד 3000 דולר ואני מרוצה.

אני גרה עכשיו בדירה בשיכון בבלי, משלמת 400 דולר לחודש. בבוקר אני יוצאת לבריכה של איזה בית־מלון. לפעמים אני תופסת שם מישהו לבוקר, אחר־כך אני אוכלת במיסעדה ונכנסת להצגה יומית או הולכת לבקר מישהו, ובערב אני יוצאת לתפוס, והכל עלא כיפאק.

עד כאן, אורנה אביב.

נלי ברקוביץ רצתה להיות שחקנית. היא באה לישראל מהונגריה בגיל צעיר, וסיימה בית־ספר מיסחרי בתל־אביב. נלי עבדה כמה שנים בחברה לשיווק תרופות,

500 דולר ליום

זהו השכר של אנט קולינס, המכונה סנשיין. היא הגיעה לישראל מסנטה־בארברה. בעלה ברח להודו, והותיר אותה עם שלושה ילדים שהיא צריכה לדאוג לפרנסתם. לדבריה, היא משתכרת 15 אלף דולר לחודש.

והיתה נשואה במשך שנה. היא הצטרפה לתיאטרון חלטורות. שם גילה אותה אמרגן אחד שהציע לה להופיע כחשפנית במועדון־לילה.

מקצועית ודתית

נלי, האומרת שתמיד אהבה כסף, התלהבה מחיי־הלילה שגילתה פיתאום, ונוסף להופעותיה בעירום, עבדה גם כמארחת במועדון־הלילה. היא מתייחסת לעבודה ברצינות רבה, ולעולם אינה מאחרת. המטרה שלה: לפרוש בקרוב. היום היא בת 30. את כספה השקיעה בניירות־ערך, ובחלק אחר של הכסף קנתה שתי דירות בצפון תל־אביב.

לפני ארבע שנים הפכה נלי לדתית. היא שומרת על כשרות, ועורכת קידוש בכל ערב־שבת. כאשר שאלתי אותה איך מסתדרת אמונתה הדתית עם עבודתה, היא השיבה:

„אני בחרתי בדרך הריפורמית של הדת, ולא בדרך הפנאטית. עוד מעט, כשאפרוש מחיי־הברים, יהיה לי יותר זמן להקדיש לדת. אני מתכוננת לרכוש בית מחוץ לעיר, כי אני אוהבת פרטיות. אני אוהבת טבע, וגם משתזפת עירומה בחוף הנודיסטים.״

לנלי היה מישפט, שתוצאותיו הן בגדר תקדים מישפטי חשוב. היא הואשמה בכך שגברים באים לביתה והם משלמים לה אתנן. נלי הופיעה בבית־המישפט ללא עורך־דין. היא הסבירה לשופט שהיא אוהבת מותרות: מעילי־פרווה, יהלומים וטיולים בחו״ל. לכן היא בוחרת לעצמה חברים אמידים, התומכים בה מבחינה כספית. היא אינה רוצה להתחתן, ורצונה להתבסס מבחינה כלכלית.

השופט זיכה את נלי. בנימוקיו בפסק־הדין הוא כתב, שזכותה של אשה לקבל מתנות, אף בצורת כסף מחבריה, ואין בכך פסול.

שאלתי אותה כמה כסף הצליחה לחסוך, אך היא סירבה לומר. לדבריה, אחת הסיבות לדרכה המיקצועית, הוא שאינה צריכה לשלם מס־הכנסה.

את סנשיין — כך מכונה אנט קולינס, פגשתי בארבעה מקומות

מבט של הערצה

אינס השוורצית חרזוורת מסתכלת על איש האו״ם הנורווגי במבט מעריץ. הם יושבים ליד דלפק הבר בשמוליק פאב, מקום מ... של אנשי־או״ם, חיילי הכוח הרב־מדינתי ואמו... העובדים בארץ. אינס מנסה לשכוח את בעלה, ...

שונים באותו לילה. סנשיין היא חסרת־מנוחה. היא מסתובבת משולחן לשולחן, קובעת פגישה עם גבר אחד במלון פלורידה בעוד שעה, ועם גבר אחר בעוד שעתיים במלון מרינה. בינתיים היא רוצה להספיק לראות עוד מישהו, שאיתו קבעה להיפגש בהתחלת הערב במלון רמאדה.

אנט קולינס לבושה בסיגנון צועני ציבעוני. עיניה הירוקות מתרוצצות ללא הרף. ביקשתי לדבר איתה. היא הסבירה לי שאין לה פנאי עכשיו, אבל קבעה פגישה עימי בווילה המרווחת שלה ברמת־חן, שם היא מתגוררת עם שלושת ילדיה. כאשר באתי, היתה סנשיין חשדנית ועייפה. היא לא ישנה הרבה בלילה. לבסוף כיבדה אותי בכוסית ויסקי — השעה היתה 8 בבוקר והיא שפכה את ליבה.

סיפרה סנשיין:

הגעתי לארץ לפני כמה שנים עם בעלי, שהיה מוסיקאי. היו לנו שלושה ילדים והוא לא מצא כאן פרנסה. הוא היה מנגן לפעמים בכל מיני מקומות, עד שנמאס לו והוא התיישב בבית. לילדים לא היה אוכל. אני ובעלי עישנו הרבה חשיש, וזה עלה גם כסף.

בעלי הציע לי ללכת ולחפש גברים. הרעיון לא כל־כך מצא חן בעיניי, אבל הלכתי לרחוב הירקון ותפסתי טרמפים. בכל ערב חזרתי עם חבילת כסף. בעלי
בילדים ואני הייתי המפרנס...
אחד עצרה אותי המישטרה...
לי תיק על שידול, והודיתי.

ראיתי שברחוב זה מסוכן...
חלתי להסתובב בכיכר־אתרי...
תפוס שם גברים. יותר מא...
לילה. היו שם כמה בארים...
תפסתי זרים. בקקטוס ש...
ירמיהו היתה פרנסה טובה.
משלמות כניסה ויוצאות ע...
מתי שרצינו.

בדרך־כלל, אני לוקחת 100...
אבל אם זה בחור נחמד שנ...
הכסף ואין לו אפשרות, אני...
עד 50 דולר. יש בארים, שב...
פשר להכיר הרבה, אבל ה...
לא מרשים לסחוב החוצה ...
קליינטים. למקומות האלה א...
לכת לפני הסגירה.

אין לי זמן להפסיד, אז או...
זיקה מונית שמסתובבת אי...
הלילה. בדרך־כלל, זה נהג...
לפעמים אני קובעת גם לש...
יום, כשהילדים לומדים. הס...
ממוצע שאני עושה ביום ה...
דולר, ויוצא לי בערך 15 א...
לר בחודש.

„אני ... נהנ...

בעלי ברח מהארץ לפ...
תיים והשאיר אותי ע...
דים. פעם נסעתי לחפש אות...
דו, ומצאתי אותו מסומם...
חזרתי לכאן. נקשרתי לאר...
רות שאני לא יהודיה. פע...
אני מבקרת עם הילדים א...
בסנטה־ברברה שבקליפור...
שפחה שלי חושבת אני ר...

אני חושבת שבן־האדם ...
שות עם הגוף שלו מה שר...
צה, ואף אחד לא יכול למנ...
לעשות כסף עם הגוף שלי.
דבר אידיאלי לשלב עבודה...
ענוג. אני בוחרת בדרך־כלל...
צעירים וחזקים מאנשי כוח...
ואני גם נהנית מזה. אין ...
רות ואין לי חיי־חברה. אני...

(המשך בעמ...

תימניה מפינלנד

בותמונה נו׳איון טובה והג׳בי ילידת שכונת שעריים ברחובות, עם שני אורחים אמריקאים שהועסקו בבניית שדות־התעופה בנגב. טובה, שעבדה כבארמנית בפאב של שמוליק, התחתנה עם חייל פיני שהכירה שם, ונסעה עימו לפינלנד. היא היתה שם שלוש שנים, התגרשה וחזרה לארץ. היא שולטת בכמה שפות ויודעת להסתדר עם האורחים.

לי לה לו

יד־ליד

★ **האזנה ערבה.** ווקמן סו־
3 במצב טוב, 200 דולר. טל.
03־447 . לפנו לגיל.

★ **לפינת אוכל.** למכירה 6
סאות לפינת אוכל במצב מ־
ין. מוריס שקד, 03־394134.

★ **לבישול ולאפייה.** למ־
ה בהזדמנות גאז לבישול ול־
ייה במצב מצויין, שש להבות
4000 שקל בלבד. טל. 052־32374.

שימוש נכון

מודל 1947, עדיין יד ראשונה,
במצב מיכני וחיצוני טוב אך
ללא מעצורים, מחפש יד שניה
היודעת לעשות שימוש נכון
במוט ההילוכים. המעוניינת
בנסיעת מיבחן תכתוב לת״ד
23023 תל־אביב.

★ **באריזה.** חדיש־חדש: מדיח
ים אוטומטי בוש באריזה. טל־
 03־762353.

וירטואוזיקה

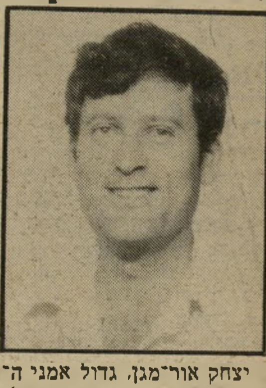

יצחק אור־מגן, גדול אמני ה־
וירטואוזיקה הרציפה קורא ל־
אמנים צעירים ומוכשרים להת־
אחד לגוף אחד חזק ותוסס. אנ־
שים המעוניינים לארח תע־
רוכות בית בעמלה והאמנים
מתבקשים לפנות בכתב: יצ־
חק אור־מגן, רחוב דויד רזיאל
49, חיפה.

★ **שווה ערך.** ווקמן סניו
במצב מצויין, תמורת שווה־ערך.
טלפון 03־411963 בשעות הערב.

מה הולך

★ **יפנן ויבדר.** אתה מתכנן
מיפגש חברתי? מסיבה? תמורת
מעט שקלים קוסם מקצועי יפנן
ויבדר אתכם. טלפון 03־459895.

★ **גזירה ותפירה.** תוך זמן
קצר תלמדי גזירה ותפירה בעזרת
המורה מישל. טלפון 057/74443
באר־שבע.

★ **מאלפי הכלבים.** „משוגע״
על כלבים תוקפניים במיוחד רוצה
לאלפם. למוסר/ת תהיה אפשרות
לבקר את הכלבים. טל׳ 3־738111־03
או 03־310581 למוקה.

★ **סכום סימלי.** למסירה גורי־
כלבים חמודים לשעשועים, תמורת
סכום סימלי. טלפון 03־804439.

★ **בית חם.** גור כלבים מקסים
מחפש בית חם. טלפון 053־99310.

★ **דרושה מטפלת,** לתינוקת
שלנו, חמש פעמים בשבוע, מ־8
בבוקר ועד 1 בצהריים. אפשרות
לעזור בבית רצוייה. טלפון —
03־762353.

ילקוט חוויות

ללקט חוויות מכל סוג ומין,
כולל חוויות לפירסום ולביצוע
ואף חוויות ממדור זה — לספר
כתבות ושירים ת״ד 3252 חי־
פה, מיקוד 31032.

צירופים אפשריים

★ **פגישות מזדמנות.** מבקש
ידידה אשר כמוני שלמה בנישו־
איה, נאה ומעניינת, המחפשת גיוון
וחווייה בהרפתקה של פגישות מז־
דמנות. אני בן 37, גבוה ומשכיל.
כתבי על עצמך לת״ד 8014, ירו־
שלים.

★ **מיוחם תמידי.** צעיר שחר־
חר, רב־און ומיוחם תמידי מעוניין
באשה בכל גיל, חמה וחושנית ל־
משחקי־אהבה נועזים. רצוי לצרף
טלפון. ת״ד 1393 תל־אביב, מי־
קוד 61013.

להטיל עוגן

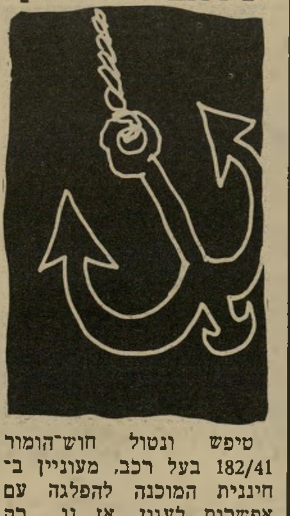

טיפש ונטול חוש־הומור
182/41 בעל רכב, מעוניין ב־
חיננית המוכנה להפלגה עם
אפשרות לעגון, אז נו... רק
בציון פרטים, ת״ד 7296 רמת־
גן.

★ **נועזת בכל גיל.** רווק נאה,
ביישן ושקט בן 29, מעוניין להכיר
בחורה רומנטית ונועזת בכל גיל.
טלפון 02־718908.

★ **עדנה ושמחה.** משכיל ו־
עדין־נפש 33/176 שואף לאשה
נשית ורומנטית, כדי להעניק עדנה
ושימחת־חיים. רצוי אלמנה או
גרושה, עד 45. ת״ד 9296 תל־
אביב מיקוד 61092.

★ **מדריכה ליחסים.** פנוי בן
25, נחמד + רכב מחפש מדריכה
ליחסים אינטימיים עד גיל 45. לפ־
נות לת״ד 175 נתב״ג, מיקוד 70100.

★ **קשר אינטימי.** נאה בן 30
מעוניין בקשר אינטימי ורומנטי
עם נאה. הגיל אינו משנה. ת״ד
2213 חיפה.

★ **דמיון ויצירתיות.** צעיר
מעניין ונאה מאוד מחפש אותך,
הנאה, הנשית והחטובה (עד 40),
בעלת הדמיון והיצירתיות, האוהבת
להתפנק. ת״ד 30895 תל־אביב.

צלע שלישית

צעיר, 23, מעוניין בקיום
קשר עם זוג כצלע שלישית.
ת״ד 131, רחובות.

★ **מאיזור המרכז.** שני נאים
ומסודרים בני 35, מעוניינים ב־
נאות מאיזור המרכז להיכרות. טל־
פון 909827, פתח־תיקווה.

★ **רציניים בלבד.** בן 35,
נאה ותרבותי, מעוניין בבודדים/ות
וזוגות דומים (עד 40) לידידות ול־
בילוי משותף ודיסקרטי. רציניים
בלבד בצירוף טלפון. ת״ד 705 בת־
ים, מיקוד 59106.

מחיר סביר

אורגן חדש 5 אוקטבות ו־
משוכלל במחיר סביר. טלפון
03־920822.

★ **להכיר זוג.** נשוי 169/41
מעוניין להכיר זוג לידידות דיסקר־
טית. לציין טלפון — רצוי ולא
הכרחי. ת״ד 4241 תל־אביב, מי־
קוד 61042.

★ **לא פנוי.** גבר מעניין ולא
פנוי 39/180 מעוניין להכיר למטרה
אינטימית. סודיות מובטחת. ת״ד
7227 תל־אביב.

★ **מסז׳ תמורת מסז׳.** בחור
צעיר ועדין בעל מזג טוב מעוניין
בבחורה/אשה צעירה שתעניק לו
מסז׳ תמורת מסז׳. סודיות מוב־
טחת, אפשרות גם לתמיכה חלקית.
נא לציין: עבור מסז׳. ת״ד 30482
תל־אביב, מספר 11.

★ **בריאה וגדולה.** רווקה
שתלטנית בת 38, בריאה וגדולה
תשמח להכירך — צייתן אמיתי ו־
נדיב. בהצעה רצינית בלבד ובצ־
ציון מספר טלפון: ת״ד 67 חו־
לון, מיקוד 58100.

תנועה לילדים

מורה לחינוך גופני המתמחה
בחינוך מיוחד מעוניינת לתת
שעורים מסייעים ומשפרים ב־
תנועה לילדים מתקשים בשעות
אחר־הצהריים. יפה, טלפון
03־245975.

נוגע ללב

★ **בחורות נחמדות.** סטודנט
בן 24 מעוניין להכיר בחורות נח־
מדות. לציין מיספר טלפון. ת״ד
31039 תל־אביב.

★ **להכיר אשה.** מעוניינת
להכיר אשה לידידות כנה ואינ־
טימית. אנא, צרפי מיספר טלפון.
ת״ד 44741, חיפה.

★ **מחפשת אגרונום.** מושב־
ניקית חתיכה ותוססת מחפשת אג־
רונום (אפשרי מהנדס או רופא)
בלונדי, גבוה, חתיך ופנוי. בפניות
נא לפנות לטלפון 052־32374.

★ **שוחרת־שלום.** בן 33 פנוי
ורהב אופקים מעוניין בצעירה
שוחרת־שלום, נאה ובלתי־שיגר־
תית, לקשר רומנטי רציני. ת״ד
26382 תל־אביב, נא לצרף טלפון
ותמונה.

★ **חלק טבעי.** מתוק ומעניין
24/174 מעוניין בנאה עם שיער
חלק טבעי (במקור). לכל המסולס־
לות והמתולתלות — זה חסר טעם
לרוץ למספרה. ת״ד 36974 תל־אביב
מיקוד 61369.

כושר קומוניקציה

אקדמאית נאה, 30/163 מעו־
ניינת בהיכרות רצינית עם אק־
דמאי מעמיק, בעל כושר קומו־
ניקציה טוב, בעל אישיות מיש־
פחתית חמה, עד גיל 38. ת״ד
7196 רמת־גן.

★ **קטנה בטראה.** צעיר ב־
מראה ונחמד 22/170 משוחרר כ־
שנה + רכב, מעוניין בקטנה ב־
מראה וחמודה. ת״ד 36725 תל־
אביב.

★ **להכיר דומה.** בחור צעיר
וקצת ביישן מעוניין להכיר בחורה
בין הגילים 16 ו־20. עסאם אבו
אלבוג׳א, כפר האוהב, ד״נ כרמיאל,
מיקוד 20185.

ברכות

★ **לך.** שיום הולדתך חל ב־
2.8.82, היקר והחמוד מכולם, בר־
כות ואיחולים לבביים ומזל טוב.
שלך, רחל.

★ **לגילה.** ברכות לבביות ל־
יום ההולדת, רק אל תלכי לי
שוב לאיבוד, מחיימון.

★ **לאריק ולגלי.** חשבתם,
חשבתם, חשבתם, ובסוף נפלתם
על השכל ועשיתם מעשה — אז
שימשיך להיות לכם טוב ביחד.
מהחברים ברחוב בלוך.

★ **לשורה׳לה.** ברכות, שוב.
ליום ההולדת ה־30, כמה עוד יהיו
כאלה? מיפה.

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה לתודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

- **כל הודעה יכולה לכ־לול עד 20 מילים.**
- **מי שרוצה לצרף תמו־נה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המו־צעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.**
- **ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה״, ת״ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להש־תמש במעטפה). לא תתקבל־נה שום הודעות בעל־פה, ב־טלפון או בביקור אישי.**
- **הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.**

נערות הדולרים

(המשך מעמוד 49)

סת את הילדים, ולא מחסירה מהם דבר.

עד כאן, סיפורה של סנשיין.

בשעה 1 אחר־חצות עוצרת מכו־נית סובארו צהובה בפינת הרחובות בן־יהודה וז׳בוטינסקי. יוצאות מ־תוכה שתי אחיות, מיכל ורונית. הן נכנסות לפאב של שמוליק. כע־בור כמה דקות עוצרת מכונית לנציה, ושוב יורדת חתיכה שנכנסת לפאב.

שמוליק, בעל המקום, ניצב מא־חורי הבר ומשוחח עם אחד האור־חים האמריקאיים. אין כמעט ישר־אלים במקום. רוב האורחים הם ח־יילי האו״ם והכוח הרב־לאומי, ו־אמריקאים שעובדים בהקמת שדות־התעופה בנגב.

אמר שמוליק: „אני אוהב לע־בוד עם האורחים האלה. הם לא עושים בעיות. הם אוהבים לשתות ומשלמים טוב.

„ברור שהם אוהבים חתיכות. אני לא מעסיק כאן בחורות בקונסומ־ציה. עובדת אצלי מלצרית אירית, פילומינה שמה. היא אוספת כסף כדי לחזור לאירופה. אני לא מר־שה לבחורות להכנס אליי לפאב ו־לחטוף את האורחים. אם מישהי מ־כירה כאן גבר ורוצה לצאת איתו כשאני סוגר, זה העניין שלהם,״ אמר שמוליק.

בפאב של שמוליק עבדה כברמ־נית טובה הג׳בי, תימניה משעריים, נמוכת־קומה, בעלת עור שחום ו־חייכנית. היא חזרה לא מזמן מ־חו״ל. בפאב של שמוליק היא הכי־רה או״מניק מפינלנד, שהתאהב בה, לקח אותה לפינלנד, ושם הם התח־תנו.

טובה עבדה בפינלנד כמלצרית, וגרה שם שלוש שנים. היום היא מדברת פינית שוטפת. בעלה היה מרבה לשתות, וטובה התגעגעה ל־ארץ. היא התגרשה וחזרה לפאב של שמוליק. היא רכשה מכונית ו־דירה, והיא מרבה בטיולים. היא א־הובה מאוד על יושבי המקום. טו־בה מדברת בכמה וכמה שפות: שב־דית, גרמנית, הולנדית ואנגלית, ומוצאת שפה משותפת עם כולם.

באחד הבארים שבכיכר־אתרים פגשתי את תמר יהלומי. היא הת־גוררה לאחרונה במילאנו שבאיטל־יה. תמר נולדה ברחובות למישפחה תימנית מסורתית ולמדה בבית־ספר דתי. כאשר נפטרה אמה, היא עזבה את בית־הספר ועזרה לאביה לטפל באחיה הקטנים. בערבים היא התחילה לצאת לבלות.

במועדון קרוון שביפו היא הכירה אמרגן צרפתי, שהיה נשוי. הוא הזמין אותה להצטרף אליו לאילת. לצורך זה למדה תמר לרקוד בנו־סח אפריקאי.

באילת היא הכירה תייר, שהזמין אותי לבוא עימו לטיול בצרפת ו־בגרמניה. כשחזרה לישראל, היא ה־חליטה שדרך ההרפתקות מוצאת חן בעיניה. היא התחילה להופיע ב־לוויית נחש פיתון ענק, שגרם לת־אונה: נהג המונית שהסיע אותה לא ידע על מציאותו של הנחש, וכשזה הוציא את ראשו מן הסל שבידה, נבהל הנהג, סטה מהדרך והתנגש בעמוד.

תמר יהלומי נפגעה בכליותיה. בבית־החולים יצא הנחש לטייל, ה־בהיל את האחיות ואת הרופאים. ה־אחיות ביקשו ממנה לסלק את ה־נחש, ואילו היא, כך היא מספרת, ביקשה מאחת מהן לתפוס עכבר ב־שביל הנחש...

כשהחלימה תמר, היא המשיכה להופיע בבארים. ובאחד מהם ה־כירה איטלקי אמיד בשם רוברט קורסינו. הוא הזמין אותה למילאנו. היא ארזה את הנחש, ולפני שהגיעה למילאנו טיילה קצת בשווייץ.

בסופו של דבר הפך קורסינו ל־היות קנאי מדי לטעמה של תמר, והיא חזרה לתל־אביב. במקום ה־נחש הביאה עימה כלב חמוד, ש־אותו היא לוקחת לטיולי־הלילה ש־לה. היא בטוחה שתוך שבוע או שבועיים תמצא מישהו תחת האיטל־קי שלה, שיתאהב בה ויקח אותה ל־טייל איתו בעולם. אחר־כך היא תחזור ותתחתן עם ישראלי.

„העולם הזה" 1036
תאריך: 18.8.1957

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה, היה אחד ההוצאות המיוחדות של השבועון במשך שנות קיומו. הגליון ראה־אור בבוקר יום ראשון, עם סיפורו המלא של שליח „העולם הזה" רפי אילון („נלסון"), שנעצר בידי השלטונות המצריים כאשר חצה את תעלת־סואץ בספינה לא ישראלית. הגליון הוקדש כולו לסיפורו העיתונאי של אילון — סקופ בקנה־מידה עולמי — שהתפרסם מייד יום שיחרורו של אילון בידי השילטונות המצריים והבאתו לתחנת הגבול בניצנה. עורך השבועון גולל במדורו

„קורא יקר" את סיפור־הרקע העיתונאי על מעצרו ושיחרורו של אילון (ראה: קורא יקר).

כשער הגליון: הוצאה מיוחדת — סיפורו של רפי אילון בתוככי מצריים.

מה אמר עוזרו של בן־גוריון על מעצרו של נלסון ✶

תרומת סוכנות רויטרס לשיחרור ✶ ניכור העיתונות

קורא יקר,

ביושבי לכתוב שורות אלה, אני רואה את רפי נלסון מכתיב את דבריו לחבריי, בפינה השנייה של החדר. הוא נראה תשוש לגמרי. ההתרגשות של השיבה, החקירה הממושכת על אדמת ישראל, ועתה ההכ־תבה המייגעת — כל אלה שאבו מתוכו את שארית כוחותיו. הוא מדבר — שעה אחרי שעה, 16 שעות ביממה, כמעט ללא הפסקה.

יש רגש טוב בליבי. אני מאמין כי בטיפולו בפרשת רפי נלסון נהג העולם הזה כפי שצריך היה לנהוג.

זמן קצר אחרי מעצרו של רפי באה אלי אמו, ממררת בבכי. בפיה היה סיפור. שברגע הראשון לא יכולתי להאמין בו.

באותו בוקר ביקרה במישרד ראש־הממשלה, כדי להתחנן לעזרתו האישית לשיחרור בנה. היא נתקבלה על־ידי נחמיה ארגוב, שלישו של דויד בן־גוריון. נחמיה אמר לה: העולם הזה שלח אותו, אז שהעולם הזה ישחרר אותו!"

חוששני שבאותו יום, בשמעי פסוק זה, הפלטתי כמה ביטויים חריפים מאוד. כיום אני מצטער על כך. אדם המסוגל לומר מילים כאלה לאם זקנה ומיואשת, החו־ששת לחיי בנה, אינו ראוי למילים חרי־פות. הוא זקוק לרחמים.

אולם שיחה זאת לימדה אותי דבר אחד: שאין לסמוך בעניין זה על הטיפול הרישמי. במדינה אשר בה אכולים כמה מאנשי־הצמרת בשינאה עיוורת כזו ל־העולם הזה, עד שהדבר מעביר אותם על דעתם, היה צורך דחוף להתמסר אישית לגורלו של רפי. עשיתי זאת.

כזכור לך, געשה המדינה מסביב למע־צרו של רפי ביממה הראשונה. מישרד־החוץ פירסם מחאה חריפה, כל עיתוני־המדינה חזרו עליה. זה היה כשדובר על מעצרו של „ימאי" — ועוד לא היה ברור לרבים מיהו הימאי שנפל קורבן למעשה הבלתי־חוקי.

למחרת היום, כשנסתבר כי המדובר באיש העולם הזה, וכי הימאי הוא בראש־וראשונה עיתונאי, חל שינוי מוזר באווי־רה. ההתלהבות הכללית בצמרת שככה במהרה. מישרד־החוץ המשיך בטיפולו. לזכותו, צריכים להגיד כי אנשיו התייחסו יפה מאוד גם לאמו של רפי. אבל הטיפול היה פורמאלי. הוא היה מכוון הרבה יותר לנצל טענה נוספת בוויכוח על עיקרון חופש־השיט, מאשר לדאוג לשיחרורו של רפי עצמו בהקדם האפשרי. לכן התעקש מישרד־החוץ לדבר רק על „ימאי", להש־תיק לגמרי את עובדת היות רפי כתב.

לכל בר־דעת היה ברור כי האינטרס של רפי דרש את ההיפך. ימאי בת גלים הוחזקו בשעתו כמעט שנה שלמה במעצר. אולם איש לא יתעלל בלב קל בעיתונאי, אשר עיתונות העולם דואגת לשלומו וערה לגורלו.

באותה שעה שידר רדיו קאהיר הודעות סותרות. מתוך נוסחן היה ברור, כי המצ־רים עצמם מהססים איך להתייחס לשבוי. פעם אמרו כי הוא עיתונאי ואיש העולם הזה וכי יתייחסו אליו יפה, פעמים אחרות טענו שהוא מרגל, ונקטו בסיגנון מאיים מאוד. לבסוף הודיע רדיו מצריים שהשל־טונות חוקרים אם רפי הוא כתב או לא. היה ברור לי כי ברגע זה הונח גורלו של רפי על כפות־המאזניים — לא רק שיחרורו הקרוב, אלא יותר מזה: גורלו הגופני בשעת מעצרו.

ישבתי בשעתו עם ימאי בת גלים וש־מעתי את סיפור־הזוועות על העינויים שעברו עליהם בימים הראשונים למעצרם. היה ברור לי שעלי לנסות למנוע בכל מחיר גורל דומה לרפי.

שעה קלה אחרי הודעת קאהיר, פניתי לעיתונות הזרה והמקומית. הסברתי ל־עורכים ולכתבים כי כמעט עניין של חיים או מוות הוא לדאוג לכך שתוך שעות מעטות תגיע לקאהיר, באמצעות העיתונות, הודעה מוסמכת ומעוררת אמון מטעם העולם הזה, כי רפי נלסון הוא שליחו המוסמך, וכי יצא לדרכו בשמנו ועל אחריותנו.

אף לא עיתון ישראלי גדול אחד פירסם הודעה זו.

אולם מול התנוונות מוסרית זו של העיתונים המקומיים, אשר אגודתם אף לא מצאה לנכון לשגר מחאה פורמאלית על מעצר רפי, בלט היחס הנהדר של עיתונות העולם. שלוש שעות אחרי קלי־טת השידור מקאהיר שלחה סוכנות הידי־עות רויטרס הבריטית לאלפי עיתונים בעולם, ובכללם עיתוני מצריים, את הו־דעתו של עורך העולם הזה, שהודיע כי רפי אילון, המכונה נלסון, הוא איש העולם הזה, ופנה אל נשיא מצריים בבקשה לשח־רר את רפי בשם חופש־העיתונות ולמען רעיון השלום במרחב. הודעות דומות נשלחו על־ידי סוכנויות אמריקאיות ו־טאס"ס הרוסית.

עתה ברור כבר, מתוך דבריו של נלסון עצמו, כי המיברק של רויטרס הוא שגרם לשינוי והפסיק את העינויים הנוראים. הדוברים המצריים בקאהיר סיפרו לו על כך. כל התודה מגיעה על כך לאריה ולנ־שטיין, נציג רויטרס בישראל, שיש לזקוף על חשבונו מעשה אנושי מובהק.

ידעתי שאם נשאר ספק כלשהו בלב החוקרים ביחס לקשר בין רפי ובין העולם הזה, יחפשו השילטונות המצריים אישור לכך בגליון הבא של העולם הזה עצמו. ישבתי וכתבתי במדור זה, את המכתב לביכאבישי גמאל עבד אל־נאצר, שעורר ויכוח כה רב בישראל.

נתתי באותו מיכתב את מילת־הכבוד שלי שרפי אינו מרגל, אלא עיתונאי אמיתי ומוסמך. לא ביקשתי מעשה־חסד, ואף לא יחס־מיוחד לכתב העולם הזה. אולם אמרתי כי ג'סטה של רצון טוב מצד נשיא מצריים כלפי כתב של עיתון, הדוגל מאז ומעולם בשילוב התנועות הלאומיות של ישראל ועמי־ערב, תתקבל בעולם ובארץ כאות לכך שעוד יש סיכוי להבנה במרחב.

ידעתי כמובן שדברים אלה יתנו לכל אויבי העולם הזה בישראל אחיזה, שיא־שימו אותי בבגידה לאומית. לא טעיתי. כאילו על־פי אות, פתחה כל המקהלה בצריחת־אימים. לא חסרה הסתה למעצר ואף לרצח.

אולם לנגד עיני עמד גורלו של רפי. לא ייתכן היום כל ספק כי אותו מיכתב מילא תפקיד בשיחרורו המוקדם, כשם שהמיברק של רויטרס גרם להפסקת מכו־נת־התופת.

יתר־על־כן, הדבר מוכיח כי על אף המצור הערבי, למרות התהום הפעורה כיום בין העמים, לרוע מזלם של שניהם, הרי קול של הגיון צלול, כשהוא מושמע בגאוה לאומית ובקומה זקופה, יש לו סיכויים להישמע גם במחנה היריב.

אין לי כל רצון להשיב למסיתים העלו־בים. אך ברשותך הייתי רוצה להעיר הערה אחת. לא רפי אילון ולא אני זקוקים ממישהו לאישור על נאמנותנו הלאומית. במיקרה נושאים גם הוא וגם אני את האישור על כך על גופנו, בצורה שאינה טעונה אישור של שום לבלר מיפלגתי.

אך מוזר הוא, שהדבר אינו חל על המסיתים עצמם. עברתי על שמותיהם, ולא מצאתי ביניהם אף לא אחד ששירת אי־פעם את מולדתו בשדה־הקרב. ואני תמה: מדוע מזכירים דווקא התלויים את החבל? מניין להם החוצפה התהומית הזאת? מדוע אין הם מניחים את מלאכת החשדות הביטחוניים לחבריהם, שהם עצ־מם בסדר מבחינה ביטחונית?

התנכרות העיתונאים לגורלו של רפי נלסון לא הפריעה להם להתנפל עליו כעדת זאבים רעבים ברגע שעבר את הגבול. שני עיתוני־הערב וכמה עיתוני בוקר הציעו לו שוחד־גדול כדי שיבגוד בעיתון ששלח אותו, וימסור להם את הזכויות על הסיפור המתפרסם בגליון זה. מובן מאליו, שאיש כמו רפי לא נענה לפיתויים מפוקפקים מסוג זה.

אני מקווה שאתה תקרא את הסיפור באותה מתיחות שבה שמענו אותו אנחנו מפיו בימים האחרונים, חסרי השינה וה מנוחה.

היה זה מאבק מתמיד בין החובה העי־תונאית ובין הרגש האנושי. רפי דיבר באוזנינו ובאוזני השילטונות במשך שלו־שה ימים רצופים, מבלי לישון גם בשעות המעטות שנועדו לו למנוחה. במקומות הקשים, עת סיפר על העינויים, רעד מרוב התרגשות, וכמה פעמים חששתי שהוא עומד להתעלף. כוסות בלתי־ספורות של קפה חזק עזרו לנו להתגבר על המשבר.

לא ניסינו לקשט את הסיפור. העובדות חייבות לדבר בעד עצמן. רק פה ושם מבצבצת אחת החוכמות האופייניות של רפי נלסון, שהפכו אותו לדמות מקורית ואוטנטית בעיתונות העברית.

סיפור זה תובע להוציא מסקנות והע־רכות. לא רציתי ללחוץ על רפי שייגש למלאכה זו מייד. סברתי שכדאי שינוח מעט, יחשוב על הכל שנית, בשקט ובש־לווה. כחבר מערכת העולם הזה וכתבו תהיה לו השהות לכך.

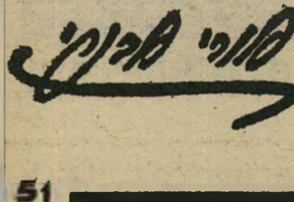

הרגע הראשון בצאתו של רפי נלסון מידי יחידת צה"ל שקיבלה אותו בגבול ישראל־מצריים, לאחר שהובא לתחנת הגבול על־ידי המצרים. רפי מקבל מידי עורך **העולם הזה** את הגליון, שעליו הופיעה תמונתו.

שילטונות צה"ל לא התרגשו כאשר הועלו כלפי המושל הצבאי שלום מוצאפי חשדות של הרג, התעללות והנהגת עבודת־כפייה - אבל כאשר עלו חשדות על קבלת שוחד, הם פעלו בזריזות

דמותו של מושל

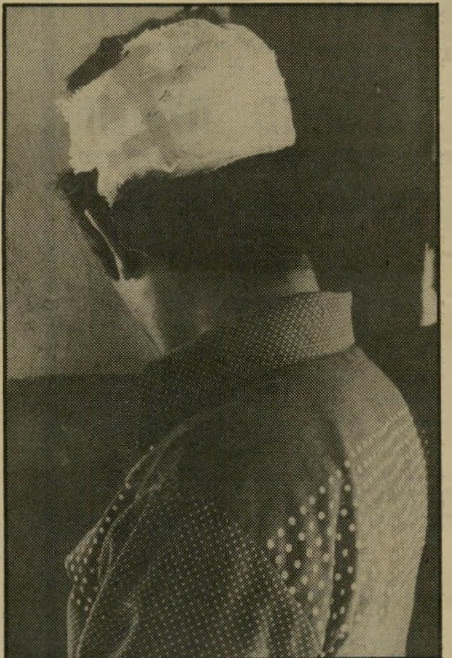

פצוע בנור־שאמס, שנפגע בראשו ממכות אנשי המימשל הצבאי, אחרי שמהמחנה נזרקה אבן.

האם מותר בצה"ל להרוג, להתעלל ולהנהיג עבודת־כפייה, בעוד שאסור לקבל שוחד?

הידיעה שהמושל הצבאי של טול־כרם, סגן־האלוף שלום מוצאפי, הוצא לפני שבועיים לחופשה בגלל חקירה פלילית על קבלת שוחד, המתנהלת נגדו, אכן מעוררת שאלות על מוסר כפול בצבא. שכן, בעבר כבר הועלו כלפי הקצין חשדות בעבירות חמורות ביותר, אך שילטונות הצבא לא התרגשו מהן.

רבים לא הופתעו מהפירסום על פרשת־השוחד. אישיותו של המושל והדרכים שבהן נקט בעת מילוי תפקידו, היו שנויים במחלוקת מזה זמן רב.

לפני יותר משנתיים עלה שמו לכותרות, כאשר נודע, כי הרג את הנער נאג'ח אחמד מחמוד אבו־עליה בן ה־17, מהעיירה ענבתא, השוכנת מיזרחית לטול־כרם, על הכביש לשכם. את גירסתו של מוצאפי למה שאירע לא היה יכול להבין אפילו מושל הגדה־המערבית דאז, תת־אלוף בנימין („פואד") בן־אליעזר. פואד גימגם אז מול מצלמות הטלוויזיה, כשניסה לחזור על הדברים שסיפר לו מוצאפי.

לפי גירסתו של מוצאפי אירעה הפרשה כך: במהלך הפגנת ה־1 במאי בענבתא, זרקו תלמידים מבית־הספר התיכון המקומי אבנים על רכב צבאי. מוצאפי היה במקום ביחד עם סגנו, סרן זאב.

השניים פתחו במירדף אחרי הנערים, שנמלטו לתוך חצר בית־הספר. נורו יריות אזהרה, ואחד הנמלטים נפגע ברגלו. זאב הגיע אליו, ואז שלף הנער סכין וניסה לדקור אותו. התפתח מאבק, שבמהלכו ניסה הנער לחטוף את נשקו של הקצין. מוצאפי נזעק לעזרת סגנו. כאשר לא נותרה ברירה, ירה בנער. הנער מת בדרך לבית־החולים.

גירסה זו עוררה שאלות אין־ספור: כיצד קרה שהנער נפגע ברגלו מיריות שנועדו לאזהרה? היתכן שניסה בכלל לתקוף בסכין איש־צבא המזויין בנשק חם? כיצד לא הצליח סרן זאב להתגבר על הנער הפצוע? האם לא יכלו מוצאפי וזאב יחדיו להתגבר על נער פצוע אחד מבלי לירות בו? ועוד ועוד.

יריה למוות

במשך שבועיים תמימים זכתה רק גירסת מוצאפי לפירסום בכלי־התיקשורת. על ענבתא הוטל עוצר ממושך, שלא איפשר לעיתונאים בלתי־תלויים להיכנס לעיירה ולברר את אשר קרה באמת. התושבים זכו רק ב־20 דקות הפסקה ביום, שבהם הורשו לצאת מבתיהם כדי לקנות מיצרכים. הצבא ניתק את הטלפונים, פרץ למישרד־הדואר המקומי והקים בו מטה. על התושבים נאסר לקיים כל קשר עם העולם החיצון. מי שיצא לרחוב — נעצר מייד.

סתימת הפיות נמשכה שבועיים, עד שצוות העולם הזה הצליח לחדור מבעד לטבעת העוצר והבידוד ושוחח עם ראש־עיריית ענבתא, ואחיד חמד־אללה, ש־בינתיים כבר הודח מתפקידו, במיסגרת התוכנית הכוללת להחליף את כל ההנהגה האמיצה בשטחים הכבושים, ולמנות במקומה חדלי־אישים ומשתפי־פעולה.

„כל מה שסיפר מוצאפי זה שקר מההתחלה ועד הסוף," סיפר אז חמד־אללה. „מה שקרה באמת זה שמוצאפי והסגן שלו קראו לשלושת הנערים אליהם. הנערים נבהלו והחלו לברוח. הם פחדו מהמושל. מוצאפי והסגן רדפו אחריהם והחלו לירות. הם נפגעו שלושתם. נאג'ח נפל ושני האחרים המשיכו לרוץ למרות פציעותיהם.

„מוצאפי ניגש לנאג'ח, רכן מעליו, ובקור־רוח ירה בו למוות. היו שם עשרות תלמידים. כולם ראו מה שקרה וכולם יכולים להעיד.

„מאז המיקרה השליטו עלינו טרור, כאילו שאנחנו הרגנו מישהו ולא להיפך. אפילו את הכבוד האחרון לא נתנו לנו לעשות למת. אירגנו את ההלוויה באמצע הלילה ואיפשרו רק לשלושה בני־מישפחה להשתתף בה. למרות העוצר ולמרות שהזהירו אותנו לא לדבר, אני מוכן לספר לכל העולם איזה פשע נעשה כאן, בענבתא. שימשך העוצר אפילו שנה, שיעשו לנו מה שרוצים — אנחנו לא נשתוק!"

זה קרה לפני יותר משנתיים. סגן־אלוף שלום מוצאפי כיהן אז כמושל טול־כרם והסביבה במשך חודשיים בלבד. לפני כן היה סגן המושל בשכם. גם שם הילכו סיפורי־אימים על שיטותיו.

העולם הזה פירסם אז את פרשת הריגת הנער ופרשות אחרות הקשורות באיש־צבא זה, והתריע על מעשיו ושיטותיו. אולם למרות שהשבועון קרא לעריכת חקירה יסודית, שהיתה מחוייבת המציאות אחרי העדויות השונות שנאספו, לא טופלו הדברים כנדרש. הם טוייחו, כרגיל במיקרים כאלה, ונגד המושל לא ננקטו כל צעדים. הוא המשיך בתפקידו.

מטרות פסולות

כיום חשוד מוצאפי בכך שנהג לדרוש תשלום שוחד מתושבים באיזור טול־כרם, שנזקקו לשירותים שונים מן המימשל. שירותים אלה היה עליו להעמיד לרשות התושבים במיסגרת תפקידו, ללא כל תשלום.

על־פי החשד, נהג המושל להעניק רישיונות לאיחוד־מישפחות תמורת שוחד. כלומר, הוא חשוד שהתיר לאזרחים ירדניים, שמקום מושבם היה בעבר המיזרחי של הירדן, לבוא להתגורר עם מישפחותיהם בגדה־המערבית, תמורת תשלום לכיסו הפרטי.

חשד אחר, הוא שנהג לסייע בידי תושבים מקומיים להונות את מס־ערך־מוסף, תמורת קבלת חלק מהכספים השחורים.

התמונה שהצטיירה לעיני חוקרי מצ"ח (מישטרה צבאית חוקרת) בירושלים, המטפלים בפרשה, היתה מדהימה. החשד הוא שמוצאפי נהג במימשל כבתוך עיסקו הפרטי, ושניצל את מעמדו למטרות פסולות של הפקת רווח וטובות־הנאה לעצמו. באחד המיקרים הנחקרים נחשד מוצאפי, כי הסתייע בבעל מיפעל לבלוקים בקלקיליה, כדי לבנות את הווילה הפרטית שלו בחדרה. בתמורה, על־פי החשד, חיבר המושל את אותו מיפעל בלוקים לרשת החשמל בישראל.

הווילה המפוארת של מוצאפי בחדרה, שנבנתה לפני כשנה, תופסת מקום נכבד בחקירה כולה. ממצאי מצ"ח העלו, כי הבנייה עלתה לקצין 80 אלף שקל בלבד. עלות הבנייה של בית כזה באותה עת, על־פי הערכת שמאי מוסמך, היתה 300 אלף שקל. החוקרים בודקים את השאלה:

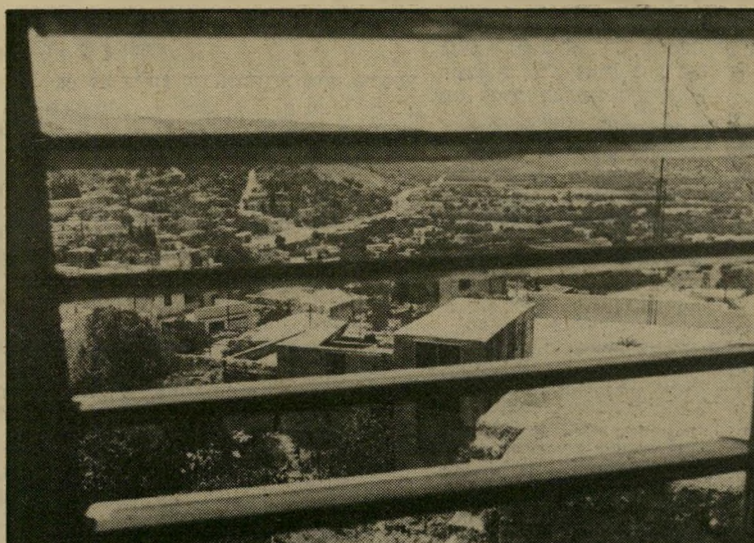

עוצר שרירותי הוטל לפני יותר משנתיים על העיירה ענבתא, כדי למנוע מהתושבים לדווח על הריגת הנער בן ה־17, שנורה בידי המושל מוצאפי. בתמונה נראית ענבתא בעת העוצר, מבעד לתריס חלון.

כיצד הצליח המושל לבנות את בית־היוקרה בפחות מרבע המחיר הריאלי בשוק?

מרבית הכספים וטובות־ההנאה ניתנו לחשוד, על־פי ממצאי החקירה, על־ידי תושבים ערביים בשטחים הכבושים, שהיו נתונים למרותו. אולם לחוקרים התברר כי מוצאפי קיבל הלוואות שונות גם מפקודיו, המשרתים במימשל־הצבאי בטול־כרם, בניגוד להוראות המקובלות בצה"ל. החשד הוא שהלוואות אלה קיבל המפקד לתקופה ממושכת וללא ריבית.

בחשבונות הבנק הפרטיים של איש צבא־הקבע נתגלו סכומי כסף גדולים, שלא התיישבו עם המשכורת שמקבל הקצין. בחקירתו טען מוצאפי, כי את הכספים הפקידה אשתו, וכי הוא אינו קשור לכספים אלה. אולם כאשר פנו החוקרים לרעייה, היא סירבה לענות לשאלותיהם ולשתף עימם פעולה.

עבודת כפייה

ר תחילה נמסרה החקירה בפרשה לטיפולה של מישטרת שכם. מרבית השוטרים והקצינים שם מכירים היטב את מוצאפי, עוד מהתקופה שהיה סגן־המושל

מודח ראש־עיריית ענתבא, ואחיד חמד־אללה, שדיווח על פרשת הריגת הנער, הודח בינתיים מתפקידו.

בעיר. הם קשורים עימו גם בתפקידו הנוכחי, כמושל טול־כרם.

כאשר הסתבר כי העניין אינו מטופל כהלכה במישטרת שכם, וכי החקירה כלל אינה מתקדמת, הבינו במישטרה־הצבאית את הטעות שנעשתה. לכן הועבר התיק למצ"ח.

החקירה נתקלה בקשיים, משום שעדים שונים, מקרב תושבי טול־כרם והסביבה, פחדו לשתף פעולה עם החוקרים. הם טענו שהופעלו כלפיהם לחצים מצד החשוד. לכן התנהלה החקירה באיטיות ובזהירות רבה.

אחרי ארבעה חודשים, כאשר בידי אנשי מצ"ח נאספו ראיות רבות, הוחלט להוציא את מוצאפי לחופשה, עד לסיום החקירה. צעד זה ננקט לא רק מפני שסגן־אלוף, הנחשד בעבירות כה חמורות, אינו ראוי להמשיך בתפקידו כל עוד תלויות החשדות מעל לראשו, אלא גם כדי להקל על העדים, שעד עתה חששו למסור את הידוע להם. הרחקתו של המושל עשוייה לשחרר אותם מהשפעתו, ולהוות הוכחה בעיניהם, שאכן יש כוונה לטפל בפרשה כנדרש ושהם אינם מסתכנים לשווא.

מסקנות החקירה עד לשלב זה הועברו כבר לעיונו של הפרקליט הצבאי הראשי. הוא הורה להשלים את החקירה בכמה נקודות, שעדיין לא הובהרו כל צורכן. נודע, שכמה אזרחים ישראלים, הקשורים אף הם בפרשה, ייחקרו בידי מישטרת ישראל. אחרי־כן יוחלט בדבר העמדתו לדין של המושל.

יתכן שהדברים לא היו מגיעים לידי כך, אילו היו שילטונות הצבא מתייחסים קודם לכן לפרשות האחרות הקשורות למוצאפי, שעליהם התריע העולם הזה בעבר. אחת מהן נסבה סביב הקמת חומה באמצעות עבודת־כפייה, לאורך מחנה הפליטים נור־שאמס, השוכן בסמוך לטול־כרם, על הכביש הנכנס לעיר מכיוון שכם.

הכל החל לפני יותר משנתיים, בסמוך למיקרה הריגת הנער בענבתא, כאשר נזרקה אבן על רכב צבאי, שעבר ליד מחנה נור־שאמס. ברכב ישב מושל איזור טול־כרם, סגן־אלוף שלום מוצאפי. האבן פגעה בראשו וגרמה לו פציעה קלה.

ההמשך היה רגיל. הוטל עוצר על המחנה, בוצעו חיפושים ונערכו מעצרים. אך בכך לא הסתיימה הפרשה.

בשעה 4 אחר־הצהריים נצטוו כל הגברים בני יותר מ־14 שבמחנה לצאת מהבתים ולהתאסף במרכז המחנה. על מה שקרה אחרי־כן קיימות שתי גירסות.

מעדויותיהם של תושבים במחנה עלתה התמונה הבאה: חיילי המימשל הצבאי ציוו על נכבדי המחנה לעלות על משאית השייכת לאחד התושבים. בליווי צבאי נסעו לטול־כרם, ושם עברו בין כמה חנויות למימכר חומרי־בנייה, העמיסו ציוד וחומרים בשווי של 50 אלף לירות במחירי 1980 על משאית. הנכבדים אולצו על־ידי החיילים להתחייב לפני הסוחרים שיערבו לתשלום מלא עבור הסחורה.

מישטר של פחד

כ אשר חזרו למחנה היתה כבר שעת לילה. ואז, לאור זרקורים שהציבו החיילים, נאלצו הגברים לבנות חומה בין הכביש למחנה, לפי הוראות אנשי המימשל הצבאי.

הגברים עבדו כשקני הרובים מכוונים לעברם. מי שסירב, או שהתרשל בעבודתו, ספג מכות.

אנשי המימשל הצבאי חזרו ושיננו באוזני העובדים כל העת, כי זהו עונשם על זריקת האבן שפגעה במושל. „אם ילדיכם זורקים אבנים," נאמר להם, „אתם תבנו חומה שתמנע את הזריקה."

עבודת־הכפייה נמשכה עד השעה 4 לפנות בוקר. החומה שהוקמה אינה מהווה יחידה אחת. היא מורכבת מכמה קטעים קטנים, הסוגרים מירווחים בין הבתים הנצבים לצד הכביש שכם—טול־כרם, כך שייקשה לזרוק משם אבנים.

בסך־הכל השתתפו בעבודות כמאה איש. גברים שלא הועסקו בעבודה נצטוו להמתין בצד. לפי פקודת החיילים הם החליפו את מי שנחלש ולא יכול היה להמשיך. הכל נעשה בנוהל ובסדר של מחנה־עבודה לשבויים או לאסירים.

עד כאן, תיאור העדויות.

רוב תושבי נור־שאמס הם פליטי 1948 מאיזור חיפה. הם מצאו מיקלט זמני במחנה בריטי לשעבר, ששימש את הכובש הקודם כמחנה מעצר לעצירים פוליטיים. הזמניות הפכה לקבע. הפליטים נותרו לגור בו עד היום.

במקום יש שלושה מוכתרים. איש מהם לא הסכים להתראיין בגלוי או למסור את שמו. כמו כל שאר התושבים, הם היו שרויים בפחד. לטענתם, הנהיג המושל הצבאי במחנה מישטר של פחד. צעירים רבים הסתובבו במקום כשהם חבושים. הם סיפרו כי הוכו על־ידי החיילים, אחרי פציעתו של מוצאפי.

עיתונאי שהתקשר אז לקבל את גירסתו של סגן־אלוף שלום מוצאפי לפרשת החומה, נענה כך: „אם ילדיהם זורקים — הם יבנו!" אולם סגנו של המושל, סרן זאב, מסר גירסה שונה. לדבריו, כלל לא הוכרחו התושבים לבנות את החומה. זאב טען, כי הם התנדבו לבנות אותה, ואפילו רבו ביניהם על הזכות לקחת חלק במלאכה. וכל זאת, מפני שאינם יכולים להשתלט על ילדיהם והם רוצים למנוע מהם לזרוק אבנים.

קצין אחר במימשל טען, כי כלל אין חומה כזאת והיא לא הוקמה מעולם. אך חומה אי־אפשר להסתיר. מי שעובר במקום יכול להבחין בנקל בקיטעי החומה שנבנו. הם בולטים בין הבתים שלצד הכביש.

מעילה מעל התעללות

ר יבוי הגירסות לא הוסיף לאמינות המימשל הצבאי באיזור, שעליו הופקד מוצאפי. אולם למרות זאת, הוא הצליח להשתיק גם פרשה זאת, מבלי שנערכה כל חקירה רצינית בעניין, ומבלי שננקטו צעדים כלשהם.

המדיניות הגסה שבה נקט מוצאפי הטילה פחד על תושבי האיזור הנתון למרותו. הוצאתו לחופשה עשוייה להקל עליהם, אך הם יזכרו את העובדה, שבמשך זמן רב לא היתה אוזן קשבת לתלונותיהם על מעשי ההרג וההתעללות. החקירה נגד המושל נפתחה רק כשהועלו כלפיו חשדות בדבר שחיתות בעניינים כספיים וקבלת טובות־הנאה.

נראה ששילטונות צה"ל מתייחסים בחומרה לחשדות בעבירות שוחד, בעוד שחשדות חוזרים ונשנים על עינוי, פציעה והריגה אכזרית של תושבים בשטחים הכבושים אינם זוכים בתשומת־לב.

מסתבר שעל הפלסטינים, הנתונים לדיכוי והשפלה מתמידים, להמתין עד שהקצינים האחראים לכך יתפסו אולי במעילה, כדי שיוכלו להשתחרר סוף־סוף משילטונם האימתני.

יוסי היימן ■

כבוד המושל סגן־אלוף שלום מוצאפי, מושל אזור טול־כרם, הוצא לפני שבועיים. לחופשה בעיקבות החקירה הפלילית על קבלת שוחד, המתנהלת נגדו במצ"ח ירושלים. הראיות הועברו לפרקליטות הצבאית.

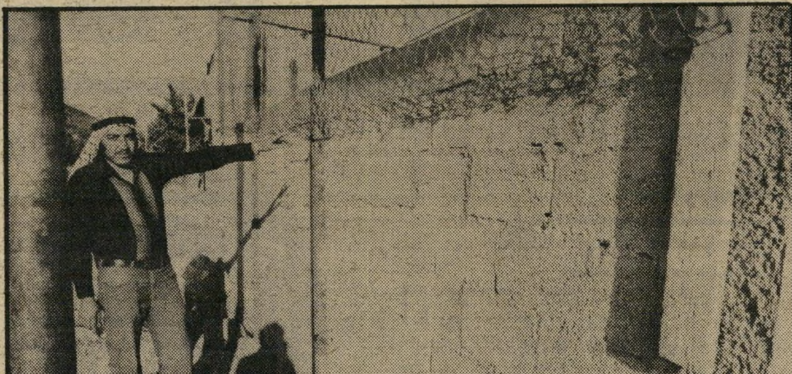

עבודת־כפייה הונהגה, על־פי העדויות, במחנה־הפליטים נור־שאמס, השוכן בסמוך לטול־כרם. בעיקבות זריקת אבן לעבר מכוניתו של המושל מוצאפי, לפני יותר משנתיים, הוכרחו התושבים לבנות חומה.

שרונה מארש, אורנה שחר ודבי אביקזאר חיפשו את התהילה מעבר לים - וההצלחה החלה להאיר להן פנים

מצליחניות בניו־יורק

הן מצליחות, ולא בקול דממה דקה. אלא בסערה.

הן יפות, גבוהות, חטובות וחתיכות, ואין להן בעיות־קליטה. אז מה הפלא שקראו לנו בגולה הדוויה היהודי הנודד?

שרונה מארש, דוגמנית הצמרת, אלילת־היופי הבלונדי שהעזה והצטלמה בעירום לפני כמה שבועות, נטשה את המערכה ושמה פעמיה לחפש את התהילה במדינת־הסטארים, ניו־יורק, כשהאמתלה המוצהרת בפיה היא ביקור חברים במושבה הישראלית בלוס־אנג'לס.

חלון ראווה

רק בת 22

התמזל מזלה וחבריה מאפרת־הדוגמניות הישראליות עדה לזורגן ומעצב שיער־הדוגמניות־והשחקניות אלי עלמני היו באותה עת בניו־יורק, וכידידים טובים, גם בנכר, עמדו איתה בקשר — „הקשר הישראלי" — וכדי להוכיח לה את חברותם הכנה והאמיתית הזמינו אותה להיות האורחת שלהם בניו־יורק. ושם הזוג עשה עבורה עבודת יחסי־ציבור יסודית ומבטיחה. הם הכירו לה את כל צלמי־האופנה הידועים והחשובים. ומי צריך יותר מזה?

הללו נדלקו קשות על שרונה הזוהרת, במיוחד כשסיפרה להם שהיא רק בת 22.

ואם הפתאים האמינו לסיפור, זוהי בעייתם.

לפוצץ את ניו־יורק

היא, ללא ספק, יפה וצעירה מתמיד (בת שלושים), אבל לא זה העיקר, העיקר הוא שהיא עושה שם חיל, יד ביד עם הצלם הנק לונדונר, בן 35, גרוש פעם אחת, שהיה נשוי לדוגמנית־צמרת אמריקאית. הנק, שהוא במקורו ישראלי, והצלם הישראלי המצליח ביותר בכל יבשת אמריקה, הוא כנראה עיקבי באהבותיו, וגם הפעם נפל שדוד לרגלי שרונה קוטלת־הגברים.

הנק, ששמו המקורי הוא חנוך, לקח את שרונה תחת חסותו תרתי־משמע. היא הדוגמנית שלו בה"א־הידיעה, והוא מבטיח כי איתה הוא עומד לפוצץ את ניו־יורק, נוסף על כך הם גם גרים יחד בדירתו. כך שהיא מסודרת. כהרגלה, נפל לה טוב.

הרומן לוהט והאהבה פורחת. חלומה של כל דוגמנית התגשם גם אצלה: לתפוס צלם מצליח ופרטי, שיהיה שלה.

לעומתה, אורנה שחר, הדוגמנית הישראלית הצעירה, שסיימה לא מכבר את שרותה הצבאי, היא באמת רק בת 22. אורנה לא בוששה ללכת בעיקבות חברתה־למיקצוע. היא תפסה לפני שישה שבועות ביטחון ומטוס, ופשוט נחתה בניו־יורק.

גם עליה שמו עין עדה ואלי, אנשי „הקשר הישראלי", בעלי המהלכים והקשרים הטובים בעיר, ולקחו אותה באופן אישי לצלמים ידועים, לעשות טסטים. תתפלאו לדעת שגם לה שיחק המזל, ואסיסטנט ישראלי־לשעבר של הצלם ריצ'רד אבאדון — שהוא הצלם בעל השם העולמי בשטח האופנה בארצות־הברית,

והעושה את כל השערים לירחוני האופנה ווג ובאזאר, ושעל כך משלמים לו סכומי־עתק בסדר גודל של 15 אלף דולר לשער — התלהב ממנה אדירות. שימחתה של אורנה לא ידעה גבול, אחרי שניסתה בארץ לפרוץ את דלתות הצלמים, אך ללא הצלחה מרובה, אולי ביגלל המראה האנגלו־סכסי מדי שלה.

להפתעתה, דווקא שם הצלמים אוהבים את המראה שלה, והילדה ממש קורנת מאושר, בתיקווה שאולי אמריקה תעשה לה את זה, ועד אז היא נראית מסתובבת במקומות האמורים להיות הנכונים, כמו סטודיו 54. אז מי שמאוד רוצה לפגוש אותה, ימצא אותה חוגגת את חיי־הלילה הסוערים במועדוני־היוקרה הניו־יורקיים.

מחלה ושמה נעליים

השלישית שבחבורה, ודווקא ה־וותיקה ביותר, היא הדוגמנית דבי אביקזאר בת ה־24. דבי הישראלית, יפה־פיה מרוקאית שהיתה אהובתו של הצייר שלמה צפריר, שלא טמנה ידה בצלחת ומייד עם הגיעה לניו־יורק ניהלה רומנון עם שחקן־הקולנוע רוברט דה־נירו.

מזה שלוש שנים שתולה דבי היטב ועמוק בתוככי ניו־יורק. היא גרה לבדה בדירה שכורה באיזור יוקרתי, ליד הש־דרה החמישית, ועוסקת, נוסף על הדוגמ־נות באמנויות שונות. למשל, היא קניי־נית־אופנה של בוטיק ידוע, וסטודנטית לקולנוע.

דבי שייכת לבוהמה העילית והאמיתית של ניו־יורק, ושמה מופיע בכל הגסט־ליסט המפורסמים של העיר. היא מכירה את האנשים הנכונים, והם מכירים אותה, אולי תודות לחסדי העבר. כדוגמנית אין לה הרבה מחלות, למעט מחלת־הנעליים. יש לה לפחות כ־150 זוגות־נעליים בארו־נה. בנסיעותיה, מיזוודותיה אינן מתפוצצות מבגדים אלא, מנעליים. היא אפילו הר־חיקה לכת ועשתה סרט קצר על אהבותיה לנעליים, ושמו „דבי והנעליים”. הוא זכה בפרסים לא־מעטים. דבי גם משמשת ב־שימחה דוגמנית לנעליים. הבעייה היחידה שלה: היכן לאכסן את כולן בצורה יפה ונאותה בדירתה השכורה. חלומה הוא, ללא ספק, שיהיה לה חדר־נעליים, או אפילו דירת־נעליים. וכי מי אמר שנעליים נועדו רק להליכה?

צלם ושחקן שרונה מארש נפלה טוב. היא מצאה לה באמריקה צלם אופנה פרטי ואוהב, ישראלי לשעבר, העונה לשם הנק לונדונר והוא הבטיח לפוצץ איתה את ניו־יורק. הדוגמנית דבי אביקזאר הסתפקה בשחקן־הקולנוע רוברט דה־נירו. צילומים לא ייצאו לה ממנו, קשרים כן. היא נמצאת בניו־יורק שלוש שנים והפכה חלק מהבוהמה.

חלום הגבר היא הדוגמנית הזוהרת שרונה מארש, שוברת הלבבות, כאשר הגבר הפעם הוא אלי עלמני, מעצב־התסרוקות שהסכים להפוך דוגמן לעת מצוא. אלי הוא שעזר לשרונה בראשית צעדיה בניו־יורק.

נמר של נייר

המרכול־הספרותי הגדול מכולם ✱ הטריף התמוה של דניאל ה. ✱ החוצפה של בושמת אלון ✱ קאפקא חי וקיים בחיפה

מקור

גינטר קניוק

העיתונאי והמחבר **יורם קניוק**, היה בין המשתתפים בירחון הכנעני אלף ש־אותו פירסם המשורר **יונתן רטוש**, אחרי מילחמת 48'. באלף שיעכנען קניוק את שמו **ליורם קניא**. במשך עשור שנים חי קניוק מחוץ לתחומי ישראל, אליה שב עם ספר ביכוריו היורד למעלה (מסיבה תמוהה אין קניוק מזכיר ספר זה ברשימת ספריו המופיעה על גב עטי־פות ספריו האחרונים). ספר, שהיה ניסיון לאמץ לעצמו את סיגנון סיפוריהם של **ג'ד סאלינג'ר** ודומיו.

אחרי שיבתו ארצה פירסם את סיפרו אדם בן־כלב, שהוא גירסה שואנית של מילכוד 22 **לג'וזף הלר**. סיפרו הבא של קניוק היה חימו מלך ירושלים, שהוא גירסה ישראלית לג'וני שב משדה־הקרב מאת **דאלטון טראמבו**, בצירוף נופים ירושלמיים. סיפרו סוסעץ מביא את מדף הסופרים שהשפיע על כתיבתו של קניוק אל הנוסח המתחכם של הסופר האמריקאי **סול בלו**. בסיפרו הבא, הסיפור על דודה שלומציות הגדולה, מגלה קניוק את דרום־אמריקה ואת מאה שנות בדידות של **גבריאל גארסיה מארקס**, תוך התעלמות מהעובדה, כי קדם לכך **יהושע בר־יוסף**, בספריו מהווי צפת.

בימים אלה השלמתי חצי שנה של קריאת סיפרו האחרון של יורם קניוק, ספר בעל הכותרת היומרנית היהודי האחרון*. במשך חודשים ספורים הרדמתי עצמי מדי לילה בקריאת כמה מעמודיו. היהודי האחרון הוא ניסיון ליצור ספר מטורף, הנע בין קוטבי ה־סאטירה השחורה לנאיביות הלבנה, מסלול שרק מחבר מלא כישרון עשוי להתמודד איתו, וקניוק נכשל בו.

היהודי האחרון עשוי להיקרא כפא־רודיה לא מוצלחת על הספרות הגרמנית של אחרי מילחמת־העולם השנייה, סיפרות שאחד מעמודי־התווך שלה הוא הסופר **גינטר גראס**. קניוק אימץ לעצמו באור־פן תת־הכרתי את כוח הגרוטסקה של גראס, ללא העוצמה הלשונית שלו. יכו־לת הסיפור וכושר ההמצאה הספרותי של סופר גרמני זה. הוא בונה את סיפרו על דמויות כפולות ומשולשות (שהן דמות אחת), קישרי מישפחה לא טבעיים ועלילה שהמאורעות בה אינב בסדר רץ (שימוש אופייני לנטולי כישרון ספרותי, המנסים לכסות בעזרתו על חוסר־כישרונם, בדומה לצבעי־בדים ו־קשקשנים למיניהם המכנים עצמם ציירים). תחת הנרקוזה הגראסית, משרבט קניוק סיטואציות פנססטיות, בלתי אמינות בשל היכולת הלשונית הדלה והיומרנית שלו.

סיפרו החדש של קניוק הוא ספר בעל עלילה מוגבלת למדי, המתחילה בדמות של חייל השבה לרחובות תל־אביב אחרי מילחמת 48' ומגיעה ל־שומקום, כאשר במהלכה היא יוצרת, משחזרת, מפצלת דמות של גורם ביולוגי, שאינו אלא **יוסף דילה רינה** (מקובל יהודי בן המאה ה־15), שצאצאיו מוליכים אל היהודי האחרון שספק הוא **אבנעזר**, ו/או **שמואל ליפקר** שהפך לסם ליק.

לשונו של יורם קניוק בהיהודי האחרון היא נושא לעבודת־מחקר מקיפה של בלשן ולוגיקן. הלשון היא מרוסקת, משו־ללת הקשר הגיוני, עמוסה ביומרות מי־לוליות עד כדי הרדמת הקורא. ויהיה מאומן ומיומן ככל שיהיה לקריאת „עברית ספרותית" נוסח קניוק. לשונו של קניוק מעוררת בקורא את תחושתו של הילד באגדת הילדים המהסס אם לומר או לא לומר: „המלך עירום!". אצל המלך קניוק הלשון עירומה, שדופה אך יומ־רנית.

א"ב יהושע אמר פעם, כי לסופר ישראלי יש בעיה בבחירת שמות לנפשות־הפועלות בסיפוריו, שהרי כל שם בארץ, רובץ עליו משקל היסטורי־משמעותי. זו כנראה הסיבה, שגיבורו המוליך של קניוק הוא **בועז** (כינוי לבני המושבות הוותי־קות — כפי **שיורם** הוא כינוי לילדי השכונות הסולידיות והבורגניות של ה־ערים).

בנהייתו בדרכיו של גינטר גראס, מוליך קניוק את הקוראים שלא נשרו במהלך קריאת 50 עמודי הספר הראשו־נים אל מועדון הלטאות הכחולות, שהוא גירסה קניוקית למרתף הבצל של גראס בסיפרו תוף הפח. אותו מרתף, שיושביו, תושבי גרמניה החדשה, מקלפים את ה־בצלים ומזילים דמעות. אלא שבמועדונו של קניוק מחלקים דגים מלוחים בנוסח יהודי עם בצלצלים (עמוד 80).

בקטעים הטובים יותר של כתיבת קניוק בהיהודי האחרון מצויים מישפטים ותיאו־רים ספרותיים, המזכירים את כתיבתו של **עמוס עוז** ביום רע. („שתקתי. אני מהרהר, כולנו מהרהרים. האור בחלון מתוק־חריף. כחלחל, רוח נעים נושב, ניחוח של ים ולימונים"). לעומת זאת, אוהב קניוק לשבץ מילים לועזיות ב־כתיבתו, מילים כמו: „בורגמייסטר" (ראש־עיר); „טרקטט" (מאמר); „פובּ־ליציסטיקה" (עיתונאות ציבורית); „פרוי־יקט" (תוכנית מיתאר); „סלקטיבי" (בררן) — כולם בעמוד 98.

סיפרו של קניוק רצוף בקטעים כמו: „...ואז אמרה גברת שמעתי משהו רע על מדע אלמנות ושכול, היא דיברה על תוכנית לימודים שיש להציע למישרד החינוך והתרבות וללמד לפיה אלמנות ויתמות... ליד שער שהוביל לחדרי ה־שירותים דפק ילדה דמויית שלד... ואז החל לספר ללילי על האהיל שעשו מהוריו..." ועוד מאות תיאורים כגון אלה, הפזורים כפטריות אחרי גשם של או־תיות בסיפרו.

מעט זילזול בקוראיו ויותר זילזול

מחבר קניוק
בלתי אמין ויומרני

במבקריו מפגין קניוק, כאשר גיבורו **דיונל**, משפץ ומתקן את יצירתו הקינה על מות היהודים, תוך שהוא מתעלם משירו היידי של המשורר **יצחק קצנל־סון** (שנהרג בשואה) וכותרתו היא השיר על העם היהודי שנהרג, זילזול אופייני, שדומיו עוד ימלאו עבודות רבות של חוקרים שיקדישו זמנם כדי לגלות את המעיין שממנו שאב יורם קניוק את דימוייו.

מתוך גבהי הניסיון לפענח את הקוד היהודי־אירופי, יורד קניוק גם למילחמות אישיות וקטנוניות מן הסוג שאינו מו־סיף כבוד לו ולספרות הישראלית. למשל, בעמוד 322, משיב קניוק לאמן **יגאל תומרקין**, על פגיעה בו ובבימאי **יקי יושע** בסירט העיט. בדבר (8 מאי 1981) כתב תומרקין: „שואה ושכול הם נוש־אים כאוכים. קניוק ויושע מטפלים בשכול בגסות נאטורליסטית תוך פזילה אופנתית לסכם כשלישיה ובאמיתות המכוונות למכנה המשותף הנמוך ביותר..." על פגיעה זו, ופגיעות קודמות של תומרקין בקניוק, ממציא קניוק פסל, בשם המקורי **תמרין**, אשר עוסק, לא פחות ולא יותר, בעיסוק הבא: „הפסל תמרין, שהתמחה בכיווני הנצחה שונים היווה בעיה בפני עצמה המלמדת על כלל הבעיות. רבגוניותם של אמנים מסוגו של תמרין מעמידים אתגר קשה במיוחד לפרקליט המנסה להכין דו"ח ממין זה. קיימות אנדרטאות שאין יודעים עוד למה שימשו. המוניטין של תמרין עלו בגין אנדרטאות ואף שכרו עלה..." אכן, הישג ספרותי תמוה.

לסיכום: היהודי האחרון, אותו מרצף וגוזר קניוק בכותרות של טייפ מס' כך וכך — הוא 470 עמודים של מסה מייגעת ומבולבלת, בעלת יומרות ספרותיות. מסה עמוסה בתיאורים נקרופיליים המעידים על עיסת מחברם. כל הנפשות־הפועלות

* יורם קניוק — **היהודי האחרון**; הוצאת הקיבוץ המאוחד + ספריית פו־עלים; 470 עמודים (כריכה רכה).

החוייה הישראלית

קריקטורה ושמה „תיאטרון יהודי"

בוקר אחד קם לו המרצה לתיאטרון בשעות התעסוקה והמחזאי בשעות הפנאי **דניאל הורוביץ**, איש אוניברסיטת תל־אביב, וחיפש לעצמו נצח תיאטרוני בלא תיאטרון. מה עשה? הגה רעיון. את הכינוס הבינלאומי הראשון לתיאטרון יהודי.

קרוב לשנתיים ימים השקיע הורוביץ זמנו, מרצו ונסיעותיו לחוץ־לארץ על־מנת לממש את מחזהו הגדול והאבסורדי, את הכינוס הבינלאומי לתיאטרון יהודי.

אלא שאין בנמצא תיאטרון יהודי. פעם היה תיאטרון ביידיש שהלך לעולמו ב־מילחמת־העולם השנייה ביחד עם ספרות־היידיש. ישנו תיאטרון ישראל — אבל אם לאמץ את לשון התיאטרון, הרי ש־ההצגה חייבת להימשך. מה עשה הורוביץ? חיפש אחרי עיבודים ולא אחרי מחזות, ומצא עיבודים מתוך יצירות של **קפקא, צטניק ויהודה עמיחי**. הוא הזמין את התיאטרון היהודי האמריקאי עם הצגת המחיר של **ארתור מילר** (ובאותה מידה יכול היה להקרין בפחות כסף את הסרט הבלתי מתאימים של מילר, בכיכובה של **מרילין מונרו**).

בצד המחיר הזמין הורוביץ את היורדת **מרגלית עובד**, לשעבר רקדנית להקת הפולקלור ענבל, את מסע השנה שהוא טיול תיאטרוני בין חגי ישראל של הגב' **מיכל גוברין** וחברי החוג לתיאטרון של אוניברסיטת ירושלים.

דניאל הורוביץ לא עשה את מלאכת החריש היהודית שלו כהלכה. הוא שכח כמאתיים סופרים ומחזאים יהודיים שכותבים לתיאטרון בחצי תריסר לשונות. הוא שכח את **פיטר וייס** עם החקירה שלו. את **ארנולד ואסקר** עם הטרילוגיה היהודית שלו. הוא שמט מזיכרונו מחזה לקולות של **נלי זק"ש** ועוד אינספור מחזות ומחזאים. הוא חילטר באירגון הכינוס הזה כיד הנוחיות הטובה עליו.

מחזאי־מארגן הורוביץ
חילטר באירגון

במחזהו האבסורדי של הורוביץ נותרו חידות רבות, כמו: האם האמלט, שאותו משחק יהודי חסר־ערלה, יהודי או לא? האם השייקספיר של התיאטרון הישראלי, **יעקב אגמון**, המפיק וההורה של איש חסיד היה לאשכנזים וילדי הכרך לאחרים, הוא תיאטרון יהודי או לא? האם מעבר לגבולין של **י"ח ברנר**, יהודי או לא? האם מחזותיהם של **ניסים אלוני, חנוך לוין** ואפילו **יוסף מונדי**, יהודיים או לא? האם הדראמה המילולית של ראש־הממשלה **מנחם בגין** באסיפות־עם בעלות נופך מסויים, היא בבחינת תיאטרון יהודי או לא?

לעזרתו של דניאל הורוביץ הגיעו אותות משמים (דאוס־אכס־מכינה). השחקן היידי המפורסם **יוסף בולוף** פחד להגיע ארצה בעיצומה של מילחמת־לבנון. ה־תיאטרון הנורבגי טרונדלאג סירב להגיע לישראל, בתור צעד של מחאה על מיל־חמת־לבנון.

אבל כבת־יענה מאומנת, טמן דניאל הורוביץ את ראשו בחול, התעלם ממצב התיאטרון היהודי החדש במיזרח־התיכון, אטם אוזניו מפני מוסיקה „צגרמנית" על אודות „מוסר יהודי" והמשיך. הרי על ההצגה להימשך.

התוצאה: קריקטורה תרבותית ושמה תיאטרון יהודי. אין ספק שמחזהו הקודם של הורוביץ, צ'רלי קצ'רלי, היה מוצלח יותר.

בספר, בלא יוצא מן־הכלל, הן חד ממדיות ומשועבדות לפלקאטיות מילולית, בקולאז' בלתי־חדל של דמויות, ערכים יהודיים־היסטוריים, נופים ארצישראליים וחוסר כישרון להפכם ליצירה ערכית.

יורם קניוק אינו משולל כישרון. ב־שירו בתי (פורסם בידיעות אחרונות ב־16 בדצמבר 1980) הוא הוכיח, שכאשר ה־כנות לנגד עיניו, כישרונו עולה ופורח. חבל שאי־אפשר לומר זאת על היהודי האחרון, למרות שבן־דמותו הספרותי של קניוק, **עמינדב** — נמנה עם הנפשות־הפועלות בו. וחבל.

דעה אחרת „מעין אודיסיאה ג'ויסית"

ביקורת הספרים ביומונים הריעה תרועה של שימחה לרגל הופעת סיפרו של יורם קניוק היהודי האחרון (ראה: גינטר קניוק).

ירון גולן בדבר (14 במאי 1982) למרות שהוא מעיר, לצורך הרישום ההיסטורי, כי סיפרו של קניוק הוא „ואריאציה יהודית־ישראלית על ‚מאה שנות בדידות'," ומוסיף כי: „אם להיות מוגדר יותר: רומן שבו ההתפרנסות באופנים שונים מהעבר ומרוחות הרפאים שלו תופסים את מקומו של החזון משמשים לו תחליף. ועם זאת, רומן שחלק מהצירופים שבו, שחלק מהדימויים העשירים שבו מעוררים רושם כמלאכותיים מדי, ולכן פחות מדי מכוונים לנושא מוגדר אחד ומתפצלים למישורים שונים ומייגעים..." מסכם את ביקורתו בקביעה: „זהו ספר מרגש... לקניוק רגישות יחודית למצבים פאתטיים חגיגיים ומגוחכים כאחת... יש במיטב הפיכת זכר המתים והעבר ל‚בידור ולפרנסה' גם הרבה אירוניה אישית מרה. התרפקות על גרוטאות העבר והנצחת חלק מהן באגדרטה ספרותית מסוייטת היא גם חלק מקסמו של ספר זה. וזה בהחלט לא מעט."

מגדיל לעשות **אמנון נבות** במעריב (4 ביוני 1982), המקטלג את היהודי האחרון, ומגדיר את חשיבותו בין: „התרחשות בקנה מידה של ‚ימי ציקלג' בן שנות החמישים, ‚על מצבו של האדם' בן שנות השישים, וכמו המסכת הלוריאנית של דויד שחר. וקנה המידה של כל ההתרחשויות הללו הוא בהחלט לא לוקאלי..."

אברהם הגורני העריך בעל המשמר (14 במאי 1982) את סיפרו של קניוק כך: „כאן צריך למצוא את הניגון, זה המנסה ללכד יסודות שונים ומנוגדים בהווייתנו. תוהה על הראשונות ומנסה לשער אחרית הזמנים: לאן אנו הולכים? מה יהא בסופנו? משום תהייה זו מתחמק ספר זה מסיכום חד משמעי. הספר עצמו הינו חלק מתופעה, חלק מעצמנו והיה דרוש לספרות העברית להתמודדותה עם מציאות חיינו. מי שירצה להתמודד בעתיד עם המציאות העברית, לא יוכל להתעלם ממנו."

מבקר בשם **אורציון ברתנא** (שם אמיתי), אחרי ששייך את סיפרו זה של קניוק לזרם ספרותי, שמקורותיו הם סופרים כ**אדגר אלן פו, פרנץ קפקא, ג'וזף קונרד, תומס מאן** ו**איזאק דינזון**, מסכם בידיעות אחרונות (12 במארס 1982) בקביעה: „יש ביצירה גדולה זו כל־כך הרבה חומר וכל־כך הרבה הברקות עד שהקריאה בה היא לימוד..."

ברשימתו ‚המצב האנושי' כתפאורה מושגית שפורסמה בהארץ (18 ביוני 1982) כותב **ד"ר גבריאל מוקד**, תוך התייחסות רק לשליש אחד(!) מתוך היהודי האחרון, כי הספר: „הוא אחת היצירות המדהימות ביותר שנוצרו בעשורים האחרונים בסיפורת העברית..." מוקד מגדיר את סיפרו של קניוק בהגדרת־מיקום־ספרותית שקובעת: „זוהי חטיבת סיפורת העומדת בפני עצמה, מעין אודיסיאה ג'ויסית של חזרת הלוחם, הנודד על פני עירו..." את רשימתו המתייחסת לשליש היהודי האחרון מסכם מוקד: „‚היהודי האחרון' מגלם, בין השאר, את צד הפריצה וההעזה הצורנית והתוכנית, את הניסיון והניסוי הסמנטי והפואטי, שהסיפורת העברית כל־כך זקוקה להם, למרות קשייהם..." ואני מסכים עם הגדרת מוקד על הניסיון והניסוי הסמנטי והפואטי, שהסיפורת העברית כל־כך זקוקה להם, למרות קשייהם אלא שספק רב אם יורם קניוק בהיהודי האחרון עונה על נזקקות זו.

תרגום

שלומית

המחזה שלומית מאת **אוסקר ויילד** חובר ב־1891 והצגתו נאסרה באנגליה. ב־1894 הוא הועלה לראשונה בפאריס בכיכובה של **שרה ברנאר**. בנובמבר 1902 הועלה המחזה על בימת התיאטרון הקטן בברלין לעיני קהל קטן של קרו־אים. על הצגה זו ותוצאותיה כתב הסופר **דויד פרישמן**, במאמרו אוסקר ויילד: „והרושם היה גדול מאוד. ואולם עוד שנה תמימה עברה מאז, עד כי הורשה החזיון הזה מטעם הצנזורה, להיות עולה על הבמות גם לעיני הקהל הגדול. הצנזור הממונה על הדבר הטעים בפירוש, כי נותן הוא את הרשיון, יען כי ערכו האמנותי של החזיון גדול ורב כל־כך. ואולם כל זה לא השפיע על אנגליה..."

בעברית ראה־אור לראשונה מחזהו של ויילד בשנת 1941 בתרגומו של **יעקב אורלנד**. לפני כשלוש שנים ראה־אור

סופר־מחזאי ויילד
ורד לבן בראי של כסף

בנוסח נוסף, בתרגומו של הסופר **פינחס שדה**, בכתב־העת פרוזה (40/1). השנה ראתה אור מהדורה נוספת של שלומית, תחת הכותרת סלומה בתרגומה של **בושמת אלון***. מהדורה זו באה בליווי רישומיו של הצייר **אוברי בירדסליי**, המשמש יותר כעטיפה, התורמת למכירת מחזהו של ויילד.

בושמת אלון, בדברי הקדמה לסלומה, מתעלמת מפרק ההומוסכסואליות של אוסקר ויילד. כפי שהיא מתעלמת מה־עובדה כי מדובר ב**שלומית בת הור־רודיה** (המחזה מבוסס על סיפור שלו־מית, המופיע בקצרה בפרק ה־14 של הבשורה על־פי **מתי**, בפרק השביעי של הבשורה על־פי **מרקוס** וכן אצל **יוספוס פלאביוס**).

תרגומו של פינחס שדה, לעומת תר־גומה של בושמת אלון, הוא מופת של תרגום. הדבר בולט כבר ברשימת המש־תתפים. שאלון קוראת לה הדמויות ושדה הנפשות. אצל אלון ישנו **„איש מנוביה"** בעוד שאצל שדה הוא **„איש מחבש"**. בין הניצבים מביאה אלון **„יהודים, נצרתים"** בעוד ששדה: **„יהודים, נוצרים"**. בושמת אלון שוכחת לציין כי העלילה מתרחשת בארמונו של **הורדוס־אנטיפס**, השוכן מזרחית לים־המלח.

מישפט הפתיחה של בושמת הוא: „מה יפה היא הנסיכה סלומה הערב," בעוד שבנוסח שדה: „מה יפה הנסיכה שלומית הלילה." נער־השרת של בושמת אומר: „דומה לאשה מתה. תנועתה אי־טית מאוד," בעוד שדה שומר על המו־סיקאליות הלשונית: „כמוה כאשה מתה. היא נעה לאט, לאט." בושמת, למרות שמה, לא ניחנה באוזן לבושם המילים, וכאשר היא מביאה בפיו של הסורי־הצעיר מילים כמו: „מה חיוורת היא, הנסיכה! מעולם לא ראיתיה כה חיוורת. דומה היא לשקוף שושנה לבנה במראה של כסף," הרי שתרגומו של שדה הוא שירה בהתגלמותה: „מה חיוורים פני הנסיכה. מעודי לא ראיתיה כה חיוורת. דומה היא לצילו של ורד לבן בראי של כסף."

לשיא נפולת תרגומה מגיעה בושמת אלון, כאשר היא מביאה את שאלותיו של יוחנן: „היכן היא האשה שלמפקדי האשורים התמסרה, אשר חגורות למתני־הם ונזרים צבעוניים על ראשיהם? איה היא זו שהתמסרה לבחורי מצריים שבגדיהם פשתן וארגמן, שמגיני זהב נושאים הם וקסדות של כסף, ומגודלים הם בגופם? אמרו לה ותקום ממיטת תועבותיה, ממיטת גילוי־העריות, ותוכל להאזין לדבריו של מפנה דרך האלו־הים..." כאשר פינחס שדה באמנות לשונו מתרגם: **איה היא האשה אשר עגבה אל קציני אשור? איה זו אשר גילתה ערותה לבחורי מצריים, הלובשים אטון וארגמן, והם גדלי־אבר כסוסים? קראו אליה כי תקום ממיטת־תועבותיה, ממיש־כב זימתה, כי תשמע את דבר האיש הסולל דרך לאדוני..."**

תרגומו של פינחס שדה הוא תרגום־מופת לעברית, בעוד שבתרגומה של בושמת אלון כמו התקבצו כל פגמי ה־תרגום האפשריים, ובעיקר האטימות לקצב הלשוני ורגישות האוזן.

שאלה לא ברורה היא, אם ניתן להציג את שלומית במיסגרת הכינוס הבינלאומי הראשון של תיאטרון יהודי (ראה: חוויה ישראלית). ואם כן, אין ספק שהצגת המחזה היתה מעבידה בשעות נוספות את הגב' **גלזר־תעסה**, סגנית שר־החינוך.

* אוסקר ויילד — **סלומה**; ציורים: אוברי בירדסליי; עברית: בושמת אלון; הוצאת אלישר; 91 עמודים (כריכה קשה, פורמאט אלבומי).

עיון

מקפקאים

ב־3 במארס 1981, ערך החוג לספרות כללית של אוניברסיטת חיפה סימפוזיון שהתמקד ביצירותיו של הסופר **פרנץ קפקא**. שנה מאוחר יותר ראה־אור קובץ ובו חלק מהרצאות הסימפוזיון, תחת הכותרת סימפוזיון קפקא*.

את הסימפוזיון פתח הסופר **א"ב יהושע**, שקרא „לשחרר את קפקא מהקפקאיות הנסגרת עליו." יחד עם זאת, הוסיף יהושע, „כי יצירת קפקא היא תהום שאין לה תחתית ולא־יתואר שתהיה לה תחתית, על פי האטומים המרכיבים אותה."

ראשון המשתתפים, **טוביה ריבנר**, תחת הכותרת למה לא לצייר את השרץ, בוחן הערות למטאפוריקה אצל קפקא, ואת אי־הצורך לטפח את משמעויות המשל והנמשל ביצירותיו, ואף להימנע מציור ממשי של מרכיבים ביצירותיו, כמו תהליך הפיכתו של גרגור סאמסא לשרץ, תוך שהוא נעזר במובאות מתוך קפקא עצמו, מתוך **גרשום שלום** ו**ואלטר בנימין**.

דניז גויטיין־גלפרין בוחנת תחת הכותרת הנושא: זהות יהודית? את מח־קריה של **מרת רובר**, על ההיבטים וההשתקפויות היהודיות של קפקא ביצי־רתו (רובר מנסה לקבוע את מקומו של מחבר המישפט והטירה כיהודי בסביבה התרבותית שבה נולד). הרצאה זו מו־ליכה את בחינת יצירת קפקא ליצירה הנובעת מתוך עולמו של יהודי בן העיר פראג אשר אינו גרמני ואינו צ'כי, בן לאותה תרבות, שהיא שוכחת לציינה, תרבות קאקאניה (הארצות שבחסות ה־

סופר קפקא
הוויתה של חיפושית מפלצתית

קיסר ירום הודו) תרבות לה משתייך **רוברט מוזיל**, מחבר האדם נטול האיכויות.

שימעון זנדבנק בהרצאתו קפקא: בין מיתוס לאנטי־מיתוס, מביא ניסוחים המערפלים את כתיבת קפקא מעבר לעיר־פולן הטבעי, ניסוחים כמו: **„לתבנת את הכאוס... הרצון הזה להשביח את תנועת־העולם ולארגנו למשמעויות מיתיות... השקר האפשרי שבהכפפת זרימתם של הדברים לתבנית מיתית סטאטית..."** בניסוחיו של זנדבנק יש את כל הרוע שבאקדמיה, המפרנסת פרזיטים מילוליים מלשדם של סופרים מתים, במשכורות מנופחות, שנות שבתון, פירסומים מד־עיים, שנאומו זה הצטרף עליהם. הרצאתו עיים, שנאומו זה הצטרף אליהם. הרצאתו של זנדבנק כמו מזמינה לבני סוגו את הכינוי מקפקאים.

סטפן מוזס, בהרצאתו הרב־משמעות ב‚הגילגול' (‚המטאמורפוזה')... תוך שהוא מכוון דבריו שוב לאותו סיפור, שגיבורו מתעורר בבוקר והופך לשרץ. מוזס ממיין את המרכיבים השונים של ביקורת סיפור זה, תוך שהוא מגיע למסקנה כי **„אחרי נפיונות־הנפל שלו להימלט מחייתיות, נדחה החרק־גריגור חזרה אל עצמו, ואל נקודת סיום שהיא גם נקודת הפתיחה, הוויתה של חיפושית מפלצתית רובצת כבד בחדרה: כך גם המבנה הנאראטיווי של הטקסט — נסגר אל תוך עצמו..."**

הרצאה אחרונה בקובץ, היא הרצאתה של **לאה הדומי** על קווים של הז'אנר האוטופי ב‚מושבת העונשין' של קפקא. הדומי, בוחנת ומשווה סיפור זה ליצירות אחרות מתחום סיפורת האוטופיה ההל מ**תומס מורוס** וכלה ב**אלדוס האכסלי** דרך **ג'ורג' אורוול**.

לקוראי ולאוהבי קפקא, יש בקובץ מאמרים זה משום אפשרות של מסע אל מעבר למילים ולמצבים הקפקאיים. קובץ זה מודפס בבהירות מאירת עיניים ומוגה כהלכה.

* סימפוזיון קפקא; אוניברסיטת חיפה וספריית פועלים; 82 עמודים (כריכה רכה).

מאת דן עומר

יום רביעי

18. 8

● סידרה: ועד ההורים של הרפר ולי (6.32 — שידור בצבע, מדבר

זרים ברכבת
יום רביעי, שעה 10.00

אנגלית). סידרה המספרת על אלמנה צעירה, אם לבת בגיל העשרה הגרה בהרפר ולי, שם תושבי המקום מתנכלים לה מ־שום שהיא חופשיה וליברלית מהם.

● סידרה: הדוכסית מרחוב דיוק (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנג־לית). הפרק צרות צרורות עוסק בביקורה של אשתו ה־חוקית של סטאר בבית־המלון.

● סרט קולנוע: זרים ברכבת (10.00 — שחור לבן, מדבר אנגלית). אחד מסרטי הקלאסיקה במתח, בבימוי אלפרד היצ׳קוק, המ־בוסס על סיפור של מחבר ה־מותחנים הנודע, ריימונד צ׳נד־לר. ברכבת מוושינגטון לניו־יורק פותח איש־חברה (רוברט ווקר) בשיחה עם כוכב־טניס (פארלי גריינג׳ר), שנפרד זה עתה מאשתו (לורה אליוט) ו־המאוהב עתה באשה אחרת (רות רומן). ווקר מדבר על שינאתו לאביו ומציע, שגריינג׳ר יהרוג אותו בתמורה יחסל הוא את אשתו של גריינג׳ר. גריינג׳ר מזועזע לשמע ההצעה ודוחה או־תה. אך לווקר יש תוכניות מ־שלו — הוא עוקב אחרי אשתו של גריינג׳ר וחונק אותה, ו־אחר־כך מאיים על גריינג׳ר כי יסגיר אותו, אם זה לא ימלא את חלקו בעיסקה המוצעת. ה־שניים מגיעים לכדי מאבק א־לים, שבו מוצא ווקר את מותו. המישטרה עוצרת את גריינג׳ר בחשד שרצח את אשתו.

יום חמישי

19. 8

● ספרות־ילדיים: סי־פורים בראש (6.00 — שידור בצבע, מדבר עב־רית, שידור חוזר). סידרה העוסקת בסיפורי־ילדים, והפ־עם: רוח נושבת על הירח מאת אריק לינקלייטר, סבתא סורגת מאת אורי אורלב, ידידי עמנואל ואני מאת יצחק בן־נר ועוד ס־פרים.

● תעודה: מקום אח־רון עלי אדמות (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנג־לית). בפרק מישפחת צולט־רים, תוהים מהו סוד קיומו של עמק הזנסקר ועושרו. מעקב צמוד אחרי מישפחה אחת ב־עמק — מישפחת צולטרים, על

האהבות והשינאות, על המחלות ועל המוות. קריינות: אריה אור־גד.

● תיאטרון הכורסה: סיפורו של ג׳סי ג׳יימס (11.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). סיפורו של טירון המגיע אל ספינה בחיל־הים ונכנס בלי הכנה מוקדמת

לחיים הגסים של הצוות על ה־סיפון.

יום שישי

24. 8

● מיקי ודונלד (3.00, שידור בצבע, מדבר אנג־לית). סרט ריגול בבימויו של ג׳ון יוסטון ובכיכובם של פא־טריק או׳ניל, מקס פון־סידוב, ריצ׳ארד בון, ברברה פרקינס, אורסון וולס, ביבי אנדרסון, דין ג׳אגר ואחרים. סוכני־ביון אמריקאיים נשלחים למוסקבה, כדי להחזיר לידיהם מיכתב ש־עלול לשמש כנשק פוליטי ח־שוב.

שבת

20. 8

● מותחן: הגן (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). הפרק סיוט מביא את סיפורה של קרול סוויר, המאמינה שראתה את אביה בכתבת־חדשות ששודרה ב־טלוויזיה. אחרי השידור היא פונה אל הגן והפרקליט פאלמר, בכוונה שיעזרו לה בחיפושיה.

● קומדיה: שלי (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). בפרק החותן ניצב שלי לפני המיבחן האמיתי שלו — ביקור אצל אביה של פ־ראן. האם יביא המיפגש לנ־פילתו? שלי אומנם ניחן בש־נינות ובחריפות, אך מתוך מי־פגש קצר ושיחת־טלפון קוד־מים למד לדעת כי אביה של פראן אינו נופל ממנו, כאשר מדובר בהומור ארסי ועוקצני.

יום ראשון

21. 8

● תוכנית אולפן: שעת כושר (8.03 — שחור־לבן, מדבר עברית). הראשונה מתוך ארבע תוכניות מיוחדות בהנחייתו של ירון לו־נדון. התוכנית תנסה לבחון מ־הו כושר גופני וכיצד לטפחו. משתתפי התוכנית ינסו לבדוק בעזרת בדיקות כושר, התעמ־לות וריקוד אירובי את חשיבות הגופניות בחיים.

● סידרה: גולדה (9.40 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק שני, העוסק בחייה של ראש־הממ־שלה המנוחה גולדה מאיר, ב־גירסה הוליוודית מתקתקה, ה־מתאימה את עובדות ההיסטו־ריה לקהל הצופים האמריקאי. בסידרה מככבים: אינגריד בר־גמן, אן ג׳קסון, יוסי גרבר (משה דיין) ועוד שחקנים רבים, בי־ניהם כמה ישראלים.

יאטסון ומאסיי: לא יאומן כי יסופר
יום ראשון, שעה 12.00

● מותחן: לא יאמן כי יסופר (11.20 — שי־דור בצבע, מדבר אנג־לית). השחקן ג׳ק ואסטון מ־ככב בפרק אהובתו של מר בו־טיבול, שהוא איש בעל הזיות בדבר ניצוח על תזמורת. הוא פוגש באשה צעירה, אירן (מ־גולמת בידי השחקנית אן מא־סיי), המשכנעת אותו להצטרף לערב מוסיקאלי, שבו הוא מ־נצח על צלילי תזמורת (ב־תקליט) לפני אולם קונצרטים ריק.

יום שני

22. 8

● דראמה: באהבה צריך לזהור (11.05 — שידור בצבע, מדבר אנג־לית). דראמת טלוויזיה בכיי־כובם של ג׳יין צ׳ארלסון ו־שארלוט קורנאל, המופקת ב־ידי הטלוויזיה הסקוטית ובמת־כונת של תיאטרון הכורסה הב־ריטי.

יום שלישי

23. 8

● תעודה: אלפ־בית (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית). פרק שני בסידרה מעולה, המביאה את תולדות התפתחותו של הכתב, למן התרבויות הקדומות ועד לימינו. קריינות עברית: איריס לביא.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 18. 8

● הסידרה: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). בשבוע שבו ירד המסך על דאלאס בישראל, חוזרת הסידרה אל המסך הירדני, אך בפרקים מתקדמים יותר. ג׳יי־אר מתחקה אחרי עיקבות בנה של קריסטן, שאומץ על־ידי אחיו בובי ואשתו פאמלה, וראיות מצטברורת מביאות אותו לידי הכרה שהבן הזה הוא בנו שלו!

יום חמישי 19. 8

● בידור: כישרונות (7.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע, 30 דקות, מדבר ערבית). תוכנית שבה מפגינים צעירים וצעירות את כישרונותיהם בתחום השירה, הריקוד המישחק והחיקוי, לפני קהל אוהד.

● קומדיה: מה קורה (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). סידרה המספרת את קורותיה של מישפחת שחורים עניה, החיה בשולי החברה, על בעיותיה, קשייה, ושימחותיה הקטנות.

יום שישי 20. 8

● סידרה לילדים: הזעפן (10.45 בבו־קר — שני הערוצים — 20 דקות, מדבר אנגלית). תזכורת לילדים בחופשה, שעוד זוכרים את סידרת האנימציה המשעשעת הזו, שהוקרנה בשעתו בטלוויזיה הישראלית.

● ספורט: כדורגל (2.30 — שני ה־ערוצים — 50 דקות, מדבר אנגלית). מישחקי כדורגל נבחרים של קבוצות מן הליגה הלאומית באנגליה ובגרמניה המערבית.

● סידרת מתח: שם המישחק (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה המבליטה את עבודתם של כתבים־חוקרים של רשת עיתונים גדולה ב־ארצות־הברית, המתחקים אחרי מעשי רמאות ושחיתות, סחיטה ואיומים. בתפקידים הראשיים: טוני פרנסיוזה, ג׳ין בארי, סוזאן סנט־ג׳ון ואחרים.

יום שבת 21. 8

● סידרה קומית: אנג׳י (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר אנגלית). אנג׳י, נערה אמריקאית עליזה, שניש־אה לגבר צעיר ומצליח אך נתונה להשפעתה של אמה ושתי אחיותיה. היא מנסה לפלס את דרכה העצמאית. „פלישותיהן" התכופות של האם ושתי האחיות לתוך ביתה משבשות את כוונותיה, אך יוצרות סיטואציות מצחיקות לרוב. בתפקידים הראשיים: דינה פסקו, רוברט האיס, שרון ספלמן, דברלי סקוט ודוריס רוברטס.

● בידור: המופע של מוצ״ש (9.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 30 דקות, מדבר ומזמר אנגלית). תוכנית הבידור המר־כזית של הטלוויזיה הירדנית. שירים וריקודים, בהשתתפותם של אמנים ידועי־שם.

יום ראשון 22. 8

● סידרת אנימציה: הפרס הגדול (5.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 25 דקות, מדבר ערבית). סידרה הסוקרת את תולדות מירוץ המכוניות המפורסם ביותר בעולם: הפרס הגדול.

● סידרה עלילתית: דרך הפלמינגו (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). לורימאר, החברה ש־הפיקה את דאלאס, מגישה סידרה המתרחשת אף היא בדרום האמריקאי, אך הפעם בעיירה קטנה בשם טרודו. במרכזה של הסידרה נערה מפונקת ונצלנית, שאומצה בילדותה על־ידי מישפחה עשירה בעיירה. בתפקידים הראשיים: הווארד דאף, קווין מקארתי, ברברה בש, מארק הרמון ומורגן פיר־צ׳יילד.

יום שני 23. 8

● סידרה משעשעת: ספינת האהבה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). פרקים חדשים בסידרת הטלוויזיה הפופולארית עם גווין מקלאוד (קפטן סטובינג) לורן טיוס (ג׳ולי) ויתר חברי־הצוות.

יום שלישי 24. 8

● אמנות: מאה ציירים מפורסמים (9.00 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 10 דקות, מדבר אנגלית). סידרה הסוקרת את יצירותיהם של 100 ציירים מפורסמים בתולדות האנושות.

● רב־מכר: סודות גבעות מידלנד (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, 50 דקות, מדבר אנגלית). סידרה עלילתית המת־רחשת בעיירה אמריקאית קטנה, וחושפת פרשיות בגידה, קינאה ואהבה בין צעירים ומבוגרים.

שידור

צל"ש

עיתונות לשמה

● לכתב־הרדיו **רזי ברקאי** שפירסם בקול ישראל את דבר קיומו של תדריך שנעשה עם פרוץ מילחמת־הלבנון, שבו הצהיר קצין־צה"ל מהדרגה הבכירה ביותר כי מטרת המילחמה להבאת סדר חדש בלבנון. קודם לפירסום זה ערך ברקאי, במשך שלושה ימים, תחקיר־אימות, שבו אימת את הדברים מפי עשרה קצינים אשר נכחו באותו תדריך. למרות סוללת

מגישה רז
חיוך מסויים

לחצים שהופעלה מצד גורמים ביטחוניים ומדיניים בכירים, לא הסכים ברקאי לגנוז את תגליתו, פירסמה על גלי־האתר, ביודעו שפירסומה מפריך את מטרות המילחמה, כפי שנוסחו בידי הממשלה וראשי מערכת־הביטחון. בפירסום מידע זה העמיד ברקאי את כתבי־הטלוויזיה, המואמנים לענייני ביטחון ומדיניות ככלי־ריק.

צל"ג

מזת בחיוך

● למגישת־החדשות **שרי רז**, שהתקשתה ביום החמישי לבלום את עליצותה בשעה שהוקרנו תמונות־זוועה מביירות. על המירקע הופיע סרט זר, שתיאר את מוראות המצב בביירות בעיקבות הפצצת־הטרור של אריאל שרון, שעוררו את זעם העולם והממשלה. עם סיום הכתבה, שבה נראו ילדים פצועים ונשים מבוהלות הבורחות על נפשן, הופיע על המירקע פרצופה של רז, כשהיא מחייכת חיוך רחב ואווילי. אותו הדבר קרה לה שוב כעבור כמה דקות. נראה כי המגישה אינה מסתכלת במירקע הניצב לפניה באולפן, ואינה שמה לב למה שמוקרן בו.

התמיימות

● לכל המשתתפים במהדורת השבוע — יומן אירועים ביום השישי. היה זה שיא חדש של התמיימות (הפיכה למים) של הדיווח הטלוויזיוני. **בני לים** הדתי טייל בחזית ביירות וגילה — ראה זה פלא — בעיקר חיילים דתיים. **גיל סדן** הכין כתבה פיקטיבית לגמרי על פליט פלסטיני (כדיברי סדן: הוא „היגר מהארץ ב־1948") שניתן לו לחזור לכפר מולדתו — דבר שהיה אפשרי רק כמיבצע לצורכי תעמולה בטלוויזיה, כדי לטשטש את העובדה כי ברגע זה נודדים בדרכי לבנון כ־200 אלף פליטים פלסטיניים, שמחנותיהם נמחקו מעל פני האדמה כדי להבריחם.

יצחק ארגז הכין כתבה על הקיץ, שלא היתה בה כל מסר או כל תוכן אחר, מילבד צירוף מיקרי וחסר־משמעות של ישראלים שלא היה להם מה לומר. הדבר היחידי בכל היומן היתה עובדה שבלטה דווקא בכתבה של ליס, ושהוא בוודאי לא התכוון אליה: כל החיילים אמרו, מי בתוקף ומי בלחש, תוך השפלת ה־עיניים, כי הם מייחלים לכך שלא יטילו עליהם להסתער על מערב־ביירות, שבה הם ראו מלכודת־מוות.

מאחרי הקלעים

לפיד־תרום

ההצלחה חסרת־התקדים של מיבצע ליב־יתרום בטלוויזיה ובקול ישראל ביססה את מעמדו של מנכ"ל־הרשות, **יוסף לפיד**, בתפקידו, אחרי תקופה ארוכה של חוסר־ודאות מצד גורמים ממשלתיים שונים.

ניסיונות שונים, שנערכו בחודשיים האחרונים, להדיח את לפיד (פגישות ליליות בביתו של שר־האוצר יורם ארידור ורמזים גסים מצד לישכתו של ראש־הממשלה) חדלו וכמו לא היו. במקביל, לא הסתירו חוגי משרד־הביטחון ומקורביו של שר־האוצר קורת־רוח מהסכום־עתק שגוייס.

בין עובדי הטלוויזיה חלוקות הדיעות על התבססות המחודשת של לפיד בתפקידו.

על מה לא דיברו

בישיבה של מליאת רשות־השידור, הגוף הציבורי הממונה על פעולותיה של רשות־השידור, שהתכנסה בשבוע שעבר (גוף שנועד לשמש מעין מועצת־מנהלים ל־רשות) דנו על נושאים מנושאים שונים, רק לא בנושאים שהיה על גוף זה לדון בהם.

ברשימת הנושאים שמליאת רשות־השידור ל א דנה בהם מצויים הנושאים הבאים:

● המתרחש בגלי צה"ל — למרות שמליאת רשות־השידור היא הגוף המופקד ציבורית על תוכניותיה של תחנה זו (שמנהלה, **צביקה שפירא**, אף לא הטריח עצמו להגיע לישיבה זו של המליאה).

● השתלת כתבות בטלוויזיה, במהלך מילחמת־הלבנון. במטר המלל של חברי המליאה על הישגי הטלוויזיה במילחמה ובחינת נושא הדיבורור על הכתבות מטעם דובר־צה"ל, לא הועלה נושא ההשתלה של כתבות שנועדו לשרת צרכים לא־דיווחיים (למרות שידיעות על כתבות מסוג זה פורסמו בעיתונות).

● התייחסות לדו"ח ועדת השופט בכור, שגינה את אופן הדיווח הטלוויזיוני על „פרשת השר מודעי". חברי המליאה התעלמו מהביקורת הכבדה של הוועדה על חוסר־האחריות של כתב־הטלוויזיה **דן סממה** ועורכיו בפירסום ידיעה, ללא תגובת השר מודעי.

חברי המליאה העדיפו לבלות יותר ממחצית זמן הדיון במאבק עקר על אופן הדיווח של הטלוויזיה על משבר הכשרות בחברת אל על, כאשר סגן יו"ר הוועד־המנהל (מטעם המפד"ל), **מיכה ינון**, וחבר המליאה (אף הוא מהמפד"ל) **צבי ברנשטיין** מנסים לכפות עמדות של כפייה דתית על שאר חברי־המליאה.

המאבק על הסיגנון

הודעה־לעיתונות שפורסמה מטעם דוברת רשות־השידור, **אריאלה רבדל**, חשפה ניגודי־עמדות עקרוניים על אופן וסיגנון הדיווח של הטלוויזיה. ההודעה מתמקדת בכתבתו של **אורי גולדשטיין** על העימות היהודים־ערבים באילת.

יו"ר רשות־השידור, הפרופסור **ראובן ירון**, שיגר מיכתב אל המנכ"ל **יוסף לפיד**, שבו כתב בין השאר: „אנו חייבים לדווח, אבל אנו מנועים מלהביא בכלים שלנו דברי בלע והסתה גזעניים..." לפיד הגיב על מיכתבו של ירון בישיבת הוועד־המנהל: „כאשר המדובר בכתבת־תחקיר, החושפת את המתח בין יהודים וערבים באילת, קשה מאוד להביא את המסר לידיעת הצופה, מבלי לשדר גם ביטויים המבטאים את חוסר־הסובלנות... שאלת שידורם של דברים שליליים, מתוך כוונה לחושפם, היא שאלה נכבדה בתקשורת, וההחלטה כיצד לנהוג בכל מיקרה נתונה לשיקול דעתו של העורך."

„כימעט חצות" זוחל

לפני כמה חודשים החליט הוועד־המנהל של רשות־השידור, במיסגרת מסע־חסכונות בטלוויזיה, שהציע המישנה למנכ"ל **שלמה עבאדי** (שאינו איש־תיקשורת), על ביטולה של מהדורת חדשות הלילה כימעט חצות. למרות התנגדותם של עובדי מחלקת־החדשות — החליט הוועד־המנהל על הורדתה של התוכנית מן המירקע, והחלפתה במהדורת־חדשות המלווה ב־שקופיות.

מילחמת־הלבנון, הביאה מצב גדוש־כתבות, שאותו ניצלה מערכת מבט לביסוסה המחודש של כימעט חצות כמהדורה רצופה בכתבות. חודשיים אחרי פרוץ המילחמה הוסיפו עורכי מבט למהדורת הלילה כתבות תמליץ של סרטים, סיקור כותרות עיתוני־המחר, ובעגת כתבי מחלקת־החדשות מכונה כל זה „מהדורת כימעט חצות זוחלת".

פסקול

כסאות מוסיקליים

בישיבה האחרונה של פורום החדשות הוצע על־ידי אחד מהמשתתפים שהטלוויזיה תתייחס בכתבה בעלת גוון חברתי לנישואי בתו של שר־התיירות, **אברהם שריר**, בחתונת־פאר ראוותנית במלון המלך דויד בירושלים. הצעה זו ירדה מן הפרק, למרות לחצם של כתבי הטלוויזיה, שאחד מהם אף כינה חתונה זו „חתונת המעה" ●●● התפטרותו המפתיעה של הפרופסור **שימחה ארום** ממישרת מנהל חטיבת המוסיקה בקול ישראל, אחרי שנה בילבד, הביאה למאבק על איוש תפקידו (ראה לעיל). על תפקידו של ארום עומדים להתמודד שני מלחינים, שלא זכו במיכרז לפני שנה: **עמי מעיני** ו**נועם שריף**. אחד מעובדי־המוסיקה של הרדיו אמר על התמודדות זו: „שניהם עומדים לשחק במישחק הכיסאות המוסיקליים" ●●● במיסדרונות גלי צה"ל מכנים את כתבת התחנה לענייני־כלכלה **פאר־לי שחר** בשם „פאר־לי המרדימה", בגלל קולה המונוטוני, המרדים את טכנאי התחנה, שעה שאלה מעבירים את כתבותיה לשידור ●●● בישיבת מליאת רשות־השידור, שנערכה בשבוע שעבר, הביע חבר־המליאה **לוי יצחק הירושלמי** מהנהלת מעריב התנגדות להפעלת סעיף 47 בחוק רשות־השידור, המקנה לממשלה את הזכות להפקיע למשך 30 יום את הפעלתה של הטלוויזיה בעת־חירום.

מיכתב אנונימי

הסיפור המרעיש בימים אלה את עובדי מחלקת־ההגשה של הטלוויזיה אינו סיפור של צינזור, כיתוב או דיברור.

לפני פחות מחודש הגיע מיכתב אנונימי, שהופץ בכמה עותקים בין מבקרת רשות־השידור **רומיה אבישי**, מנהל־הטלוויזיה **טוביה סער** ועוד כמה מכותבים. במיכתב זה הואשמה מנהלת כתבניות מחלקת־החדשות, **רות פרנס**, בניצול בלתי־מכובד של מעמדה וברישום כוזב של שעות נוספות.

למרות שמדיניות רשות־השידור היא שלא להתייחס למיכתבים אנונימיים כלשהם, הוזמנה פרנס לשיחה אצל סער, וכאשר הוצג לפניה המיכתב, תבעה בו במקום שהדבר ייחקר, כדי שחפותה תוכח.

כבודק מונה **ארי אבנר**, נציב תלונות הציבור ברשות־השידור, המתחקר בימים אלה את העובדים השונים במחלקת־החדשות.

עונת המיכרזים

ההסכם שאליו הגיעו מנכ"ל רשות־השידור **יוסף לפיד** ואגודת העיתונאים על אופן עריכת המיכרזים ברשות־השידור במיגזר דירוג־העיתונאים הביא לחידוש המתיחות בקרב עובדי־הרשות — שהרי רשימת התפקידים הבלתי־מאויישים היא חסרת־תקדים.

המיכרז החשוב מכולם הוא לתפקיד מנהל חטיבת־החדשות בטלוויזיה (תפקיד שהתפנה עם מינויו של סער כמנהל הטלוויזיה). המועמדים: **רון בן־ישי** (כמועמד עדיף); **דן רביב** (כיום כתב־הרשות בארצות־הברית); **אברהם קושניר** (שסיים בימים אלה כהונת נספח כלכלי בלונדון); **יאיר אלוני** (מנהל חטיבת־החדשות ברדיו לשעבר, בהווה האחראי על סרטי־תעודה) ועוד כתבים בכירים.

תפקידים בכירים בקול ישראל ממתינים גם הם לאיוש, ביניהם: מנהל חטיבת החדשות (במקומו של **עימנואל הלפרין** — בן־אחותו של ראש־הממשלה, שהתפטר מתפקידו); מזכיר מערכת החדשות; מנהל חטיבת תוכניות קלות ברדיו (במקומה של **דרורה בן־אב"י** שנפטרה — כאשר המועמד בעל מירב הסיכויים הוא **גלעד בן־ש"ך**); מנהל חטיבת המוסיקה (במקומו של פרופסור **שימחה ארום**, שהתפטר אחרי שנה בתפקיד) ועוד.

עדיין לא ברור מה יהיה מעמדו של מפקד גלי צה"ל הנוכחי, **צביקה שפירא**, שזכה לפני קרוב לשנה במיכרז למישרת התפקיד השני בטלוויזיה, מנהל מחלקת־התוכניות, בעוד שעובדי הטלוויזיה מתנגדים לאיוש זה. אחד מראשי הוועד, **פיטר מילק**, אמר: „שפירא ייכנס לתפקיד על גוויותינו."

מועמד שפירא
על גוויות

מישטרת תל־אביב עצרה את הזונות ל־48 שעות כדי שלא יפר יעו לחוגגים בטיילת ✶ מסיבת שנות החמישים הפכה למסיבת דיסקו

פרומנדה סינתטית

איפור בפיסוק הדוגמנית הוותיקה עדנה רותם לבושה בגד־ים שחור עד הברכיים, עטור מלמלה לבנה, ולראשה כובע־ים עטור מלמלה אף הוא. עדנה התאפרה בתנאי שדה, כי בחדר ההלבשה לא הותקנה מראה.

איפור בציבור איש השירה־בציבור, אפי נצר, עוזר לדוגמנית קארן דונסקי להתאפר. מי שזקוק להוכחה שלמיקצוע הדוגמנות אין קשר עם זוהר, היה צריך לראות המיבנה הצפוף, שבו החליפו הדוגמנית בגדים.

מישטרת תל־אביב עצרה את הזונות ה־עובדות לאורך חופי תל־אביב ל־48 שעות, כדי שלא יפריעו לפתיחתה המחודשת של חוף הטיילת בעיר.

הנשים, המבלות במקום יותר מכל אחד אחר, סולקו מהאיזור פן תפגענה בריגשותיהם העדינים של המוזמנים — חלקם בוודאי לקוחותיהן — ותשבשנה את ה־חגיגה.

„תסתכלי, תסתכלי. פעם היו מניפים דגלים אדומים ודגלי המדינה בחגיגות כ־אלה, היום מניפים דגלי פלסטיק עם פירסומת," מילמל שוטר במדים שעמד לידי, מתבונן בשרשרת הארוכה של דיגלי פלסטיק שהתנופפו ברוח־הים.

הכל הותאם לזמנים המודרניים של היום. המעקה, שעליו נהגו להישען האוהבים לאור־הירח ובשעות בין הערביים, פינה את מקומו לאדני צמחיה, ותושבי העיר כבר יושבים על הפרחים. אחד מעמיתי כתב כבר על התופעה הזאת, וראש־העירייה מיהר להבטיח כי העוול הזה יתוקן, ייבנה בקרוב מעקה.

עצתי לכל המטיילות: אל תהרהרו אפילו לטייל שם בנעלי־עקב. זוהי פשוט משימה בלתי־אפשרית. המרצפות בנויות מאבנים עגולות, והעקבים ננעצים בסדקים שבין חלוקי האבנים. על צרה זו הסביר לי **דוד שיפמן**, סגן־שר־התחבורה, שהיה גם סגן ראש העירייה: „כל מה שיפה הוא לא פרקטי. להלך על עקבים זה כן פרקטי? מחוך לוחץ זה פרקטי? על חוף הים בנייצה ראית מעקה?" לא היה לי האומץ לשאול את שיפמן, מתי בפעם האחרונה לבש סגן־השר מחוך.

כובעים בנוסח שנות העשרים מעטרים את ראשיהן של הדוגמנית ליליאן, ושל נירה פרדר.

חיבוק צבאי מעניקה הדוגמנית שלומית אמיר לחייל מאיר אקנין. החייל, ששמר על הדוגמניות, נבוך מעוצמת היופי שנחתה עליו. שלומית תפסה מצב־רוח מרומם כשלבשה את בגדי־הים של שנות העשרים.

שנות ה־50' האבודות

חור בגרב חושפת הדס תורג'מן המרימה את שמלתה המעוצבת בסגנון שנות החמישים ועליה תחרה שחורה. מאחוריה כרזה של הזמר אלביס פרסלי, ששיערו משוח בברילנטין, בעוד ששיערה של הדס קצוץ בתספורת כסח.

מארילין נילי לביא, חברתו ל־שעבר של דויד אבידן, מחקה את תנועותיה של מארילין מונרו.

„תעזוב אותך עם המוסיקה העייפה ה־זאת, תגיד להם שישימו כבר דיסקו א־מיתי!" אמרה צעירה בשנות העשרה, ל־בושה חצאית מיני אופנתית, לבן־לווייתה על רחבת־הריקודים של קולוסיאום.

לאט־לאט התרוקנה רחבת־הריקודים כ־ליל מרוקדים, ורק צלילי הדיסקו הרו־עמים במאות דציבלים החזירו את הצעי־רים אל הרחבה.

הזמינו אותי לחזור לשנות ה־50 הסוע־רות, באמצעות ערב נוסטאלגיה לצליליהם של אלביס פרסלי הגדול, ריצ'רד הקטן, ק־ליף ריצ'ארד, פול אנקה וניל סדקה. המוז־מנים התבקשו להופיע בנעלי־שפיץ ובשי־ער משוח בשיכבת ברלנטין. מהר מאוד התברר ששמות הזמרים האלה ושיריהם אינם מסוגלים להזיז לבני הנעורים דהיום, אלה אשר בשנות ה־50 לא היו — כפי ש־אמר כבר מישהו — אפילו חשק אצל הו־ריהם.

היה מצחיק לראות את חברות להקת המועדון לבושות בשמלות רטרו, כשכובעים רחבי תיתורה מכסים את פניהן, מפ־זזות על הבימה בריקודי דיסקו סוערים, שאז עוד לא חלמו עליהם כלל. כמה נע־רות־חמד באו בתילבושות שהתאימו לאי־רוע. על הקירות העגולים תלו תמונותי־הם של אלילי הקולנוע של פעם: המפרי בוגרט, מרילין מונרו, אלביס פרסלי, אבל רגליהם של הצעירים מיאנו להסתגל ל־מיקצבים של שירים כמו דיאנה ואפילו רוק מסביב לשעון לא הצליח לחמם אותם.

גם אותם האורחים, אשר הגיעו לבושים לפי מיטב אופנת שנות ה־50 לא דמו כלל לאלילים, שתמונותיהם קישטו את הקי־רות. כי למרות הבגדים, השיער הקצוץ בתסרוקת כסח, בנוסח הפאנק, האיפור של שנות ה־80 והתכשיטים שענדו הנשים, לא התאימו לאופנה של פעם.

הערב הזה היה אחד הערבים המשעממים ביותר שהייתי בהם בעת האחרונה. למדתי שערבי נוסטאלגיה מתאימים למי שיש לו מה לזכור, למי שהדבר מזכיר לו את ה־ימים בהם היה צעיר יותר, יפה יותר ואולי גם מאושר יותר. נוסטאלגיה לבני 16 או 17 מהי — בי־ג'יס או האבנים המתגלגלות?

שמתי לב, לגמרי במיקרה, מה עושים האנשים המשלמים במיטב כספם בכיפה העגולה הזאת. כשישבתי לי באותו ערב ליד הכניסה, כי משהו אחר לא היה לע־שות שם, התבוננתי בנכנסים וביוצאים, וראיתי שבכל שתי דקות הופיעו לנגד עיני אותם הפרצופים בדיוק. איך? פשוט מאוד. המקום בנוי בצורה עגולה ובאמצע ניצב קיר. האנשים מסתובבים כמו במע־גל, ומקיפים את הקיר בסיבובים אין ספור. לא יכולתי שלא להרהר באותו רגע בחיות הכלואות בתוך כלוב, והמסתובבות בו אנה ואנה, ללא סוף.

כפפות וצמידים מפלסטיק על ידיה של עמית בך, מו־רה לריקוד ג'אז. על צווארה סרט מעור.

נשיקת יד אבירית מעניק שרל שווט, מעצב הספות הצרפתי שהשתקע בארץ, לשוודית קטרינה הדברי. קטרינה לובשת חולצת סאטין לבנה, עליה רקומים פרחים מפנינים, חצאית טפטה שחורה ולראשה כובע שחור ענקי.

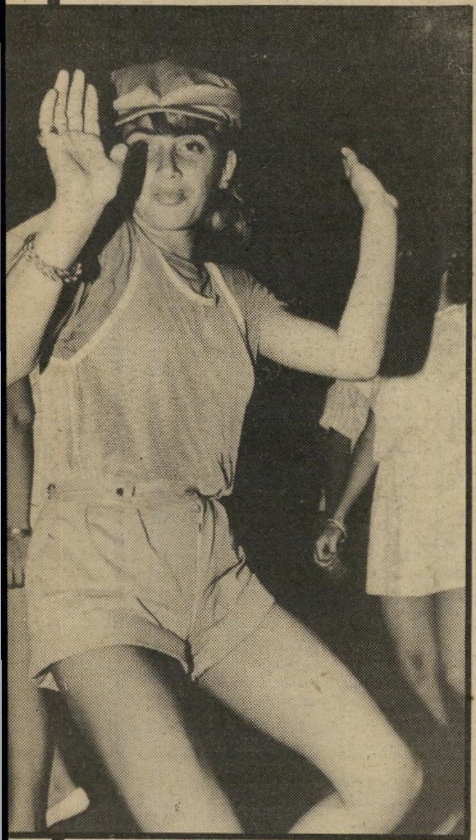

כניעה הדוגמנית הדי קנטרו לבו־שה בנוסח שנות ה־80 דוו־קא, במיכנסי מיני, כובע קסקט ומגפיים.

נירה גל

הקיבוץ בעמק זבולון מכותר מכל עבר במיטרדי סירחון ורעש ההופכים את החיים בו לבלתי־נסבלים. והם חסרי־אונים

רעש וריח
יעל לביא אוטמת את אוזניה כנגד הרעש האדיר המהדהד בכל המשק, המגיע ממיפעל **קריית־הפלדה.** הילדים טוענים שהם התרגלו לסירחון. „רק כשאני חוזר מביקור, אני מרגיש בסירחון," אומר ארנון.

בימים קשים, כשהיא חשה קרובה לחנק, והיתה נתקפת בשיעול כבד, היא נהגה לטלפן למנהל קריות־הפלדה ולבקש שייעשה משהו בנדון. המנהל, מנחם שניימן, היה אדיב ומנומס בתחילה, אך מהר מאוד איבד את סבלנותו. „הוא היה צועק עלי שאין שום דבר ושאני סתם מתלוננת."

סרטן הריאות והכבד

כל אחד מהמיפעלים הוא מיטרד אקולוגי קשה, ולחברי כפר־מסריק יש חמישה, ועוד מיזבלה. בקיבוץ מודעים היטב להשפעות הזיהום המצטבר בגופם זה יותר מ־20 שנה, והם חסרי־אונים. רבים בטוחים שיש קשר בין הזיהום ובין מיקרי המוות מסרטן הריאות והכבד, שהיו במשק בשנתיים האחרונות.

הסכנות והנזקים של החסנת הכלור ודליפת גאז ממנו, הם רבים. פיצוץ או דליפה רצינית עלולים לגרום לתמותה בנפש, כפי שכבר קרה במקומות אחרים בעולם. אך גם בלי פיצוץ, העשן והסירחונות, האבק והרעשים מחרישי־האוזנים, הופכים

התקפת הסירחון על כפר־מסריק

„אנחנו במלכודת", טענה השבוע יעל לביא (45) חברת קיבוץ כפר־מסריק. „אנחנו מכותרים מכל הכיוונים במיפעלים המסכנים חיי אדם!"

כפר־מסריק, היושב על כביש החוף בורא־כה עכו, הוא קיבוץ חסר מזל. ענן סירחון קבוע מכסה אותו ומאיים על תושביו במשך 24 שעות ביממה, כשהוא מלווה ברעשים, אבק ופסולת.

מקורו של הענן בחמישה מיפעלים המקיפים את הקיבוץ הקטנטן. ממערב לקיבוץ נמצא מיפעל להתכת פלדה, קריית־הפלדה, מצפונו — מיפעל פרוטארוס להחסנת כלור ולייצור פי־ווי־סי, מדרום־מערב — מיפעל אסקר פז לצבעים, לידו מיפעלי מילואות לתעשיית כותנה ועוף, ומדרום נמצאת מיזבלה אזורית של מועצת נעמן.

יעל מתעוררת בבוקר עייפה ועצבנית. הרעשים בלילה, הריחות הרעים והאוויר הדחוס והמאובק לא מאפשרים שינה שלווה ובריאה. נחמתה היחידה היא עבודתה בכרמיאל. מאז התחילה לעבוד כמפקחת בתי־ספר בעיר ההררית, פחתו כאבי הפרקים שלה ונשימתה קלה יותר. היא שמחה לנסוע לכרמיאל ולהשתחרר לכמה שעות מהעונש האקולוגי שנכפה עליה בקיבוצה.

בכל פעם שבו יוצאת מירי רפאלי (37) לחופש, היא חוזרת מתוסכלת ומיואשת לקיבוצה. מירי, מורה לחינוך גופני ובריאות הגוף בקיבוצה, חשה היטב בהבדל באיכות האוויר כשהיא חוזרת לקיבוץ.

מסך עשן חום־כתום

גם התברואן של כפר־מסריק, יוסף („יושקו") כהן (70), מאושר כשמגיע תורו לרסס את השדות מפני מזיקים, כי אז ניתנת לו ההזדמנות לחבוש על פניו מסיכת־גאז ולנשום אוויר נקי.

השכם בבוקר, כשיוצאת עדה שטהל (45) לעבודתה במיפעל־הקרטון של המשק, מקדם את פניה מסך עשן חום־כתום. „כשאני חשה את העשן אני נחנקת. זה נותן לי הרגשה שהאדם הוא אפסי, לעומת המכונות, ואין למי לפנות, ואין לפני מי להתלונן."

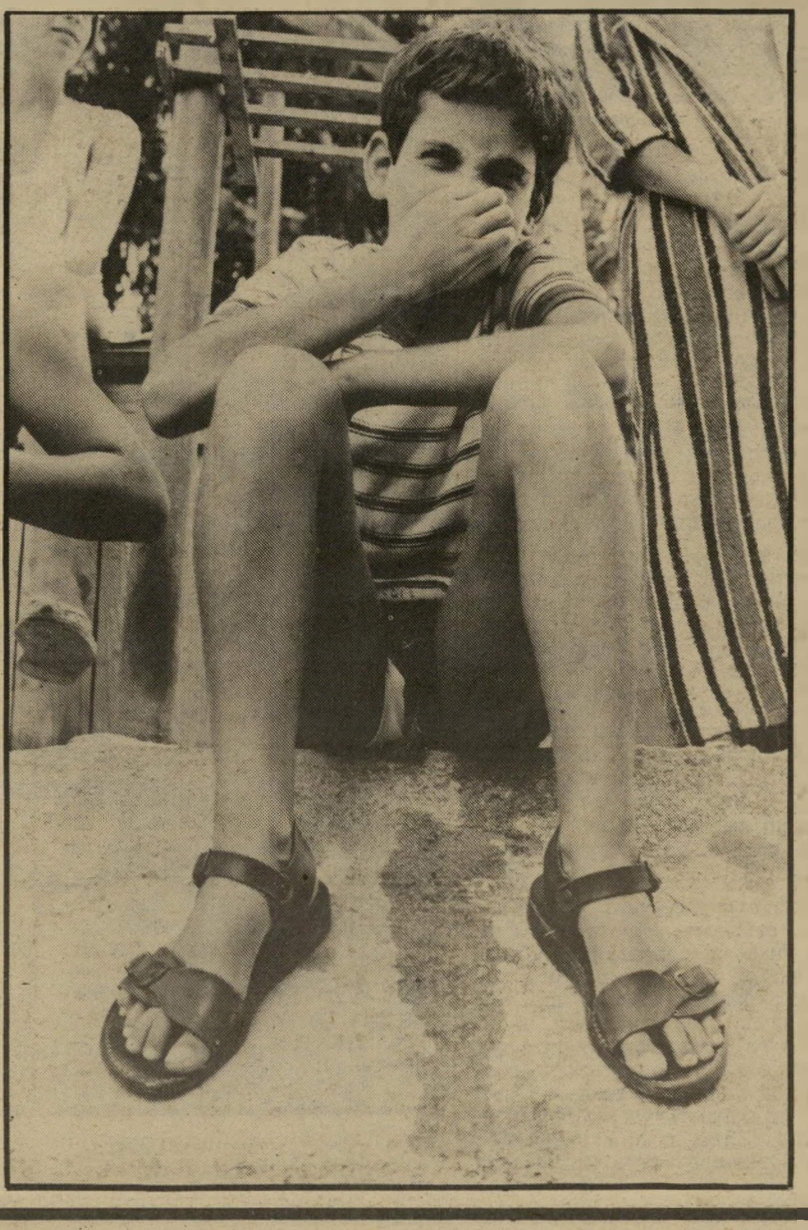

את חיי כפר־מסריק לבלתי נסבלים. סיפרה יעל לביא:

„בערבים בקושי אפשר להקשיב לטלוויזיה." אתמול, למשל, לא ישנו כל הלילה. העשן שבא מהמיזבלה, עם כל הריחות הנלווים היה פשוט מחריד. יש ימים שאני מתפוצצת כבר. היו פעמים שרציתי להגיש בקשה לפיצויים על הבריאות הרעועה שלי. למי אפשר לפנות? מאז הגעתי לקיבוץ, כואבים לי הפרקים ויש לי בעיות נשימה. רק מסיבות מישפחתיות וחינוכיות אני עדיין כאן."

יושקו, התברואן, המשתתף באופן קבוע בקונגרסים בינלאומיים לאיכות הסביבה, מתלונן: אין עדיין דרך להוכיח שהכאבים באים מהמיטרד האקולוגי. השפעות של זיהום אוויר הן מורכבות ולא קל לבדוק אותן. קשה מאוד להוכיח את הקשר בין בריאות רופפת ובעיות אקולוגיות.

„זה לא כמו ששותים רעל ורואים מייד את ההשפעה," מסביר יושקו. „המערכת המישפטית לא ערוכה להתמודד עם בעיות של זיהום מצטבר. היא בנויה על פגיעות ברורות ומיידיות."

להעביר את הקיבוץ

כשהקיבוץ כפר־מסריק עלה על הקרקע, לפני כ־50 שנה, היו מסביבו חולות־ים וביצות. המייסדים שאפו לחיים כפריים לצד חקלאות ותעשיה אלקטרונית שאינה מזהמת ומטרידה. אך כעבור שנים הפסיקו חברי המשק לשמוע את גלי הים המתנפצים אל החוף. במקומם טירטרו המכונות והאזעקות במיפעלים.

חברי כפר־מסריק אוהבים את יום כיפור. זהו היום היחידי שבו הם מצליחים להקשיב להמיית הגלים.

המוסדות הבטיחו בעבר הבטחות שונות. תחילה שקלו לסגור את מיפעל הפלדה, שאינו ריווחי, אך פותר בעיות תעסוקה לתושבי עכו והסביבה. אחר־כך הבטיחו שיעשו סידורים שונים להפחית את כמויות הרעלים הנפלטים ולבלום חלק מהרעש על־ידי בניית קיר חוצץ. אך הרבה לא השתנה, אך בחמש השנים הא־

חרונות התוספו שני מיפעלים נוספים — מילועוף ומילוסיב, לעיבוד כותנה ועוף.

איתמר רשף (40), רכז הוועדה האקו־לוגית בקיבוץ, סיפר: „ניסו אז כל מיני אמצעים. חלקם התבצע. הם הפכו, למשל, את תהליך ההתכה בדלק לתהליך של הת־כה בחשמל. אך זה לא הועיל הרבה.״

לפני כעשר שנים, בתחילת 1973, ישבה קבוצת חברים שדנה בגורל המשק ובעיית זיהום האוויר. על הפרק עמדה שאלת ה־עברת הקיבוץ למקום אחר בגליל, לגוש־שגב הנמצא במרחק של 15 קילומטר מה־קיבוץ. התוכנית היתה כרוכה בהוצאה כס־פית אדירה. שר־האוצר דאז, פנחס ספיר, ראה בהעברת המשק, ביחד עם הקיבוץ השכן, עין־המיפרץ, חלק מתוכנית ייהוד הגליל ונתן את אישורו לכך.

אך האישור לבדו לא הספיק. הוותיקים במשק הצביעו נגד ההעברה. הטיעונים היו ריגשיים: „ייבשנו ביצות, נטענו ע־צים בנינו בתים — לא נעבור מכאן.״

„צריך להפעיל כוח״

רוב חברי המשק מצטערים עד היום על ההזדמנות שהוחמצה. אומר על כך רשף: בגלל המצב ההברתי השונה היחס לקיבוץ שהשתנה, והממשלה האחרת, אני לא מעריך שניתן לגייס תמיכה ציבורית להוצאה כספית עצומה כל כך, למרות

כוח! „רק אמצעים דראסטיים והפ־גנות־כוח יכולים להזיז משהו בבעיה האקולוגית שיש לנו,״ טוענת מירי רפאלי, מורה לספורט ולחינוך גופני.

מסיכת גאז היא הפיתרון של תברואן המשק, יושקו כהן. יושקו שמח לחבוש את מסיכת הגאז בכל הזדמנות שניתנת לו. רק אז יש לו אפשרות לנשום אוויר נקי. בתוקף תפקידו כתברואן משתתף יושקו בקונגרסים בינלאומיים לאיכות הסביבה, וחוזר מהם לקיבוצו מיואש ומתוסכל. הוא רואה כיצד פועלים בעולם נגד זיהום אוויר וידו קצרה מלהושיע.

שהנושא הרבה יותר בוער מאשר לפני עשר שנים.״

רשף מגלה סבלנות רבה יותר ממר־בית חבריו במשק. „יש כאלה יותר היס־טריים, אבל אני לא שותף לגישה הזו. אני מתייחס לזה באופן רציונלי, כי רק כך אפשר להגיע למשהו.״ מירי רפאלי, לעו־מתו, סבורה אחרת.

„אני לא מאמינה שייצא משהו מכתבה בעיתון. צריך לפעול באמצעים דראס־טיים כדי להזיז משהו. צריך להפעיל כוח, ליצור עובדות בשטח. לחסום את המיפעל ולהזמין את הטלוויזיה. רק כך אפשר להזיז משהו במדינה. כל הנאומים והישי־בות בעשר השנים האחרונות לא הולידו מאומה. להיפך, המצב נעשה גרוע מיום ליום.

„אני מאמינה שהוועדה, שפעלה במשך כל השנים האחרונות, התעייפה להילחם במימסד זה כמו להילחם בטחנת־רוח,״ מ־סכמת מירי.

יעל לביא מוסיפה בכאב: „אין לי שום זכות מוסרית להגיד לילדים שלי שיחיו באיזור מזוהם. לי לא היתה ברירה, להם יש. אנחנו חברה שלא דואגת לסביבה ה־אקולוגית שלה. בתוך הקיבוץ נשמרת איכות הסביבה, אך מעבר לכביש אין לנו שום שליטה.״ חמותה של יעל נפטרה לפ־ני שנה מסרטן הכבד. אימו של חגי, בעלה של יעל נפטרה לפני שנה מסרטן ה־כבד בו לקתה. היה זה המיקרה החמי־שי בשנתיים האחרונות של מוות מסרטן.

העצוב בפרשת כפר־מסריק הוא, שדווקא אנשים שבחרו מטעמים אידיאולוגיים לחיות חיים כפריים, סובלים מהמכה התעשייתית. כדי לפתור את בעייתם, יש צורך לבצע שינויים בתהליכי הייצור, ואלה כרוכים בהוצאה של חצי מיליארד שקל (לפי הערכה שנעשתה ב־1981). „וזה לא יהיה מחר,״ מסביר רשף.

„אז מתי.״ רוגזת יעל לביא, „כשימצאו אצלי ברנטגן כתם בריאות או בכבד.

„אז כבר לא יהיה צורך לתבוע אף אחד! כבר לא יהיה איכפת לי!״

המדינה היחידה בעולם

אך למרות הטענות והסבל, אין עזיבה המונית של חברים. „אדם לא בורח מקשיים, אלא מנסה להתמודד עימם,״ אומר דויד זבולוני בן ה־70. „בית לא עוזבים ככה, אפילו אם זה בית מזוהם. לו הייתי יורד לערד, נניח, הייתי צריך לשנות את כל סדרי החיים. אני מוכן לסבול ולא ל־שנות.״ זבולוני חי בכפר־מסריק כבר 50 שנה, ומזה 20 שנה הוא סובל מברונכיט קשה.

„והוא לא היחידי. כמה ילדים במשק מפתחים בעיות אסטמתיות גם כן,״ מזכי־רה יעל. „הבעיה היא חמורה, כי אנשים נעשו אדישים. בשווייץ שום מיפעל לא נפתח לפני שהוא מוכיח שיש לו פיל־טרים למניעת עשן ורעש. היו אצלנו מת־נדבים יפאניים, שלא היו מסוגלים להבין כיצד מדינה צעירה, הבונה תעשיה חדשה, עושה שטויות שלא נעשות יותר בעולם ה־מודרני,״ טוענת יעל. **דינה ונון** ■

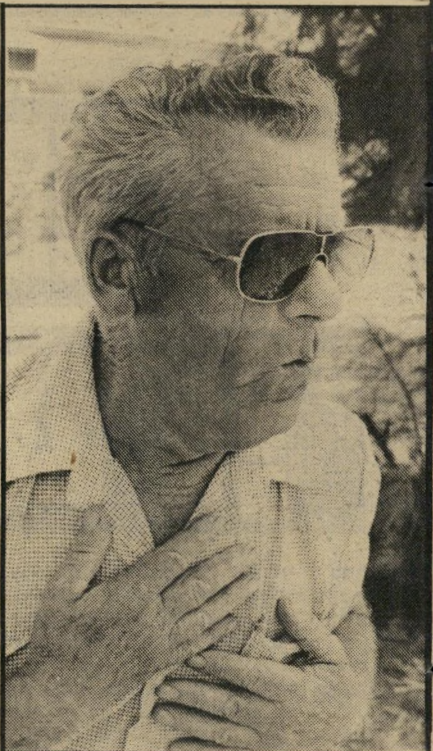

לנשום! דויד זבולוני בן ה־70, סובל מברונכיט כבר 20 שנה, אך אינו מוכן לעבור מהקיבוץ.

משפ! מורה עדה שטהל באצבעה לעבר המיפעלים, שהם מקור סיבלם המתמשך של אנשי הקיבוץ.

מורל'ה בר־און, לשעבר איש־אמונו של משה דיין, קצין־החינוך הראשי של צה"ל וראש מחלקת־הנוער־והחלוץ בסוכנות, הפך אחד ממנהיגי שלום־עכשיו. הוא מספר מדוע

אחרי מה שעשינו בביירות, אנחנו לא יכולים לדבר על רצח ילדים. המצב בינינו ובין אש"ף כעת הוא 1:1

אמא שלי לא היתה יהודיה. היא התגיירה בגרמניה. אף פעם לא בדקתי אם כדת או כדין

אימי היתה אשה מיוחדת במינה, והיתה נערצה על המושבה. היא הדליקה נרות בשבת, ומצאה חן בעיני תושבי ראשון־לציון

הייתי רוצה לראות את שלום־עכשיו בכיוון של „בוא נדבר עם אש"ף", אבל לא כולם בשלים לכך עדיין

נהגתי למתוח על דיין ביקורת. הוא רצה לשמוע ביקורת. הוא נתן לי יחס חם ביותר. הוא היה עסוק בדרך־כלל

אני חושב שהמיסמך של אודי על אבין הוא מיסמך מאוד אומלל. קודם כל, הוא עשה עוול לעצמו

ראיינה שרית ישי

„אני השמאל של שלום עכשיו!"

בלוריתו המתנפנפת בולטת מעל פני בלוריותיהם הצעירות של בני־התישחורת של שלום־עכשיו. מרדכי בר־און, „מו־רל'ה" בפי מכריו, עבר כבר מזמן את גיל ה־40 והוא אב לבת בגיל 28, עינת, לטלי בת ה־24 ולהילה בת התשע. אך יחד עם זאת הוא פעיל כמו נמר בכל פעולות שלום־עכשיו בעלת התדמית ה־צעירה.

בנותיו עינת וטלי, הוא מספר לי, הן פעילות בשלום־עכשיו. את עינת לא פגש־תי, אך טלי, הלומדת לימודי־דפוס ב־מכללה של „הדסה" בירושלים, מספרת לי שהיא הרבה יותר שמאלה משלום־עכשיו, „הרבה־הרבה יותר." היא מספרת שיש לה לא מעט ויכוחים עם אביה שהוא, לדבריה, מתון. כשאני מדברת איתו על כך שאני חושבת ששלום־עכשיו יושבת על הגדר, טלי מבינה אותי הרבה יותר ממנו.

מורל'ה בר־און היה קצין־חינוך־ראשי בצה"ל. שבע שנים שימש בתפקיד וטבע חותמו על החינוך של הצבא. בתקופתו פרחו הלהקות הצבאיות, תיאטרון צה"ל העלה את „אנה פרנק" ואפילו רבי־עיית־מיתרים קלאסית היתה לצבא.

בתקופתו כתבו את „שיר־השלום", שעורר סערה והתנגדות עזה אצל מי שהיה אלוף פיקוד מרכז, רחבעם („גאנדי") זאבי. מורל'ה הגן בחירוף־נפש על כבודו של השיר ועל זכותו להישמע. הוא גם, כליברל אמיתי, נלחם על זכות הלהקה הצבאית לשיר שיר סנסציוני ונועז כמו „טוויסט מולדת", וכמעט שרב עם ראש אכ"א בגלל התו־עבה הזאת. עם זאת, בתקופתו הועלו בצבא במיסגרת הלהקות הצבאיות כמה מערכונים פאשיסטיים. חלק מחברי להקת פיקוד־מרכז מתביישים היום מאוד באחד מהם, מעין שיחה בין המלך חוסיין ונאצר המובסים. השחקנים מודים כי כבר אז היו ביניהם כאלה שהתנגדו להעלאת המערכון.

מורל'ה בר־און לא זוכר את המערכון הזה.

הוא היה ראש לישכתו של דיין ב־תקופת מילחמת 1956, והוא מתאר את דיין כאיש גדול. הוא היה מנהל מחלקת

הנוער והחלוץ של הסוכנות הציונית, ועד היום הוא עושה כסף כמרצה פו־פולארי בחו"ל. אם כי, הוא מודה בחצי פה, מאז שנודעו ברבים דיעותיו האנטי־בגיניות, פחתו במקצת ההזמנות להר־צאות.

כאיש־ציבור נמנע מלהביע את דיעותיו הפוליטיות יוניות בפומבי. הוא שמר טוב־טוב על הכיסא שעליו ישב. היום, הוא אומר, שלא היה טעם בהבעת דיעה, שדיעותיו היוניות היו מזיקות יותר מאשר מועילות. מכר שהיה איתו ב־עצרת מסויימת בחו"ל, סיפר לי שבר־און הסתיר כל־כך טוב את דיעותיו, עד שהוא האמין כי האיש הוא נץ שבניצים. בר־און מכחיש. הוא מביא לדוגמה מאמר שכתב אחרי 1973, שבו תמך בזכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים. הוא טוען שבתקופה ההיא רק נועזים כאורי אבנרי העזו להביע דיעה כזאת, ובוודאי שזה היה נועז ואמיץ מצידו של איש הסוכנות היהודית.

כעת הוא פנסיונר, העובד על סיפרו „הציונות אחרי מאה שנה" ועל עבודת הדוקטורט שלו. הוא אחד ממנהיגי שלום־עכשיו, עסוק בהענקת ראיונות ו־כתיבת מאמרים בשם התנועה.

האיש שעבד עם דיין טוען, שמאז ומתמיד היתה לו הסתייגות מדרכו המדינית של האיש. היום הוא מאמין בפיתרון אחד ויחיד לבעיה הפלסטינית — הקמת מדינה פלסטינית לצד מדינת ישראל.

● מתי הצטרפת לשלום־עכשיו?

את יודעת שלשלום־עכשיו לא מצטר־פים, אין שם חברות. במרס '78, כשהת־חילה הפעילות של שלום־עכשיו, הייתי מוכר לאנשי התנועה כמישהו שמוכן לעזור, לכתוב מאמרים ולהופיע ברדיו. מאז ינואר השנה, כאשר חודשה פעילות התנועה, הפכתי לפעיל יומיומי.

כאשר צלי רשף היה בארצות־הברית, שימשתי כדובר־התנועה. כעת אני שוב לא פעיל בצד האופרטיבי, אך יחד עם זאת אני מבלה 6 שעות טובות ביום בענ־ייני שלום־עכשיו.

● אני מבינה שכל המישפחה חברה בשלום עכשיו.

כן. שתי בנותי הבוגרות היו פעילות מההתחלה, וחידשו פעילותן במרץ כשחוד־שה הפעילות.

● אתה עוסק בעניני שלום־עכשיו בצד האופרטיבי?

לא, את זה אני משאיר לחבר'ה הצעי־רים. אני עסוק בעיקר בראיונות ובהסברה לעיתונאים.

● מי מבקש ראיונות?

בעיקר עיתונאי־חוץ. לעיתונות המקומית אני מעדיף לכתוב מאמרים בעצמי.

● הייתי איש־צבא הרבה שנים.

כן, 22 שנים.

● היית איש־אמונו של משה דיין, שלא היה ידוע דווקא כיונה.

אני חושב שזה לא נכון שדיין היה פגום באופן מוסרי. היה לו יושר מאוד עמוק. הוא לא יכול היה לסבול דבר־שקר, ובחל בצביעות

היית ראש מחלקת הנוער והחלוץ של הסוכנות. איך כל זה מתיישב עם שלום־עכשיו?

יש פה כמובן טעות בדימוי. אני חניך השומר־הצעיר. בתוך־תוכי הייתי יונה מאז ומתמיד.

● אם זכרוני אינו מטעני, נמנעת מלהביע דיעות יוניות בפומבי.

מכיוון שנשאתי בתפקידים של נבחר ציבור. זה לא תמיד התאים לי להביע את דיעותי במיסגרת התפקידים, שאותם ביצעתי. זה לא היה מועיל לא לי ולא לאף אחד.

השתדלתי לא לבטא את דיעותי, כי אם להופיע כאדם נייטרלי. אך יחד עם זאת, אני חייב לציין לפנייך לפחות פעמיים שבהן הבעתי את דעתי: בפעם הראשונה, כאשר הייתי קצין חינוך ראשי בצה"ל, ב־1968, פירסמתי מאמר שהתפרסם בחמש לשונות בעד שיר השלום, שאחד מאלופי צה"ל יצא נגד השמעתו.

● אתה מתכוון לגאנדי?

לא אמרתי את שם האלוף. מכל מקום, פירסמתי מאמר עקרוני, מדוע אהבת־השלום בצבא עוזרת לצבא להיות הומאני והופכת אותו לטוב יותר.

ב־1973 פירסמתי מאמר בעד זכות ה־הגדרה העצמית של הפלסטינים, וזה היה מאוד לא פופולארי. מעטים מאוד העזו

לא צריך לבטל את האמנה הפלסטינית. צריך לשים אותה בארכיון. הם צריכים להבין שטענתם, כאילו העם היהודי אינו עם, אינה אלא הבל ורעות־רוח

לדבר כך, אולי אורי אבנרי, אך בוודאי שלא אדם העובד בסוכנות היהודית.

■ ■ ■

● היית יונה גם כאשר עבדת כראש לישכתו של משה דיין, שהיה אז רמטכ"ל?

הייתי מאוד מושפע מאישיותו של דיין. היו לי נטיות שהושפעו ממנו. עד היום אני חושב אותו — עם כל הביקורת והחולשות שאני מכיר אולי יותר טוב מכל אחד — לאיש גדול. אומרים עליו, שבאופן מוסרי הוא היה פגום. אני חושב

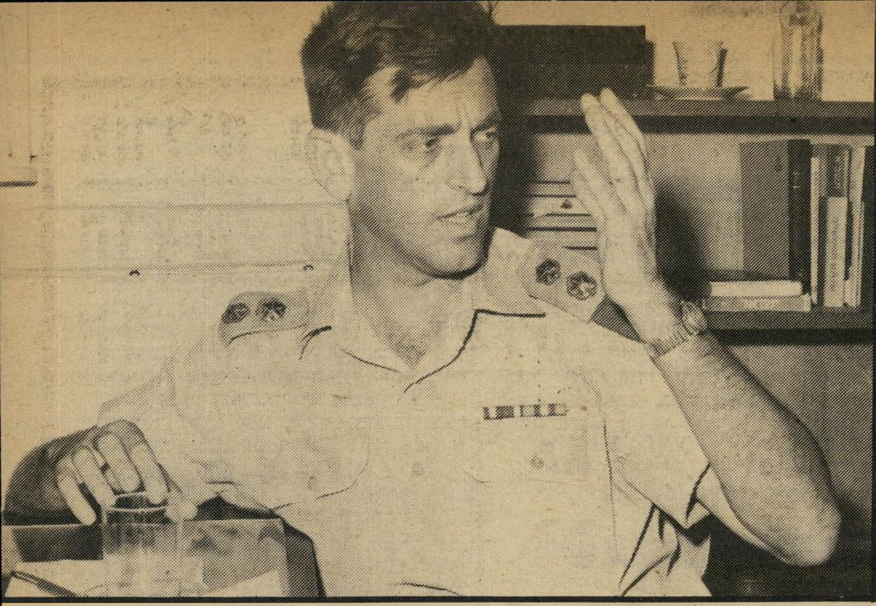

בר־און כקצין־חינוך ראשי

„אני חניך השומר הצעיר. אני מניח שבתוך־תוכי הייתי יונה מאז ומתמיד..."

שזה לא נכון. היה לו יושר מאוד־מאוד עמוק. זה לא אומר, שלא היה מסוגל לומר דבר שקר, אבל הוא היה איש שבחל בצביעות. אולם יחד עם זאת שהייתי מאוד מושפע ממנו, עובדה היא שלא הלכ־תי לרפ"י, כי היו לי תמיד הסתייגויות ומעולם לא קיבלתי את דרכו המדינית.

● כשהיית ראש מחלקת הנוער והחלוץ של הסוכנות, נשאת הרצ־צאות בארצות־הברית. היה מי ש־שמע אותך מדבר נגד נישואי תע־רובת ובעד גיור כהלכה.

אני לא זוכר דבר כזה. בוודאי שלא דיברתי בעד גיור כהלכה. נכון הוא שהייתי בעד אי־שינוי הסטטוס־קוו. אני מתאר לעצמי שמישהו שמע אותי מגן על הסטטוס־קוו לכל היותר.

● מדוע הגנת על הסטטוס־קוו?

אני מעדיף לענות לך לא על מה שאמרתי אז, אלא על מה שאני חושב עכשיו.

לדעתי, הבעיה שלנו היא שאנו חיים עם יהודים דתיים אורתודוכסים מצד אחד, ועם דרישות צודקות של אנשים ליבראלים מצד שני. אני לא מאמין שהדתיים עושים מה שעושים מתוך רישעות, כי אם מתוך טיפשות. ככל שהם ידחקו או־תנו לכיוון ההלכה, הם יגרמו להקצנה, לאי־שביעות רצון ולהיפך — ככל שהלי־בראלים ידחקו אותנו לכיוון הליבראליות, הם יגרמו לצד השני להקצנה ולאי־שביעות רצון.

בשלב זה בתולדות האומה, אנו חייבים לחיות זה עם זה בשלום. באופן עקרוני לא צריך לבטל טיסות בשבת, כי זה שינוי, זו חריגה מהסטטוס־קוו.

בנוסף לזה, הרשי לי לספר לך, שאמא שלי לא היתה יהודיה. היא התגיירה בגר־מניה, ואף פעם לא בדקתי אם עשתה זאת כדת וכדין. היא עזבה את גרמניה שנה וחצי אחרי נישואיה, וחייתה בארץ. לכן בוודאי שיש לי רגישות מסויימת לצרכיהם של אנשים הרוצים להינשא בנישואי־תערובת.

● כילד, סבלת מהעובדה שאמך גיורת?

מעולם לא. גרנו במושבה קטנה, ב־ראשון־לציון, ואמי היתה אשה מיוחדת במינה. היתה מדליקה נרות בשבת, וזה מצא חן בעיניהם, שהגיורת מקיימת את מיצוות היהדות. היא היתה נערצה ביושר ליבה, ביופיה, בטיפול בילדים, בטיפול בשכנים.

● מה עשה אביך?

לפני מילחמת העצמאות הוא היה נהג משאית ובעל־משאית — מעין חצי בור־גני וחצי פועל. אחרי המילחמה היה ממונה על כל המיכון הכבד במע"ץ. גדלתי בראשון.

בית הורי עדיין בידי אחי, הוא גר שם. גרנו ליד היקב, והיינו ראשוניים

רבין, עם כל הביקורת שיש לי עליו, במילחמה הזאת עדיין לא נסחף על־ידי אידיאולוגיה מיושנת של ז'בוטינסקי ויצרים של שרון

עד מח עצמותינו, צמחנו בראשון.

● באיזה קרבות השתתפת ב־מילחמת העצמאות?

במקביל למיבצע נחשון, התקיים מיבצע חמץ. השתתפתי בכיבוש מישמר־השבעה. הייתי מס־מם ואחר־כך מס־פא בגיבעתי, נפצעתי ברמת־הכובש בקרב קטן ולא כל־כך ידוע.

התחילו לגייס לקבע ב־1949. באותה שנה התחתנתי ואשתי הלכה ללמוד ב־סמינר. חתמתי שנה קבע, כדי לקיים את אשתי וכדי לממן את לימודיה. היה ברור לי לגמרי שבתום אותה שנה אני עוזב את הצבא והולך ללמוד באוניבר־סיטה.

בתום שנת הקבע הייתי רב־סרן בתפקיד קצין אג"ם, והשתתפתי ב„קורס־חכמים"

בר־און עם אשתו הראלה

„לגמרי במיקרה גרנו בחדר שכור בדירתו של דיין..."

(המשך מעמוד 65)
להשכלה כללית, שהיה מעין שבוע הרצאות בנושא מדע המדינה ויוון העתיקה. קצין־חינוך־ראשי באותה תקופה, זאב אהרון, הציע לי לקיים את המשך הקורסים בבית רוטנברג בחיפה. זה משך אותי, אבל בשום פנים ואופן לא התכוונתי להישאר בצבא. אז שלף קצין־חינוך־ראשי את הפיתוי הראשי, והציע לי ללמוד לבי.אי. על חשבון צה"ל.

עזבתי את החטיבה וניהלתי את „קורס החכמים” במשך שנתיים. אחר־כך התחלתי ללמוד היסטוריה וכלכלה. נשארתי בירושלים כמפקד העתודה האקדמאית. ב־1955 קיבלתי דרגת סגן־אלוף, ומוניתי ראש ענף היסטוריה במטכ"ל.

■ ■ ■

● איך קיבלת את תפקיד ראש לישכתו של הרמטכ"ל דיין?

לגמרי במיקרה. כשאשתי הראלה ואני היינו סטודנטים, גרנו בחדר שכור בדירתו של דיין, ברחוב מיימון, מול האוניברסיטה בטרה־סנטה. הייתי שומע את הצילצול ורץ לשיעור. דיין היה אז באנגליה.

הכרתי היטב את אביו, שמואל. את דיין עצמו פגשתי פעם או פעמיים ושוחחנו. כאשר ראש לישכתו דאז, אלי זעירא, רצה להתקדם בצבא וביקש לעזוב את הלישכה, אמר לו דיין: שמע, מצא לי בחור טוב ואני משחרר אותך. זעירא הציע אותי. דיין קיבל אותי ומוניתי כראש לישכתו.

זו היתה שנה וחצי שכללה את הנסיעות החשאיות לפאריס, עם גולדה ובן־ג'י, ואת מיבצע סיני. אחרי הנסיגה מסיני הציע לי דיין שאשב ואכתוב את קורות הסיפור, ועשיתי זאת. הספר סווג כסודי ביותר, והוא מתחיל בעיסקת הנשק המצרית־צ'כית ומסתיים בכיבוש שארם־אל־שייח'.

● איך היית מגדיר את תקופת עבודתך עם דיין?

את מכירה מילה יותר חזקה ממרתקת? זו היתה התקופה הכי־מרתקת, הכי־מעניינת והכי־מרגשת בחיי. זו היתה האוניברסיטה הכי־חשובה שהיתה לי.

● איך הסתדרת עם דיין?

יוצא מהכלל. למרות שאחרי שנים לא קיימתי איתו קשר רצוף, הוא ידע שכשירצה לפנות אלי, הוא תמיד ייענה. לא היה לי ספק, שאם ארצה ממנו משהו, אקבל. לא נזקקתי לו. הוא תמיד נזקק לי, והיינו נפגשים פעם בשנה, כשרצה ממני משהו.

● איך הסתדרת עם אופיו הקשה?

שמעתי מאחרים שהוא איש מאוד נוקשה כלפי כמעט כל העולם. אך הוא לא היה נוקשה כלפי מקורביו. לא כלפי הנהג, נועם, לא כלפי המזכירות ולא כלפיי. אנחנו עבדנו איתו והיינו ממש דופליקט שלו, היינו עושים כל דבר כדי לעזור לו.

● אמרו על דיין שלא סבל ביקורת.

נהפוך הוא. הייתי מותח עליו ביקורת, הוא היה שואל, מבקש ביקורת. היחס שלו היה חם, חייכני. לא נדנדנו לו.

הוא היה עסוק בדרך־כלל, אך תמיד התעניין, סיפר בדיחות. דיין ואני נסענו הרבה, עברנו יחד מילחמות, סכנות. זה לא עובר סתם כך בין שני אנשים.

● היית איתו בקשר בסוף ימיו?

קשר מאוד רופף. ראיתי אותו שנה לפני שנפטר. במיקרה נפגשנו בכנסת, שתינו קפה וקישקשנו. כשנפטר, הלכתי להלווייתו. הערכתי אותו מאוד כאדם, אך פוליטית לא קיבלתי את דיעותיו.

● הכרת את מישפחתו?

כשהיו ילדים, לפני 20 שנה. הכרתי את יולה, אודי ואסי. הכרתי את רות והכרתי מצויין את העוזרת שלהם. אודי היה אז בן 10 או 12.

● מה דעתך על המיסמך שכתב על אביו, לפני זמן קצר ב„מעריב”?

אני חושב שזה מיסמך אומלל. אודי

> **פירסמתי מאמר על זכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים וזה היה מאוד־מאוד לא פופולארי.**

עשה קודם כל עוול לעצמו. הוא נגע בנקודות חולשה של אביו, המוכרות לכולם, אבל ברור לגמרי שכל הזעם שלו נובע מזה שהאינטרס האישי שלו נפגע. המיסמך הזה הוא מעין נאצה החוזרת אליו. זהו מיסמך אומלל מבחינתו של אודי. דיין כבר לא יסבול מזה. לדעתי, ישכחו את מה שאודי כתב.

הצטערתי, הרגשתי מאוד לא נוח כשקראתי זאת.

● הצטערת על דיין?

לא, לא על דיין. הצטערתי על אודי. הוא לא חידש שום דבר בזה שאמר שדיין אהב נשים. אבל אני לא שופט אותו. נראה לי שהוא איש פצוע, הזועק זעקה קורעת־לב. אבל אני לא חושב שהמיסמך הזה עשה לו שירות טוב.

● מה עשית אחרי שעזבת את לישכתו של דיין?

במשך שנה כתבתי את הספר. אחר־כך הייתי חניך בפו"ם, ובתום אותה שנה לקחתי חופשה ללא תשלום. קיבלתי מילגה מאוניברסיטת קולומביה וגמרתי תואר שני ביחסים בינלאומיים.

כשחזרתי ארצה, מוניתי כסגן־קצין־חינוך־ראשי, כסגנו של זאב אהרון. היה ברור שאהרון רוצה לסיים את תפקידו. הוא היה אישיות יוצאת מהכלל, היה מחנכו של רבין, איש־רוח ומשורר של שירי ילדים. כשהוא פרש, מוניתי כקצין־חינוך־ראשי.

● אנשים זוכרים ששימשת בתפקיד הזה.

הצעירים זוכרים, הוותיקים יותר זוכרים טוב את זאב אהרון. את לא זוכרת, אך אם תשאלי חיילים ותיקים הם יגידו קודם זאב אהרון, ואחר כך מורלה בר־און. הוא היה האבא של הצבא. אנחנו היינו בני 30, הוא בן 60.

אנשים זוכרים גם אותי כקצין־חינוך־ראשי משום שבתקופתי היתה קפיצת־דרך עיקרית להרחבה דראמתית של עניין החינוך בצה"ל. אני שומע שהיום יש קפיצת־דרך נוספת, בגלל רפול. אבל אז הקמנו מיפעלים חדשים, ייסדנו את ספריית תרמיל, הרחבנו את גלי צה"ל.

הייתי מעורב מאוד באספקט הרוחני הכללי של הצבא. אם חשבתי שיש איזו בעיה עקרונית, טיפלתי בה. אחרי כפר־קאסם הוצאתי חוברות־הסברה בנושא הגבלות הציות הצבאי. אף אחד לא אמר לי שמתפקידי לעסוק בנושא טירטורים, אבל הוצאתי חוברת הוראות עם הגדרות מפורשות של מרחב הענישה של בעלי דרגות מתחת לסרן.

● בתקופתך פרחו הלהקות הצבאיות.

זה לא כל־כך בגללי, כמו בגלל התחרות של אלופי־פיקוד. זה גם בגלל שאול ביבר, שהיה אז ראש ענף הווי ובידור, ויש לו חוש יוצא מהכלל לדברים האלה. כמובן שאני נתתי לו גיבוי.

פעם, אחת הלהקות החליטה לעשות שיר בקצב הטוויסט. היום זה נשמע מגוחך, אבל אז זה היה שבירת המוסר, סנסציה, סקאנדאל. קראו לשיר טוויסט מולדת, ואני נאלצתי להיאבק בתוך הצבא בראש אכ"א וברמטכ"ל, שהיו נגד השיר. אני לא ראיתי בכך כל רע.

> **הברית ההדוקה ביותר במיזרח התיכון היא זו שבין בגין וערפאת**

● תמכת גם ב„שיר השלום”, בניגוד לקצינים בכירים אחרים. גאנדי, למשל, אסר את השמעת השיר בתחום פיקודו.

זה היה כמעט בסוף תקופתי כקצין־חינוך־ראשי. את שיר השלום כתבו יעקב רוטבליט ויאיר רוזנבלום. זה היה אחרי מילחמת ששת הימים, והשיר מתח ביקורת על החינגה וההילולה, ודיבר בשם המתים המדברים מתוך הקברים. לכן אותו אלוף התערב, ואסר להשמיע את השיר בפיקוד שלו.

התערבתי בעניין. היה לי ויכוח חריף באותה תקופה גם עם משה שמיר, שכבר אז היה מאנשי ארץ־ישראל השלמה. שמיר יצא אז נגד לובה אליאב, וטען שבסיפרו ארץ הצבי הוא מרפה את ידי הלוחמים.

עשיתי עוד דברים במיסגרת היותי קצין־חינוך־ראשי. העלינו את אנה פרנק והנהגנו חידוש של רביעיית מיתרים קלאסית.

● מה דעתך על כך שרפול ביטל את הלהקות הצבאיות?

קשה לי להביע דיעה. היום אני רחוק מזה — לא שאני מתחמק.

● אני שואלת אותך כקצין־חינוך־ראשי לשעבר.

בזמנו, גם אני נאבקתי באלופי הפיקוד, שהתחרו באופן פרוע זה בזה למי תהיה תוכנית יותר גראנדיוזית, תפאורה יותר מפוארת ולהקה יותר מיקצועית. הם הביאו לידי כך שהלהקות יכלו להופיע רק לפני אולמות גדולים. אני העדפתי צוותות של ארבעה־חמישה חבר'ה, על פני להקות של 20 איש.

אם הרמטכ"ל תפס את העניין כמוני, אז אני חושב שהוא צודק.

● בזמנך העלתה להקת פיקוד המרכז מערכון מביש, על שיחה כביכול המתקיימת בין חוסיין ונאצר. הוא סימל את מסורת הדהומאניזציה של האוייב הערבי, כך שהשפיל את דמויותיהם של שני המנהיגים הערביים עד עפר. היתה לך נגיעה לחומר במערכונים?

הייתי הולך לראות להקה בתחילת העבודה, והייתי מתערב בקשר לחומר. אני לא זוכר בדיוק את המערכון הזה.

אני לא מנסה להתחמק, אני באמת לא זוכר. אבל אל תשכחי שהיינו כולנו אחרי מילחמת ששת־הימים, והיינו אחוזי־טירוף של התפעלות עצמית. אני לא יודע עד כמה אני נסחפתי לזה כמו כולם, ואני לא יודע עד כמה הייתי גרוע מאחרים.

אבל מצד שני, אל תשכחי שאני כתבתי את נאום הרמטכ"ל בהר־הצופים, שהיופי שבו היה בכך, שהצעתי איזון נכון בין תחושת הנצחון ובין הבנת סבל האוייב. לישכת הרמטכ"ל עשתה שינויים קטנים מאוד, אך רוב הטכסט היה שלי. לכן, בנאום הזה, שכתבתי עבור הרמטכ"ל, אני מעיד על עצמי שלא לגמרי נסחפתי בטירוף ההתפעלות העצמית.

■ ■ ■

● תפקידך כראש מחלקת הנוער והחלוץ בסוכנות חשוב?

במידה רבה זה תפקיד של נבחר באופן פוליטי. פורמלית, הקונגרס הציוני בוחר את ההנהלה לפי מפתח מיפלגתי. אני נבחרתי מטעם מיפלגת העבודה.

● היית פעיל במיפלגה?

מעולם לא. כשגמרתי את תפקידי כקצין־חינוך־ראשי, אני חושב שהמיפלגה החליטה לשלוח לתפקיד, לשם שינוי, איש חינוך ולא עסקן. היה להם במיפלגה איזה מקח־טעות. הם חשבו שאני מקורב לדיין, מה שכמובן לא היה נכון. הם חשבו שאם אני מקורב לדיין, הרי שרפ"י תבלע את הגלולה, כי בר־און אינו מייצג כביכול את רפ"י.

אני לא הייתי חבר ברפ"י, והיא לא בלעה את הגלולה, ודרשה שגם אהוד אבריאל ימונה כחבר הוועד הפועל הציוני.

לגבי חשיבות התפקיד: זהו תפקיד רב־מעלה, של שר בקבינט הסוכנות. למזלי, מוניתי לתפקיד אחרי מילחמת ששת־הימים, והיתה התעוררות עצומה בקרב העם היהודי. היו לי כמה שנים טובות. אחרי 1973 ההתעוררות נחלשה במידה ניכרת, ובכל זאת היו אלה 10 שנים פוריות ומעניינות.

● מה אתה עושה עכשיו?

בר־און עם בן־גוריון
„תקופת עבודתי עם דיין היתה הכי מרתקת...”

בר־און לוקט חרסים עם דיין
„עד היום אני חושב אותו, עם כל הביקורת, לאיש גדול!”

אני גימלאי, המתפרנס מהרצאות ו־מכתיבת מאמרים. יש לי הזכות הנעימה לשבת על־יד השולחן במכון ואן ליר. בשנתיים הראשונות להיותי גימלאי למדתי באוניברסיטה, כהכנה לכתיבת הדוקטורט שלי, בתחום שהוא בין יחסים בינלאו־מיים והיסטוריה של בעיות הביטחון של ישראל לפני מיבצע־קדש.

כתבתי עבודות סמינריוניות וחיברתי ספר על הציונות של ימינו. השבוע גומ־רים לתקתק את הפרק האחרון של הספר. השם הטנטטיבי של הספר הוא החזון ושיברו.

אחרי שגמרתי לכתוב את הספר חזרתי לעסוק בדוקטורט שלי. כתבתי הרבה מאוד בעיתונות, אני פעיל מאוד בשלום־עכשיו ואני מרבה לנסוע לחו״ל. יצרתי קשרים מאוד חשובים עם הגולה, ואני מוזמן להרצאות.

● גם כעת אחרי שהתפרסמת כאחד ממנהיגי „שלום־עכשיו”, מז־מינים אותך להרצאות?

לא תמיד אותם אנשים.

● ההרצאות פחתו?

אני מרגיש שאני עדיין מרצה יותר מדי.

● מה דעתך על מילחמת הלב־נון?

כתבתי מיכתב לאליהו בן־אלישר ו־אמרתי לו, שלדעתי זוהי מילחמה גרועה, שנוהלה על־ידי דרג מדיני גרוע. אני מותח ביקורת טוטאלית על המילחמה, ואיני מצדיק אותה מתחילתה ועד סופה.

הבעיה שלי היא, שלצד השני, שאינו מורכב מאנשים לגמרי מטומטמים או לגמרי מרושעים, יש הצדקות למילחמה הזאת. וההצדקות החלקיות האלה מופי־עות כיום כהישגים חלקיים.

ברור כשמש כי למרות שהממשלה מפ־ריזה בסכנות שהיו לגליל, הרי שלאש״ף היתה אופציה להפגזת הגליל. זה שאש״ף לא הפגיז ושמר על הפסקת־האש ואנחנו יצרנו פרובוקציה שהביאה להפגזה ו־הביאה למילחמה, זה לא משכנע את אלה הטוענים בעד המילחמה.

הצרה היא, שנכון שבעתיד הנראה לעין לא יעופו קטיושות על קריית־שמונה. ברור שאש״ף מירדן או מסוריה או מלבנון לא יוכל להפגיז מאסיבית, מכל מקום לא בסיגנון של יולי שעבר.

אז כשאתה מותח ביקורת על המילחמה, אומרים לי: מה אתה רוצה, השגנו את זה שלא יפגיזו את הגליל! ואני טוען: האם לא יכולת לקדם את האינטרס בלי המילחמה? בוודאי שיכולנו. ולכן לדעתי המילחמה אינה מוצדקת. כי אם ההישג שהושג לא עצר את תיסמינת הקונפליקט עם הפלסטינים, מה שקרה הוא שהעברנו את המילחמה מגיזרה לגיזרה. עדיף היה למצוא פיתרונות אחרים.

● מה אתה מציע?

הדבר נוגע לבעיה היסודית. מדינת־ישראל עד כה לא הציעה בכנות פיתרון הוגן לפלסטינים. בחודשים הראשונים אחרי ששת־הימים היו הצעות מרחיקות לכת למשא־ומתן. דיברו על הכל, חוץ מירושלים. מאז לא הציעו שום פיתרו־נות שהפלסטינים מסוגלים לקבל. מדינת־ישראל ולא שלום־עכשיו צריכה, לדעתי, להציע חלוקה מחדש של ארץ־ישראל המערבית.

אם מדינת־ישראל היתה אומרת לאש״ף: אנו מוכנים לדבר איתכם. אם אתם מו־כנים כמונו להניח שמשא־ומתן והכרה הדדית הם תנאי ראשון, יתכן שהיתה מפלגת את אש״ף, והגורם המתון היה מתגבר ויושב לדבר איתנו. אני בספק אם זה היה קורה, אבל עד שלא ניסיתי, אינני יודע. נניח שזה לא היה קורה, הפלסטינים בעולם היו נוכחים שישראל מציעה פשרה הוגנת, ושאש״ף לא מוכן לדבר. זאת אומרת שאש״ף אינו נציג ריאלי של הפלסטינים, ואז היתה קמה אופציה להנהגה אלטרנטיבית מתונה. זוהי כמובן אפשרות פחות טובה, כי היה לוקח למנהיגות כזו זמן להתבשל. אבל בוודאי

קצין־חינוך־ראשי והרמטכ״ל
„לא זוכר את המערכון”

פירסמתי מאמר בעד „שיר השלום”, כאשר אחד מאלופי צה״ל היותר־מפורסמים התנגד להשמעת השיר

שאלטרנטיבה כזאת לעולם לא תצמח, אם הפלסטינים לא יבינו שאש״ף אינו מוכן לפיתרון.

למילסון אין כל סיכוי להצליח בגדה, אם הוא עושה דברים מתוך העמדה של בגין, שפירושה לא לתת לפלסטינים מיני־מום הוגן.

● אינך מאמין כי אש״ף הוא נציגו של העם הפלסטיני?

נכון שאין נציגות אחרת, אין גוף אחר, ונכון שהפלסטינים באופן מכריע מקבלים את אש״ף כנציג, ולכן צריך לקחת את אש״ף ברצינות. אך לא הייתי אומר שאש״ף הוא מנהיג טיבעי, רק במובן זה שאומה מדוכאת וכבושה הולכת אחרי הקיצוניים. טיבעי שבעלי הקרקע מהווים את האיזון של הכוחות החברתיים, אך מנהיגות אש״ף לא צמחה מתוך בעלי־הקרקע אלא מתוך הפליטים.

● כפגישותי עם פלסטינים ב־גדה המערבית ואפילו בכפרים ער־ביים בתחומי הקו הירוק, הוכהר לי היטב כי הם רואים באש״ף את הנהגתם.

זה נובע מהתסכול שלהם נגד הכיבוש הישראלי. העובדה שלאש״ף יש מעט הישגים צבאיים ופוליטיים, מביאה אותם להאמין שאש״ף מביא להם כבוד. אל תשכחי שאש״ף, בניגוד להם, אינו נמצא תחת השילטון הישראלי.

כשאש״ף נוסד ב־1964, לפני שכבשנו את הגדה ואת רצועת עזה, יתכן שאש״ף היה נכשל, מכיוון שהוא ייצג פליטים שרצו לחזור לחיפה, לתל־אביב, ולהרוס את המדינה. אולם אחרי 1967 מופיע אש״ף כגוף הרוצה את השטחים הכבו־שים, וזה משנה את תדמיתו. היום רב הספק אם ניתן לגלגל את הגלגל אחורה, ולכן עדיף לנו שאש״ף יתמתן, מכיוון שהוא זמין, הוא ישנו, ויש עם מי לדבר.

ארבעה מיליון פלסטינים לא ישתקו. בגין משקר כשהוא אומר שתישקוט הארץ 40 שנה. מה יוצא לי מזה שהיא תישקוט 40 שנה? הנכד שלי יהיה חייל. אז אני לא צריך לדאוג?

הוא כמובן מקשקש. זה יקח הרבה פחות מ־40 שנה. מילחמת הלבנון דחתה מיל־חמה אחרת, מסיבה אחת: טכנולוגית. בזכות חיל־האוויר ולא בזכות השיריון וגבירת צה״ל — אך מי אמר לנו ש־הרוסים לא ימצאו פיתרון ומיכשור מתוח־כם יותר בצוד שלוש שנים?

■ ■ ■

● לדעתך, שרון צריך להתפ־טר?

מהר!

לפי דעתי, צריך לפטר אותו. ויחד איתו צריכה להתפטר הממשלה כולה. צריך לערוך בחירות חדשות.

● אתה מאמין שמיפלגת העבו־דה תחזור לשילטון?

יש אפשרות. למרות כל הפגיעות ש־פגעה בעצמה, היא עדיין מיפלגה גדולה.

● מי ינהיג את המיפלגה הזאת, ומי יהיה ראש־הממשלה מטעמה?

אם הברירה היא בין פרס ובגין, אני אומר מייד: פרס, למרות מיגרעותיו.

● ומה עם יצחק רבין?

רבין, עם כל הביקורת שיש לי עליו בעיקבות המילחמה, לא נסחף באידיאו־לוגיה של ז׳בוטינסקי או ביצרים של שרון. הוא איש חושב.

● לדעתך, על שלום עכשיו להי־פוך למיפלגה?

החלטה בעניין זה צריכה ליפול, לדעתי, במועד מאוחר, ואין טעם להחליט עכשיו. אם ייווצר גוף יוני מאוד, יתכן שעדיף לשלום־עכשיו להישאר גוף לא פרלמנ־טרי, שתהיה מיפלגה עם צל.

● מדוע שלום עכשיו מעדיפה לשמור על תפקיד של סודנית, מדוע אינה מוכנה להצטרף אל הגופים האחרים המתנגדים למילחמה?

שלום־עכשיו היא גוף מתון, המאחד בתוכו בעלי השקפות שונות. יש בו בעלי דיעות מרכזיות, יש בו כאלה ה־חושבים ימינה מהמרכז וכאלה החושבים שמאלה מהמרכז.

● כמה זמן תרשה לעצמה שלום עכשיו לשבת על הגדר?

אני לא חושב ששלום־עכשיו יושבת על הגדר.

● שלום־עכשיו לא מחליטה ב־אופן חד־משמעי. היא לא החליטה

בר־און עם בגין
„צריך לערוך בחירות חדשות”

מייד להתנגד למילחמה בלבנון, היססה, לקח לה זמן. היא לא הח־ליטה באופן חד־משמעי שהפיתרון היחיד לבעיה הוא הקמת מדינה פלסטינית.

זה לגיטימי שאת מעבירה ביקורת. את אומרת זאת מנקודת מבט שמאלית. זה לא אומר ששלום־עכשיו יושבת על ה־גדר, היא מבטאת את השקפות־העולם הממוצעות. היא לא רוצה להיות של״י או הוועד נגד המילחמה בלבנון, המורכב מגופים שמאליים.

אני מבין את הביקורת שלך, גם לי יש ביקורת. ואני מוצא עצמי לא אחת באגף השמאלי של שלום־עכשיו. אך אל תשכחי שלמרות שהביקורת שלך לגיטימית, יש גם ביקורת מימין, של כאלה המאמינים ב־שלום־עכשיו והטוענים כי היא הולכת יותר מדי שמאלה.

● מה דעתך על פגישתנו עם ערפאת?

יש לי קודם־כל ביקורת על ערפאת. מה שיצא מהפגישה שלכם איתו ומפגי־שתו עם אנשי הקונגרס האמריקאים, זו מוסיקה יותר מזיקה מאשר מועילה. הוא דואג לזה שהאמריקאים יכירו בו. זה מה שמעניין אותו.

● הוא מאמין שאין סיכוי ש־אנחנו נכיר בו, אלא אם האמרי־קאים יכירו בו.

כן, אבל אני מאוכזב שהוא לא פונה אליי. אני חושב שהוא טועה. עוד בימי המופתי ניסו כל מיני פטנטים. הפטנט היחידי הוא פטנט של פשרה — שידבר אליי ישירות, בלי עקיפות. שלא ישלח את סרטאווי לדבר עם אבנרי ועם מתי פלד, ואחר־כך יכחיש. שלא יכתוב פתקים ואחר־כך נציג שלו יגיד דבר אחר.

אני יכול להבין אותו. הממשלה שלי אשמה. אני לא בא אליו בטענות, אבל

● אתה דורש מערפאת לעשות צעד קדימה, בעוד ששלום־עכשיו אפילו לא עושה חצי צעד קדימה. להיפך, יש לה מין נוסחה מתוח־כמת האומרת שיש להכיר בקיום הלאומי של העם הפלסטיני, אך לא שיש להכיר בזכותו של העם ה־פלסטיני למדינה משלו.

זה נכון. שלום־עכשיו לא מוכנה להגיד מראש שרק מדינה פלסטינית היא ה־פיתרון. אני אישית מעדיף ששלום־עכשיו תגיד שהיא בעד מדינה פלסטינית. אני מודה שיש בזה מידה מסויימת של פגם. למרות שכל ילד יכול להבין מנוסחות שלום־עכשיו שזה כולל גם את אש״ף.

● ובכל זאת, נמנעים מהמילה אש״ף.

בשיחות שאנו עורכים, אנו נגררים להרגשה כאילו אש״ף זה מעין אגודה של צדיקים. יש לקהל הישראלי בעיה עם אש״ף. אני אולי השתחררתי מזה, את אולי השתחררת מזה, אבל כולנו מודעים למה שאש״ף עשה עד עכשיו. אני יכול לדבר על ההכרזות האיומות שלהם, ועל מעשי הרצח שלהם, ואני צריך לעשות מאמץ עצום ולהאמין שלמ־רות זה כדאי וצריך לדבר איתם. קשה להשתחרר מזה, למרות שהטיעון של רצח הילדים, אחרי מה שעשינו בביירות, אינו תופס. אנחנו לא יכולים לדבר על זה. עכשיו אנחנו 1:1 עם אש״ף.

אבל לא כל אחד הוא כמוני וכמוך, לא כל אחד מסוגל להתגבר על הרגשות ולהגיד: בואו נדבר עם אש״ף. באופן אישי, הייתי רוצה לראות את שלום־עכשיו הולכת לכיוון הזה, אבל לא ערפאת ולא אש״ף עוזרים לנו. אני עדיין מחכה להזדמנות לדבר עם אש״ף. עד עכשיו לא הרגשתי שהעולם נפתח ושאני יכול לרוץ קדימה.

כואב לי הלב שזהו המצב. אך עובדה היא, שפגישתכם עם ערפאת לא תרמה כלום לשיפור המצב. ערפאת לא אמר לכם שום דבר מדהים, שום דבר שקיוויתי או ציפיתי שיגיד. אני לא חושב שפגי־שתכם איתו היתה אירוע חשוב.

● העובדה שבפעם הראשונה בהסטוריה נפגש ערפאת עם עי־תונאים ישראליים ודיבר אל ה־ישראליים חשובה בעיניך?

את צודקת. עצם העובדה שישראלים נפגשו עם ערפאת, זה כבר חשוב. עצם העובדה שנפגשתם עם ערפאת ולא אסרו אתכם, זו שבירת הטאבו הקיצוני וזו תרומה. אבל איכשהו, השיחות עם סר־טאווי ועם ערפאת נגמרו במוסיקה מבול־בלת, וכשמישהו צוטט ברדיו הצרפתי כאומר המילה האחרונה, זה תמיד היה או אבנרי או פלד, אף פעם לא סרטאווי. לדעתי, זה הזיק לעניין יותר מאשר הועיל. זה פגע באמינות. זה פגע ב־תיקוות של אלה המאמינים שצריך לדבר עם אש״ף, כי לא רק לנו יש מה להציע לו. גם הוא מוכן ללכת לקראתנו. אבל אי־הנכונות של אש״ף ללכת צעד קדימה מאוד הזיקה לכוחות השלום בארץ.

המזכ"ל הסתבך בסיכסוך עם אשתו, הטוענת כי לא תיפקד כבעל, ואילו הוא טוען שהיא בוגדת בו עם גבר נשוי

גירושין במפד"ל

ההשמצות ההדדיות המוחלפות בבית־המישפט בין בני זוג דתיים ה־עומדים להתגרש, אינן שונות במהותן מ־אלה הנהוגות בין החילוניים. כך התברר השבוע כאשר המזכיר הכללי של המיפלגה הדתית לאומית, דני ורמוס, חתם על הסכם גרושין עם אשתו, נעמי.

היא האשימה אותו בתפקוד לקוי כגבר, בכך שאינו מכלכל את מישפחתו ונוהג בה ביד קפוצה. הוא החזיר לה באותה מטבע, וטען כי היא אינה מוכנה לקיים איתו יחסי־אישות מזה תישעה חודשים, וכי יש

„הוא כפה עלי להשאיר את הבנות וללכת לאירועים של המיפלגה!"

בידו ראיות שהיא מקיימת קשרים קרובים ואינטימיים עם גברים אחרים.

חיי־הנישואין של הזוג המכובד החלו בדיוק לפני 22 שנה. מאז נולדו להם ש־לוש בנות, שהגדולה ביניהן כבר נשואה, הבינונית עומדת להתגייס לצה"ל, ואילו בת־הזקונים היא קטינה ונמצאת בבית.

לדברי האשה, היתה המישפחה תמיד בתחתית סולם העדיפויות של הבעל. הוא הקדיש את כל זמנו ומירצו לענייני המיפ־לגה והגיע להיות מזכ"ל המיפלגה. יחסו

שר המר
„הוא העדיף לשמש כנהג השר..."

זה יצר ניתוק שהתפתח לקרע חמור בחיי־המישפחה.

„כל אונו — למיפלגה"

„הבעיות הראשונות בחיי־הנישו־אין היו על רקע יחסי־האישות," מפרטת האשה בכתב־התביעה, שהגישה לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב בחודש מאי השנה. היא דרשה מזונות בסך 17,400

„היא סירבה לקיים איתי חיי אישות והעבירה חפציה לחדר אחר!"

שקל לחודש, וסכום חד פעמי של 31,500 שקל. היא דרשה גם את אחזקת הבת הקטינה.

נעמי ורמוס המשיכה ופירטה את ה־סיבות שגרמו לה לבקש בקשה זו: „תי־פקודו של הנתבע כבעל היה לקוי מתחי־לת חיי־הנישואין, וגרם לתובעת סבל רב וצער מרובים. הרגליו בנושא זה פגעו ק־שות בנפשה ובגופה של האשה, והיו מנו־גדים לתפיסת העולם והחינוך שקיבלה."

אבל לא היה זה הסבל היחיד שנגרם

לה. הבעל לא ראה עצמו כמפרנס המיש־פחה, מעולם לא הראה לאשתו את תלושי־המשכורת שלו. כאשר ביקשה 400 שקל כדי לקנות מעיל לבת, סירב לתת לה את הכסף. וכאשר היה נותן לה סכומי־כסף, היה זה תחת לחץ ובתנאים משפילים. היא היתה צריכה לעשות תימרונים כדי להשיג כסף, ולוותה מאביה ומחברים כדי לגמור את החודש.

כאשר האשה כרעה תחת עול המישפחה והתינוקות, סירב הבעל לעזור לה והע־דיף לשמש כנהגו של שר־החינוך, זבולון המר, והיה מסיע אותו ואת ילדיו מבני־ברק לתל־אביב. לאשתו אמר כי היא יכולה ללכת עם הילדים ברגל.

הוא היה כופה על אשתו, לבוא איתו בערבים למיפגשים של המיפלגה. כאשר לא השיגה שמרטף, אילץ אותה להשאיר את הילדות לבדן. לדבריה, גרם להן הדבר להתקפי היסטריה, שהותירו את חותמן ע־ליהן לשנים רבות.

היא טוענת כי מכיוון שהקדיש את כל אונו למיפלגה, לא התעניין בתיפקודן של בנותיו בבתי־הספר, והוא מודה בעצמו כי אינו אב טוב.

הפצצה שבכתב־תביעה זה, היא טענתה של האשה כי מזכיר המפלגה הדתית לאו־מית אינו איש דתי ביסודו. „הוא מציג עצמו ככזה כלפי חוץ, לשם קידום ענ־ייניו האישיים במפד״ל. הנתבע היה דו־רש ממנה בעבר להתנהג כאשה דתית, וב־דרך זו מצטייר כלפי חוץ כאדם דתי, הנ־שוי לאשה דתית. בתחילת חיי־הנישואין סירב ללכת לבית־הכנסת בשבת, בטענה כי הדבר לא נראה לו. וכאשר נלחץ על־ידי התובעת, היה עונה כי אינו מוכרח ללכת לבית־הכנסת.״

מזכ״ל ורמוס (באמצע) עם מזכיר הפועל המיזרחי בן־נתן
„חלטורות כחזן בבוגוטה...״

האשה ממשיכה ואומרת, כי הוא לא נהג להקפיד על זמנים בטהרת המישפחה, וכי אין הוא מקפיד על מיצוות, לרבות מי־צוות שמירת השבת.

עיקר הכנסתו של ורמוס היא מעבודתו במיפלגה. שם הוא משתכר לדברי אשתו, 17 אלף שקל בחודש ומקבל הטבות נוספות, כמו החזקת המכונית החדשה שלו, פז'ו, ו־אש״ל. בחגי־ישראל הוא משמש כחזן ב־בית־הכנסת שבבוגוטה, עיר הבירה של קולומביה, והוא מקבל תמורת זאת 7000 דולר.

„זינוי בבעל״

כדי להחזיק את ביתו, אשתו ובנותיו במצב הכלכלי המתאים, ביקשה האשה סכום כולל של 16,400 שקל לחודש. היא פירטה אחד לאחד את הצרכים וההוצאות המצטברות לסכום זה.

לדבריה, כאשר ראתה כי חיי־המישפחה הגיעו למשבר סופי, הציעה לבעלה לסיי־מם בצורה מכובדת ללא סיכסוכים ומיש־פטים, אך הוא נהג בהתחמקות ולכן נאל־צה האשה לפנות לבית־המישפט וניסחה את התביעה על־ידי עורך דינה, אבנר זי־נגר.

עורך־דינו של הבעל, ד״ר אריאל רוזן־צבי, הגיש בשמו את כתב־ההגנה. גם הבעל לא הסתפק בהכחשת טענות אשתו, אלא הוסיף עוד ועוד השמצות כדי להש־חיר את פניה של האשה, ולבסס את טענתו כי לא מגיעים לה מזונות.

האשה, לדבריו, כבר תישעה חודשים אינה מוכנה לקיים אתו יחסי־אישות. היא העבירה את חפציה לחדר אחר והפכה מו־רדת.

היא נעדרת מהבית כמעט לילה־לילה,

„הוא סירב ללכת בשבת לבית הכנסת!״

יוצאת לה לנסיעות ולבילויים, חוזרת בש־עות מאוחרות ואינה מוסרת לבעלה דין־וחשבון עם מי יצאה ולאן. לפעמים היא נעדרת מהבית גם בשבתות ובחגים, למרות מחאותיו.

בשנתיים האחרונות, טוען הבעל, היא מקיימת „קשרים קרובים ואינטימיים עם גבר נשוי ועם גברים נוספים.״ לדבריו, יש לו עדויות, כי במשך השנים קיימה יח־סים כאלה עם גברים שונים. „התנהגות זו יש בה משום כיעור, ואף כדי זינוי בבעל.״

לפני כחודש ימים, טוען הבעל, כאשר חזר במפתיע לביתו, הגיע לשם גבר נשוי, והוא, יחד עם האשה והבת יצאו יחדיו ל־ים. הזוג החזיר את הילדה ויצא שנית ו־האשה חזרה לביתה בשעת לילה מאוחרת. התנהגות זו, שהיא חסרת־רסן, מביכה את הבעל וגורמת לו צער.

הבעל חושב כי האשה רוצה לשנות את חייה, ולחיות חיים מתירניים וחופשיים, שאינם הולמים מישפחה דתית. כל תביעת־

„הוא חסך על קניית מעיל חורף לבתו!״

המזונות שהגישה אינה אלא תכסיס להס־חת־הדעת מן התביעה העיקרית בבית־הדין הרבני לבקשת גט.

ורמוס מכחיש כי נהג בקמצנות עם מי־שפחתו. לדבריו, היה בעל סביר ועשה ככל יכולתו לכלכלת הבית, האשה והיל־דות. למרות זאת אשתו מתגרה בו, מת־פרצת וצועקת, אולם הוא ניסה לשלוט בעצמו, ורצה להשיג שלום־בית ולתקן את היחסים במישפחה. הוא הציע לאשה לפנות יחד ליועץ־נישואין, אך נתקל ב־קיר אטום.

איסור מסתורי

ספוריה של האשה הם לדבריו קט־נוניים, מרושעים וחסרי יסוד. היא אשר מזניחה את הילדה למען תוכל לצאת ללמוד באוניברסיטה, והיא משאירה את הבת עם שכן קשיש, המשגיח עליה תמורת כסף.

גם משאביו הכספיים של ורמוס נראים אחרת בכתב־ההגנה שלו. לדבריו, הגיעה משכורתו האחרונה לסך של 130 אלף ש־קל נטו. את הכסף שהוא מקבל להחזקת המכונית הוא מוציא בפועל, ולא נותר לו ממנו מאומה. גם עשרת ימי האש״ל, שאותם הוא מקבל ללא קבלות, לא מותי־רים בכיסו אפילו אגורה, שכן הוא נא־לץ לשהות ימים רבים בעבודתו ולאכול בחוץ.

באשר לחלטורות בקולומביה, טוען ור־מוס, כי כל מה שקיבל בתמורה להופעתו בבית־הכנסת בחגים היה כרטיס הטיסה והוצאות השהיה במקום. לדבריו, לא הר־וויח מאומה מנסיעות אלה, והשנה כבר הודיע לקהילה שלא יבוא לשם להתפלל בחגים.

הבעל טוען כי התנהגותה המכוערת של אשתו, יחסיה עם גברים אחרים, ואי־קיום יחסי־מין איתו שוללים את זכותה למזו־נות ממנו.

אחרי שהשופט חיים אדר קרא את כתבי־הטענות, חשכו בוודאי עיניו. אם שועי־הארץ, אנשים מראשי המיפלגה ה־דתית, משחירים כך איש את פני רעהו, חשב, יש למנוע זאת מלהגיע לציבור ו־לאוזניהן של הבנות. וכך נקט השופט ביוזמה, הזמין את שני הצדדים ללישכתו. „החלטתי לנכון כי לטובת הצדדים עצ־מם, ולטובת יוצאי־חלציהם, מוטב לערוך את הדיון בלישכה מתוך שתי סיבות:

● לאפשר לצדדים להסדיר את כל ה־עניינים ביניהם בדרך של הבנה והסכ־מה.

● למנוע מהבנות לקרוא חומר שיתכן כי הצדדים עצמם יתביישו עליו בעוד כמה שנים.״

התיק נעלם מהעיתונאים אשר ביקשו אותו, ויד מסתורית הוסיפה על כריכת ה־תיק את מילות הקסם „איסור פרסום״ — ללא חתימה וללא זיהוי האוסר.

אותו דיון בלישכה, שנערך לפני כמה ימים, אמנם הביא לסיום הפרשה. הצדדים חתמו על הסכם־גירושין, שבו החליטו על חלוקת הרכוש, על כך שהבת תישאר אצל אמה ותקבל חינוך דתי, והאב יוכל לר־אותה ארבע פעמים בשבוע.

(המשך מעמוד 6)
שניתנה לו האפשרות — שמר עליה מכל מישמר.

הדבר מפריך את הכזב שבהודעות ה־חוזרות של שרון כי הזוועות בביירות באו כדי להכריח את „המחבלים״ להס־כים לפינוי. הם הסכימו לכך כבר לפני קרוב לחודשיים, ופעולות ההרג וההרס נערכו למרות זאת — ואולי בגלל זאת. טענת שרון השבוע, כאילו שינו המחב־לים לפני שבועיים את עמדתם, היתה שקר שיגרתי.

ואולי גרוע מכל:

● **הוכח כי אריאל שרון מסוגל עתה להפעיל את צה״ל לשם בי־צוע הרג והרס, ללא כל מטרה צבאית סבירה, בלי החלטת הממ־שלה ומאחרי גבו של ראש־הממ־שלה.**

צה״ל „ממלא פקודות״ — גם כשהן פקודות לביצוע זוועה כמו זו.

ולא פחות גרוע:

● **הוכח שניתן לבצע זאת מבלי שתבוא תגובה מוחצת ומיידית של מחנה־השלום הישראלי.**

פעולת־ההתנגדות הבולטת היחידה היתה דווקא של שני אנשי רק״ח, מאיר וילנר ותופיק זיאד, שעוררו מהומה בכנסת והוצאו בכוח על־ידי מנחם סבידור. דובר המערך, חיים בר־לב, אמנם גינה את הפעולה, אך בהצבעה שוב הצביעו אנשי המערך יחד עם אנשי הליכוד, כפי שעשו מאז היום הראשון של המילחמה.

משהו חולה

יתכן כי התופעה החמורה ביותר ב־ישראל השבוע היתה שמותחי הביקורת על אריאל שרון, בחוגי הממשלה ובאו־פוזיציה כאחת, הצביעו על הנזק הרב שנגרם על־ידי זוועת־ביירות לתדמיתה של ישראל בעולם.

רק מעטים מאוד הצביעו על כך שנפגע משהו שהוא לאין שיעור חשוב יותר אף מתדמית זו של ישראל בקרב העמים: דמותה של ישראל בעיני עצמה.

מדינה אשר שר־הביטחון שלה היה מסוגל לבצע זוועה חסרת־תכלית כזאת, בשם המימשה ה־נבחרת, ובאמצעות הדרגים הצב־איים הסדירים — משהו חולה בה מאוד.

תוצאה הפוכה

אולם כמו שקורה לא פעם בהיסטור־יה, מולידה הזוועה את התוצאה ההפו־כה מזו שמחולליה ביקשוה.

אריאל שרון רצה למנוע בכל מחיר את יציאתם של „המחבלים״ ביירות, כשהם חיים. אולם החלחלה העולמית, שנגרמה על־ידי הזוועה, גרמה לתוצאה ההפוכה.

הנשיא רגן, שליווה עד כה את מעשי שרון בחיוך סלחני, נוכח לפתע לדעת כי דעת־הקהל האמריקאית מוכנה לשפה שו־נה לגמרי. התנהגותו התקיפה, והמילים ה־חריפות שאמר לבגין בטלפון, שיקפו את היחס החדש של דעת־הקהל האמריקאית. אחריהם באו ההדלפות לשבועון ניוזוויק שאמרו כי הנשיא רגן, שר־החוץ ג'ורג' שולץ ושר־הביטחון קספר וויינברגר סירבו להיפגש עם שרון, שהפך בעיניהם איש־יות פסולה.

ממשלת־ישראל, שעמדה להתעקש על נושאים רבים ושונים, כדי להשפיל את אש״ף ולהפוך את נסיגתו למחזה מביש, נאלצה בלחץ המצב לוותר על כל תביעו־תיה, ולקבל את התכתיב של פיליפ חביב. היא הסכימה לכניסת הכוח הרב־לאומי כבר בראשית הנסיגה ולהצבת הצרפתים בעמ־דות־מפתח. בעיקר ויתרה על הדרישה ה־מבישה לקבל לידיה רשימות שמיות מ־פורטות של אנשי־אש״ף — דבר שהיה מציג אותם כפושעים היוצאים ממאסר. ב־מסווה של מילים מעורפלות, הסתלקה מ־משלת־בגין מדרישה זו, אשר יכלה לפו־צץ את ההסדר כולו.

אם ייצאו אנשי אש״ף וראשיו בשבוע הקרוב מביירות בראש מורם, כשהם נוש־אים עימם את נישקם, וכשהם אפופים א־ווירה של מנצחים, אשר החזיקו מעמד במ־צור של חודשיים מבלי להישבר — היה למעשה־הזוועה של אריאל שרון, באקט אחרון זה, חלק רב בכך.

„ראיתי את המוות"

החשודה בנסיון לרצח, אס־תר מרקוביץ שנעצ־רה ל־15 יום. התמונה צולמה בירושלים.

„ראיתי יד לופתת אקדח, שלועו מכוון אל האישון השמאלי שלי. ל־רגע הייתי בעולם אחר. ראיתי את התמונה של שלושת ילדי ושל אשתי, כשה־בעה עצובה על פניהם, כאילו כבר נודע להם על מותי. כל זה היה ממש בשבריר של שניה. ואז ראיתי את האצבע לוחצת על ההדק, ושמעתי נקישה."

ביום הרביעי השבוע ראה המפיק־זמר דויד („דודו") אלהרר את המוות בעיניו. לדברי חוקרי המישטרה ניצלו חייו רק בנס, כתוצאה מתקלה טכנית באקדח, ש־היה טעון. על ההדק לחצה אסתר מרקו־ביץ בת ה־54.

השוטרים, שהוזעקו למקום האירוע, נד־המו לגלות שהחשודה בנסיון לרצח, שנעצ־רה לחקירה למשך 15 יום, היא גרושתו של סמנכ"ל משרד־הפנים והממונה על אגף־המישטרה, יעקב מרקוביץ, שהוא אחד מעו־זריו הוותיקים והקרובים של שר־הפנים והדתות, ד"ר יוסף בורג.

רומן ארוך והפלה

האשה נישאה ליעקוב מרקוביץ, ה־מוכר כאדם מסורתי ומשמש מזה ש־נים רבות עסקן במפד"ל, לפני 33 שנים. הבעל היה אז קצין במישטרה הצבאית. כעבור שבע שנות נישואין התחילה הרעיה בפרשת אהבים ארוכה עם פקיד ממשלתי בכיר ביותר שהוא נשוי. בהיותה בת 38, אחרי שכבר ילדה לבעלה שני ילדים, היא הרתה לאותו פקיד ממשלתי. כתוצאה מכך היא עברה הפלה מלאכותית בבית־חולים ממשלתי. פרשה זו הניעה את הבעל להס־כים לגירושין.

אסתר, שהיתה אשה נאה ומטופחת, ה־משיכה לנהל את הרומן עם הפקיד הנשוי גם אחרי גירושיה מהממונה על המישטרה. סיפור אהבה זה החזיק מעמד 17 שנים תמימות, עד שהשניים נפרדו. יעקב מרקו־ביץ נישא בינתיים בשנית.

לסמנכ"ל משרד־הפנים ולגרושתו יש בן נתנאל („נתי") מרקוביץ, העובד במחלקת־המחשבים של תנובה אכספורט. הוא נשוי

גרושתו של הממונה על המישטרה הרימה את האקדח ולחצה על ההדק־והזמר דודו אהלדר (משמאל) אומר:

לעורכת־הדין יונה מרקוביץ. השניים מתגו־ררים בהרצליה ולהם שני ילדים. לסב ול־סבתא יש גם בת, חגית מרקוביץ, בת 25 שעבדה בעבר כמזכירה בגימנסיה הרצליה וכעת עוסקת בציור ובגרפיקה. היא אינה נשואה ומתגוררת ברמת־גן.

אסתר היא ילידת פתח־תיקווה. היא מת־גוררת כיום בבית ערבי ישן ביפו, שאותו רכשה ושיפצה. בעבר היא היתה שותפה ביחד עם אחיה, בנימין („בנש") סלור, ב־עלה האלמן של המשוררת תירצה אתר, ב־חברת־שמירה הנקראת שרותי השומרים.

אולם השותפות פורקה בעיקבות סיכסוך קשה ביניהם.

„אירה בו שוב!"

לאסתר מרקוביץ היו יחסים אינטי־מיים עם דודו אלהרר בן ה־37. השניים היו גם שותפים במישרד־הפקות, הנקרא על שמו של דודו, ברחוב סמולנסקין 14 בתל־אביב. שם אירע נסיון הרצח.

בחקירתה במישטרה הסבירה האשה כי המפיק ניצל אותה, בשל אהבתה אליו, ל־צורך קידום עסקיו, ואחר־כך זנח אותה. לחוקרים ההמומים היא הודיעה: „אם או־כל, אני אירה בו שוב, עד שאחסל אותו. אם זה לא הצליח הפעם, זה לא אומר שזה לא יצליח בפעם הבאה!"

חקירת המישטרה העלתה כי אסתר מר־קוביץ גנבה את האקדח יום קודם למעשה מאביה, המתגורר בפתח־תיקווה. בשבוע לפני־כן היא ביקשה מהאב הסבר כיצד מפעילים את האקדח. מכך הסיקו השוט־רים, שהיא תיכננה זמן רב מראש לרצוח את אהובה, ושהיא התכוננה לביצוע הרצח בשלבים ובקפידה רבה.

הרומן בין החשודה ודודו אלהרר, שהוא כיום אחד המפיקים הבולטים בעולם הבי־דור הישראלי, החל לפני חמש שנים. הכי־רה ביניהם סוכנת האמנים לביאה הון, שהיא חברתה הטובה ביותר של אסתר.

דודו הנשוי מזה 11 שנה לרחל („רחלי") אלהרר, ולהם שלושה ילדים, פיתח את היחסים עם האשה המבוגרת ממנו ב־17 שנים, בידיעת אשתו. הוא החל את ה־קאריירה שלו כזמר, אך כשפגש באסתר היה כבר עיקר עיסוקו הפקות.

המפיק המצליח הוא בן למישפחה בת שיבעה ילדים מבאר־יעקב. הוא עלה עם הוריו ארצה בגיל 5 ממארוקו. בנעוריו בילה חמש שנים בישיבת חב"ד. אחיו, יצחק אלהרר, הוא צלם עיתונות ובעל סוכנות הצילום סקופ 80. אח אחר, ניסים אלהרר, הוא חוקר במישטרת מרחב־המרכז.

יומיים אחרי נסיון הרצח, העניק דודו אלהרר ראיון להעולם הזה שבו הוא חשף

הבעל הגרוש יעקב מרקוביץ, סמנכ"ל מישרד־הפנים והממונה על אגף המישטרה, לוחץ את ידו של המפכ"ל לשעבר, רב־ניצב הרצל שפיר. מרקוביץ התגרש מאשתו אחרי שהרתה לפקיד ממשלתי בכיר.

„זינקתי קדימה!" סיפר המפיק־זמר דודו אלהרר, ששיחזר את אשר אירע. בתמונה הוא מדגים כיצד הסתער מאחרי שולחן־הכתיבה שלו על אהובתו לשעבר, אסתר מרקוביץ, שכיוונה לעברו אקדח ולחצה על ההדק. הוא תפס את ידה הימנית, כופף אותה בחוזקה, עד ששניהם נפלו לריצפה והאקדח נשמט מידה.

את פרטי המיקרה, שכימעט עלה לו בחייו, ואת השתלשלות מערכת היחסים בינו ובין אסתר מרקוביץ.

סיפר דודו אלהרר:

ביום רביעי, בשעה 9 בבוקר, היתה לי פגישה עם הזמרת אורה זיטנר ועם השחקן גידעון שמר אצלי במישרד. בשעה 9.30 התקשרה אסתר, ושאלה אם היא יכולה ל־היכנס אלי לכמה דקות. אמרתי לה שכן, ושתוך השעה הקרובה אתפנה. כעבור ר־בע שעה היא באה, אמרה שלום מהפרוז־דור ונכנסה לחדר השני, כדי להמתין עד שאגמור את הפגישה.

זירזתי את השיחה וכעבור עשר דקות סיימנו. גידעון יצא כבר מהחדר ואורה נשארה איתי עוד דקה, כדי לקבוע פגישה נוספת. שנינו עמדנו. פיתאום שמעתי צע־קה „זוזי!" כשהפניתי את הראש ראיתי מעבר לכתף של אורה יד שלופפת אקדח. באותו רקע קפאתי במקומי. כשהיא לחצה על ההדק, ראיתי את המוות בעיניים.

הנקישה של הנוקר העירה אותי מהמ־חשבות, שעברו במוחי באותו רגע. התכו־פפתי במהירות, זינקתי מאחרי שולחן־ה־כתיבה שלי והסתערתי עליה. תפסתי את האמה הימנית שלה וכופפתי אותה חזק, כאילו לשבור אותה. נפלנו שנינו על הריצ־פה, והאקדח נשמט לה מהיד.

אורה לקחה במהירות את האקדח ונתנה אותו לגידעון. אני עוד שכבתי עם אסתר על הריצפה ואמרתי לה: „השתגעת? קו־מי!" וניסיתי לעזור לה לקום. היא הת־חילה לצעוק „עזוב אותי! עזוב אותי!" בהיסטריה. הקמתי אותה בכוח והוריתי ל־טליה, המזכירה שלי, להתקשר למישטרה.

הובלתי את אסתר לכיסא שלפני השול־חן שלי. התנהגתי באופן רגוע לגמרי, ו־ביקשתי שיביאו לה כוס מים. אחר־כך הת־יישבתי על הכיסא שלי, מולה, הסתכלתי ע־ליה ושאלתי אותה: „למה את רוצה להרוג אותי?" היא אמרה: „אני אשיג אותך, אם לא היום אז מחר ואם לא מחר אז מחרתיים. אחד משנינו חייב למות, ואני רוצה לח־יות. הכי צודק יהיה אם אתה תמות ואני

בעיניים!"

אבלה את חיי בבית־סוהר." זה ציטוט מדו־ייק. אז זימזם הטלפון.

„היה יופי של זיון!"

כשהרמתי היתה המישטרה על ה־קו. הסברתי להם מה קרה והשוטר שאל איפה היא. אמרתי לו שהיא יושבת פה בשקט. הוא הודיע לי שהם כבר באים.

השוטרים הגיעו כעבור כמה דקות. השו־טר הראשון שנכנס שאל מייד איפה הכלי. אמרתי לו שהוא בחדר השני, ושוטר אחר נכנס לשם. השוטר הראשון ניגש לאסתר

מנע דודו אלהרר מציג בלון־חמצן, שלטענתו הוא מחזיק במישרדו, מכיוון שאסתר נהגה להתעלף במישרד.

ואמר לה: „את נורמלית?" היא ענתה לו בשלווה: „לא." הוא קצת נבוך ושאל או־תה: „היית מאושפזת פעם?" היא ענתה: „כן, כמה פעמים." ואז היא שאלה אותו אם הוא מכיר את יעקב מרקוביץ, הממונה על המישטרה.

הוא לא ענה לה. במקום תשובה לקח ממנה מחסנית נוספת עם כדורים ונרתיק של האקדח, שהיו בתיק שלה, ואמר לה: „טוב, את באה איתנו!" אחר־כך הוא די־בר במכשיר־הקשר שלו ושמעתי אותו או־מר: „הכלי טעון, לאחר יריה, כדור בקנה, עד כאן."

לקחו אותנו בניידות נפרדות למישטרת מרחב־הירקון, ברחוב הרכבת. שם מסרתי עדות מלאה. השוטרים בתחנה אמרו לי ש־היא הודיעה בחקירה, שהיא תנסה לחסל אותי שוב, אם תוכל.

אני לא מבין מדוע היא רוצה להרוג או־תי. לא עשיתי לה דבר רע. אין לה שום סיבה לשמור לי טינה.

כשהכרתי אותה, לפני חמש שנים, היא היתה אשה מושכת, למרות גילה. היא הפ־גינה המון ביטחון עצמי, וכל הזמן התפ־ארה בכסף שלה. תחילה היינו נפגשים ל־שיחות בבתי־קפה. היא תמיד היתה מחנה את המוסטנג המפואר שלה בהפגנתיות על המידרכה. לי היתה אז וספה. כשהתפעלתי מהמכונית שלה, היא הציעה לי סיבוב. נסע־ענו ביחד כשאני נוהג, ונהניתי מאוד. כ־שחזרנו היא נתנה לי את מיספר הטלפון שלה, ואמרה לי שאני יכול להתקשר אליה, אם אני רוצה.

קיבלתי את מה שהיא אמרה כהזמנה. ב־ערב צילצלתי אליה והיא הזמינה אותי א־ליה הביתה. היתה לנו שיחה מעניינת, ב־משך איזה חמש שעות, ולאט לאט הגענו לחדר־השינה שלה. היה יופי של זיון.

באותם הימים היתה לי חרות מצד אשתי לפרוק את כל המיטענים המיניים שלי אצל מי שאני רוצה. המשכתי להיפגש עם אסתר לעיתים תכופות, כימעט יום יום. היא בפי־רוש חיזרה אחרי. היא היתה מתקשרת אלי לכל מקום, ואפילו מסרה לאשתי הודעות עבורי.

היא ראתה שאני עובד קשה מאוד בהפ־קות, וביקשה כמה פעמים לעזור לי במי־מון. אני תמיד סירבתי. רק כשפעם אחת היא הציעה לי את זה כשותפות, ואחרי שסיכמנו שיחתם הסכם אצל עורך־דין, חש־בתי שבעצם למה לא, והפכנו לשותפים.

להלחין את ברכת הגומל

היא השקיעה בעסק, בסוף 1978, מי־ליון לירות. בתמורה לכך נכתב בחר־זה, שהיא מקבלת 50 אחוז מריווחי החברה. אני עמדתי על־כך שהיא תהיה ממונה על כל העניינים הכספיים של החברה, כדי ש־איש לא יוכל לטעון שאני מנצל אותה או משהו כזה. כל הכספים עברו אך ורק דרך הידיים שלה. אני קיבלתי ממנה משכורת חודשית. היא שכרה את המישרד ואירגנה הכל. אני לא ידעתי אפילו איך מנהלים מי־שרד כזה.

מאז נכנסנו לשותפות, העסק רק הפסיד. אני נכנסתי לטראנס של עבודה והפקתי תקליט אחרי תקליט והופעה אחרי הופעה, אבל כל הזמן היינו שקועים בחובות. אני לא יודע מדוע זה קרה, כי רק היא טיפלה בחשבונות. כיום אני מתכוון לעבור על כל הניירת מחדש, ואני בטוח שיהיו לי גילו־יים.

כשנה אחרי שנכנסנו לשותפות, הפסקתי את הקשר הרומנטי איתה, פרט לגיחות פה ושם של זיונים גרועים מאוד, מפני שזה נעשה מחוסר רצון שלי ומתוך כפייה שלה. היא רצתה אותי כקניין פרטי שלה. אני עמדתי על כך שישאר בינינו קשר עיסקי בלבד.

כתוצאה מכך הלך המצב הנפשי שלה ו־הידרדר. היא היתה עושה לי כל מיני מני־פולציות, כדי ליצור תלות שלי בה. כימעט כל יום שני וחמישי היא היתה מתעלפת במישרד. יש לי כאן בלון חמצן קבוע, רק לצורך ההתעלפויות שלה.

המצב הזה הפך בלתי־נסבל. במילחמה

(המשך בעמוד 72)

„ראיתי את המוות בעיניים!"

(המשך מעמוד 71)

גייסו אותי למילואים בצפון, כמפיק הופ־עות של הצבא. במהלך המילואים חתמתי על הסכם לשתי הפקות־ענק, שצריכות לפ־תור לי את כל הבעיות הכספיות. כשבאתי לחופשה סיפרתי על כך לאסתר, הצעתי לה שנפרק את השותפות ושאני אקח את כל ההתחייבויות של החברה. היא הסכימה.

בינתיים הכנתי הסכם על פירוק השות־פות והתכוונתי להתקשר אליה, כדי שתבוא לחתום עליו. ביום שבו היא ניסתה לר־צוח אותי.

אני חושב שעדיין לא עיכלתי את מה שקרה. מאז המיקרה יש לי כל הזמן פלש־בקים, שבהם אני רואה לוע של אקדח מול העיניים. אני חושב שאני אלחין את ביר־כת הגומל ואקליט אותה עם מקהלה.

עד כאן סיפורו של אלהרר.

„חיים ארוטיים בלתי־מבוקרים"

פרשת האקדח העלתה את השאלה האם אסתר מרקוביץ שפויה בדעתה. ואמנם, היא היתה מאושפזת בעבר, בשל ב־עיות נפשיות. אולם יש ברשותה אישור יוצא־דופן, שמעטים מאוד האנשים שיש להם כמוהו, המעיד שהיא שפויה בדעתה.

האשה דאגה להשיג את האישור, בעת שהיתה שרויה בסיכסוך קשה עם אחיה, בנימין („בנש") סלור, בעניין פירוק השו־תפות ביניהם בחברת־השמירה. הסיכסוך עמד להתברר בבית־המישפט, ואסתר חששה שאחיה יטען שאינה שפויה. לכן נבדקה אצל כמה פסיכיאטרים ידועי־שם.

בחוות־דעת על מצבה הנפשי של אסתר, שניתנה ב־12 באוגוסט 1980, כתב הפסי־כולוג הקליני ד"ר ליאון ליברכט: „מדובר באשה אגוצנטרית בעלת היסטוריה של מו־פרעות אופי, שמתבטאת בין היתר בהתמ־כרות לתרופות ובניהול חיים ריגשיים ו־ארוטיים בלתי־מבוקרים, על־פי נורמות מקובלות, אשר סבלה לרוב ממצבים די־כאוניים, שבעבורם קיבלה טיפול ואף אוש־פזה מיספר פעמים.

„במבחנים היא מתגלה כאשה אינטלי־גנטית ופעילה, אשר מתמצאת היטב ו־מסוגלת לפעול כהלכה בסביבתה החברתית.

„למעשה, במצבה הנוכחי נראה שהיא מסוגלת בהחלט לנהל באופן עצמאי את ענייניה ועסקיה. אולם מפאת הצורך הח־זק מאוד בתלות באובייקט של אהבה, אשר יעניק לה הנאה פיטית וריגשית, הוקרה והערכה — היא עלולה לפעול בהתאם ל־אינטרסים האגוצנטריים שלה; אך גם ב־מצבים אלה היא לא תאבד את שפיות־דע־תה."

אסתר מרקוביץ, שהיא חולת סכרת קשה, כלואה עתה בבית־המעצר באבו־כביר. מ־כיוון שכך נמנע ממנה למסור את גיר־סתה לעיתונות, בני־מישפחתה ביקשו ל־דבר במקומה. הם סיפרו שאסתר אוהבת עד היום את דודו, כפי שלא אהבה גבר מעולם. לטענתם ניצל המפיק את אהבתה, והוציא ממנה את כל כספה ורכושה.

לדברי בני־המישפחה היה לאסתר בית אחר ביפו, שאותו מכרה כדי לממן את חו־בות החברה. היא מסרה לו את מכוניתה. מכרה את כל מניותיה, פדתה את קרנות ה־גימלאות שלה ומסרה את כל הכספים ל־דודו, ביחד עם כל חסכונותיה. בסך־הכל העבירה לרשותו סכום של כ־350 אלף דו־לר. לדבריהם, כשירדה מנכסיה ולא היה לה עוד במה לממן את הפסדי החברה, ש־נגרמו מכישלונותיו העיסקיים של דודו, הוא התחיל לאיים עליה, להכותה ולהתעלל בה, עד שהגיעה למשבר נפשי קשה, שכתו־צאה ממנו עשתה את מה שעשתה.

בני המישפחה טוענים, שכאשר אביה של אסתר הסביר לה, כשבוע לפני המיקרה, כיצד להפעיל את האקדח, הוא אמר לה שהכדור שבקנה הוא כדור עקר. לדברי־הם, היא לחצה על הדק האקדח, ביודעה שהכדור העקר נמצא בקנה.

לפיכך לא ביקשה כלל לרצוח את דודו, אלא רק להפחידו. וגם כל הצהרותיה במי־שטרה מכוונות רק למטרה זו.

בני־המישפחה ציינו כי דודו הוכיח כבר בעבר שהוא אדם אלים, כאשר השתולל פעם במישרדי חברת־התקליטים סי־בי־אס.

דודו אלהרר הכחיש בתוקף את ההאש־מות נגדו על ניצול והתעללות באסתר. ל־דבריו הוא מאמין שמתרקמת נגדו מזימה, בעזרת קשריהם של אסתר ומישפחתה ב־צמרת המישטרה ומישרד־הפנים. הוא אמר שאינו מוציא מכלל אפשרות שהקליע ב־אקדח יוחלף, כדי להסיר מעל האשה את החשד לניסיון לרצח.

מי ששולט ב„חברת העובדים" שולט בהסתדרות - ועכשיו מתנהל שם מאבק נוקשה בין בעלי־השררה

מילחמת המנהלים

לא בכל יום אפשר לראות מנכ"ל מ־כובד של קונצרן הסתדרותי ענקי נכנס למישרדו של ירוחם משל, בקומה החמישית של בניין הוועד־הפועל של ההסתדרות, דו־פק על השולחן ומרים את קולו. המזכי־רות שבחדרים הסמוכים טוענות שזמן רב לא שמעו קולות רמים כל־כך. זה קרה ל־אחרונה לשרגא רוטמן, המנכ"ל הנמרץ של קונצרן סולל־בונה ההסתדרותי.

המאבק על הנהגת חברת־העובדים של ההסתדרות היה עד לזמן האחרון סמוי, והתרחש מתחת לפני השטח. חברת־העוב־דים היא המעסיק הגדול ביותר במדינה, מ־לבד הממשלה, ומהווה את הכוח הכלכלי ה־אדיר ביותר במיזרח־התיכון. מי ששולט בחברת העובדים שולט למעשה בהסתדרות כולה, ומשום כך המאבק מתחיל ללבוש אופי נוקשה.

היו למאבק כמה גילויים במרוצת השנה האחרונה. מחוגי חברת שיכון־עובדים נש־מעו מחאות כאשר רכשה סולל־בונה את מחצית חברת הבניה של זכריה דרוקר. סולל־בונה גמלה לשיכון־עובדים כאשר חברה זו רכשה ביחד עם קונצרן כלל חלק מאדמות הפרוייקט של שערי־צדק בירוש־לים, וכאשר ביקשה להשתלט על חברה לבניה תעשייתית.

רוטמן (מימין) עם השר לוי
ניצחון במערכה הראשונה

אדרי (מימין) עם השר אוזן
בן־ברית בבנק

בהסתדרות מאשימים את מזכיר חברת־העובדים, משה אולניק, איש קיבוץ רביבים, שהוא חלש מדי, ואינו מצליח להשתלט על בעלי־האחוזות שלו. אולניק מרבה מדי לעסוק, לדעת המבקרים, בענייני התק"ם ובענייני המיפלגה, ובעצם חברת־העובדים אינה מעניינת אותו ביותר, משום שהוא מבקש לחזור אל בנק־הפועלים, שממנו הושאל.

הטוען הראשי לכתר ההנהגה הוא שרגא רוטמן, המנכ"ל הנמרץ של סולל־בונה. רוטמן נחשב לטכנוקרט מעולה, ואחרי שנפתלי בלומנטל פינה ליורשו, ישעיהו גביש, את מנכ"לות קונצרן כור, סבור רוטמן שהבכורה בחברת העובדים מגיעה לו.

יריבו העיקרי של רוטמן, ומי שמנ־סה ללא הרף לתקוע מקלות בגלגליו, הוא מנכ"ל שיכון־עובדים, הח"כ רפי אדרי. אדרי כועס על־כך שרוטמן הוא יו"ר מוע־צת־המנהלים של שיכון־עובדים, נוסף ל־מישרתו בסולל־בונה, ולאחרונה הוא מצא לו בן־ברית בדמות של יו"ר הנהלת בנק־הפועלים, גיורא (ג'ורי) גזית. גזית, שלא צמח בבנק אלא הובא אליו מן האוצר, לא הכיר את ניבכי המאבקים הפנימיים בצמרת ההסתדרות, וטוענים שאדרי הצליח „לסו־בב" אותו, וליצור חזית אחת, בין שיכון־עובדים ובין בנק־הפועלים, נגד סולל־בונה.

בסולל־בונה מאשימים את שיכון־עובדים שחברה זו כבר מזמן אינה עוסקת בייעוד המקורי שלה — בנייה זולה לעובדים שכי־רים, והיא מתרכזת בבניית־פאר לעשירים ולמנהלים. בחברת־העובדים גומלים לסולל־בונה בטענה שרוטמן הוא טכנוקרט יבש, שאין לו קשר לערכי ההסתדרות. מסולל־בונה משיבים ואומרים ששיכון־עובדים היא חברה בזבזנית, וצריך למזג אותה ב־סולל־בונה.

על המאבק הזה משקיף מן הצד בשלווה מסויימת ישעיהו גביש. הוא נכנס רק עכשיו לנעליו הגדולות של נפתלי בלומנ־טל, ומתחיל לבנות לעצמו את עמדות ה־כוח שלו.

סיכום תוצאות המאבק לרגע זה: בנק־הפועלים איבד מן ההשפעה הרבה שהיתה לו בימי זוהרו, אך ג'ורי גזית מנסה לש־מור על מעמדו, ואינו מוכן להציע למשה אולניק מישרה רמה שתאפשר לו לחזור ל־בנק. על אדרי רובצת התביעה שיפנה את מקומו כדי שלא יהיה לו כפל תפקידים — אדרי הוא גם ח"כ. בסיבוב הראשון ניצח רוטמן, כאשר אחרי פגישתו עם משל ני־תנה הוראה להקפיא את כניסתו של שיכון־עובדים לתחום הבניה המתועשת.

גביש (משמאל) עם עמירם סיוון
ממתין בשלווה

רעידות אפו של שר־הביטחון אריאל („אריק”) שרון, התפרסמו בעבר כ־אמת־מיבחן למידת האמת שבדבריו. צופים רבים עקבו אחרי אפו של שרון, בעת שהתראיין בהזדמנויות שונות בטלוויזיה, כדי להתרשם באמצעותו אם השר שלהם אכן דובר אמת. בכל פעם שהאף הרעיד קימעה נראה הדבר כסימן שהאיש משקר.

נראה שגם שרון היה ער לתנועה ה־עדינה במרכז פניו, המסגירה אותו. לאחרונה הוא החל מקפיד על־כך, כדי להביא לשליטה גם בחלק זה של גופו. הדבר בלט במיוחד בראיון עימו השבוע בתוכנית מוקד, שבה כבר קשה היה להבחין בתזוזות האף שלו.

העולם הזה בדק את תשובותיו העיקריות של השר באותו ראיון, בשיטה מדעית והרבה יותר אמינה: מד־מתח־נפשי (ממ״ן), גלאי־שקר הפועל על־פי ניתוח גלי־הקול.

את הבדיקה ערך החוקר הפרטי טוביה אמסל, מוסמך לקרימינולוגיה באוניברסיטת בר־אילן, העובד בחקירות מאז 1970. לפני שש שנים נסע אמסל לשנת־השתלמות בארצות־הברית, שם התמחה בשימוש במכשירים לגילוי־שקר. כשחזר ארצה הביא עימו מכונת־אמת, השונה מה־מכשירים שהיו בשימוש עד אז בארץ.

„בזמן הדיבור מתלווה לקולנו רעד של שרירי מערכת־הדיבור,” הסביר המומחה, „שרירים אלה מפעילים בהרמוניה את הלסת, השפתיים, מיתרי־הקול וכל איבר אחר, הלוקח חלק בפעולת הדיבור. רעד־שרירים זה נמצא בתחום תדרים תת־קולי, דהיינו, מתחת לטווח שאוזן אדם מסוגלת לקלוט. זהו, למעשה, תדר נוסף, בלתי־קליט לאוזן, המתלווה לקולנו.

„תופעה נוספת המאפיינת את רעד־השרירים היא שבעת מתח נעלם הרעד. ההסבר לתופעה נעוץ בעובדה שהשרירים, ש־בזמן רגיעה נשלטים על־ידי מערכת־העצבים המרכזית, עוברים בזמן סכנה לשליטת מערכת־העצבים האוטונומית. מערכת־עצבים זו מפעילה בעיקר את איברי־הגוף הפנימיים, כגון הלב ומערכת־העיכול, שעל פעולתם אין לנו שליטה רצונית. מסתבר שמערכת העצבים האוטונומית משתלטת על רעד השרירים ומפסיקה את פעולתו. התדר שיוצר רעד השרירים נעלם בשעה זו מקולנו. מכשיר הממ״ן מסוגל לקלוט את תדר רעד השרירים ולהופכו לגרף. מהשוואה של הרישומים אפשר לראות כי בזמן רגיעה נפשית המכשיר קולט שני תדרים — האחד תדר־הקול, השני תדר רעד־השרירים. בזמן סכנה רושם המכשיר אך ורק את תדר־הקול, ואילו התדר של רעד־השרירים אינו רשום. באמצעות ניתוח של נתונים אלה ניתן לאבחן אמירת אמת או שקר.

„כאשר אדם משקר ביודעין, מתנהג גופו כמו בזמן סכנה, ואז נעלם תדר־השרירים מקולו. על־ידי בדיקות והשוואות שונות ניתן לקבוע אם ההתרגשות נובעת מאמירת שקר או מסיבה אחרת. האבחנה היא מדוייקת מאוד, היא תלוייה בכישוריו של הבודק.

„בניגוד למכשיר הפוליגרף, מתבסס ה־ממ״ן אך ורק על קולו של הנבדק, כמדד לבדיקת ריגושים. לכן אין צורך בחיבור חיישנים לגופו של הנבדק, אלא מספיקה הקלטת קולו בלבד, לשם ניתוח ואימות גירסתו.”

דו״ח סנסציוני

ניתוח מדעי של קולו של אריאל שרון

בדבריו בתוכנית „מוקד” השבוע מגלה שהיו

דברי שקר

להלן דו״ח בדיקת מד־מתח־נפשי על כמה מתשובותיו שר־הביטחון, אריאל שרון, שערך המומחה טוביה אמסל על־פי הקלטת הראיון עימו בתוכנית „מוקד”:

ניסים מישעל: ראש־הממשלה אמר שלפעמים דיווחים צבאיים מגיעים אליו לפני המעשה ולפעמים אחרי המעשה. האם יש בדבריו ביקורת על אופן הדיווח שלך לממשלה ולראש־הממשלה?

אריק שרון: א... לא, בשום פנים ואופן לא. הממשלה מעורבת אפילו במהלכים טאקטיים קטנים. ראש־הממשלה מדווח על כל מהלך.

בדבריו אלה אובחנו מתחים המאפיינים דוברי־שקר.

מישעל: מיספר שרים אינם רוחשים לך אמון וחושדים בכוונותיך. האם אתה חש בכך? האם זה מפריע לך לתפקד?

שרון: אני, אל״ף, לא חש בכך. בי״ת, לא מפריע לי לתפקד. כל מה שאני עושה, אני עושה לפי החלטות הממשלה, באישורה ובידיעתה.

בדבריו אלה אובחנו מתחים ה־המאפיינים דיברי־שקר.

אלימלך רם: האם אתה חושב שצריכה לקום ועדת־חקירה בנושא?

שרון: אין כל סיבה להקמת ועדת־חקירה.

בדבריו אלה אובחנו מתחים ה־מאפיינים דוברי שקר.

שרון: שלוש מטרות למיבצע. מטרה אחת — הוצאת המחבלים מביירות. מטרה שניה — הוצאת שאר המחבלים מלבנון, הוצאת הסורים מלבנון ולהבדיל אלף אלפי הבדלות — גם את כוחות צה״ל מלבנון. לנו אין עניין להישאר בלבנון. מטרה שלישית — חתימת חוזה־שלום עם ממשלת לבנון.

בדבריו אלה אובחנו מתחים ה־מאפיינים דוברי שקר במילים ה־מודגשות. בשאר הדברים לא אובחנו מתחים המאפיינים דוברי־שקר.

שרון: אין לנו עניין להפגיז את דמשק. אין לנו עניין לתקוף את סוריה... גם בזמן המילחמה עשינו כל מאמץ למנוע זאת. עשינו כל מאמץ שלא להיכנס לקרב עם הסורים.

בדבריו אלה לא אובחנו מתחים המאפיינים דוברי־שקר.

רם: האם היתה כוונה לפגוע בסורים כדי למנוע התקפה עלינו?

שרון: לא. בשום קשר למיבצע שלום הגליל. אם לא היינו יוצאים למיבצע שלום הגליל, לא היינו תוקפים את הסורים.

בדבריו אלה לא אובחנו מתחים המאפיינים דוברי־שקר.

שרון: הממשלה, בישיבתה ב־5 **ביוני**, היא לא עסקה בביירות. כשאחד **השרים** שאל (על נושא ביירות), קיבל **תשובה** מראש־הממשלה, שהממשלה תשב **כל** יום ותחליט, וכך היה.

בדבריו אלה לא אובחנו מתחים המאפיינים דוברי־שקר.

שאלה: האם אתה רואה עצמך מועמד לתפקיד ראש־הממשלה?

שרון: אני אינני עוסק בדברים כאלה.

בדבריו אלה אובחנו מתחים ה־מאפיינים דוברי־שקר.

עד כאן הדו״ח.

מהעובדה שתשובתו של שרון — כאילו אחת ממטרות־המיבצע היתה הוצאת אנשי אש״ף מביירות ומלבנון — אובחנה כבעלת מתחים המאפיינים דוברי־שקר, ניתן להסיק שהמטרה היתה להשמידם. אפשרות נוספת אינה קיימת.

המנתח והמכשיר

החוקר־הפרטי טוביה אמסל, המתמחה בשימוש במכשירים לגילוי־שקר, מחזיק בידיו סרט־נייר, שעליו מסומן גרף של מד־מתח־נפשי (ממ״ן). המכשיר עצמו, הפועל על־פי גלי־הקול, נמצא בתוך המיוודה, הנראית מאחור, והוא מחובר למכשיר־הקלטה.

ספורט

כדורסל

קורקי נלסון חוזר

בעונה שחלפה ישב קורקי נלסון יותר מדי על הספסל. לא באשמתו, כמובן. הוא נאלץ להתאזר בסבלנות, כי בהפועל רמת־גן העדיפו על פניו את סטיב מלוביק, שנבחר להיות השחקן הזר היחיד בקבוצה, הרשאי לשחק בליגה בישראל.

מזה הרבה שנים מנסה הפועל רמת־גן לאיים על האלופה הנצחית — מכבי תל־אביב. לכן, כשחשבו איך לבנות קבוצה חזקה יותר לעונת־המישחקים הבאה, הח־ ... להביא שחקן אחר מארצות־

כדורסלן נלסון
החזירו לו את התהילה

הברית, שישחק לצידו של סטיב מלוביק המצטיין. השחקן החדש אמור היה לבוא במקומו של נלסון.

שחום־עור אחר. לא דיברו על כך עם נלסון, אבל הוא הרגיש שלא מחזרים אחריו. נלסון לא נבהל, ידע שכל קבוצה אחרת תשמח לקבלו לשורותיה. בהפועל חיפה ובמכבי תל־אביב אכן רצו אותו, ופתחו במשא־ומתן איתו.

בשבועיים האחרונים, כשנודע ברמת־גן שסטיב מלוביק נמלט מאימי המילחמה (ראה מיסגרת) ואין בכוונתו לחזור, ניפ־נפו לפני נלסון בחוזה שלו. באגודתו הודיעו לו שלפי החוזה הוא שחקן ה־אגודה, ואין כוונה לוותר עליו.

חוזה הוא חוזה, ונלסון נכנע. גם שתי הקבוצות האחרות נאלצו להשלים — בצער — עם כך שלא ישחק בשורותיהן.

היום השתנה היחס לנלסון, השתנה גם הפיזמון. אומרים עליו שהוא ללא ספק יוכל להביא תרומה רבה בעונת־המישחקים הבאה, כי הוא כבר שיחק עם הקבוצה וצבר נסיון וביטחון במישחק.

בינתיים, שוהה בארץ שחקן שחום־עור, קירין גאלון (2.08), הנבחן כעת בקבוצה הרמת־גנית. אבל במצב החדש, הוא יישלח בחזרה לארצות־הברית, ובמקומו יגיע בשבועיים הקרובים שחקן אחר, ברמה גבוהה יותר, כדי שהפועל רמת־גן אכן תצליח בעונה הבאה לממש את מטרתה — לאיים על האלופה.

כדורגל

הטיל של רמת־גן

קבוצות הכדורגל היכולות להרשות לעצמן, ייצאו בשבוע הבא למחנות־אימונים באירופה. הפועל תל־אביב ומכבי תל־אביב ייצאו ללונדון. המאמנים דויד שווייצר וצבי רוזן אומרים: „מוכרחים לערוך עכשיו, לפני העונה, את אימוני־הכושר לשחקנים. אבל בחום הנורא של הארץ קשה לבצע זאת.״ השחקנים מרוצים מהנסיעה לחו״ל, גם אם אסור לקחת לשם את נשותיהם. „מה פיתאום לקחת את הנשים?״ הם שואלים. „אנחנו נוסעים כדי לעבוד!״

אל מועדוני הצמרת מצטרפת גם קבוצה חדשה בליגה הלאומית — הפועל רמת־גן. גם שחקניה ייצאו בשבוע הבא ל־מחנות־אימונים בבלגיה, בצרפת ובגרמניה.

ריח אוגוסט. אנשי רמת־גן יוצאים ל־12 יום בלבד, לשלוש ארצות. העולם הזה שאל את נימרוד דרייפוס: „מה פית־אום לשלוש ארצות, זה נשמע כאילו אתם נוסעים לטייל? נימרוד, הלוקח כל דבר בשיא הרצינות, קם להגן על שמה של האגודה החדשה שלו: „זה לא טיול,״ הוא קובע, „הפועל רמת־גן רכשה העונה הרבה שחקנים חדשים. הם כולם בעלי נסיון, אך עליהם ללמוד לשחק ביחד, כקבוצה. בשלוש הארצות נשחק יחד מול נבחרות כדורגל שונות.״

למה הם לא עושים את זה בארץ? מדוע אי־אפשר לגבש קבוצה במישחקים מול קבוצות ישראליות? כנראה שחם מדי

כדורגלן בלוש
חוזה חדש

כאן לכוכבי־הספורט, בוודאי הרבה יותר יוקרתי להריח את אוויר אוגוסט באירופה.

„בהפועל רמת־גן מדברים מעונה על מקום טוב באמצע הטבלה. אבל אני אומר — נגיע לפיסגה. אנחנו מתכוננים לעלות לליגה הלאומית ולא לרדת ממנה הרבה זמן,״ הכריז דרייפוס.

בינתיים, עשרות שחקני־הכדורגל עורכים אימוני־כושר על הדשא, מול גני־התערוכה. הרבה זיעה מטפטפת שם ו־מרווה את העשב. המזיעים ביותר הם אלה שעדיין לא נחתמו עימם חוזים, והם מתאמצים להוכיח עצמם.

המאושר של השבוע: עודד בלוש, סטו־דנט למחשבים, שנדד ממכבי חיפה להפו־על רמת־גן, וביום הראשון השבוע האגו־דה חתמה עימו על חוזה.

כדורמים

הג׳יבורים בדרום־אמריקה

שלפו אותם לפני חודש מביירות, כדי שיסעו לייצג את ישראל במישחקי קדם־אליפות־העולם בכדורמים שנערכה באק־וודור. הם גילחו את שיער רגליהם, זרו־עותיהם וגם את שיער החזה, כדי להפ־חית את החיכוך במים ולהשיג יותר מהירות. זה שיפר מאוד את המראה, חשף כל שריר אבל — מה לעשות — לא עזר להם לנצח.

למרות ההפסד לסינים, הופתעו היש־ראלים מהאהדה שהם גרפו ביבשת אמ־ריקה. שני המישחקים בהם לקחו חלק צולמו לטלוויזיה, ואף שודרו בשידור ישיר. אחרי הצילומים שלחו אליהם את הסרט, במתנה.

עוד מספרים הספורטאים הישראלים: „כשנחתנו בנמל־התעופה בקיטו, מייד הקיפו אותנו כמה מאות אנשי־ביטחון. יותר מהצורך לשמור עלינו, גילינו ש־

שחיין מלמן
לא רצה לחזור הביתה

היתה זאת הסקרנות הרבה שעוררנו ב־מקום.״

רפי מלמן, קפטן נבחרת הכדורמים של ישראל וסטודנט למישפטים, עדיין לא נרגע מהחוויה הגדולה: „כנראה שבדרום־אמריקה מעריצים כוח. הם יודעים על המילחמה בלבנון ורואים בנו גיבורים. זה ההסבר היחידי שאני יכול לתת לקבלת הפנים החמה, שערכו לנו אזרחי אקוודור.

„אחרי המישחק השני מול הסינים, דרשו בהתאחדות הספורט בארץ שנחזור לישראל. הסברנו בטלפון, שאוהדים מאק־וודור הציעו לממן לנו את המשך השהות שם, כדי שנוכל ללמוד תוך כדי התבו־ננות במישחקי־הכדורמים של הקבוצות הטובות בעולם. אבל בארץ לא רצו להק־שיב לנו, ודרשו שנחזור.״

אבל לפני שהנבחרת חזרה, הספיקו ה־ישראלים גם לבלות בפרו. הם פגשו בלימה במלכות־היופי, שהגיעו להתחרות על התואר מיס עולם. דבי הס, מלכת־היופי של ישראל, לא היתה שם כי היא נשרה בשלב מוקדם וחזרה לארץ. אבל השם ישראל הזכיר לכמה מהם אשה שזכתה בתואר מיס תבל לפני שמונה שנים, רינה מור, שבמיקרה כל שחקני הנבחרת הישראלית הם גם שכניה מטבעון. לא ברור אם השכנות המיקרית, ההילה הצבאית או גופם החסון והגלוח של הספורטאים הילכו קסמים על יפה־פיות העולם. אך עובדה: הם היו הגברים המבוקשים ביותר בלימה.

מיכתב בשירותים. רוני קרן היה עסוק ביחסים מסוג אחר. שחקן כדורמים מברית־המועצות בא אל חברי הנבחרת והתעניין מי מהם יוכל לשוחח איתו ברוסית. רוני קרן הצבר. בן לאב שהיגר מרוסיה ואם מסין, נשלח לשוחח עם הסובייטי.

בשיחה שנערכה בהסתר מעיני אנשי הק־ג־ב, גילה הצעיר הרוסי שהוא מש־תוקק למסור ד״ש לחברו, בוריס קיפנים, שהיגר מברית־המועצות לישראל.

רוני סיפר לו, שחברו משחק היום בקבוצת הכדורמים בגיבעת־ברנר, וגם משמש כמאמן הנבחרת בקיבוץ.

הרוסי התלבט אם כדאי להסתכן ב־העברת מיכתב לחברו בישראל. הוא הסביר לרוני, שאם זה ייוודע, ימנעו ממנו להבא לצאת מגבולות ארצו עם הנבחרת. רוני הציע לרוסי שיכתוב כמה מילים, וימסור לו את המיכתב בשירותים.

חזרה לביירות. בדרך חזרה מנמל־התעופה הצטרפו אל הישראלים אוהדים בשיירת מכוניות. הם הביאו איתם כלי־נגינה, ורקדו בטרמינל סמבה. את המנגינה הזאת אי־אפשר היה להפסיק, והמטוס המריא באיחור של שעה.

כשנחתו בארץ, חזר הקפטן, רפי מלמן, לשירות המילואים שלו. בין גיחה אחת ושנייה לביירות, הוא ממשיך לספר לכל מי שרק מוכן לשמוע על חוויותיו. בייחוד הוא מתפעל מספורטאי סין וברית־המו־עצות, המתנהגים כמו יחידות צבאיות. „לכן הם נשארו להמשך האליפות. אנחנו, שנשרנו, צריכים לבלות עכשיו בביירות.״

מלוביק, האשה והמילחמה

כדורסלן מלוביק (במרכז)
ברח מהקרב

כולם מדברים על הסתלקותו הפיתאומית של סטיב מלוביק מהארץ, אך איש אינו יודע, בעצם, מה קרה.

סטיב מלוביק, שחקן הכדורסל המצטיין של הפועל רמת־גן, חזר לישראל לפני שבועיים. שהה כאן חמישה ימים ופית־אום, ביום השישי, נעלם. החליט לחזור לארצות־הברית. ההסבר שהשמיע למאמ־ניו, צביקה שרף ויאיר שרון, היה: „הצי־עו לי לשחק בקבוצה מיקצוענית בארצות־הברית.״

קשה להיות יהודי. בחלוף המבוכה, מוכנים היום ידידיו לספר מה באמת קרה. בחמשת הימים שמלוביק שהה בארץ השפיעו עליו שני דברים: הידידה האי־טלקית שבקיסמה הוא שבוי, וגם המיל־חמה בלבנון.

מלוביק בא לארץ אחרי פירוד מידי־דתו, שאותה היה לו קשה לשכוח. לפני שנפרדו, היא, כנראה, לא עודדה אותו לשחק בישראל.

לפני חודש, כשמלוביק פגש בארצות־הברית את מאמנו, צביקה שרף, הוא סיפר שהחליט לחזור לארץ ולשחק ב־קבוצת הפועל רמת־גן. הדבר סוכם ביניהם, וצביקה גם השאיר בידיו של מלוביק כמה אלפי דולרים, תשלום עבור מכונית שמלוביק רצה לייבא לישראל.

מלוביק גם סיפר אז לצביקה, שיש בידו כבר כל המיסמכים המאשרים שהוא יהודי.

„אתה יהודי, רוצה להיות גם אזרח ישראלי, כדי להמשיך לשחק כדורסל כאן — הדבר מחייב אותך גם לשרת בצה״ל!״ רמזו לו חברים טובים בארץ.

מלוביק ישב חמישה ימים בביתו, חשב על האשה האיטלקית, על המילחמה הבלתי אהודה בלבנון, ונס על נפשו.

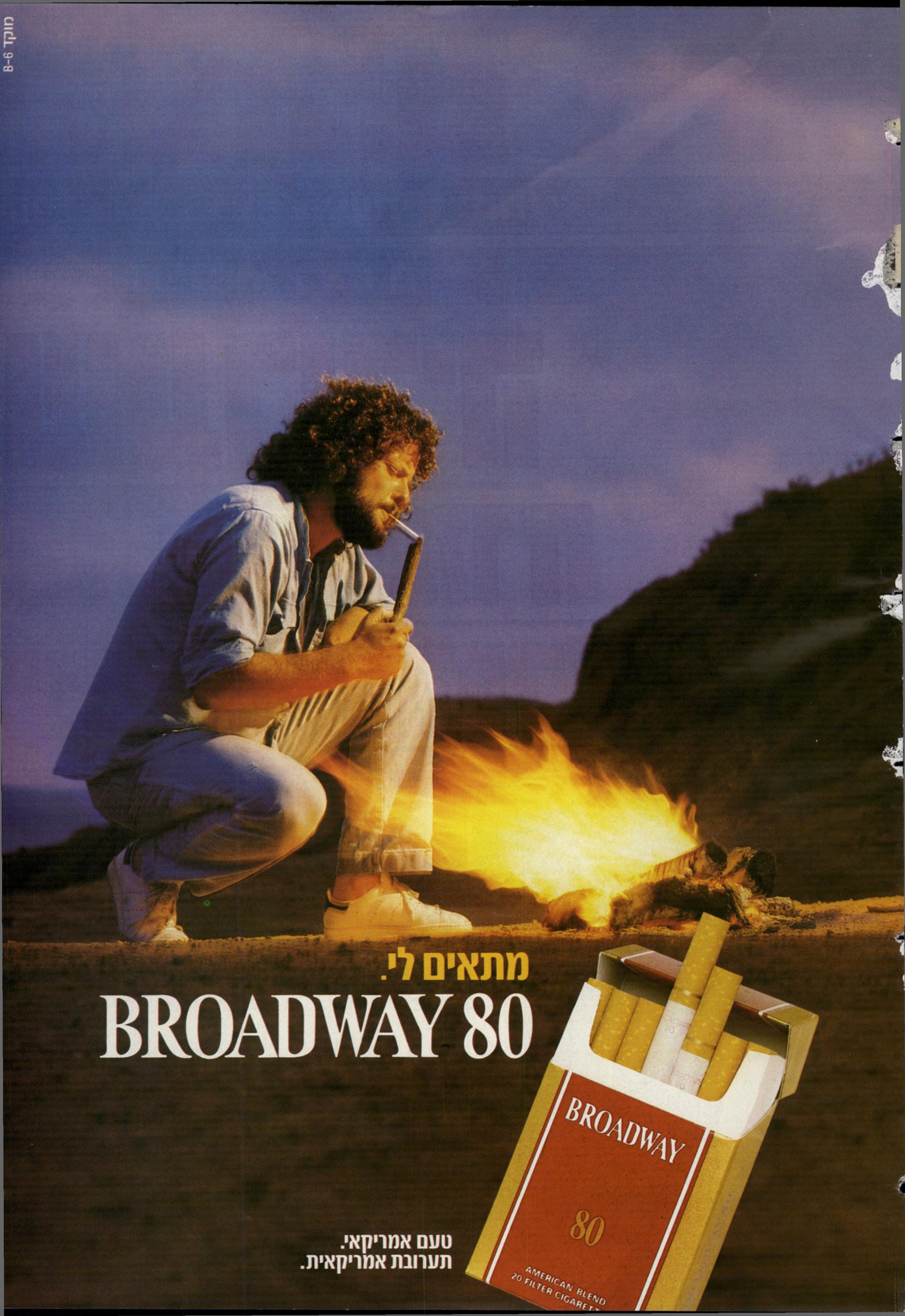
מתאים לי.
BROADWAY 80
BROADWAY
80
AMERICAN BLEND
טעם אמריקאי.
תערובת אמריקאית.

כט אב תשמ"ב 18.8.1982 מיספר 2346 76 עמודים שנה 46 המחיר: 35 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

מזכ"ל המפד"ל טוען: „אשתי זינתה!"

אשתו טוענת: „הוא לא דתי!"

שערוריה בצמרת המפד"ל

דני ורמוס ואשתו נעמי